

Actus apostolorum

Icas medicus antiochenus greci sermonis non ignarus scripsit euangelium. sectator pauli comes peregrinationis eius. Hic etiam aliud volumen edidit. quod titulo actuum apostolorum prenotat. cuius historia usque ad biennium romae commorantis pauli peruenit. i. ad quartum neronis annum. ex quo intelligimus in eadem vrbe librum esse compostum.

Denodo est sententia. qui dicit greci sermonis non fuisse ignorans qua lingua nouam. t. excepto mathei euangelio; et epistola pauli ad hebreos in scriptu. Oportebat enim ut indicia sermonis divini ea lingua scriberentur. ad quam omnes velut ad sapientem et omnium disciplinarum fontem concurrerent. quodammodo in fine seculi in omnibus gentibus deus esse notus uoluit. Uspicuntur quidam quotienscumque paulus in epistola suis dicit: iuxta euangelium meum: luce volumen significari. et lucam non solum a paulo didicisse euangeliu. qui cum christo in carne non fuerat; sed etiam a ceteris apostolis. quod ipse in principio sui voluminis declarat dicens. Sicut tradiderunt nobis: qui ab initio ipsi viderunt et ministri fuerunt sermonis. Igitur euangelium sicut audierat scripsit. actus apostolorum sicut viderat composuit.

Item de causis scribendo in actu apostolorum. quedam quidem lucis argumento patefacta sunt. Prima haec est: ut quod apostoli iminutio numeri sancte scriptae simone narrata est. ipsius etiam ipsis canonicis libro narretur. et ut pauli extra. t. apostolorum numerum assumpti autoritas teneatur. ut eius epistola iter canonicas scriptas habeat. pricipue canonicas scripturam testimoniū habentes: que conversionē et querestationē ei plenissime profert. Tertia causa est: ut perfectus perfecti spiritus aduentus; perfecto apostolorum numero complectus sancti canonis enunciaret historia. Ob hoc igitur hox similia que post ascensum salvatoris cōtigerunt: satis utile immo et necessarium erat conscribi actus apostolorum.

Icas natione syrus: cuius laus in euangelio canit. apud antiocianas medicinas artis egregius; et apostolorum christi discipulus. postea usque ad confessionem pauli fecit sine crimine in virginitate permanens: deo maluit servire. qui octoginta et quattuor annos etatis ages in bithinia obiit plenus spiritu sancto. hic spiritu sancto instigatus: in achaz partibus euangelium scribens: grecis fidelibus incarnationem domini fidei narratione ostendit. eundem ex stirpe dauid descendisse monstravit. Qui non in merito potestas scribendi actus apostolorum in ministerio datur: ut deo in teum pleno: et filio perditionis exticto. oratione ab apostolis facta dominice electiois numerus complectetur. sicut paulus consummatione apostolicis actibus daret. quemadmodum stimulū calcitrātem dominus elegisset. quod legētibus et requirentibus breui volui potius ostendere sermone: quod prolixius aliquid fastidientibus prodidisse: quem ita diuina subsecuta est gratia. ut non solum corporibus sed etiam animabus eius proficeret medicina. Actus apostolorum nudam videtur habere vel sonare historiam. et nascentis ecclesie infantiam texere. Sed si nouerimus scriptorē eorum lucam medicinam esse: aduentus omnia verba illius aīe languentis esse medicamina.

De. Be. **R**imū quidem sermonem. i. euangelium: cui secundum addidit: id est actus apostolorum. Completio primi est ibi usque in diem qua precipiens apostoli dicit. Initium secundi: quibus et probuit seipsum viuu post passionem suam in multis argumentis. Nam in euangelio ihesu nos ascēdisse: discipulos a bethania birlin regresso testatur. non tamen ibi dicit quod p. xl. dies post eius passionem crebro apparuit: quod ascēsus te regno israel interrogauerunt: quod eo ascendente angeli astiterunt. et huiusmodi. **S**eci. id est scripti quod scribere est operari. vel quia facti meruit esse scriptor euangelij.

Hermone. Tot liber euangelii vnu sermo dicit. quod vnu habet scilicet. Euangelium

Cap. .1.

Rimū quidem
i. Euangelium. s. s.
Scripti.

No omnia dicete iohane. Si scribatur per singula nec ipsi arbitror modum capere posse. Omnis modis doctrine et quatuor singulorum sufficit fidei sacerdotum. Dei amator.

De omnibus o theophile que cepit

Prinus facere postea docere ne verbū opere defruatur. Ante allumptionem ihesu facere et docere usque in die

nos inquit testes estis horū et ego mitto a reprobatione patris mei in vos.

Precepit dans que vel hic vel in euangelio legantur.

qua p̄cipies apostolis per spiritū

est bona annūciatio: i. qua annūciatur requies post labore: regnum post servitum: vita post mortem.

De omnibus. Dicit et facit christi que indicauit officio digna vel ratione sua dispensationis.

Theophile. Dei amicus: vel tei amator: quia si tu sis amic⁹ tei: tibi scribit. Cui euangelium scriperat: eidem et actus apostolorum scribit lucas medius ad salutem animę tē.

Quocepit A bap-

tismo iohannis quo

hieus baptisatus est

usq; in diē quo assump-

tus est in celū: qd te

toto illo tempore lucas

sermones texuit: qui in

fine euangelij ita scrip-

tit. Cu bñdixisset re-

cessit ab eis: et fererat

in celū. Alter. Cepit

hieus facere et docere

usq; in diē tē.

Quia omnia que fecit et do-

cuit: incepit quidam

fuit: eadē postea apo-

stolis facientibus et do-

centibus: et eoz seqab-

Facere et docere

Bonū doctorem isti

tuuit vel instruit. qui fa-

cit quod docet B. Hie-

sus ē. scripsi te hie-

a tpe quo signa cepit

facere et docere usq;

in diē quo iisdē co-

pletis assumptus est.

B. hiepiē aplis p̄c-

dicare euangelij per

spiritus sanctū: p̄ quē

predicatū est euangelij

q̄ verba inspirabat: et

fiducia tribuebat: vel

hiepiē p̄ spiritus san-

ctū. Qd enī filius hie-

cipit: hoc et spūsan-

ctus. Vel ppter spi-

ritum hiecepit. qd non p̄cipieret nisi spiritus venturus esset.

Elegit. Hoc ad laudem apostolorum quod accepit scribere pponit.

Asumptus. A diuinitate vel a nube assumptus q̄si rex hō.

Viuū. Corpus viuu vel ppter: nō fantastū: qd et apli cognoverūt tāq; notissimum. Aut viuu qd p̄ morte viuebat. Vel viuu. i. apli nō mortu.

Per dies. Nō tamē eis per xl. dies continuos apparuit: post diē enī

resurrectōis alios quattuor dies iteruens. Iohannes dicit. Post quos

rursus apparuit p. xl. qd xl. horas mortu⁹ fuerat. xl. dieb⁹ se viue p̄firmat

et per xl. typus p̄ficiens seculi quo christ⁹ i ecclia versat⁹ potest intelligi. sive

q̄ homo quattuor p̄stant elemētis eruditur p̄tra transgressionē decalogi.

Apparens. B. Ad instruendā fidem sue resurrectionis. Spūsus quoq; apostolis post resurrectionē viuu apparet cibū sumit. carnem suā pal-

pandam exhibet. Sed p̄ misteriū hui⁹ cōuersationis significat se imple-

turum que pmiserat. Ecce ego vobiscū sum usq; ad plummationē seculi

iste numerus tempalem vitā significat: qd postq; cōsepulti fuerimus cū

christo per baptismū i morte: quasi mari rubro trāsito necessariū habem⁹

ducatū i hac solitudine qui ad celos nos perducat: et imaginis sue tenario

remunerāt p̄senta sancti spiritus quasi vera quiete iubile remuneret.

Conuescens. Signa veri corporis annūciat: quia nō vnu corporis seu

sui. sed vnu: auditu: tactu: apprendo: loquendo: conuescendo probant.

Promissionē. Quā pmisit p̄ iobel: vt habeat i sequentib⁹: et si a xp̄o

pmissa: a p̄tū cōplicebit. Vel patris dicit: qd ei⁹ xp̄o. i. xp̄o. pmittit.

Quia iohannes. B. Cu diceret dominus: qd iohannes baptisauit aq;

vos autē nō subiūxit vos autē baptisabitis. sed baptisabitini spiritus san-

cto: quia neq; apostoli: neq; sequaces eoz usq; hodie i ecclia aliter qd

in aqua baptisare p̄qualēt. sed inuocato nomine xp̄i: interior virtus spūsan-

ti baptisatorū aīas et corpora purificat: qd in baptismo iohannis nō fiebat.

Actus apostolorum

B. Baptisma datur in duabus naturis corporali scilicet et spirituali: quod homo qui baptisatur duobus probat corpore et anima: tunc enim est baptisma: sicut unus homo.

B. Baptisma, ructio, unde et in quibusdam libris innuitur sic. Iohannes vixit aqua: vos vngemini spiritus sancto. Baptisma autem domini: quod in spiritu sancto est: non ad illud tempus tunc respicit: quo apostoli et ceteri fideles illorum temporis baptisati sunt aqua in remissionem gratiae spiritus a domino accepta. Sed ad hoc etiam in quo dominus mittente spiritum plenius accepit: quicunque est modo baptisatum in remissionem accepit: in spiritu baptisatus: cuius dono solutus peccatis: ut etiam in bono proficiat adiuvatur.

Vos autem baptizabimini.

Angeli. Non pertinet ne gamit: non erant apostoli baptisati: non aqua sed spiritu post resurrectioem enim dictum est: vos vero baptizabimini spiritu sancto. nondum enim resurrectione christi et missione spiritus confirmati erant. Hic ut in istis circumstancia non fuit necessaria antequam impare abraham et postea ritati sue: sic postquam sacramentum novi testamenti: baptisma circumcisionis loco datum est a domino dicente. Nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu sancto. Certe nullus ad corpus christi pertinet: nisi si baptizatus: per eos quibus passio deputata est in baptismo. Ita scriptum est: quoniam paulus baptisatus est: et non est scriptum quoniam apostoli baptisati sunt sed debemus intelligere baptisatos esse: propter illud: nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu sancto.

B. Nonnulli fuerant baptizati: vel a bapto iohannis: non aqua: sed spiritu sancto: quos intelligimus baptisatos: vel quod credibilius est a bapto christi. Conveniens enim erat: eos baptizatos esse: qui baptizabant alios.

Rab. Hic promittitur a iohannis baptismo precelleret baptisma apostoli.

Qui a iohanne: baptisati sunt tunc aqua: ut patet in andrea et in altero discipulo petro etiam dictum est: qui lotus est non indiget nisi ut lauet pedes: postea a christo firmata est eorum fides: quoniam etiam pedes in cena lauit: et quibus corporibus suis dedit: post resurrectionem insufflavit spiritum: die ascensionis eos bene dixit: postea misit spiritum.

Dñe si. B. Quia apparetis eis locutus fuerat de regno dei: et spiritus sancti promiserat aduentum: ideo in presente querunt de regno dei: si in presente adveniente spiritu sit restituendus: an in futuro sanctis reseruandus. Carnales enim resurrectione christi impleta: cito regnum israel credebatur esse venturum secundum illud. Nos autem sperabamus quod esset redempturus israel.

Non est vestrum nosse. Non autem erit: sed non est: notans adhuc esse infirmos: et ideo ad secrenum non esse idoneos.

Cum vero ait. Non est vestrum nosse: ostendit quod ipse sciat cuius sunt ova que patris: sed eis non expedit nosse: sed ita innat: quasi quotidie indicandi.

Quae pater. B. Illius inquit regni: tam secretum est tempus: ut tantum scientie patris pateat: sed accipietis virtutem spiritus sancti: ut quod propter infirmitatem carnis non potestis: possitis ex virtute spiritus sancti.

In sua potestate. B. Hoc ut verus homo excusabiliter dixit: sed tamen una est patris et filii et spiritus sancti potestas. filius etiam potestas patris est.

Sed accipietis. Tollitur scientia temporum: sed divinum quo indigent adhibetur auxilium. Hoc modo cum pueris aliquid tollitur: aliquid dat

ne penitus trahuntur.

Superuenientis spiritus tecum. B. Cum superuenient spiritus in vos: non regnum israel: sine regnum dei in israel ut putatis afferet: sed virtutem testificandi de me vobis praefabit: tantum illius regni tempus longe est: ut prius non solum hierosolimam: sed omnes fines indecet a marie mundi etiam terminos per circumuum fama euangelii percurret.

In hierusalem et in omni terrae.

Rab. Consequenter ordinis in uocabulis locorum consueta est: hierusalem succedit prima indecet prouincia: cui samana sita coniungitur: de hinc omnis terra communio subinfertur.

In hierusalem.

Rab. Mystice. In visione pacis: in confessione vere fidei: custodia preceptorum dei et in his qui se alienos fecerint a terra: predictatores eos predixit: per quos quali rotararios de medio terre: ubi salutem operatus est: gratia spiritus alis et salutaris doctrina per totum orbem te fluxit.

Et cum hec dirisset. Alter marcus comedens: et dominus quidem ihesus postquam locutus est eis: assumptus est in celum. Et quia lucas significatus adiecit: cum haec dixisset: elevatus est: et nubes suscepit eum ab celo nisi qui de celo descendit.

oculis eorum. Cumque intuerentur

Divinitate vel nube: prius enim principali celo terrenu corporis nocepit: ter lepus et numerus testium ostendit. In celo euntem illum: ecce duo viri

et astare in albis vestibus angelii: quia inseparabiles et auctoritas illorum ostendit.

B. In greco ita habetur. Et cum in gloriam

intuerentur euntes illo: s. intenderunt in gloriam quo ibat: unde et angeloi eis dicunt. Quid hic statis aspicientes in celo: quod vero eum in gloriam euntem intuerentur: ibi ostendit: licet veniet quemadmodum vidistis eum cunctem in celum.

Rab. Quia prospera nascituri: et icticiam angelo: in ascensi saluatoris significantes: qui humanae nature consortio existantur.

Rab. Creaturae ubique obsequitur creator: astra indicant nascentem: patienti compatuntur: ascendente nubes suscepit: redirent ad indicium comitabitur.

B. Ob duas causas angelii videntur: ut s. ascensionis tristiciam regreptionis commemoratione consolentur: et ut vere cum ire in celum monstrarent: et non quasi in celum: sicut helyam.

In vestibus albis. B. Albi vestes congruit exaltationi: et ideo in ascensione in aliis vestibus apparent angelii. Qui enim apparuit in natum humilis deus: in ascensione ostenditur homo sublimis: etiam loca congruunt: dum in humili civitate natus homo: de monte sublimi regressus est ad celos.

Galilei. In quibus debet esse prudentior: sensus: quia galilei ceteri in dies in sapientia precellebant: vel galilei volubiles: quia instabilitate sui sensus obliti erant precepta dei.

Hic ueniet. B. In eadem natura veniet iudicatur: in qua venit iudicatus. Si enim immortalitate accepit: natura non amisit: cuius gloriaerna: in monte tribus discipulis praestensa: post iudicium omnibus sanctis videbitur: quando tolletur impius ne videat gloriam dei.

Hilpicius: Locus ille in quo steterunt vestigia christi ascendentis continuari panimento cum reliqua stratorum parte non potuit: responsum quod cuncti ei applicabantur excusis in ora appontentium marmoribus calcatis etiam ab eo pulueris hoc documentum est: quod vestigia impressa cernuntur: et candide adhuc spem velut pressis vestigiis terra custodit.

Actus apostolorum

Luncruersi. Rab. Reversio apostolorum de morte olineti in hierusalem significat ecclesiastis: que te actua in contemplatione ascendens, iterum descendit in conuersatione actuali. Mons enim olineti ab antiquis mos tristum lumen vocabatur lucerne sive de templo resplendetis: ac solis: et altera parte orientis: et olei in ipso monte naturalis lumen: que tria conuenient pfectiōnē ppter diuinū verbi lucez de ecclisia fulgentē: propter solis iusticię fulgorē ppter pure conscientie nitorem.

Multice. B. Qui gloria christi intueruntur ascēdētis: pmissione spiritus sancti datus itineri sabbati pacis urbez ingredie: erigēt sabbatum p sabato qd qui cessauit a malis requiescat in celis.

Et cū introissent. In greco ita ponitur Cum introissent cuncti in cenaculum ascēderent: ubi erant manentes petrus et ceteri. In greco sic est ordo nominum: petrus: et andreas: iacobus: et iohannes: simon zelotes: et iudas iacobi.

Cenaculum. B. locutus ē in superiori: te signans qd a terra sublati ad superiora sciētis et virtutis consenserunt.

B. Cenaculum dici tur tercium tectum: si gura charitatis: si dei superpredicante et spei. charitas autem diffusa ē in cordib⁹ p spūz.

Petrus et iohannes. Petrus prim⁹ ponit et principes et pastori. Petrus et iohannes merito primi ponunt qui simul cūcurerunt ad monumētū: quia plus ceteris amabāt prim⁹ (si fas est dicere) plus ceteris dilexit: alium plurimū ihesus amavit.

Rab. Catalogus apostolorum ideo ponitur: ne extra hos aliqui falsi recipientur. paria et ponuntur loca singulorum distin guentibus gradibus meritorum.

Rab. hi sunt. xij. filii iacob. xij. fontes

deserti quos israel repperit in helim. xij. panes ppositionis. xij. lapides in ueste pontificis. xij. panes ppositionis. xij. lapides altaris. xij. lapides te iordanē elefant. xij. boves sub eneo mari. xij. stelle in corona spōse. xij. fundamēta. xij. portæ. xij. menses anni. xij. hore diei. xij. fructus ligni vite.

Zelotes. B. Zelotes hebraice dicitur chananensis. chana zelus interpretat: et autem vicus ubi dominus aquam cōuertit in vinum. hic post iacobum fratrem suum rexit eccliam hierosolimorum.

Rab. Filio peccati ppositionis: imperfect⁹ numer⁹ apostolorum remansit. iuxta similitudinem ē in lungo crescat et decrescat ecclia: sed vetera transeunt et nona fuit.

In oratione. B. Unanimis perseverant. qui spiritum expectant.

Spiritus enim effugiet: fictum: et i teo qui vult eum accipere: perseveret in

precibus et fratrum charitate: quia oratio promeretur auxiliū dei.

Maria matre. Rab. Virgo a mulieribus distinguitur: que tamē aliquando mulier nō pro corruptione sed pro sexu appellatur. Ecce principium nascentis ecclie adornata flore virginitatis.

Marie vel ihesu. B. quod in greco distinete ponitur: curauit enim lumen ostendere fratres domini eo tempore fidei participes esse: de quibus

ante passionem dictū est. neq; enim fratres eius credebant in eum.

In medio fratrum.

Rab. Fratrum i filio rum tei. quoq; vir est pater in celis quamquā etiā quattuor modos

quibus fratres dicuntur chorus ille habuerit. Natura petrus

frater andreas et iohannes iacobi. et iudas al terius iacobi. Hoc

erant omnes israelite: et iudei vocabantur.

Cognitione etiam illi qui fratres domini vel marie dicebantur erant inuidē fratres.

Affectu quoq; car

nali ex uno adam omnes nati sunt. Et maxime fratres secundū gratiā regeneratōis.

Rab. In medio ihesu sunt fratres eius. In di

essent apli in carne propter turbā spiritu. cenculo suū propter profectū meriti. exur

periorū gere dicunt qui prius negāto est lapsus.

ebus illis exurgēt petrus in me

Rab. Pastor pro omni patēthesis. i. inter

bus loquitur. Nonū deificatorū

dio fratrum dixit. Erat autem tur

posita ratiocinatio. Loco et voluntate

qui nondum spūs

venerat qui boies deos facit. Secundū co

suetudinem numerannū hoc ponit nō quia spūrius de numero dubitauerit.

ba hominum simul fere centum

Rab. Quoniam est di sū Necesse ē quia iazice

leutere caulas si vel opor pia est nō no

gulorum. tunum. implena de

xx. Cliri fratres oportet pleri scri

bet remanere. Apparet numerus apostolorum

pturam qua predicit spiritus sanctus.

Rab. Locutus in propheta. nō ē in hominis

sed spūlantī fuit sententia.

ctus per os dauid de iuda qui fu

ste eorum ad ortū. vel osculi ad prodēdū

it dux eorum qui cōprehenderūt

Solo numero coeq̄tū nō merito.

ihesum qui connumeratus erat

Deo non iuxta sūplatū.

plicentia indicate.

in nobis et sortitus est sorte mi

Doctrina et signo

rū vñ misteriū dicit

ducatum eorum qñ

comphēderit hieſū

spōli

nisteriū huius.

Et hic quidē posse

deri fecit ab alijs

Due

dit agrū de mercede iniquitatis.

B. In vndenario

número petrus rema

nere timebat.

Omnē enim peccatū ad vñ

denariū pertinet.

qui enim puerse agit:

precepta decalogi trāsit.

i deoq; in duodenariū redintegratur numerus apostolorum.

vt per duas septē

nariū partes (ter quartū enim xij. sunt)

gratia quam p̄dicabāt etiam

in numero seminaretur.

Dosedit agrū. Rab. Non quia agrū possederit: sed quia ipsius

fuerat precium agri. qui dominum vite vendidit.

Amissa terra viuentium.

agrum sanguinis et mortis eterna sceleris et nominis sui memoria pos

sidet. quia iudas emptum precio sanguinis agrū figuli non possedit. qui

traditionis crimen in se protinus multauit. sed possedit dictum est: i

Actus apostolorum

R. Quidam agrum a iuda possidit, ridicule exponunt infernum. Alij possedisse agrum illum existimant: quia cum peregrinis in eo sepultus fuit.

B. Dignam sibi penitentiam traditor innenit: dum guttura quo vox proditur exierat laqueo necauit: dignum etiam locum interitus quisivit: ut qui hominum et angelorum dominum prediceret. celo et terre perclusus, quasi aeris spiritibus sociandus: iuxta exemplum achitophel et absalon in medio acriis periret: digno erit.

am exitu et mortis ipsa successit: ut viscera que prodictionem concepserant: rupta ceterent: et auras euoluerentur: cui scilicet fraudi vel prodictioni vel culpe similis pugno.

Viscera. **R.** qd sunt sedes fraudis: tanto scelere dirupta: seco bibere non valuerunt. Merito autem perse dem dolii viscera funduntur: non per locum osculi: i. os quo osculatus est ibesum quamvis falsa superficie. s. per alium cui virus occulte malicie inerat.

Eoru. Rab. habi tantum hierusalem: qd et si viri loquebantur hebraice: distabat tamen proprietas lingue berosolimorum a galileis de quibus et apostoli erant: qd in passione domini ostendit. ubi etiam petrus nolens lingua sua proditus est esse galileus.

Ita ut appella. retur ag. **Rab.** hoc ut quidam dicunt: lucas sententie petri inserit: qd greci scribens agri apud hebreos exprimit nomem: et interpretationem nomis illius grecia lingua posuit. **V**el petrus in sue cōtertu sententie: vocabulum agri illius sermone berosolimo rum memoravit: et in galilie et loquela trastulit. **Quamvis enim** eiusdem lingue fuerunt indeci et galilei: non parum tamen in sermone distant: vel interpretem latinum hoc addi pisse multi estūnt. **S**upradixerat oportet ipsi scripturā h̄ p̄d̄ sententia non dñm terminata hucus: scriptum est in libro psalmorum et.

Fiat cōmoratio. **H**i versus plani sunt: quia iudas prevaricatus nisi penitam accepit: et abiens in gehennam humane conversationis habitationem deseruit: et accipiente mathia locum eius: summa apostolica numeri restituta est.

Deserta. **B.** Donec electus per assumptum mathias: vel non sit ipse iudas qui habitet in ea: sed alius assumat pro eo: quia penitentia indigens indicatus est.

et suspensus crepuit medius: et difusa sunt omnia viscera eius. **E**t notum factum est omnibus habi

s. Possedit ita ut tantibus hierusalem: ita ut appellaretur: vel notum. **S**bitantur hieros. **S**Si recuratur ager ille lingua eoz acherum est.

demach. hoc est ager sanguinis. **P**er hoc ostenditur vnu esse librum psaltriū: non quinqz.

Scriptum est enim in libro psaltriū: qd deleatur nomē eius de numero xij. apostoli. ita in p̄nti qd in futuro s. habitatio. **S**pal. xviii.

morum. fiat cōmoratio eoz de sertā: et non sit qui habitet in ea: et s. Speculationē yl super in p̄tectionē. cps em spēculator ē yl sup̄spector. **S**ecundū Alio de mīstis vel alter ad copa rationes. **S**ed e. Et alter amborū quorū sortes mīste lunt episcopatum eius accipiat alter.

Sed nō semis cuarū ad pagrādu sex. insirmorū ē. ad p̄dicāndā psona verecūdior. ad testāndū autoritas inferior.

Sed nō p̄dīci sp̄i s. ex his viris non ex aliis ritus prophētē qui nō viderūt testāndā.

Oporet ergo ex his viris qui non quia testis nō ē idoneus qui s. nō ex no interfuit testāndis.

Dīmī bīscū sunt congregati in omni tem dio ipsi. **S**hoc ē h̄umanitatis. **S**ed nō ob spaciō. **S**ed in igreliū locorū lēntibus lē exū sp̄ fuit: qui iter hoies multis ciuitatibus predicanit: nō habens yb̄i caput reclinaret: vel intravit incipiēt a baptismō iohannis. exiuit in die qua: assumptus ē.

Pore quo itrauit et exiuit iter nos s. s. nō st̄. **S**ed nō s. post ba uis et fidelis prius et cōsueverat. p̄fuma christi dñm iū post ascensionem iohannis etiam profiteretur.

Dominus h̄iesus incipiens a bā

Duos. **B.** Clemens refert hos duos qui ad sorte apostolatus statui sunt de numero .lx. discipulorum fuisse.

Qui cognominatus. **B.** In laude barnabe immorat: quia pro laude mathias haberet sorte eligiūt: barnabe laus cumulatur. ne ve lut indignus repellere videtur: quod postea declaratū est: quia cum paulo gentium apostolus ordinat illi officio reseruatus.

Justus. **B.** Aut latinum est: aut hebreum: et interpretatur parcer vel eleutus.

pit facere et docere.

ptismate iohānis usq; ī diem qua

shoc p̄tatis. **S**qua de resur

assumptus est a nobis. testem re

rectione dixerat et

erius mībi telles.

Surrectionis eius. nobiscum fieri

s. pro caritate que s. exēplis eq̄ gemina est. libul duos

parēs esse

cognoverunt quo ceteris p̄ferendos esse non

dubitauerūt: alterū vero preferre alteri non

homīnum erat. led dei.

vnu ex istis. **E**t statuerūt duos. io

s. filius quietis.

s. sed barnabas. hoc

p̄anticipationē dī

citat. quia nomē ēā ī sequenti monstrauit.

seph qui vocabat barsabas. qui

s. tante virtutis fuit. vt etiam s. donatus vel

a romanis qui ēā nō possent īā donum dei.

stus diceretur.

Cognominatus ē iustus. et mathia.

Seremplū orādi sortē

tibns datur. quia ut ait salomon sortes mit

tuntur īā sinu. sed a domino sp̄tantur.

Torates dixerūt. **C**u domine qui

s. qd nos latēt s. De sciētia dei nō

qui opa s. dubitāt. et ideo

la cernimus querit eius olte

sionem ut qd nouit et ipsi noseant.

corda nosti homīnum. ostende quē

s. p̄teritū s. sciēt alterū esse sed nesciunt

ponit qd īā quem.

in p̄ficiā electus erat.

Elegeris ex his duobus vnum ac

s. ut sit unus s. i. ipm mīstes aplatus.

testium rū et aplatu.

cipere locū ministerii huius et apo-

s. deiceat se impetrare sua

stolatus de quo p̄varicatus est

s. ad hoc ad s. infernum

qd p̄udicatus ē.

iudas ut abiret in locum suūz. **E**t

cadere deseruit dr̄

gasors a dō sp̄ata ē

Dederūt sortes eis. et cecidit sortes

s. xii. apostolorū per

super mathiam. et annumeratus

secō numero p̄fectus daretur sp̄s. ecce luna

post detrimentum recepit augmentum

est cum yndecim apostolis.

Et cecidit sortes.

B. Hic sorte eligit

ne a lege discepit. in

qua summis sacer

dos sorte querebatur. sicut de zacaria dicitur sorte surrexit et incen

suz poneret: quia qd rendus erat verus sacerdos donec veniret ille qui

per propriū sanguinē intrauit in sanctas anctorū cuius hostia ī p̄fcha

immolatur. sed die penthecostes spiritu apparente est cōsummata: donec

veniret veritas figuram licet exerceri. Ideo mathias ante penthecostem

ordinatur: sorte queritur. Septē diaconi qui postea nō sorte: sed discipu

lorum electione: apostolorum vero oratione: et manus impositione sunt

ordinati.

Actus apostolorum

Dies pentecostes. R. Juxta historiam dies pentecostes i. quiq[ue] gelimus computabatur quo lex data erat ab occisione agni. hic autem non a dñi cena vel die qua crucifixus est; sed ab eius resurrectione scđm augusti nū quinquagesimus ē spiritus missus ē computat. qui die dominicū suo aduentu consecravit. et eodem die pascha celebrandum esse monstrauit.

Die solenni spiritus venit; ut tanta virtus haberet multos qui approbarent; et varias linguas cognoscerent. Ideo autem quinquagesimo; quia in

vulgentia siebat in in-

bilico. et per spiritum

peccata remittuntur.

charitas diffundit;

que operit multitudi-

nem peccatorum. i. spi-

rituali in bilico rei sol-

muntur; debita dimis-

tuntur; exiles in patri-

am revertuntur; here-

ditas amissa redditur.

serui. i. homines pec-

cato venundati a iu-

go seruitutis liberantur.

Rab. Pentecostes

grecie latine quinq[ue]ginta

et antiquis populis

pentecosten. i. quinqua-

gesimum die obserua-

bat. a die enim immola-

tionis agni per quem

egressi sunt filii israel

te egipio. qui quage-

simo die data ē lex in

igne. In nono etiam

test. quinquagesimo

die a pascha xp̄i de-

scendit spiritus i. apo-

stolos i. igne apparet.

Lex i. mōtē syna. sp̄ns

i. mōtē sion. lex i. subli-

mi montis loco. sp̄ns

dat i. cenaclo. Sicut

xl. dies quibus post resurrectionem cum discipulis conuersatis est. prese-

tem ecclesiam designant. ita quinquagesimus quo spiritus datur tena-

nū eternae remuneratiois exprimit. Qui quaginta sexies. viij. et viij. ha-

bent. et viij. ad vetus testa. quia septima die requieuit deus ab operibus

suis. et septima die sabbati requies constituta et. viij. diebus isti faciebat

ozima. Octo ad nouuz. quia christus octavo die resurrexit. vel quia no-

ve legis precepta in octo beatitudinibus data sunt. vel quia i octava die

resurreccio futura sperat. Sp̄ns ergo sanctus duas legum docens com-

pletionem. quinquagesimo die descendit. qui numerus ex. viij. et octo constat.

In eodem loco. Cenaculo scđm ascenderat. qui em spiritum deside-

rat. carnis domiciliū mentis contemplatione transcedens calcat.

De celo. Daf sp̄ns; vt diligat deus. in terra dat. vt diligat p̄im:

bius em post resurrectionē ē dat. ad duo p̄cepta charitatis cōmendanda.

Sponsus. Repete factus p̄t dici locutio linguarū te ore aploꝝ sonas

Spiritus. R. Ante passionem datus ē aplis spiritus ad gratiā do-

ctrine et sanitati post resurrectionē iſufflavit ibesus sp̄n. et ait. Acipite

spiritus sanctum. quod remiseritis peccata. remittunt eis zc.

Quod domini soli petro prius redederat. sed vt creditur per anticipationē. nūc cum ce-

teris per cōpletionē etiā petro tribuit. et potestas data est dimitendi illis

quos ad officiū mittebat p̄dicationis.

In pentecoste de celo missus ē sp̄ns; vt qui in p̄imo tegebāt diuidi acci-

perēt linguaz noticiā. ne per mundū euntes iterribus indigerent. et qz

tens simplex ē natura. semel de celo dat spiritus. ppter homines vero qui

duplici cōstant substantia. corpe. s. et anima. dupliciter ē diligendus.

In terra bis dat. prius in efficacia signoz ad sanitates corporū. postea indul-

gentia peccatorum ad remedias animarum.

Clementis. Compatione p̄cedentium. vel hēmē dicit gratia apo-

stoloz. vel in similitudinē vēti vēmentis spiritus venit.

Locam domum. In una domo sedentibus infunditur spiritus.

vt ecclesie unitas cōmendetur. in cenaculo tercia lege incipiēt.

R. In datione legis plebs longe stebat p̄ timore. hic veniente spiritu

cōgregati erant in vnu ex amore.

Hedentes. Ut compleatetur qđ dictum erat eis. Sedete hic in ciui-

tate. Gessio est indicium humilitatis et stabilitatis: quib[us] p̄paratur sedes spiritus sancto: qui sup humiles requiescit.

Bgl. In igne apparuit sp̄ns. s̄ p̄ seipm loq[ue]bat inter. et neq[ue] ignis de. neq[ue] ille sonus fuit. sed per hoc qđ exterius exhibuit: qđ intus gerebat ex pressit. Qui em discipulos zelo succensos et verbo eruditos intus reddi vit: foras linguas igneas ostendit. In significatione ergo ignem cum sonitu senserunt corpora. Ignis vero invisibilis: et voce sine sonitu docta sunt corda.

Et apparuerunt

B. Spiritus i igne et linguis apparuit: qz omnes quos replet ardere et loqui facit. ardetes ex se. loquentes de se. ostensu ē etiam p̄ vbiq[ue] eccl[esi]a dilata omniū gentium erat locutura voce.

Bgl. Spiritus sanctus suscepit loqui variis linguis. put

s qui erat linguarum aliens

spiritus sanctus dabant eloqui illis.

s. i. vrbis habitatores

Erant in hierusalem habitantes

s ad die festum collecti

indei viri religiosi ex omni natiōe

que sub celo est. Facta autem hac

a s. i. repētino sonitu vel qua coperunt apo-

a stoli loqui

voce conuenit multitudo et mete

cōfusa est: quoniam audiebat vnu

quisq[ue] lingua sua illos loquētes.

ardet: quos sp̄ns feruor accēdit et per penitentiam punit.

Dispersit lingue. R. Dispersio linguarum ē facta i turie: sed qđ vi-

spersit superbia: recolligit humilitas i superbia dispersio: in humiliitate fit

cōcordia. Ecce completestentia dñi quę ait. Non vos relinquit orpha-

nos: sed mittam spiritū paracliti: qui eorum aduocatis pro eis omnibus

linguis locutus ē: linguas attulit: qui p̄ verbo venit: cognationem enim

habet lingua cū verbo ut ab innīcē non possint separari: sic verbū patris.

id ē filius et sp̄ns sanctus: inseparabiles sunt: immo et vnu naturē:

Tanquam ignis. Idē. In igne spiritus venit: quia peccatores sp̄ns

purgat: illuminat: accēdit: vrit. Ignis em quattuor habet naturas: vrit

purgat: calefacit: illuminat. Similiter sp̄ns exurit peccata: purgat corda

torpē exutit: ignorātias illustrat. Ignis etiā i corpore et iūsibilē i sua

natura: sed assūpto aliquo corpe videt: diuisi coloris apparet: ppter materias

in quibus ardēt: sic sp̄ns videri nō poterit: nisi p̄ creaturas in quib[us] opat.

Et coperunt. Ecce signū plenitudinis: plenū vas erumpit: ignis i si-

nu nō potest occultari.

Clarissima linguis. R. Quia linguis oībus loq[ue]bant: vñ sua. i. hebreo

lingua loquētes ab oībus intelligebant: ac si p̄p[er] singulorū loquerent.

Idem. In grecō alijs: scđm illud p̄p[er]te: i alijs linguis. et labijs alijs

loquar populo huic zc.

Prout spiritus sanctus. R. Spiritus dñi dicens singulis prout

vult: vbi vult: quomō vult: quādo vult: quib[us] vult: quantū vult spirat

B. Potuerunt apostoli in spiritu sancto linguis omniū intelligere: et lo-

qui: et oīz etiā verba maiore miraculo quācūq[ue] essent lingua edita ab om-

nibus audientibus eque intelligi.

B. Varietas linguarū dona significat gratiarū. Ideo primū linguis

homibus tedit spiritus quibus humana sapiētia extra docet: et dicitur:

vt ostēderet q̄ facile sapientes efficiat sapientia dei.

Ex omni na. R. Ac si dicereb[us] vbiq[ue] natū. Iudeos aut i oībus gen-

tib[us] nasci captivitas fecit: que sub antiochō facta ē. nō multis tib[us] aī.

Confusa e. Confusio ista p̄fusio linguarū oponit: a qua bābel voca-

bulū sortita ē. Sic humiliitas apostoloz humana supbie respondet.

Unusquisq[ue] lingua. Rab. Lingue omnes dñi esse septuaginta

Actus apostolorum

due. unde et discipuli secundi ordinis sub hoc numero sunt electi. ut numerus predicatorum concordaret numero linguis.

Audiuitus unusquisque. In hoc significabat unam ecclesiam omnium gentium linguis locuturam.

B. Querit virum

bi qui loquebantur: diuersis vniuersitatis linguis sermonibus vertentur. i. ut unusquisque eorum nunc hac: nunc alia lingua loquatur: sicut omnes cureret: an ita potius per sermo eorum qualiter lingua pronuntiatus vniuersus audiens secundum linguam suam intelligeret: ita ut uno apostolorum in ecclesia docente alijs tacentibus sermo unus ad auditum omnium perveniret: baties in se hanc vim ut cum diversarum gentium auditores essent unusquisque secundum linguam suam unus sermonis ab apostolo plati suscepit auditum: et quod per intellectum.

Judeam. B. In

diam non tota gentem sed partem illius. i. tribum India et beniam significat. ad distinctionem Samaritanorum. gali leg. decapoleos et aliarum in ea prouincia regionum. que omnes litterat hebreorum lingua loquuntur tam singulare domesticum dicendi specimen habent distinctam.

Lapadociam ponit. B.

Iste. proince que post indeas ponuntur grece quidem loquuntur: sed ex patria consuetudine est in sono diversitas. unde mira in apostolis gratia: que non solum diversitate eos docuit: sed etiam distantiam. proprietas in una quaque lingua inter numerum principiarum in eorum loquela fecit.

Adueneromani.

B. In greco pugnantem romani. i. iudei qui pugnauit vitam rome gerebat.

Proseliti. B.

Adueni sic vocabantur illi qui de gentibus natu circumcisionem et iudaicis suscepserant.

Non ergo soli qui natura indei erant: ex diverso orbe conenerant: sed etiam qui de preputio natu adhuc erant eorum ritui.

Musto pleni. B.

Quamvis irridebant. Mistice tam verum dicebant: quia non vino veteri quod in nuptiis ecclie defecit: sed musto gratiae spiritualis erant ipsis: iam enim vino nouo venerantur: cum apostoli non in litera retinestate: sed in nouitate spiritus dei magnalia resongarent.

Scorde **ffacie**
Stupebant autem omnes et mirabantur

ad inuidem dicentes. Nonne ecce

a sermone galilei sunt hebetes distantes ab hebreis

omnes isti qui loquuntur galilei sunt

Et quomodo nos audiuitus unus

quisque lingua suam in qua natus

a specie dividenter vel perfectio dividetur b adequate vel mensuratores c fidemque perle,

murus. Parthi. et medi. et elamite.

a mesopotamia interpretatur ambitus. quod duobus ambitur fluminibus tigris et eusfrate b Ezechiel vel glorificatio,

et qui habitat mesopotamiam. illi

a manus tortoris vel exploratoris vel magnum domino redimea b scilicet vel iudicato

deam. et capodociam. pontum. et

a minorum vestitum vel plasmatio dñi vel gradus vel elevas sen offeres vel elato b conversione et ruina vel divisione cadentium.

asiaticam. frigiam et panphiliam. egypti

a stenebre angustia vel tribulatio b sue

ptum et partes libic. que est circa

a hereditas vel hereditatio b detribus India

cirenen. et aduenientem romanum. Inde

a suocati vel consummati nocte b humiles vel occidentales callidi aut illiciatores

quoque et pseleti: cretes et arabes.

audiuitus eos loquentes nostris

linguis magnalia dei. Stupebat

et religiosi

autem omnes et mirabantur dicentes.

a distantes et religiosi

Quidnam hoc vult esse: alii autem

a manifestus error. non enim multum locutus sum. sed unus lingue eloquentia facit

irridebant dicentes. Quia musto

a in proposito boni b loquitur quasi pastor pro oviibus

pleni sunt. Stans autem petrus cum

a latitudine vel qualitate sua in id sibi apta sunt musto repletus.

Vnde decim eleuauit vocem suam. et lo-

Uiri indei et. i. due cause sunt prudentie. qd indei: et qd habitat hierusalem quam decet sobrietas.

Hora diei tercia. B. Spiritus sanctus gloria trinitatis mundo predicatur. tercia hora conuenienter descendit; quia superdictum est. erant in oratione pluerantes. Recepit spiritum hora orationis precipit: ut ostendat quia gratia spiritus non percipitur: nullus mens et carnis intentione sublenet. In his horis Daniel flexo genu adorabat. terciam. sextam. nonam. Et quia dominus terciam hora misericordia misericordia spiritus ascendit crucem. nona anima posuit. et easdem horas excedentibus ceteris nobis timere et sanctificare dignatus est.

Effundam. Hoc verbo largitatem munitionis ostendit: quia non ut olim prophetatus est sacerdotibus tantum: sed omnibus passim in virtutibus sexu personis spiritus erat dandus.

De spiritu. Rab. Ad duas dona respicit: non admittitq; sibi

Super omnem carnem. Que sit omniscaro sequenter exponit ibi et prophetabunt filii vestri

a filio philippi b scilicet noui testamenti. Ut iohannes et paulus.

et filie vestre: et iuuenes vestri visi

a mysteria clara videbunt b veteri legi adherentes. Sicut petrus et iacobus

ones videbunt et seniores vestri

a umbras et figuratas videbunt b sece quod prius dixit super omnem carnem

somnia somniabitur. Et quidem super

spiritus et timore nunc et obedientia seruos meos et ancillas meas. in

diebus illis effundam de spiritu meo

a huiusque de adventu spiritus. nunc de iudicis signis et prodigiis b haec xpo nato non in lignis emitunt et eo crucifixo sol obscuratur

et prophetabunt. Et dabo prodigia i

a signe christi spiritus emittente. contremisit. monumenta aperiunt. laxa scissa sunt. corpora sanctorum que dormierant surrexerunt. celo sursum et signa in terra deorum. dñi lateris sanctissimus sum. sanguinem et ignem et vaporē

sol obscuratur: et celum tenebris obductum.

B. Prodigium quod porro dicit: i. significat aliquid. prodigium quod predictum oculis. Signum quo significatur aliud.

Sanguinem. B. Non soli vulneris. sed etiam sudoris quando in oratione factus est sudor eius sicut guttae sanguinis. quod inter signa deitatis ponit: quia in humana natura non inuenitur: ergo significat orbem vniuersum sanguinem Christi ablendum: ut sicut tabernaculum sanguine victimari fuerat consecratum: ita populus fidelis sanguinem eiusdem dedicaret. nec soli bierosolimis

Actus apostolorum

locus esset orationis: sed in omni loco dominationis eius levarent manus electi per orationes ad dominum.

Fumi. Copunctionis et fletuum. sicut fumus ab igne: ita compunctione a spiritu sancti ardore. Sanguis de latere mortui perfusus contra naturam nostrorum corporum loco signum fuit. et nosre salutis et vite que pcessit de illi morte. Porro et in igne illuminatio fidelium: in vapore fumi cecitas in

dorum intelligi. unde et dicens legem datus est: igne et fumo telreditur: quia humiles claritate sua illuminat: superbos et caliginem obscurat erroris.

Hoc coueretur in t. et l. in san. zc. Hoc passione Christi per tim factus. partim ante iudicium die creditur venturus: tunc enim sol obscuratus est. sed luna in sanguinem versa homibus apparere non potuit: quia tunc ipso tempore Pascha. xiiij. existens. interdum fuerat visibus humanis obiectu terre occultata.

Quicunq; in uno. Hoc est quod petrus ait: quia non est personarum acceptor deus sed in omni gente qui timeret dominum et opem inservi acceptus est illi.

Uiri israelite. B. Quasi doctis magister prius in credulorum moneret: ut timore copunctionis postmodum salutis consilium impendat: et quia scientibus legem loquitur ipsum esse Christum qui a prophetis promissus est ostendit: nec tamquam autoritate sua prius eum filium dei nominat: sed virum probatum: in istu a mortuis suscitatum.

Definitio consi.

R. In hoc solo notabiles: quia non obedienti animo fecerunt.

Et prescientia. R. In grecis sic est: prescientia sic traditur accipientes: traditus est enim a preside in potestate illorum: ut ipsum sine latronem eligent: sed latroni concessa vita: hiebus per manus militum occiderunt.

Suscitauit. B. Non communis resurrectione quae in fine differtur: sed que die tercia celebraretur: ut assertio huius resurrectionis testimonius esset certus.

R. Suscitauit secundum humanitatem quam maxime oderant.

Solutis doloribus. B. Videtur esse sensus huius sententie: quod domino ad inferos descendente dolores pernari soluti sunt: quia cum tangere non potuerunt: sed iuxta greci in quo scriptum est: solvens per ipsum mortis dolores: iuxta quod impossibile erat. et ille auctor. Date quia per descensus eius liberati sunt sancti a locis inferorum: qui licet in sumpio abrahame: et in consolatione quietis essent: a dolore tamquam mortis sine inferi non erant soluti ex

toto: quia non mererant gaudia celum intrare: donec fieret illi prophete. In sanguine testamenti eduxisti vincitos tuos de lacu zc. in quo i. c. est aqua.

Vinci enim erant antequa educerent. **Drouidebam dominum co. zc.** Allego. R. B. Veniens in ea quae transire: non absenti oculum ab eo qui semper manet: hoc prouidens: ut et in eum post temporalia recurrerem: et hoc quod peccatum

non feci: nec dolus invenitus est in me: non loquini sed teo ascribas propter hoc etiam in cogitatione iocunditas et in verbis exultatio: propter resurrectionem. scilicet: qua mundus liberatur.

Drouideba do.

Hoc Christi post resurrectionem exultans ad dexteram. Sinistra est praesens vita: extra eterna. **Ne com-** mouear: propter hoc delectatus est scogitatio patriarche. Si verbis prophete cor meum: et exultauit lingua mea in super et caro mea requiescat in spe humanae.

Quoniam non derelinques animas

a. possidenda in inferno: que descendit in infernum: b. sed quod descecoit sed non permanet ut subueniret quibus oportuit: sed non est de reliquis: quia circa surrexit. Per hoc probat humanum fragilitatem extremam: et supgrediente humanam conditionem: d. et corpus meum

a. meum in inferno: nec dabis sanctum

sanctificatum per quod et alii sanctificandi sunt: non patiens corrupti: quia notas zc.

a. sumptuosis et veritatis.

tuum videre corruptionem. Notas

a. scio me resurrecturum: quia non sum mihi vita: b. quibus non ad eternitatem in quibus post pallionem adimptebitis me leticia: que sunt in sanctitate iocunditate et ascensione celum dabis delectationes dexterae vestrae in finem

mibi fecisti vias vite replebis me

a. in ascensione non semiplena fuit leticia: b. videbo facie ad faciem: vel cum Christo deo qui est facies prius: c. principalem letitiam alloquitor: d. corpore etinde fratre vocato blasphemeris

iocunditate cum facie tua. Uiri fratres

tres liceat auditer dicere ad vos

hoc dicit ne soligentur

de patriarcha David: quoniam de

functus est: et sepultus est: et sepulcher

a. synde apparet cum non de se dixisse: non

dabis sanctum tuum uidere corruptionem.

eius est apud nos usque in hodiernum

Cora me. zc. B.

Exponendo quod ipse fecerit: dat nobis puris hominibus consilium peccata vitare. Nam qui dei presentiam ingerit intuetur oculo mentis: nullatenus hunc ad peccata concurrit dyabolus.

Quoniam a de-

tris m. e. B.

Laus quae non moueat: quia dominus a dextris optulatur: sinistra non preualente. Si enim a dextris non fuerit: illa permanent dyabolus occupat sicut de iusta dicitur: et dyabolus stet a dextris eius.

Et exultauit. B.

In passione dixit tristis est anima mea usque ad mortem: et cepit

pauere et tecere: ut se umerum hominem in anima et corpore: et veraciter passibilem monstraret. Exultauit vero anima et lingua: quia passione sua genuis humanum salvandum erat.

In inferno. B. Constat anima non terelicta in inferno: quae ablatis illis pro quibus descendit: mox ad superna rediit: nec caro est corrupta: sed veloci resurrectione glorificata.

Notas mibi se. zc. B. Non solum te illo intelligunt: qui semper accepta plenitudine divinae virtutis et sapientie per se morte destruxerit resurgentem ad vitam: sed et te iusti qui per eum via veritatis iuuenta ad vitam redeunt: et iocundabunt videntes faciem eius: quia ille visus est super omnia et beatitudine perfecta.

Actus apostolorum

De fructu lumbi. **B.** In grecō habet te fructu ventris eius suscita rex p̄m et sedes super sedem eius.

Accepit. Ut verus homo: ut effundat spiritum sicut iohel dicit. effundam sc̄. vel accipiunt apostoli ab ipso. p̄missionem sp̄s in euangelio q̄ a patre mittet spiritus.

Effudit hunc. **B.**

Qui p̄n̄ ib̄m suscita tū a dō dixit: nūc fidē auditorū alt̄ erigēs hunc eis verū domi nū assignat: quez effudiſſe spirituſ ſfirmat hoc enim teitatis eſt ſignū: et pulcre verbo effuſionis vſus eſt: qđ prophetam iohel p̄lui ille ſupra memorauit ut ex hoc etiam conſter ipsuſ ſe domini ibelum: qui ante affiptionem carniſ loqui conſueuit in p̄phetis. qui ſigna et prodigia dat in celo et in terra. qui omnes inocentes ſe ſaluat: et cetera que p̄pheta deſcribit: quaſi verus deus explet.

B. In grecō effudit hoc dōnū qđ nūc vi teris et auditis.

Hede a dextris.

B. Hoc eſt qđ p̄trus ait de domino. que oportet celuſ qui deſuſcipe vſq; in tē poza reſurreciōis omnium: tūc enim cum veſerint tempa refriſgerij a cōſpectu domini miſuram eū eſt (qui p̄diciat eſt) a rega libus ſedibus ibelum xp̄m ad iudicandoſ viuos et mortuos.

B. Si oponat arrius et hac diuersitate ſilium minorem patrem vero maiorem eſſe: respōdem⁹ ei. Non men infeſius illi cōneſire: cui ſedere impateſt: ſicut et petrus cōſequēter exponit: quia et do minum enim: et xp̄num deus fecit hunc ibelum que vos crucifixiſtis.

R. Manifeſte petr⁹ ex hoc psalmo regnuſ xp̄i non terrenum ſed celeſte oſteſdit: et vtrā q̄ naturā eius euiden ter aſtruit: humanam que de dauid: diuinā ſeſtū quā ē ad extram patris. In una dauid fili⁹. In altera eiusde ē dōn̄: vñ ſubīngit. Certiſſime ergo.

Dominum eum. **B.** Ostendens nomen maiestatis et potestatis ē: cui omnis creatura deb̄ subiici: christus regie ſive pontificalis dignitatis nomē eſt. In lege vngebantur reges et pontifices in figura illius.

Et christum. **B.** Ille vere ē xp̄us omni plenitudine ſp̄ſſanci vñ cus: qui de eodem ſpiritu potentialiter dedit quibus voluit.

Diem. Propheta igit̄ cum eſſet: et ſciret quia iure iurādo iurasset illi

a ſyri luxuria in lumbis eius. b ſQuia christus ſuper iſrael ſp̄ſſalem ſedid.

deus de fructu lumbi eius ſedere ſa longe ſup ſedem eius. puides locutus

ē de reſurreciōe xp̄i. quia neq; de ſſcom aiam ſuscitauit deus: cui omnes nos te

a reſurreciōis b ſprosperitate. vel ex altus ē ipſe. qui ē dextra patris ſQuia dixit: ſalmita a dextro ē mihi ne comouear

ſtes ſumus. Dextera igit̄ dei exal

s iohel ſ. vel i enāglō accepta xp̄o.

tatus et p̄missione ſp̄ſſanci acce ſa faccepit ut hō. b ſdonum linguaſ ſelio ſermonē ſynde paſet. quia nō de ſua ſed de xp̄i aſcēſione predixit

pt̄a a patre: effudit hunc que vos

a ſmēte b ſin linguis igneis ſlono ſno ſtro ſermonē ſynde paſet. quia nō de ſua ſed de xp̄i aſcēſione predixit

videtis et auditis. Non ēm̄ dauid

a ſicut hec que noniſſima ſunt dauid nō de ſed de xp̄o prophetauit. quia mitemdū ex ſion. i. ex ſi ipse dauid vetus. et dōnū in medio inimicorū ſic et illa. que p̄missa ſunt nō ad dauid. ſed ad xp̄i morā. et reſurrecio nem perueniunt.

ascendit in celū. dicit autē ipſe.

a ſiterna rōe verbi coeterni b ſp̄ ſho mintr̄o d ſquieſce uel iudica

Dicit dōn̄ dōn̄ meo: ſede a dextro ſa in eternis uel in unitate persone. cuſ ſilio qui ē dextra priſ. b ſi ipſi p̄nti et ſuſto ponendi et ſdemones uel homines

tr̄is meis. donec ponaz inimicos

a ſhuiles uel ſubiectos b ſcarnis uel apolotorū c ſ quia prophetā hec dixit

tuos ſcabellū pedū tuorū. Certeſi

nū ſime ergo ſciat omnis domus iſra

a ſcorpalis et ſp̄nalis b ſ dauid c ſde quo dicit dōn̄ meo d ſi. rege cuſ dixit ſeḡ ſe ſvel vñxit te dōn̄ ſc̄. ſv̄ ego coſtitutus ſu ſc̄ et ſſcom carnē feci i natiſtate v̄i reſurrecio

bel. quia et dōn̄ euī ſe ſecit

Ihesum quem. **Z.** **B.** Ihesus ē dominus xp̄us. vna in duabus naturis exiſtente pſona: quia in diuinitate eternaliter ex p̄fe natus. in hu manitate temporaliter factus: cuſ opante ſpiritu ſancto in vtero virginis eſt incarnatus.

Compuncti. **B.**

Impletur p̄pheta io hel: q̄a poſt ignē ſpiritu ſancti ſequit̄ va por cōpunctionis ſu mī ſlacrimas excute re ſolet: incipit ſtere qui irriterat: tundunt pectus: dant dō pre cem ſicut ſacrificium: ut ſanguinē illum ga ſtare valeant: p̄ eum ſaluandi: quē ſuper ſe et ſup filios ſuos priuſ fuerant imprecati.

Penitentiam z.

B. Dicitur de ba p̄timate: p̄misit lamēta penitētē: ut prius ſe aqua ſue afliſtio nis infunderet: et poſt ſacramento baptiſti lauarent.

In nomine. **R.**

R. In honore. vñ bac forma: vel in vno triū fides contineatur.

Et omnibus qui

longe ſunt. **Z.** **R.** Hoc ad illud teſtimoniū ſum p̄p̄tē respicit: qđ vltimum poſuit ſ.

donū ſp̄ſſanci. Uobis em̄ eſt rep

a ſilla. ſ. effudā ſup vos de ſp̄ meo b ſet am geniubis q̄ a dono ſp̄nali nō repellunt

miffio: et ſiliis vestrīs et oibus qui

a ſloco vel a noticia dei b ſ grā nō merito.

lōge ſunt: quōſcūq; aduocauerit a ſ que retinentur quia ciuſdē q̄litatis erat.

dōn̄ deo noster. Alius etiā verbis

plurimis teſtificatus ē: et exhorta

ſillos egros et ſe medicū ondit.

baf eos dicens. Galuamini a ge

a ſudeorū qui nō penitet b ſ que ē quer fa et exasperans

neratōne iſta p̄raua. Qui ergo re

ceperū ſermones eius baptizati ſunt et apposite ſunt i die illa anīe

a ſnumer⁹ ſidei cōgru b ſnō vna die tū ū ſe que trina eē vna

circit ea nullia. Erat autē pſeuſerātes

Galuumini a ge

ne. Hec ē teſtificati

onis qualitatē: et exhor

tatōne: ſed lucas plu

rima verba petri bre

ui coſculit ſententiā.

Generatione.

B. Hoc ſunt generatio nes: vna bonoz: alia malorum.

Circiter. Ad mu

merum dicit: ſicut ca

ca ad locum.

Tria milia. **B.** Vbi priuſum ecclēſie celebratum eſt baptiſma: pie tas diuina ad confeſſionem trinitatis collegit animarū tria milia: et moy ſes quidē qui quāgeſimo die paſche qua lex data ē: ſolēnitatē primiciā p̄cepit iniſiā: nūc autē ſupueniē ſp̄ſſanci: non manipuli ſpicari: ſed animarū ſunt domino primiciē cōſecrate.

Actus apostolorum

Dominis etiā. **A**d
ingitur narratio etiā
de communione: et de
redemptione: et quia di-
missione: in quibus ap-
paret virtus.

Erat pariter. **B**.
Charitas diffusa in
cordibus cito generat
dei et primi dilectiones
unde propter geminū
charitatis ardore bis
dā est spūs aplis.

Dominus autē
augebat. In gre-
co dīs augebat eos
qui salvi fieret quoti-
die. Ecce post altera
narratio sicut ipse. In
idipsum autē petrus et
iobānes ēc. qd̄ sic po-
test exponi: cū domin⁹
quotidie p̄dicantibus
aplis ecclesie sue cre-
dentes adunarer: pri-
mi aploꝝ ascendebat
in templū: tecum roga-
turi in idipsum: i. ut ec-
clesiā semp augeat.

C. III.
Petrus autē et
iobānes. Virtu-
te p̄dictam p̄sequitur
Ita autē viciſſim ſibi
onectuntur: ut ferme
ne virtutibus: virtu-
tes ſuccedat ſimoni-
bus. Ad horam no-

B. Apostoli hora
nona templū īgressu
i. primo claudiuſ dīn
debilem ſanāt: poſt rī
qđ ad rēverā labora-
tes multa milia hoīm
verbō fidei imbuunt:
quia doctores ecclesie
prius indeſi poſtea gē
tibus p̄dican: hi ſunt
opari quos nona et
xi-hora in vineam pa-
terfamilias inducit.

Claudius ex uite.

B. Populus iſra-
el non ſolū ab incar-
natione: ſed etiā a tē-
pore legis rebellis: qđ
ſi ex vtero matris clau-
dius fuit: qđ in iacob
cum angelo luctante
et claudicante figura-
bat: quia populus ille
xpo in paſſione qua-
lens: i. quibusdam p-
fidē bñdictus in alijs
ex iſidelitate ē claud⁹
Porta templi
que dicitur ſpe.

B. Alle. Porta tē-
pli ſpeciōa dominus
eft: per quā qui intrat
ſaluat: ad hāc portā
iſrael debilis nec ire
valens legis p̄phetaz

a fideli **b** ſnō ſolus petri: quia eadē erat
om̄. **a** doctrina apostoloꝝ et cōicatione
b ſtūe cois ſiue ſancti.
fractionis panis et orationib⁹.
a exceptis credentib⁹ ſimplice: pfecta em̄
caritas foras minit timorē **b** pro p̄dicatore
ſue propter prodigia que ſequuntur **c** ſap-
propinquat virtutis naratio
ſiebat autē om̄i aīc timorē. **M**ul-
ta quoq; pdigia et ligna per apo-
ſtulos in hierusalē ſiebat. et met̄
a ſpreter centū. rr. de quibus dicitū ē
erat magnus i. vniuersis. Om̄es
etiam qui credebat erat pariter: et
a ſindictū fraterni amoris ē oīa poffidere. et
nihil proprieſ habere **b** ſagros
habebat om̄ia cōmunia. poffeffi
b pecora
ones et ſubſtitias vēdebat: et di-
a ſnō ſecundā honorē ſed ſc̄m idigentiam
vt manna.
uidebant illa omnibus puf̄ cuiq;
opus erat. Quotidie quoq; p̄du-
a ſy aptli **b** Deus facit ihabitare ynius
moris i domo **c** ſi in orone. ecce cotēplatio
rāntes vnanimitate in tēplo: et frā
a ſhic actua vita ſignatur **b** ſnō i tēplo
vt ſanctus locus eſſet oratōni. et cōmunis eet
victui **c** ſanctū vel corgalem
gentes circa domos pānē: ſume-
ſi honore ſuī mīgrī. Inhiliterrogātes.
bāt cibū cū exultatiōe et simplicita
a ſyanimitate charitatis **b** ſcoopantes
i lande **c** ſe pceptis gratias agētes ſuixit il-
lud et himno dicio exeruti monie oli.
te cōrdis collaudantes dēū. et ha-
a ſc̄rgam plebe ſine ipſi plebi grās agentes
ſue in cōſpectu plebis grām inuenientes
bētes gratiā ad om̄ē plebez. Do-
ſnō ſolū priores pſeuerabat. ſed dīs
minus autē augebat qui ſalui fie-
a ſnō ſola in penthecoſten **b** ſuionem
apostolice regule
bant quotidie in idipſum.

C. III.
Dicitur ſa precipuis exordiatur
Etrus autē et
ſqui orat alcedit
iobānes alcedebat in
tēplū ad horam ora-
a ſnō oīoſ ſi dīci
tionis nonaz. Et quidam vir qui
ſc̄ns difficultē ſanitas. **b** ſi in hoc diuitur
na et granis oſtendit ſi firmitas
erat claudius ex vtero matris ſue
bainabat: quē ponebat quotidie
a ſa quodā ornamēto ſpeciali
ad portā templi: que dicit ſpecio
a ſmisericordiam
ſa. vt peteret elemosinā ab introe-
a ſmisericordes fore creditit eos qui tem-
pla frequarent
untibus in templū. Is cum vi-

diſſet petrum et iobāne incipien-
tes introire in templū. rogabat
a ſab eis
vt elemosinā accipet. Intuens
autem eū petrus cum iobāne di-
a ſi quali pauperatē habitu: demōſtrantes
b ſhos noſti eſſe pauperes **c** ſiuebatur
xit: **R**espice in nō: at ille intēnde-
bat in eos ſperans ſe aliquid ac-
cepturum ab eis. **P**etrus autem
a ſnō habeo. vel nō habeo mō. vel nō ē mo-
do ad manū **a** ſi alia ondit ſe h̄e
bi: quod autē habeo: hoc tibi do.
a ſgratus ſeruus nō ſe. ſed dīm glorificat.
vt credatur i eū cui reiſtebat **b** ſlaci et ſa-
locō.
In nōmīe ihesu xpī nažareni ſur-
a ſplenā ſalutē i his duobus dat ambulatō
em ſanitatis e probatio
ge et ambula. et apphensa manu
a ſdextera ſalutis prospitas
eius dertra alleuanit eum: et pro-
a ſnō medicinali tarditate ſi nulla itercedit
cunctatio. ne pteat aliande ſanatio **b** ſco-
tuſi mani ſuſi grefsus eius
tinū ſolidate ſunt bases eius
a ſque eneruē ſit in paraliticis ſi planta a
planicie dicta ē **b** ſnō exurgē ſi uixta pro-
pheta dicente. exiſet ſicut ceruns claudus
et plāte. **E**t exiliens ſtetiſt. et ambu-
a ſexemplē ſi grās agendi dīo **b** ſi celeſte
labat: et intrauit cū illis in templū
a ſduo pcepta iplebat
ambulans et exiliens et laudans
a ſsanitate illis **b** ſece plenitudo teſtū
deum. **E**t vidit om̄is populus
cum ambulantem et laudantem
a ſnō dubitatē de glōna.
deum. **L**ognoscebant autem il-
lū: quoniā ipſe erat qui ad elemo-
ſinam ſedebat ad ſpeciosam por-
a ſnō ſide
tam: et impleti ſtupore et extasi in
a ſbona cōtingūt
eo qđ cōtigerat illi. **L**um videret
autē petrum et iobānem: cucurrit
a ſnō ſacerdotes ſadōados
omnis populus ad eos ad portū
cum quē appellabat ſalomonis
ſtupentes. **C**lidens autē petrus
ſarlii et ſtupori. vt yrbi ſtupeti.
respondit ad populum. **U**liri iſra-
helitē quid miramini hoc: aut nos
a ſapparet quare currebat populus
quid intuemini quā ſi rā virtute
a ſhec dīo neſſaria ſūt ſaluti **b** ſnos ip-
ſi nō de.
aut pietate fecerūt hūc abulare:

qđ vocib⁹ affert: vt
ab ingredientib⁹ po-
ſcat auxiliū fidei et ſa-
pietē: quia vaticinia
futuroꝝ quāſi ad por-
tā ponunt auditores.
ſed petrus in templū
perduit: cui p̄ cofelli
onez forte etiā cognō
men petre claves celi
ſunt datę.

Argentū ē. Me-
mor illū precepti-no-
lite poffidere aūp et ar-
gentū: pecuniam que
ad pedes apostolorū
ponebat: non ſibi re-
cōdebat: ſed ad vſus
pauperū qui ſua pa-
tronia reliquerant
ſeruabant.

B. Alle. Argētū
ē. **H**abuit quidem
prīmū tabernaculum
iustificatōes culturę
ſanctū ſanctorū auro
et argento diſtinctum
ſed metallis legiſ ſan-
guis enangeliſ precio
uoz emicat: qđ popul⁹
qui ante auratos po-
ſtes debilis iaucerat:
in nomine ihesu xpī
cruaſti templū cōle-
ſte ingredit̄.

Et apprehensa.
B. Quic̄ verbo en-
git: hunc et textera cō-
fortat: quia ferme do-
centis minus valet in
auditore: ſi nō cōmen-
datur exemplo p̄prie-
actionis.

Et exiliens ſtetiſt
B. Ordō pfectiōis
primo ſurgit qui iacu-
erat: teinde iter virtu-
tuz arripit: et ſic regni
ianuā cū aplis intrat

Stuſore et exta-
ſi. **B.** Pauore et ex-
cessu mentis: dicit etiā
extasis: cū mens a pa-
uore nō alienat: ſed i-
ſpiratione reuelatōis
aſſumitur.

Lucurrit omnis
populus. **B.** All.
Saluato iſraeli per
apostolos cucurrit om-
nis mundus ad lūmā
veri pacifici. te quo
dicit. **M**ultiplicabit̄
eins imperiū: et pacis
non erit finis. **I**pſe ē
lapis de monte abſi-
ſus: qui terreno regno
ruente: ſolus p̄ orbem
pacificū tenet impiuꝝ

Actus apostolorum

Deus abrahā et deus isaac. **R.** Tres memorantur nullo impiō itercedente: vel ppter principiū iusticie. vel ppter continuā iustorū se-riē; vel ppter numerū testū.

Deus abrahā et deus isaac. et deus iacob. trinitatē notat. deus patrū hic unitatē.

Memorū patres fidem suadet. ne quasi nouū introducere vide retur.

R. In his tribus omnibus sacramentis ecclie ppletur. aut em̄ ex bonis boni: vt ysaac ex abrahā. aut ex malis malis: vt isimahel ex ancilla agar. aut ex boīs malis: vt ex ysaac et rebecca et au. aut ex malis boni: vt filii iacob ex ancillis generati. qd etiā i spirituali generatione simili obseruat.

Tradidistis. **z.**

Interfecistiſ. **z.**

B. Sapientis doctor loquēs de dño illis q̄ en̄ occident. primo humanitatis qua tradi- et interfici potuit recor- dat. deinde paulatē resurrectōe patefacta deus et dei filii esse declarat. et auctorē eius vite p̄dicat.

Interfecistiſ.

Voluntate et verbo. et hoc cōtra legē q̄ dicit qui occiderit hominē volēs. et ipse occidet.

Integrā sanitatem. in onobus que precepta sunt.

Per ignorantiam. Dno coopata sūt ignorantia vestra: et p̄scientia dei.

Per os om̄niū. Ideo necesse erat im- pleri: quia non viuis sed om̄nes p̄petauerit

Deletātur uerbra peccata. **B.** Tunc plene telebus pecca- ta: cu. virtute resurre- ctionis mōis destruet nonisimū.

Cū cum uenerit. Continuante ad p̄ce- dētia. s. vt cū venient tpa refrigerij et cōspe- ctu domini: tūc deleā tur peccata vestra

Quem oportet quidē celum. **z.** Ecclesia per fidē. vel ī cōlo ad texteram patris ledere.

Opportet. **z.** **B.** Hoc qd eidem xp̄o a patre dictū. p̄pheta testatur.

Dixit dñs d-m. sc. a. dēx. m. donec po. ini. t. sca. p. t. Assumptus em̄ ī celum

sedet. et textis dei in sede maiestatis: semper deus manet: neq̄ vñq̄ inde

sq̄ua abrahā ei credidit. etiā tpe p̄putij.

Deus abraham. et deus ysaac. et a striū vel oīm. s̄non ē deus mortuū sed viuentium.

deus iacob. deus p̄patrum nostro a s̄in sanitate paralitū. b s̄ nō nos quos inuenim̄ s̄ colubstantiale

rum. glorificauit filium suum ihē

s̄ saluatorē mūdi. ad saluandū venerat. et vos tradidistis ad mortē

sum: quem vos quidē tradidistis s̄nō hūc sed barabā postulātes dimitti

et negastis ante faciem pilati: iudi

a s̄ q̄uis gētilis. i quo dānantur iudei

caūte illo dimitti. vos autem san- a si se s̄ sine peccato b s̄ ad proximū s̄ si

ne iniquitate

et iustum negastis. et petistis a s̄ barabā auctorē seditionis et homicidij

virūm homicidam donari vobis a s̄ lazari et ceterorū s̄p̄tis et future b s̄ q̄

tradit interficiat

Auctorem vero virē interfecistiſ.

a sp̄ater b s̄lōge ne iterum moriatur

quem deus suscitauit a mortuis.

xp̄i s̄p̄taci

cuius nos testes sumus. et in fide

nominis eius: hunc quem vos vi-

llanū s̄paraliticū s̄ sanitate

distis et nostis confirmavit. **N**o-

a s̄ cognitio b s̄uocatio nois ei? et s̄ ci-

stum hoīem et deum

mēn eius et fides que per eūm est

a s̄ corpe et anā s̄ corpore dedit integrā sanitatem istam:

in conspectu omnium vestrum.

s̄uaniter scelus corū arguit

Et nunc fratres scio q̄ per igno-

rantiā fecistiſ: sicut et principes

vestri. Deus autem qui prenunci-

a s̄no ore locuti sūt omnes b s̄ ad dñm

plendo aut per os omnium suorum pro-

a s̄nde et supra xp̄m fecit deus

phararum pati xp̄um suum: sic im-

a s̄quia fecistiſ sic ergo p. s̄ de malis

b s̄ ad bona. vñ declina a malo et fac bonū

plenit. **D**enitēmī igitur et cōuer-

a s̄lici p̄ ignorātiā facta

tūmī; et deleātur vestra peccata

ad captiuitatē babylonis permansit.

Samuele. Sub samuele regū tpa coperit in iudea.

Testamenti. **B.** Ex illo testamēto. qd ad moysen. et ex hoc quod ad

abrahā dictū ē seueritas dei et bonitas patet. Bonitas in his q̄ in xp̄i fide

meruerūt bñdici. Seueritas ī his qui p̄ p̄ceptu et iobediēta sit exterminati

abfuit: sed ī humanitate vñtrus ē te cōload indicandi et restituendum oīa que locutus ē deus p̄ omēs. p̄pheta ab initio seculi: q̄ sanctis irantibus cū dño in gaudio reprobū suberūt p̄gnis cū dyabolo. quo completo nihil restabit de bis que p̄missa sunt a p̄bētis

Moyses quidē. Exempla ponit nō de oībus qui locuti sunt vel que.

Quoniam pro p̄pheta. **B.** Filius dei de populo israel carnem assumpsit: ap-

parēs ī similitudinem moysi: et sicut ille carnales israel cerimonijs et sacris legalibus

instinctū et purificatiū ī terrā p̄missionis itro duxit: ita et ihesus per gratiā euāgelij spirituālē israel ad celum duxit: et sicut contem-

ptores legis moysi de tera p̄missionis ab inimicis sūt electi: sic qui dōctrinā euāgelij despiciunt: p̄ vñores spirituālē ī cōtu sancto rum pellent: et hoc est qd sequit̄: erit aut omnis anima.

De fratribus ue.

R. Josue de effra- im: isbelum de iuda.

Erit autē. **z.** **B.** Breuit̄ et lucide. p̄phe-

tarū et legis testimoniū docet xp̄um a cunctis gentib⁹ audiēdū: qui icredulos damnabit:

eterna benedictione fideles donabit.

Exterminabitur

A sorte sanctorū: et ex toris reddet: et extra terminos beatitudinis ejicitur.

R. Resistēt̄ ioseph de carnali plebe: et omnes prophete

a s̄ q̄li a principe prophetarū b s̄ vñq̄ ad iohēm baptistam c s̄ prophetice

a samuele et deinceps qui locuti

a s̄cōp̄a refrigerij. i. vñq̄ adūt̄us dñi

s̄p̄tū ad hoc excusabiles estis

adūt̄us b s̄p̄t̄ moysen

tur dē plebe: et omnes prophete

a s̄ q̄li a principe prophetarū b s̄ vñq̄ ad

fratribus vestris: tanq̄ mē ipsuām

a s̄pro iparatiō posūt̄ b s̄ nihil diminu-

entes. nihil addetis

audiēt̄ iurta omnia quecumq̄

a s̄ hoc q̄ oīs aīa z.

locutus fuerit vobis. Erit autem

a sp̄ars p̄cipitalis pro toto hoīe b s̄ obe-

dient

omnis anima que non audierit

a s̄ab hoībs s̄yl'a deo s̄scōm legē s̄vel

alōrē sanctorū s̄occideur

prophetam illum extermi- a s̄sp̄nali b s̄p̄t̄ moysen

bius et deinceps qui locuti

a s̄cōp̄a refrigerij. i. vñq̄ adūt̄us dñi

s̄p̄tū ad hoc excusabiles estis

sunt: annūciāt̄erunt dies istos.

a s̄vel antiqua cōsuetudine vel natura

Clos autem estis filii prophetarū

a s̄ vñseq̄t̄. s. in. semine tuo z.

ruz: et testamenti qd disposuit de-

ad captiuitatē babylonis permansit.

Samuele. Sub samuele regū tpa coperit in iudea.

Testamenti. **B.** Ex illo testamēto. qd ad moysen. et ex hoc quod ad

abrahā dictū ē seueritas dei et bonitas patet. Bonitas in his q̄ in xp̄i fide

meruerūt bñdici. Seueritas ī his qui p̄ p̄ceptu et iobediēta sit exterminati

Actus apostolorum

Testamenti. qd
itra lequit dices. In
semine tuo be·om̄.g.

Patres nostros
Quia non soli abra·
ba sed ysaac et iacob
prosum est.

In semine tuo.

Omnes familie. B.
Semē abrahē xp̄us
ē i fide cui⁹ omnibus
familis iudicis. s. r̄ gē
tibus benedictio pro·
missa est.

Dm̄nes familie
B. Non q̄ omnes
sed q̄ nulla benedic⁹
nisi in eo; sicut et illud
Illuminat omnē ho·
minē ne in h̄c m.

Benedicetur. B
In ade maledicto pec·
cato: in xp̄o benedicto
sunt in quo et illi bene
dicunt: q̄ incarnatione
peccaserūt: quia idem
homo deus iannā celi
aperuit: et in fine dicet
omnibus electis: veni
te benedicti patris ēc

Filiū suum. B.
Intendū ē: qd eun·
dem filii tei quem se
men abrahē nūcupa·
uit: ppter duas eius·
dem naturas: ne vel
hominē tantum xp̄im:
vel alterū homīs: alte·
rum tei cederēt filii
quo laqueo nesci⁹ et
alij plures decepti sit

Sacerdotes ēc.

Qui doctores et iudi·

ces videbant populi.

Dolentes. q̄ ad au·
diēdos apostolos cō·
fluere multitudi.

Haducei. Qui ne·
gabant resurrectionē
et video in doctrina eo·
rum dolebant.

**Resurrectiō ex
mortuis.** Hoc ma·
xime p̄tra saduceos:
vtriḡ vero dolebant
q̄ ibesum quē vt ho·
minē occiderāt: apo·
stoli et teo patre glo·
rificati affirmant.

Etsactus estnu.

Si in quinq̄ milibus
homini⁹ quos in heres·
mo dñs pavit: popu·
lus legis et xp̄o libera·
tus accipitur: possunt
et hic quinq̄ milia ab
apostolis instructa po·
pulum gentium designare: eiusdem legis spiritualiter misteria secuturum

Et bene vtriḡ vesperē celesti munere donātur: q̄ cū venit plenitudo tē·

poris misit deus filium suum i terris ēc.

a sc̄i primū facta ē promissio
ad patres n̄ros dicens ad abra·
a s̄ non in seminib⁹ sed in uno semine, qui
xp̄s b s̄ non una gens
bā. Et i semine tuo bñdicent om̄es
familie terre. Clobis primū deus
a s̄com carnē b s̄incarnari fecit
suscitāt̄ filiū suum misit euz bene
a sp̄icante vel benedictos faciente b s̄li
bertate arbitrii ondat
dicente vobis: vt cōuertat se vñ
sa qua ipugnatur
quisq̄ a inequitia sua.

C. III.

Petrus pro se et iohāne locutus

D̄quentibus
ē. vel multitudini duo loquuntur
autem illis ad populūz
superuenerunt sacerdotes et ma·
a s̄insti siue iustificati interpretantur
gistratus templi et saducei dolen·
s hoc cōe oim.

tes: q̄ docerent populum: et an·
nunciarent in ihesum resurre·
ctionem ex mortuis. et iniecerunt
in eos manus: et posuerunt eos in
scarceris custodiā vñq̄ in crastinū. erat au·
s̄ hec ē cā custodiēdi s̄no om̄nes
tem iam vespa. Multi aut̄ eorū
qui audierāt verbum: crediderūt
a ouia que vocē pastoris audiūt vel agno
scunt.

Et factus est numerus viroꝝ qui
q̄ milia. **Factū est aut̄ in crastinū**
stria plebis cōcilia erat
vt cōgregarent̄ principes eorū et
seniores et scribe in hierusalem: et
seorsū ponunt.

annas princeps sacerdotū: et cay
sacerdotes qui de genere aaron principa·
tū gerebāt
phas: et iohannes: et alexander: et
a s̄descriptis principib⁹ sacerdotū alij sine
numero memorantur.

quotquot erāt de genere sacerdo·
tali: et statuentes eos in medio
interrogabant. **In qua virtute**
propter claritatē facti non alia factū di·
cunt
aut in quo noī fecistis hoc vos?

a in medio cōcilio nel cōcilio b s̄ in p̄the
coste c s̄ quali princeps ap̄lorū

Lunc repletū spiritus sancto p̄e
trus dixit ad eos. **Principes po**
a s̄pro an s̄interrogatio potest esse

puli et seniores audite. **Si** nos ho

a s̄ad iudices adducimur b s̄ sanitate pa·
ralitici die diūdicāmūr in bñfacto hois

infirmi: in quo iste saluus factus

s̄ p̄cipib⁹ et senioribus
est. **Notū sit omnib⁹ vobis et om**

s̄a saluatorē saluatē
ni plebi israhel: quia in nomine
domini nostri ihesu xp̄i nazarenī
quē vos crucifixistis: quē deus su

a s̄p̄sens stat. qui an stare nō poterat
scitauit a mortuis: in hoc iste astat

s̄ quē vos crucifixisti
corā vobis sanus. **Dic est lapis**

s̄ sc̄m legem

qui repbatus ē a vobis edificati·

a s̄ deus suscitauit a mortuis b s̄ vt sit

princeps duoru testamentorū et populorū.

bus: qui factus ē in caput anguli

a s̄nili in saluatorē b s̄ mundi c s̄ hois
huius et non ē in alio aliquo salu⁹. **Nec**

enū nomē aliud ē sub celo datu⁹

hominib⁹: in quo oporteat nos

saluos fieri. **Cidētes aut̄ petri cō**

sandactā

stantiaz et iohānis: comp̄to q̄ ho·

mines essent sine literis s̄ imperiti

s̄nclētes cām cōstātie et virtutis

admirabant̄: et cognoscēbat quo·

fillerato

niam cum ihesu fuerat. hominem

quoq̄ videntes stant̄ cū eis qui

a s̄ q̄ ipse non esset vel nō sanatus fuisset.

curatus fuerat: nihil poterant cō

tradicere. **Jusserūt aut̄ eos foras**

extra sinagogā faciēt vos

extra cōciliū secedere. et confere

a s̄ne factū coram amplius diūlgetur

bāt adiuicē dicentes. **Quid fa**

ciemus hominib⁹ istis?

Quoniam quidem notū signū factū ē p̄ eos

omnibus habitantib⁹ hierusalem

Manifestum ē et non possumus

Nicē lapis. R.

Hic respōdens ad in·
terrogata: de xp̄o p̄g
dicat: et marie de da·
uid: cui ut p̄tarche
suo p̄gētēs credi·
derant.

Reprobatus.

Flug. Delapide rep·
bato historia non ba·
etur.

Edificātib⁹. B.

Erant iudei qui soli
legē et p̄phetas ad cōdi·
ficationē legebant. bi·
dum edificabāt pue·
nerunt ad lapidē an·
gularē: qui duos pa·
rietes amplecteret. i. i
uenerunt in scripturis
xp̄m i carne vēturnum
qui duos populos in
se ipsum cōderet. et q̄
iudei in uno piete sta·
re i. soli malebat sal·
uari: repbauerunt la·
pidem qui nō erat ap·
tus ad vñū sed ad du·
os: sed illis nolentib⁹
hūc de⁹ posuit i caput
anguli: vt ex duobus
populis et duobus te·
stam̄is edificatio sur·
geret vñū eiusdemq̄
fidei.

Et non est in ali·
quo alio salu⁹.

B. Si in xp̄o tantū
salu⁹ mundi est: ergo
et patres nostri cūlde
icarnationē et passiōe
sunt saluati: q̄ z nos
credim⁹ saluari. etēm
sacramēta p̄ rēporū
rōe discrepāt: fides tñ
vna eadēq̄ cōcordat
q̄ dispensationē quā
nos p̄ aplōs factā ap̄i
p̄ p̄phetas didicerunt
venturā. Non em̄ est
redēptio: nisi i sanguī
ne illius: qui se ipsum
dedit redēptionem
omnibus.

Sine literis. Nō

q̄ literas omnino ne·
scīt: sed q̄ grāmati·
ce artis p̄itiam nō ba·
terent.

Idiote. B.

Idio·
te qui p̄p̄iūz ingeniū
n̄ exercerēt p̄ doctri·
nā. Idioma gr̄ee-lā·
tine p̄p̄ietas.

B. Idiote dicebā
tur: qui p̄p̄ia tantum
lingua naturaliq̄ sci·
entia cōtentī-literārū
studia nesciebant.

B. Illiterati mittuntur ad p̄dicandum: ne fides credentium non dei
virtute: sed eloquentia fieri putaret. sc̄m illud: nō i sapiētia verbi: vt nō
euacuetur crux xp̄i.

Actus apostolorum

Et vocantes ēc. **N**e omnino ēc. Tunc impletū est: odio eritis omibus hominibus ppter nomē meum.

Petrus uero ēc. **i**ndicate. **R.** Qui estis iudices: vestrū facite offi-

cium: nō lemmone p-

uum proferendo: led

iuste indicando. **E**cce

plēnū fumentū in spi-

ca inuenit: qd ante q-

si in herba slectebat.

Nō enim possiu-

mus: i. nō iūm²: vel i

naturā verbum ē: vt

angelis pfirmatis nō

peccare.

Clarificabāt. In

grēco. omnes clarifica-

bāt in eo qd factū est:

z non habet in eo qd

acciderat.

B. Clarificant fa-

cta vel dicta: quādo

fama vulgante in no-

ticiā plurimū deferunt.

Deus autē glorificat

in factis homī qd est

apprium xpianē pieta-

ris z humilitatis: ipso

didente. Videāt ope-

ra bona: z glorifi-

cent patrē vestrū qui

in celis ē.

Annorū. xl. Un-

de amplio: gloria vel

gratia virtutis: z ideo

nō eratē homī sed tē

pūs ifiūmitatis dicit.

B. Annorū. xl. Jux-

ta historiā pfecta etas

hominis calūniantib

ostendit. Allegorice

populū israel nō. xl.

tantū annis i beremo

sordes egipci manna

pēpto requisiuit: sed

etīa in terra pmissionis

inter tei z ydolorum

ritū claudicauit. Vel

numeris iste gemine

legis plenitudinem si

gnificat. Quater enī

denī. xl. faciūt vtrius

qd trāsgressor velut q

dragenariam pfectio-

nem iacendo debilis

transcedit.

Qui cū audissēt.

B. Auditis pfecto-

rum minis: fiducia

resistendi p signa vir-

tutū sibi deposcunt.

Unanimiter le.

R. Sine sono: vel p-

fectione vnanimitatis

scdm illud si dno vel

tres puerent in vnu

in nomine meo: de om-

ni re quam petierint

fiet illis.

Patris nostri.

Noster fuit pater: sed tuus puer.

Dquare tremuerūt. **B.** Non quasi nescius interrogat pbeta: sed mi-

rando insania impiorū corripit eos qui in saluatorē conlurēxerūt: non ab

eo lesi sed in multis adiūti.

negare. **G**z ne ampliū diuulget i
hoc tm̄ cōsiliū restat

populū: comminet eis ne vltra lo
siudeo vlgentili

quant in nomine hoc: vlli hominū

Et vocantes eos: denunciauerūt
a aliquā occasione vel in aliquo loco

ne omnino loquerentur nec do-
spicarēt

cerent in nomine ihesu. **P**etrus

vero z iohānes respondētes dīre
a scdm nos aspīct sapud dēu cui veritas

placet runt ad eos: **H**i iustū est in cōspē
a sprohibētes b sūpāntē predīcare

cru dei vōs potius audire qd deū
signa

iudicāte. **N**on em̄ possūmus que
predicanēt

vidimus z audiūmus nō loqui.

a sūne putarētur credidisse b spropter po-

palū **A**illi p̄miantes dimiserūt eos:
a scdm que placet populo nō cōsciētie eorū

nō inuenientes quomō punirent
hō deū eos ppter populū: quia omnes

sc̄tiā cuīs noīe hoc fecerūt
clarificabant id qd factum erat i

a s̄paralitico sanato b sc̄nsa clarificatio-

nis e longū tempus infīmitaus

eo qd acciderat. **A**nnorū em̄ erat
amplius. xl. homo in quo factum

fuerat signum istud sanitatis. **D**i

spēt z iohēs
missi aut̄ venerūt ad suos: z annū

ciauerūt eis quāta ad eos princi-

pes sacerdotum z seniores diris-

sent. **Q**ui cuī audissēt: vnanimi-

a scdm ad hoīem Et exemplā ceteris p̄bē-

ter leuauerūt vocem ad dominūz
signa potentia ostendit

z dixerunt: Domine tu qui fecisti

celum z terzā z mare: z omnia que

a scdm sensu humano b sc̄nsi p̄ tubā. vt

no credatur verbū hoīis a b
in eis sunt: qui sp̄sancto per os

Tremuerūt. Tremitus ē vox leonis. unde hicerēti. facta ē mibi here-
ditas mea quasi leo in silua: dedit sup me vocē.

Inania. Dēpo vēturo. vel vt in morte detineret.

Conuenerunt.

Herodes z pilatū cō-
venerunt in amicitiā.

Vixisti. Nomen

xpī exponunt. Christi

a chūlimate. i. vñctio-
ne: sc̄m illud. **V**ixit

te deus tuus oleo lg-
ticie p̄ consortib⁹ tuis

Cum omni fidu-
cia loqui. **H**oc te-

um postulant: vt cum

omni fiducia possint

loqui verbū tei.

Per nomē san.

B. In grēco per no-

mē pueri tuī ihesu: qd

magis ap̄storum votis

congruit: qui fatage

bant: vt homo cruci-
xus a iudeis. claretē

tibus miraculis p̄ no-
men eius: in celū assū-

ptus z dei filius inno-

tesceret.

Motus ē locus

Magna virtū oratio

nisi fidelū: hoc autem

ad excitādas mentes

factū est.

Poteſt in h̄ loco mo-

to itelligi timor eoz

qui credendo subijcē-
di erant ap̄stoli: qui

terrenitate discussa re-

surgere cū xp̄o: z cele-

stia sage didicēnt.

B. Quia virtutem

z robur cōtra fraudē

hostiū q̄rēbat: in

dictū exaudiēt orōnis

terre motu p̄cipūt: vt

sc̄rent corda terrena

sibi cessura: sub quoꝝ

pedibus spiritu adue-

niente terra ē cōcūla-

panore.

Multitudinis ēc

B. Notanda ren-

locūq̄ distantiā: si

quidē in ope sup̄be-

rris lingua z mens

humani generis cum

esset vna mento inī-

tatis est diuisa: ita vt

cū omnib⁹ linguis lo-

quēntib⁹ hoīel: nemo

tn̄ primi sui volitātē

aurib⁹ cognoscet

sed in bēneſale ſunt

lingue merito būlita-

tis vñtē: vnaq̄ om̄i-

bus lingua: eademq̄

oībus voluntas erat

z vna qd vñq̄ bodie-

gentē: cū electi in mul-

tiplici locutione vñto corde z intentione p̄cordi dōno famulans: rep̄bi dyas-

boles seruētes dīme z pugnaci inter se studio z certamine agitant.

Erat cor unum ēc. **B.** Qui mundū reliquerāt: n

Actus apostolorum

visceribus editi; eodem fraternitatis amore gaudebat.

B. Convenit hic locus ei qd̄ supradictū ē: quia qui sp̄ūm acceperant liguīs omniū loquebant̄ adunatio linguaū erat p̄fagū q̄ ecclēia p̄ sp̄ī rū in diversis nationib⁹ t̄ linguis vñ̄ cor t̄ animā erat habitura nō em̄ om̄es credētes loquebant̄ oībus linguis; sed diversarū linguaꝝ adunatio

in fide xp̄i indicabat

quia vñ̄ dñs: vñ̄

baptisma; vna fides.

Nec quisq̄ eorū

Mistic⁹ virtutes q̄s

possidēt iusti nō suas

iudicant esse; sed eorū

q̄z vtilitati disp̄esant

Communia. **B.**

græc⁹-cena. **H**inde ce-

nobice i. 2mūnter vi-

entes. Cenobia ba-

bitacula corꝝ.

B. Qui ita viuit

vt sint omnia cōmu-

nia in dño: cenobit⁹

vocant̄: quæ vita tan-

to è felicit̄: quāto sta-

tim futuri ſeculi imita-

tur: vbi oīa cōmu-

nia è in oī

bus: t̄ quia ibi ſum̄

pax t̄ ſecuritas: ciuitas

i. quia tūp̄s bñi: vñ̄

pecc̄t h̄ierusalē: i. vi-

lio pacis dicta ē.

Keddebāt apo.

B. Dilectum ordi-

num doctoꝝ t̄ audito-

rum. **N**az multitudi-

credentū rebus tgali-

bus ſpreſis: copula-

charitatis inuicē im-

gebant̄. Apostoli ve-

ro virtute fulgentes:

mīſtēia xp̄i pādebat̄

Joseph. **R.** Auc-

tus-barnabas filius

psolationis interpre-

taſ: auctus icrēto-

t⁹ pfect⁹ ſp̄ūlanc⁹ boni.

B. Hunc puto esse

barnabā: qui cū pau-

lo gentium apostolus

ordinatus est.

Barnabas. **B.**

Quidaz arbitrantur

collegā pauli cū poti-

fuisse: de quo cū ma-

thia ſoī ſiſſa ē: mi-

nus intuentes: q̄ bic

barnabas; ille barna-

bas appelleſ: t̄ bic fili-

us ſolationis; ille fi-

lius quietis interpr̄et̄

Quod est inter-

pretatuſ filiū cō-

Vbicung⁹ ſcriptura

nomina rerum vel pſo-

nari cū interpretatione

ponit ſenſum ſacratiōne eisdē inēſſe significat. Merito filius cōſolationis

vocat̄: qui ſpreſis ſentibus: ſpe futuroꝝ ſe cōſolat̄. Nam t̄ ſp̄ūlanc⁹

ideo paradiſus vocat̄: q̄i in mīdo preeſtrū habentib⁹ iſuſione ſui paradiſi

i. ſolationē tribuit: ſicut enī petrus, ppter gratiā ſpiritus barionā i.

filius columbe vocatus est.

Filius consolationis. **R.** Vel, ppter elemosynā qua paupes plo-

latus ē. Vel, p mercedis ſolatione qua meruit a deo accipe. Vel quia

dignus habitus ē: qui, p iuda ſolareſ apostolos.

a ſynō ſensu. anima vna, t̄ vna volūtaſ.

erat oīm

vñ̄m: t̄ anima vna. **Nec quisq̄**

a ſynō hoīm, ſed earū rerū quas poſſidebat

eoꝝ que poſſidebat: aliquid ſiuꝝ

effe dicebat: ſed erant illis omnia

ſtſidue v̄l signorū

cōmuňia, t̄ virtute magna redde-

a ſho proprie erat eorū quibus dictū ē: eri-

ban̄ apostoli testimoniuſ ſurre-

a ſquā maxic oderāt: t̄ qd̄ fidei principale ē

indiciā a

ctionis ihesu xp̄i domini nostri: t̄

a ſp̄ūlanc⁹ vel cōmuňicatiois de qua ſe

quitur, vendentes t̄.

grātia magna erat in omnibus il-

lis: neq̄ enim quisq̄ egens erat t̄

ter illos. Quotquot em̄ poſſeſſo-

res agrorū aut domoꝝ erant: vñ̄

dentes afferebat̄ precia eoꝝ que

a ſad gressum, vel quād ad genua procidē

teſ.

vñ̄debat̄: t̄ ponebat̄ ante pedes

apostoloꝝ. Diuidebat autē ſin-

a ſnō ſecondū personas t̄ manera. ſed ſcoꝝ

indigena

gulis put cuiq̄ op̄ erat. Joseph

a ſiſeph ſ vñ̄dentes afferebat̄ p̄cia t̄ io-

ſeph

autē qui cognominatus ē barna-

bas ab apostolis: qd̄ est interpre-

tātū filius ſolationis: leuites cū

a ſgenerē, b ſybičūq̄ v̄l q̄nūq̄ occasiōe

c ſcaſa diſperſiois

priuſ: cum haberet a grū vñ̄dedit

a ſy illā b ſnō partē aliaq̄, ſed integrū

agi p̄cium

euſ: t̄ attulit p̄cium t̄ poſuit ante

a ſt̄ comune fieret oīm

pedes apostoloꝝ.

Tentauit. **R.** Pr̄terim ponit: quia pfecta erat teptatio. Tribus mo-

di teptatio agit: luſione, delectatione, pſensiū. qd̄ totū ipletū ē in anania

Lur tetrauit. **B.** Alia trāſlatio: quare ipleuit ſathanas cor tuū. Ubi

notandū q̄ mentē hoīs iuxta ſubſtantia nībū iple potest nīſi creatrix tri-

nitas: q̄ timmodo ſcd̄m oþationem t̄ voluntatis iſtinctū aīa de bis que

creata ſunt implet̄ im-

plet̄ ſo ſathanas cor

aliciuſ nō quidē in-

grediens in cū ſi ſen-

ſum eius; neq̄ introi-

ens adiut̄ cor: diſ: ſiq̄

dem h̄c potefas ſol⁹

dei eſt. ſed callida t̄

frāduleta deceptōe

animā i affectus mali

cię trabens cogitatō

nes t̄ incētua vicioꝝ

qui bus plenus ē iple

uit ergo ſathanas cor

ananię nō intrādo: ſz

malicie ſue virus inſe-

rendo.

Et fraudare de-

R. In hoc videtur

mendaciū fuſſe: q̄ to

tum vñ̄erat: melius

ē aīt non vñ̄ere: q̄

poſt vñ̄ ſolnere

ſp̄ūlanc⁹.

Hed deo. **S**up

dixerat ſp̄ūlanc⁹ patet ergo ſp̄ūm eſſe

deum.

Cecidit. **R.** Le-

giū ſiū ſemp vñ̄

dicis ſp̄ūlanc⁹ duo

filij aaron ignē offerē

tes: igne p̄ſumuntur.

oīa luſinē archam

mortuū ē: cecidit ille

vt ceteri p̄uaricatoꝝ

exēplo cuius terreat̄.

Cecidit et expira-

R. Non cauſa

queſtus tam ſerēa p̄

varicatiois dedit ſen-

tentiām: ſed p̄uidens

futa t̄ ſi ſanía q̄ ſim-

plicitatem ecclēſi p̄

uī ſorib⁹ adultera-

rēt: Ex hiſ ē ſarabai-

tarum genus exorūt̄</

Actus apostolorum

Dic mihi *z.* **R.**
culpam vroris inter
rogans declarat ex ip
suis pfectiōne: quā ma
ritus suū monstrau
rat in ope.

Quid utiqz *z.* **R.**
Increpatue dī
cū: vel sic distinguen
dum quid: q̄si diceret
qd ē hoc? deinde sibi
ipse respōdet et dicit:
vtiqz puenit iter vos
tentare spūm dñi.

Tentare *z.* **R.**
Tētatio spūm in hoc
erat qd pbaūt quā
ta sit eius scientia.

Sepelierunt ad
virum suum. **R.**
Ex hoc mlti exemplū
sumunt: vt vxores ad
viro suos sepeliant.
Alij idignū putat: vt
de Guaricatoribus ex
empla capiat: quibus
in crīmī: simul et mor
te et sepultura meriti
equale fecerat p̄sortū
Apostolorum.

Non solus petri: licet
pro honore eius ceteri
taceant: nō tamen fa
cta eoz facient.

**Unanimit̄ om
nes.** **R.** Ut supra
dictū est: in hoc mirā
dis sunt: quia magni
tudo gratiē fecerat
seniū diversitatē.

Leterorum *z.* **R.**
Exēplo ananig et vxo
ris: pgnā em̄ duorum
qui fraudulēter eis se
p̄inxerant: ceteris tri
buit exemplum.

**Augebatur cre
tinō multitudō**

R. Tanta erat mul
titudo credentiū: vt si
dei crescente fortitudi
ne sola sufficeret vni
bra: vel tot erant tunc
infirmi a creditibus
allati: vt eum omnes
nō possent contingere

Baltem umbra.

B. Tunc petr⁹ vni
bra corporis sui inisibi
liter alleuiabat infir
mos: qui nunc inisibi
li s̄uē itercessiōnē vni
braculo fideles infir
mos roborat: et quia
etia petrus figura est
ecclēsiae: ipse rectus ice
dit: sed vmbra iacen
tel erigit: quia ecclēsiae
celestibus intendēs q̄
si vmbriatice transcur
rit in terra: et hic sacra
mētis et figuris celesti
um renouat: quos il
lum

nesciēs maritū mortuū ē
et vror ipsius nesciens quod fa
a fre. nō verbo. introitū vxoris. nō sermonē
ctū fuerat introiit. **Respondebit** aut
a si tanti preci partē illam appetit fuisse.
quid vtiqz cōuenit z. si appetit illa parte p
ei petrus. **Dic mihi** mulier si tanti

agrum vendidistis? At illa dixit.
etiam tanti. **Petrus** autē ad eam
a taliter vt predictū ē.

Quid utiqz cōuenit vobis tenta
a s̄no nos hoies qd putabatis

re spiritū dñimi: **Ecce** pedes eo
a s̄breui narratōe totū cōcludit. qui em̄ sepe
linū mortuū ē.
rum qui sepelierunt virum tuū ad
a sad sepulcrū s̄ hac breuitate etiā eam mo
ritura ostendit
hostium: et effeſerent te. **Confestim**
a s̄quia nō solū qui faciūt. sed et qui cōſenti
unt faciētib⁹ digni sunt morte

cedidit ante pedes eius: et expira
a s̄q ad h̄ stū stetit.

Intrantes autē iuuenes inue
a s̄t ut dixerat. et effeſerent te.
nerunt illā mortuā: et extulerunt et
sepelierunt ad virum suum. **Et fa**
ctus ē timor magnus in vniuersa
a s̄cōgregatōe fideliū credentiū b s̄cīā in
tredicōs

a s̄ ecclesia: et in omnes qui audierat
a s̄no tm̄ p̄ verba. vel vmbra sicut de petro
dictū ē s̄ amplior cansa timoris p̄scribitur
et zelus principi⁹ qui infra dicitur fuscitatur.

hec. **Per manus** autē apostolorū
a s̄nde succenditur zelus sacerdotū
fiebant signa et pdigia multa i ple
be. Et erant vnamiter omnes in
a s̄ domo sapientis ubi orationi simul in
stabant et doctrine b s̄ fideliū

porticū salomonis. **Leteroru** autē
nō posse contineat
nō audiebat cōiungere se illis.

a s̄ lōge stās et stupē
sed magnificabat eos populus.

Magis autē augebat creditum
a s̄ nullus sexus a regno dei excluditur. nō ē
em̄ plonari acceptio apud den
in domino multitudō virorū ac

a s̄ que late erat
muliebz: ita vt i plateas ejerent i

a s̄ aliquotib⁹ ad disti
firmos: et ponerēt in lectulis et gra
ciōs grabatorū a s̄qī p̄cipie
batis. vt veniente petro saltē vni
bra ei⁹ obumbraret quēquā eorū

et liberaren̄ ab infirmitate. **Con
siderat** autē multitudō vicinaz
currebat autē multitudō vicinaz

a s̄ morbis et dolorib⁹
ciuitatū hierusalē afferētes egros
a sad dñam bonorū spirituū
et veratos a spiritibus immundis
a sad tenēdos aplos

qui curabant omnes. **Exurgens**
autē princeps sacerdotum: et om
a s̄ hec heresis una fuit de. viij. heresisbus iū
deorum

nes qui cū illo erāt: quē ē heresis
a s̄ hunc fructū zelus protulit. s̄ qui nō mō
incepit. sed illa hora ad plenitudine malicie p
uenit.

saduceorū; repleti sunt zelo: et inie
cerunt manus in apostolos: et po
a s̄ ilue propter firmitatem carceris. siue pro
pter celebritate virtutis facte in publico

suerunt eos in custodia publica.
a sad dñam mali

Angelus autē domini per noctem
aperiens ianuas carceris et edu
a s̄ firmi et stabiles vel maiestati
cens eos dixit. **Ite et statēs loqui**

a s̄ loco celebri quē sacerdotes frequētabat.
b s̄ no sacerdotibus c s̄ nihil pre timore ce
lates

mini i templo p̄lebi omnia verba
vitē huius. Qui cum audissent: i

a s̄ sc̄m preceptū angeli prompta ē obedietia
trauerunt dilucido in templum et

a s̄ sicut impatum erat. loquimini plebi
docebāt. **Adueniens** autē prī
ceps sacerdotū et qui cum eo erāt

a s̄ quia ad hoc positi erāt i custodia. vt ad
iudiciū traherentur sacerdotū et scribarum.

cōuocauerunt cōclīum: et omnes
a s̄ state

seniores filiorū israhel: et miserūt
a s̄ apostoli ad carcerem vt adducerent. **Cum**

venissent autē ministri et aperto
a s̄ quē clausū iōenerāt

carcere non inueniissent illos: re
uersi nūc iōauerūt dicentes: **Car
cerē** quidē

a s̄t maius sit miraculum
cerē quidē inuenimus clausū

a s̄ no negligentes s̄ vt minor sit euadēdi
facultas

cum omni diligentia: et custodes
a s̄ non ex latere vel post tergam

stātes ad ianuas. **Aperientes** au
tem neminem intus inuenimus.

Ut autē audierunt hos sermo
nes magistratus templi et princi
a s̄ vtrū frande vel potentia factum eset.

pes sacerdotum: ambigebant de
illis quidnam fieret: **Adueniens**

lic ppetuis donis re
munerat.

R. Implet sentētia
dñi. Qui credit: opa
q̄ ego facio: et ipse faci
et et maiorā boy faciet

Heresis. **B.** **R.**
Heresis sc̄issio iterpre
tat: vel heresis ab ele
ctione: quia spreis
aliorū dictis: qd seq̄
num putat eligit.

Saduceorū. **B.**

Saducei interpretant
iusti. dicti et sacerdotē
sacerdote: vel propter
genus: vel ppter mo
res: iustificatēs autē
se ipso s̄ vēdicabat si
bi qd non erāt. corpo
rū resurrectionē negā
tes animas cuius came
p̄ire dicebant. sed nec
angelū neq̄ spiritum
vllū esse credebāt. om
nes scripturas ppter li
bros moysi respuebat
et ideo maxie principi
bus i p̄secutione apo
stolorū cōsentiebant:
qui xtute et signi red
debat testimonii re
surrectionis xp̄i.

**Angelus do-edu
cens.** **B.** Non du
bitat thomas xp̄um
carnē et ossa habuisse
quē ianuas clausū vi
dit itasse. ecce ipse cū
socijs mortali alhuc
carne vestitus clausū
ianuas egredit.

Clite huius. **R.**
xp̄ianē vel ceterē qd
ideo non addit: quia
famosa erat secta xp̄i
norū: p̄ qua traditi
sunt carcē.

Carcerem quidē

z. **R.** Inlani iudei
qui stimulatē inuidia
dicit furantib⁹ aplis
ibēsum te monumen
to sublatū: quo fur
dient aplos te carcē
re clauso ablato.

Magistratus. **B.**

Sc̄dm grēcī magi
stratus legendū ē fin
gulari numero: sicut
et in sequēti vbi dicit
tunc abiit magistrat⁹
cū ministris.

Ambigebant. **B.**
Dec sic credunt: mali
cia em̄ itenior cor p̄f
dam penitentia i
a s̄ virtutū affectionis

nem peccatorū. **E**

a s̄ne vilis si sermo
stes horum verbo
cū quē dedit

fō dabit
obedientibus sibi.

Actus apostolorum

Precipiebo. B.
In greco nonne p̄cipi
endo p̄cepim⁹ vobis
nā sic loqui magis in
terroganti cōuenit.

**Replestis hieru
alem.** R.
Hierusalē principem
cūtū: in qua etiam
nos p̄uersemur. In hoc
ignorātes laudat̄ apō
stolos: qui nec territi
minis cessant p̄dicare

**Super nos san
guinem.** B. Ob
līus ē princeps sacer
dotum debiti: qđ ipse
sibi & suis imp̄catis ē
dicens: sanguis ei⁹ su
per nos. & f. n.
R. Patet per anti
frālūm dictū ēsc̄. san
guis eius sup nos. &c.
B. In greco inter
rogati legit̄. & teme
raria interrogatio pō
tificis refutat̄ respon
sione prudenti.
R. interrogādo dī
cunt. solet em̄ i verbi
esse dubietas: cum in
corde firma teneatur
sententia.

Dens patrū. R.
Non nouus nec a no
bis sup invenitus: vt
com̄ inobedientia sit
inexcusabilis.

Spirituſſancrus.
B. Nos roboreauit
vt vobis etiā resisten
tib⁹ magnalia tei fir
miter p̄dicemus: ipse i
nobis loquēs format
verba que anditis

Omnibus. R.
Non nobis solis: sed
omnibus obedientib⁹
etiam vobis si velitis
accipe. In hoc ad p̄
nitentiā p̄uocat̄.

autem quidā nunciauit eis: quia
ecce viri quos posuistis i carcere:
a Sp̄ate nō fuisse fraudē. cū post euāsionē
sunt in tēmplo stantes & docētes
populum. Tunc abiit magistr⁹
a Ecce magnitudo fidei non timere eos q̄ se
vincerant
cū ministris & addūxit illos sine
fno deam vi. Timebat enim populum ne la
pidarent: Et cū adduxissent illos
a Soicerat em̄ dñs. tradent vos in cōcilio
statuerūt i concilio. & interrogauit
eos princeps sacerdotū dicens.
a Snō leuiter diximus. sed auctoritate pon
tificis p̄cepimus

Precipiendo p̄cepuimus vobis
a Si h̄esu qđ propter claritatē vel odiū tacē
b Snō solū docūlis corrā nost̄ a prohibi
tionē. sed etiā replestis a
ne doceretis i nomine isto. Et ecce
fno uā culpabili
replestis hierusalem doctrina ve
stra: & vultis introducere sup nos
a Sanguinis vindictā p̄dicando en̄ iustum
faile xpm b Snō dei c Si h̄esu qđ nō ad
dunt vt supra dictū est duabus de canis
sanguinē hominis istius. Respō
a Squasi princeps b Sec̄ seruore & zelo nō
patiuntur vnu loqui pro oib⁹
dens autē petrus & apostoli dñe
a Sbreuer loquēdo dant exemplū nō vten
di verdoru circuitu
rūt. Obēdere oportet deo magis
a Ssupra dixerat dens abrahā. deus ysac.
& deus iacob. ideo nūc breuer dicit deus pa
trum
b hominibus. Deus patrum no
si resurrectōe. hoc maxie oderat
strorum suscitauit ihesum quem
a Shic manifeste sanguinē introducūt super
eos b Squasi ren & maledicū
vos intercessisti suspēcientes i li
a Stotius ecclēsie que in celo & in terra est
b hominum
gno. hunc deus principe & salua
a Svirtutib⁹. vel ascensiū in celū b Spro
speritate eternitatis. vel tuū.
torez exaltauit dexterā sua qd dā
a Sideo virtutes facte. ideo in celū ascēdit
b que ē fructus penitēti

dam penitentiā israhel: & remissio
a Svirtutū ascensionis spiritus missionis
nem peccatorū. Et nos sumus te
a Snc vñlis sit sermo humanus testis ē
stes horum verbor̄: & spirituſſan
ctus quem dedit deus omnibus
obedientibus sibi. Nec aut cuz au

Scordibus
dissent dissecabant: & cogitabant
a Squia verbis nō poterant prohibere
interficere illos: Surgens autē
a Snō saducens. qui negabat resurrectionē
quidam in cōcilio phāriseus nomi
a Snō imp̄ius qui nō andiret
ne gamaliel legisdoctor venerabi
lis vir vniuersē plebi: iussū fo
sapostolos secedere quasi excludēdos iudi
cas ad breue homies fieri. Dixit
a Squi sobri & prudētes debitis ē b Snō
iudicando cū furore
b q̄ ad illos. Ulri israhelitē attēdi
te vobis sup hominibus istis quid
acturi sitis. ante hos em̄ dies exti
a Smagnū prophetā vel xpm
tit theodas dicens se esse aliquęz
cui cōsensit numerus virorū circi
ter quadrungentoꝝ. Qui occisus
ē: & omnes quicq̄ credebant ei
dissipati sunt: & redactus ē ad ni
bilum. Post hunc extitit iudas
a Squādo exīt edicūm a cesare augusto vt
proficeretur vnu: sus orbis
galileus i diebus p̄fessionis: &
a Sa veritate b Smiliū. vt non miremur
malitudine credentū
a Squasi populū post se. Et ipse p̄ijt
b q̄ scōsentientes cū faciētibus par cōprehen
dit pena
z omnes quotquot p̄senserunt ei
dispsi sunt. Et nunc itaq̄ dico vo
bīs. Discedite ab hominibus istis.
& sinite illos. Quoniam si ē ex homi
nibus p̄silium hoc aut opus dis
soluet. Si vero ex deo: nō poterit
a Sgrauis inculcat cōsiliū ne spernatur
tis dissoluere eos. nē forte & deo
a Scōsentire ē sensum sensu contūgere
repugnare videcamini. Cōsensem
sex cōmuni cōsensu
runt aut illi. Et p̄uocantes apōlos
a Sin sinagogis suis flagellabūt vos.
cēsis denunciauerunt eis: ne am
a Seritis odio oib⁹. hoib⁹ propter nomē
meum
plius loquerent̄ i nomine ihesu: &
dimiserūt eos. & illi quidem ibant
a Sgaudete inquit dñs in illa die & exultate.
quoniam merces vñtra multa ē in celis
gaudentes a conspectu concilij:

Gamaliel. Disci
pui apōstoloz vi pu
tabat. remanēs apud
iudēos p̄filio apōsto
lōrum: vt pessima te
strueret p̄filia: & furo
rem eoz mitigaret.
B. Ut clemēs dicit
gamaliel p̄socius erat
apōloꝝ i fide: h̄z cōsilio
ez cum iudēis mane
bat: vt i tū turbine fu
rit̄ eoꝝ posset sedare

Theodas. B. Jo
leb⁹ Theodas p̄sua
sit multis sublati ex
vrbē facultatibus su
is ripas iordanis obli
dere. & cum eset ma
gus p̄phetaz se dice
bat: & diuīlo flumio se
p̄ebere transitum p
mittebat: cui iussū fa
di p̄curatoris equitū
turba supueniēs mul
tis peremptis ant ca
ptis ipsius caput bie
rosolimā reuexit.

Judas. De b Jo
lebus dicit: q̄ cogē
bat populū: ne tribu
ta soluendo romanis
libertatē amitteret: p
ferens ex lege soli deo
serniendūz: & eos qui
decimas dabant: tri
buta nō dare debere.
que heresis intantum
crevit: vt pharisei &
multa ps populi xpm
interrogarent: an lice
ret tributa dare cesari

Cēsis. R. Ecce for
titudō fidei patr̄z: que
nō verbis cohēteri po
terat nec flagellis: p̄i
sunt sermone p̄hibiti
mō flagellis cēsi.

Actus apostolorum

Digni digni. Non putabat se laborare: sed maximū munus p̄cipere. quia beati qui p̄secutionē patiuntur ppter me.

Domini autē die. Hępe talia interponi tur capitula: breuiter multa colligēta: ut q̄ si finis p̄terito sermo ni: et fundamentū statuatur sequenti.

Murmur. **B.** Lā murmuris erat he brii riduas suas: ut pote eruditiores ī ministerio: p̄ferebant vi dūs grecorum.

Grecorum. **R.** Sine adueniā gentiliū ī cūitate cōuer santiū. sive ī dēgoz genere: qui inter ḡcos nati fuerāt: et mū triti: q̄ murmurabant quia despiciabantur aut quia ī ministeriu vidue eoz nō admittabantur: aut quia p̄ce teris quotidiano ministro grauabantur.

Despicerentur. **R.** Ex despectu plus grauarentur.

Non est equum. **B.** Ostendunt apli episcopos et doctores ecclēsī nō tebere cor poralib⁹ rebus ipsi cari.

Considerate. **z.** **septem z.** **B.** Dic iam discernebat apli. et successores eoz p̄ ecclēsias p̄stūti se ptem diacones: qui es sent sublimioris gra dus ceteris: et proximi circa aram quasi colū ne assisterent: nō sine septenarii misterio.

Nos uero. Dese ipsi nō interrogant: sed iudicant.

Elegerunt. **z.** et orate. **z.** **R.** Hic ordo seruandus ē in ordinandis: eligat po plus: ordinet ep̄pus.

Stephanum. **R.** Hic primus ponitur et solus laudatur. ut in uno omnes laudentur: aut primo martiri honor feratur.

a S̄nō pro aliquo criminē. ybi xp̄s ī causa est ibi maleficio est optanda qm̄ digni habitū sūt. p̄ nomie ihesu contumeliam pati. **D**omni autē die nō cessabat in templo: et circa a st̄plo vicinas vel totius ciuitatis. b s̄q̄ pertinet ad mores c s̄ide de ihesu qui su u xp̄s a domos docentes et euangelizantes christum ihesum.

C. .VI.

Sp̄s dixerat omni die.

N diebus illis cre a s̄edilitate predicanū b xp̄ianorū q̄ filo tpe discipuli dicebantur sc̄ente numero discipuloz fa ctum est murmur gr̄corū aduersus hebreos: eo q̄ despicerent in ministerio quotidiano vidue eoz a s̄comuni cōsensu b s̄cōsensum querunt multitudis. q̄d in exemplū deber assūti

Conuocantes aut. xij. multitudinem discipuloz dixerunt. Non ē equum nos derelinquere verbū a s̄meliora sunt fercula mētis q̄ dapes corporis: et ministrare mensis. Considere s̄non mulieres b s̄ omnibus elegantur. rate ergo fratres viros ex vobis a s̄ quibus testimonium perhibeant omnes b hic numerus sp̄s sancto cōuenit

boni testimonij. vii. plenos spiri a s̄q̄ patet i signis et linguis b s̄ vos elige. nos cōstituamus tusanctō et sapientia: quos p̄stitū a s̄tē ministrēt ipsi vel presint ministrāb̄ b s̄ illi actioni. nos adh̄erebimus theorie s̄line intermissione orate

amus sup̄ hoc op̄. nos vero ora a s̄p̄dicatōs syro vobis et alijs b s̄ytin struantur alii

titioni et ministerio verbi instantes a s̄ne q̄d offendiculum fieret enāglio. mur mura sedant. cōlentui oīm studi erim⁹. Et placuit sermo omni mul

titudini. Et elegerunt stephanum a s̄in deū. vel cui ab homib⁹ credendam. viruz probavit euentus

virum plenū fidē et spiritus sancto:

Etorantes. **B.** Comunis dispensatio exigebat: vt ministri eligeretur: qui et digni iuenti sunt. crescente gradatum. p̄uidentia p̄siliū salutaris placuit eosdē ipsos sa cri altaris et dñici san guinis: sicut refectio nis et mensē communis mūstros ordinari. qd p̄bat inde: q̄ dictū ē orātes ip̄suerunt eis manus: hoc ē p̄prium eoz qui ad sacrosancti altaris promonente officium.

Hoc exēplo orationes fiunt in ordinib⁹: licet oratio ap̄loz non sit scripta.

Estuārū do. **z.**

R. Quasi recapitu latio videt: quia vide rat oī die nō cessabat docentes z. et in hoc ipsum redit dicens: et verbuū dñi crescēbat.

R. Hępe in toclibro z in euangelio etiam talia interponunt capitula: ne subito te sinentes: vel subito introducte vilescat sententia: vnde ad om̄dum p̄terit narratio nis finē et sequētis p̄cipiū: et ad euangelij et apostolū laudem insinuntur hec: et verbum domini crescē: et multi-nu.

Maior: ex hoc nascit̄ cā p̄secutōis. q̄ p̄nō credente plebe: zelus fuerat cōcitatus.

Stephanos.

Hępe. latine corona qui qd p̄ceptū erat in re: p̄fagio noīs h̄ occupabat: quia post

cruce xp̄i primus mar tiro coronatus ē sub limiter: qui lapidatus ē humiliiter: hebraice

interpretat stephan⁹ norma nīa: q̄ primo passus: sequētib⁹ mar tinibus factus ē forma mori pro xp̄o.

Libertinorum.

B. Libertini dicunt filij libertinorū: et eorū qui dī seruitute manumissi et libertati donati sunt. Constat ergo et stirpe seruili fuisse: qui primo fidei xp̄i restiterūt: qui eis ab hominibus emaciati: mī serui erāt pec cati: figurātes h̄reticos et p̄secutores fidei et sanctitatis:

Non poterāt resistere. **B.** Dignū fuit vt in p̄thomartire p̄firmaret qd in martiribus tradendis p̄ nomie suo. p̄mis̄rat dicens. Dabo vobis os et sapientiā: cui nō poterunt resistere aduersarij.

Actus apostolorum

R. Nolite cogitare quomodo aut quid loquamini: nō enim vos estis qui loquimini: sed spiritus patris vestri qui loquitur in vobis. Impletum est illud.

Non relinqua nos orphanos: sed mittam vobis pacificum. Et.

Homo ille. Ex respectu nostro proprio nomine: sed dominum quasi carnem et infirmum appellant.

C. VII.

Uiri fratres. Quia stephanus insimulabatur blasphemasse in moy-

sen et deum: in principio sui sermonis illorum calumniae occurrit dicens:

deum qui loquebatur patribus et prople-

tis: deum esse maiestatis et glorie. Moysen etiam laudat: sed illos

rebelles et semper inobe-

dentes probat: sed arte loquendi usus est

ad rebellibus: incipiens

quasi timeret eos: sic viri fratres et patres:

lenis sermo et clemens

poliat auditorem: ut amendet actorem: blan-

de cepit: ut diu audi-

retur: et qui accusabat

ceterum deum et legem lo-

quendam deum predicat et

principio orationis: legem

etiam sic exposuit: ut ei-

us esset predicator: cuius

accusabat destructor

in pessu etiam finonis

errores eorum redargua-

vit: in ignorante animi: et op-

liber erat a timore ini-

mici pdocuit.

Uiri eccl. Deus

glorie eccl. Memor

stephanus precepit illis

ut diligenter inimicos

vestros eccl. pectori-

bus suis salutem nancie-

In mesopota. Mesopotamia in

capite sive est constituta ad aquilonem.

R. Mesopotamia et

charran. et chaldea sunt

de mesopotamia trans-

migravit in charran.

E. dicitur eccl. In ge-

nese videt contineri: post mortem patris sui

locutus est dominus abrahe

qui in charran mortuus est: ubi enim filius

habitauit: sed priusquam

in illa civitate habaret

cum esset in mesopotamia dictum est ei: exi de

terra eccl.

E. de terra et de

cognatione. Terrae et cognationem abraham chaldeorum patria genitus appellat: unde iam exierat: deges

modo mesopotamia: sed adhuc tenebat spe et desiderio redeundi: et ideo au-

dit: Exi de terra et de cognatione tua: non ut corpus extraheretur: quod iam fecerat

sed amore cordis euelleret. Ideo quod sequitur: Lunc exi de terra eccl. non

de corpore: sed amore intelligentium est: quo in perpetuum a chaldeis loco et deside-

rio annullus est. Iuxta fidem chronicorum eodem anno abraham egressus: mesopo-

tamia ingressus: in charran moratus: et in terra promissionis inductus.

R. Tercium stephanus permisit: i. et de domo patris tui: quod factum est pro

pter nimiam populi pitiam vel imperitiam.

B. De chaldeorum abraham exiit: ut ignis interpretetur. Ignis chaldei

adorant: cui etiam hoies sacrificant. Tradunt hebrei: aram fratrum abrahe chal-

deorum igni imolati per bustum fuisse: sed ignis abrahe a deo extinctus: quem inde ca-

patre luo et loco filio aram et tota familia fugit in charran: ubi mortuo patre

dictum est ei. Exi de terra et eccl.

Pater eius eccl. Sed reprimisit eccl. R. Redit ad originem gene-

nis israel et amicorum domini exordium: ut nihil permittat in quo blasphemare

videatur.

Vos habitatis.

eccl. Non apostoli que-

teria reliquerant: nec

stephanus qui iam qua-

si in morte posse erat.

Quia erit semen

tuum ac. eccl. B.

Non ita intelligendum

est: quasi male tracta-

dum: et servituti subi-

ciendum diceret. Semen

annis quadrigenitis

et xxx. sed per hypoba-

ton legendum: quia pe-

gninus erit semen eius

annis quadrigenitis

xxx. et pte cuius tempore

scriptum est: in ysac vo-

cabit tibi semen ex anno

nativitatis ysac

vixit ad annum egressio-

nis de egypto copula-

tan anni cccv. quibus

peregrinus erat futurus

illud semen: siue in tera

chanaan: siue in egypto.

Annis quadrin-

gentis. R. Sic est

ungendum. Accola annis

quadrigenitis xxx

ex quo enim deus pmi-

sit abraham usque ad te-

scensum iacob in egypto

anno fccccc. ex quo

descensu iacob in egypto

usque ad egyptum anni

xxviii. servient. In

genesi autem quadrin-

genti tantum numeran-

tur anni. In exodo et

stephani predicatione

adduntur xxx. alio-

quando enim in scriptu-

ris rbi magnus ponit

numerus minor: nu-

merus causa brevita-

tis permittit: ubi non

diligentia numerandi.

sed magnitudo tantum

demonstratur: quod secuta est genesis. exodus vero finito tempore accolatus totus

peregrinationis spaciis diligenter describit. In actibus etiam apostolorum qua-

dringenitos annos et xxx. paulus huic numero assignat: dicens quasi post q-

dringenitos et xxx annos. qui numerus non a prima pmissione: sed a nativi-

tate ysac usque ad distributionem terrenorum pmissionis completus est.

Judicabo. R. Judicium aliquando discretionem significat: ut ibi. Ju-

dicame deus et discerne causam meam. aliquando potest: ut iudica illos deus.

L. testamentum circuncisionis. R. Testamen-

ti signum ideo factum: ut po-

pulus israel non soli morib; sed etiam signo corporali a gentibus dividetur.

In membro genitali ponit: ut in illa carnis sit imminutio: que tegit pudicitie

secreto: et quod omnes progenies erat seruanda in genitali membro est positum.

b

Actus apostolorum

Mistice circuncisio mortificatione carnis designat. In illo sit membro, quo voluptas carnis explet. In eo etiam quo tegebat circuncisio carnalis; signat vitandam esse iactationem glorie in circuncisione spirituali.

Die octaua. **R.** Octo diebus misterii circuncisionis nostre ostendit: quod octaua non festam est quia in resurrectione domini; et octo beatitudinibus pertinet; a vii octaua die circuncidimur.

Clelenderunt in egyptu.

Breniter narrans, transi ad finem, non enim prius in egypti sed his malitibus negotiatoribus et madianitis redit: et illi rediderunt eum in egypti pharao sacerdoti.

Venit aut fames.

R. Ut in toto orbis famae venerit dominus.

In animabus.

Lxxv. **D**oc leonis editione, lxx, interpretum dicit. In hebreo lxix tantum regiuntur, sed si series animarum leonis genesim prout: addito iacob et ioseph cuius duobus filiis qui erant in egypto, lxx, solumento inueniuntur.

R. Si iacob et ioseph cum duobus filiis non numerant, lxx, tam enuntiuntur illis annumeratis, lxx, sunt. **L**ucas, v, supradicti, leonis editione, lxx, quam vulgata nouerat esse: et firmatam autoritate grecorum. Si ergo obuiaret prout autem auctorita, non crederetur sibi: qui videret derogare olim credite editioni.

Maluit ergo sententie

tibus interpretibus fidem christi firmare: quod per hebraica veritate sermonem suum suspectum facere.

Et descendit.

Ecce cuncti sunt locorum de-

scensus est terra pro missionis in egyptum sed quod libertati successerat servus, iacob cum progenie descendisse in egyptum dicitur.

Translati. **R.**

Hinodoche pro solo ioseph dicuntur translati: cui iacob dixit: dedi tibi sichenam pcam extra frumentos, iolibo ioseph ossa eius

leguntur in ea sepulta: que filii israel ipso mandante de egypto translulerunt.

In exodo enim legitur. Lilit moyses ossa ioseph secum: quod dixerat ioseph filius israel, ferre ossa mea hinc vobiscum.

R. De solo ioseph scriptura testatur: quod ossa eius de egypto translata in

sichen sunt tumulata: sed ex verbis stephani et scriptis hieronimi: qui loca illa incoluit: postea ceteros etiam patriarchas ibidem esse sepultos: quod memoria ioseph celebratur: sit: qui hoc de ossibus suis mandauit: ad cuius tribus ciuitatis

illa pertinet. **N**ero in historia pauli sic ait: transiuit sichen, et vidit xij patres, et sepulcra. Idem xij patriarche non sunt sepulti in arbo: sed in sichen. **E**t positi sunt in sepulcro zc. **R.** Docet genesis abraham ab effron filio leonis et hebreo in charia barbe sepulcrum emisse: in quo ipse et iacob, iacob et adam sepulti sunt. Item docet iacob iuxta sichen ptem agri ubi ponere tabernacula ab emor patre sichen datis: et argenteis accepisse: non ergo emit abraham sepulcrum ab emor patre sichen: sed ab effron et hebreo: i quo xij patriarche non sunt sepulti: sed in sichen ut diximus. **S**ed stephanus vulgo loquens vulgi opinionem sequitur: duas enim narrationes jungentes non tam ordinem historie quam causam de qua agebantur: edidit. Qui enim insinuat latram a sancti loci et legem docuisse: ostendit christum ex lege promissum esse: et quod nec moy si nec domino servire voluerunt.

Filius zc. **R**edit ad ordinem narrationis anticipatio ei sunt quod omnis translati sunt in sichen, q. si. e. f. s.

In sepul. **Q**uod emit abraham. **R**

Doc te solo iacob: cuius corpus filii de egypto tollentes: seplerunt in spelunca duplice: ubi abraham cum sacerdoti sepultus est: et iacob et rebecca: ubi lia probita est: unde ciuitas illa vocat hebron: et pugnantes: quod patres ibi cum pugnibus sepulti sunt.

R. Quas historias profundit: et altera altera implicat. Non enim a filii emor filii sic che emit abraham: sed iacob ab illis emit sichen: ideo sic iungendum est: translati sunt in sichen: a filii emor: filii sichen: quasi dicuntur: in sichen illam quam emit iacob: a filii emor: filii sichen.

In genesi legitur sichen filius fusile emor: unde putatur quidam duos fusiles sichen: quod altera luca dicit pater emor: alter a genesi filius eius. **Q**uidam iungunt principium et fine sermonis dicentes a filii sichen: et post inse-

runt emor filii: ut hic locus cognat genesis. **R**ex aliis. **R**ex iste diabolus est: quod effeminatos diligit: masculos odit.

Henus non zc: patres non zc. **P**atres nostros dicit et genus nostrum ne patres blasphemare videatur.

Dicitur deo. Ostendit quod moyses non blasphemauerit. **M**oyses. **R.** Aquaticus: quia de aqua est assumptus: vel similes: quia inventus est in fiscella bitumine lita.

Actus apostolorum

P. Moyses tipus est
saluatoris: qui per uno
dyabolo genuis suis li-
beravit tribus tribus
occultas in israel.
ab abraham s. usque ad
david: a dauid usque ad
ad transmigrationem ba-
bilonis. inde usque ad
natiuitatem Christi: qui per
icem a iudeis: ab ecclie
sia gentium veniente ad
baptismum: que filia
dyaboli prius erat as-
sumpta est et nutrita: quae
fuit potes in ope et ver-
bo coram deo et omni-
plete: qui in plenitudine
temporum visitauit nos
et fecit redemtionem
plebis sue.

Dindicauit per-
cul egip. Ostendit
illi qui iniuria facie-
bat non esse de genere
suo.

Apparuit. **P.**
Hic Christus post ascensio-
ne apparuit apertos
litigantibus iudeis et in
fidelibus: qui resistebat
apostolis.

Quis te consti-
tuit? **H**oc tens.
non est potestas nisi a
deo. ex hoc tale a Christo
responsum accepserant
omnes quis me pre-
tulit iudicem aut dimis-
sem super vos?

Quis te c. p. et i.
Im. In intentione sua
illos redarguit isti: tunc
legi et moysi fuisse con-
trarios.

Nunquid inter-
ficeremus? **A**nquam
putat illum qui defen-
sus est ex ira re. profluisse
fugit. Moyses fu-
git in madian. i. Christi
gentes.

In igne flame.
Ignis in rubro spinis lan-
ctus peccata populi qui
in spinae: qui ardor spiritu
transfici peccata illi?
populi non presumpsit: qui
tentas nequit spiritus
nas beneficiis dei op-
posuit.

P. Ideo forma ig-
nis que non est imitabi-
lis ostensa est illis: ne
aliqua similitudinem
facerent.

Rubi. **P.** Rubus
ardet sed non perduratur:
rubus nomen motu co-
venit: sicut enim rubus
interpretatur. Rubus genus est spinarum significans ecclesiastis: quae prosecutione infla-
mat: sed non gemit: quia Christus in ea loquitur.

in omni sapientia egyptiorum: et
erat potens in verbis: et in operi-
bus suis. **C**um autem impleretur ei
a se bona coitatione solet dicit quod ascendat
in cor quadraginta annorum tempore ascen-
datur. **S**equitur qui onore seruitus firmabantur a fratre
nere. **E**cce in cor eius: ut visitaret fratres
suos filios israel. **E**t cum vidisset
quendam iniuriam patientem: vindicta
cauit illum: et fecit ultionem ei qui iniuri-
ria sustinebat per uno egyptio. **E**xistimat
a sanctis intellectu, quae in uno se
cerat, et in oibus esse facilius
stimabat autem intelligere fratres
a seopus quo meruit esse liberator eorum
quoniam deus per manus ipsius daret
salutem illis. **A**t illi non intellexerunt.

Sequenti vero die apparuit illis
litigantibus: et recocliabat eos in
pace dicens. Ubi fratres estis: ut
quid nocetis alterutru? **Q**ui au-
tem iniuriam faciebat primo suo
a verbo. sic et inde Christus b signatus pro-
phetat. quod moyses princeps et index datur est
repulit eum dicens: **Q**uis te con-
stituit principem et iudicem super nos?
Nunquid interficere me tu vis?
quemadmodum interfecisti heri egyptum?
a sancto moyses timens egyptios propter eum quem occi-
derat b sanctus quia volebat occultum esse
ptium? **F**ugit autem in verbo isto: et
factus est aduenia in terra madian:
a sephora filia sacerdotis madian quae
vixit accepit b sanctam et eleazar
vbi generauit duos filios. **E**t ex-
a sece non blasphemat. sed laudat
pletis annis quadraginta: apparu-
tum minaret gregem ad interiora deserti
b sanctus Michael ipsa domini. vel ipse angelus ma-
gnum collum
et illi in deserto montis sina ange-
lo que idcirco facta est. ut timeret et scirent. quia
deus noster ignis columen est

Ilus in igne flame rubi. **M**oyses
a se contra consuetudinem rubus ardens non co-
bareetur
autem videns admiratus est visum:
et accedente illo ut consideraret: facta

a hunc dominus dictus est. quod prius vocabatur ange-
lus et vox domini ad eum dices. **E**go
a semper pensus b secundum tuus vocamus
hoc dices ostendit enim electio regnum eorum
c non recessus et nouitius

sum deus patrum vestrorum. **D**eus
a sancti tres commemorantur. quibus facta est pro-
missio que implitur
abraham: et deus Iacob: et deus Ia-
cob. Tremefactus moyses non

audiebat considerare. **D**ixit autem
sime putes te esse dominum ecclie
illi dominus. **H**oc calciamen-
tum tuorum: locus enim in quo stas
a sancti pedes locum sanctum debet contigeret
terra sancta est. **V**idens vidi affli-
tio mea misereri se ostendit

ctionem populi mei qui est in egypto
a descendere et misericorditer copati
et genitum eorum audiui: et descendendi li-
berare eos. **E**t nunc veni: et mittas
secce lans non blasphemia
te in egyptum: **H**unc moyses quem
negauerunt dicentes: quis te consti-
tuit principem et iudicem super nos?
a sollicitus ab humili quod superbus interrogava-
terat b de seruitate egypti

Hunc deus principem et redemptorem
a sepe vel patre. quia primogenita occidit.
et alias plagues irrogavit

Vidi et audiui.

P. Qui licet aliquem
tentari permittam: non
tamē putandum quod ne-
sciam.

Quem negave-
runt. **H**inodochi
multi dicunt negasse
eum unus dixerat: vel
forsitan plures consen-
serunt.

Prinципem et re-
demptorem.

Magna laus: qui pri-
cepit et redemptor et edu-
ctor populi dicitur.

Hic est moyses.

In eos culpam retor-
quet: quia ipsi obediē-
tes et increduli in moy-
sen refundebant.

Moyses qui di-

P. Ne noua videat
doctrina Christi: moyses
cui noluerunt obedire
pres vestri: predicauit
eum in forma hominis
venturus et precepit vi-
tae daturum.

Verba uite. **P.** Quas tabulas enim decalogi et mandata cetera: de qui-
bus dicitur: qui fecerat ea vivet in eis.

P. In flama rubi
signum fuit liberatois:
qui populus ille quoniam
tentatione inflamat: non
erat enim in tribula-
tione perturbatus. **I**dem
in solutione calciamen-
ti te signat: quia tam
facile est deo a frumento
quemlibet libare: quod per
pum homini calciamen-
tum tollere.

Ego sum. **H**um per
priuam tei verbum est: secun-
dum illud ego sum
qui sum: et qui est misit
me ad vos. **H**erpetes non sunt ti-
mendi: ubi deus pres-
sens loquitur.

Hoc calciamen-
tum tuum. **B.** Mora
liter nos admonet: ut
stantes in ecclesia quod est
sancta terra: mortuis
opibus renunciemus

Videns. **P.** De-
totus est visus totus est
auditus. omnia videt
omnia audit: sed vide-
re et audire dicit quan-
do miserebitur.

Vidi et audiui.

P. Qui licet aliquem
tentari permittam: non
tamē putandum quod ne-
sciam.

Ad aaron. **B.** Quasi ad principē: quasi ignari dīmītatis loquuntur. deus enim verus nō ē factus: sed omīa fecit: nec creatura ē: sed creator omnīp̄m. **f**ac nobis deos. **B.** Deos dicunt ppter duas colānas quē p̄cesserunt eos de egipto: in honore quarū vnum factū est simulacrum: sed amē colāna adorat: et ideo dicunt p̄cedat nos: quia colāna nubis in die: colāna ignis in nocte populum p̄cedebat.

Conuertit autē zc.

Aug. **M**anifestum ē deum opari in cor- dibus hominū: ad in clinandas eoz volun tates sine ad bonū si ne ad malum zc.

Militie celi. **B.** Militia celi aliquan do dicit exercitus an geloz: sed in hoc loco līdera militia celi no minat: cū ptinus ad dat sidus dei sui zc.

In libro prophe taru. **Q**uāuis multi sunt pphete: vnuſ tñ liber dicit esse: rapud hebreos vnuſ ē liber rū: pphetarū. **A**ng. vero. xij. libros noiat

Nunquid uictimas zc. **B.** Quāuis necessitate seruen di teo libarent: men te tamē auersi veraci ter seruebāt ydolis.

ex quo aurū in caput vituli trāsformauēt. **S**i aut postea legum teo obtulisse: nō bona voluntate: sed tñ more: p iterfectione eo rū qui p ydolis corru erunt factū ē. **V**biū qz em̄ occasio fuit: sp corde in egyptuſ sunt reuersi.

B. Querit quomō nō obtulerint teo: cū legat teo eos quēdā obtulisse: nō voluntate sed metu penarum tens aut nō que offe runt: sed voluntatem offerentem accipit.

Et suscepistis ta zc. **B.** Quāuis vi deremini ad taberna culum dei victimas et hostias deferre: tota tamē mente fanū moloch sive melchō ampliati estis. **E**s aut moloch sive melchōn qd̄ sepe inuenit: ydo lum ammonitarū: qd̄ interpretat rex noster.

Sidus rempham. **B.** Dimisisti quidē deum verū et vnuſ: et sidus remphā: i-facture vestre: p̄ teo suscepistis. significat autē luciferū: cui culmi saraceni erant mācipati: et quia rempham interpretat factura v̄l requies ve stra: p̄sequenter adiungit: figurās quas fecisti adorare eas.

B. Sidus tei vestri ē lucifer: cui assignauerūt figurās: iudicūt dīj in figu ris et stellis adorabant.

B. Quidā sic dicunt: sidus tei vestri: ut ad teum p̄tineat verbuſ: quia nō ipsum dominum: sed eius sidus suscepit.

Et transserā uos zc. **P**ropter hęc sacrilegia trans babilonē duce-

ndupliciter accusatur: quia noluerūt: et quia nō obedierūt

feram vos in babilonē. **T**abernaculū

a s̄quia in eo archa fuit in qua erat testimo nium b s̄temper comunes appellat patres

culum testimonij fuit cuz pr̄tribū

nostris in deserto: sicut dispositus

a qui totius artis actor fuit et dispositio

illis deūs loquens ad moysen: vt

faceret illud secundū formaz quā

a venerandū et humeris portandū

viderat. **D**icit et induixerunt suscipi

a in figura ihesu xp̄i

entes patres nostri cum ihesu in

a s̄chananeorū

possessione gentium: quas expulit

a s̄cīus virtute delete sunt ab israel: sicut de

mones en gentilitate ab xp̄ianis expulsi sunt

deūs a facie patrum nostrorum

a s̄ sic iunge: tabernaculū fuit yſq; ad dies

david. et in diebus salomonii tēplū taberna culo luccellū b s̄david

vſq; in diebū dāuid. **D**ūi inuenit

a s̄grās & gratis que petebat accepit ab eo

b s̄cīes tabernaculū illū nō s̄cmg sufficere

z ecclēsī umbra esse.

Gratiam ante deum: et p̄tijt ut in

a s̄verū tēplū cuius illud figura sc̄s ecclās

ueniret tabernaculū deo iacob

s̄david vir sanguinū prohibitus est: sed salo

mon figura ven pacificā. i. filii dei pacis domi

dño edificant.

Salomon autē edificant illi do

a s̄non in manufactis habitat dominus

mum: sed nō excelsus in manufa

cis habitat. sicut per prophetam

a s̄ sancti qnibus ihabitando deus p̄sidet

b s̄ quasi ihronus ē z nō domus

dicit: **L**celū mihi sedes est. ter

a s̄ peccatores quos damnatione prosterit

rā autem scabellum pedum meo

a s̄ hoc ideo dicit: ne sic tēplo cōsidat: vt ip

rum. **Q**uām domuz edificabitis

mini captivi. **N**on ē putandus primus martir errasse: qd̄ eo qd̄ in ppheta scriptū ē trans damascū ducti sunt: dicit trans babilonē magis em̄ intelli gētiā qd̄ verbū posuit: quia trās damascū ducti sunt in babilonē: sine trās babilonem.

Tabernaculum. te. f. cū p. n. **B.** Quia dicebat em̄ sancto loco cō traīum: ostendit deum non appreçiani ornatum lapidem: sed splendo rem animarum: vnde subintelligit: qd̄ sicut tabernaculū factō tēplo ē deserto: sic ipsū templū meliori succēdente ē delendū: vnde bieremias nō cōfidentes in verbis mendacij dicantis tēplū domini: tēplū dñi ē: et postea faciā domui buicin̄ qua invocātū ē nomē meum: et qd̄ qd̄ habetis fiduciā: sicut fei sylo: vbi habitauit nomē meum a p̄cipio: et p̄tijam vos a facie mea.

Tabernaculū. t. **B.** Quia dicebat em̄ cōtra sanctū locū agere: ostendit qd̄ in sanctū locū nō est locutus blasphemiam.

Secundum for ma. **B.** Quāuis ci in lyna ostēderat: quia z secundum formā factū: ostendit ipsum tabernaculū formam fuisse.

B. Historice cū ibe si dicit: quia moyses erat defunctus.

Tūt inueniretta beria. **B.** Terū tem plū: cuius illud figura qd̄ loco nō mutaret: id ē ecclēsī: quā p̄tidebat futurā firmā z imutabilem: de qua apostolus firmū fundamentū domini stat z alibi: fundamentū aliud nemo potest ponere: p̄ter illud qd̄ p̄stū ē qd̄ ex p̄sibelus

Sed nō excelsus zc. **B.** Ex sententiā salomonis iudeos cōvincit: qui edificato tēplo dixit. **D**i celū z celi celoz te cape non possunt: quātū magis domus hēc quā edifi caui. verbo autē salo monis adiungit testimonij pphete: celi mihi sedes ē zc. et manifestius sit non in solo tēplo iudeoz eum habitare.

Hicut per prophetā zc. **B.** Detabernaculo primo qd̄ fuit umbra z nō veritas: prius dicit: postea testimonij posuit dicens de tabernaculo qd̄ verius fuit. **S**i itroiero ī tabernaculū. d. m. zc. ad ultimū sententiā po

fuit yſaq; vt in ore duoy vel triū fuit verbum.

Celū mihi sedes ē. zc. **S**ic demonstrat se circuadare omnia: vnde

alibi celum se palmo metiri: z terrā pugillo se cōcludere assentit.

Terra autem zc. **T**erre exemplo designat omnē creaturām creatoris

But quis locus requie. **C. B.** Non aureus vel marmoreus terrestris habitaculi locus; sed ille quæ propheta subnecit; sup quæ requiescat spiritus meus; nisi super humilem et quietum et tremendum sermones meos.

Dura **C. B.** Purgatus a crimine de quæ falsi testes eum arguebant; incipit iudeos arguere; quæ qui sine crimine est; dignus est doctus officio.

Et incircensis **C. B.** Ostendit eis circumcisionem; de qua propter gratiam euangelij glorabantur; non valere ad salutem qui cogitatione et auditi habebat in mundi.

Patres uestræ. **B.** Supra præs nos scribere dicebat plaudendo loquens; nunc incepundo patres illorum tamen vocat quibus similes sunt malitia.

Erocciderunt **C. B.** Tres gradus malicie eorum ponit; primus est quæ spiritui resterunt secundus quæ prophetas persecuti sunt; tertius quæ crescente malitia eos occiderunt.

Vidit gloriā dei **B.** Ad portandas martiris patientia et lumen pandit; et ne homo lapidandus titubet in terra tenuis homo crucifixus appareat in gloria.

B. Quidam elector adhuc in hac vita tenti mundato oculo cordis videre meruerit gloriæ dei; ut hic Stephanus; paulus ad terram celum raptus.

Statim. Immobiliter: quia non iterum casurus vel habitus auxiliantis; et iurias indicantis; et per seruo pugnatis sic ostendit.

Videō celos. **B.** Migratus a terra celos vidit aptos; ut qui terrena vitam pro Christo tempus; mereat hereditatem celi; et video in ipsa passione videt premium.

Filiū hominis. **B.** Cum sit filius dei maluit tamē appellare se filium hominis; ut confundat iudeos infidelitas; qui ut purum hominem crucifixerunt quem deum credere noluerunt.

Et elicientes. **B.** In hoc se implere legem glorificabat. moyses enim de blasphemante dixit. Educ eum foras extra castra; et lapidet eum populus.

Extra ciuitatem. **B.** Et dominus extra portam passus est qui nos elegit de mundo ad celum; et Stephanus quasi aduenia mundi extra ciuitatem lapi-

a scilicet thronus celum; et terra scabellum mihi; dicit dominus. aut quis locus requietiois mee? Nonne manus mea fecit hec omnia? Dura

a falso sustinere ingens legum sanguini leue non portates circulus corde et carnem circului; non in corde ab infidelitate

ceruice et in circuncisis cordibus et a scilicet surde nec a vicijs purgate. ego quem acusat? et non misericordia spiritus sancti quia nunc penitentia agitur

a vobis vos semper spiritus sancto a scilicet quibus predixerat cui noluerunt obedire patres vestri. nec modo inceptum belli parcer iniqua

resistitis. sicut et pres vestri et vos a scilicet non sunt presenti

Quem prophetarum non sunt persecuti pres vestri? Et occiderunt eos a scilicet ad eorum accusationem qui iustum prodicenter occiderunt qui pronunciabat de aduentu iusti.

cuius vos nunc predictores et homines

scilicet fuisse. qui accepistis legem in a scilicet mysterio b scilicet ordinata per angelos lex est in manu mea. non aliorum ministrorum qui essent inferiores et hodie scient peccando

dispositione angelorum; et non custodis. scilicet zelabat laude dei distis. **Audientes** autem dilectorum furoris

banum cordibus suis; et stridebant a scilicet bestiali b scilicet solebat vel illa hora maxime supbabundans gratia

dentibus in eum. **Cum** autem esset a scilicet loquebatur in eo. non enim vos estis qui loquimini. sed spes patris vestri. qui. l. in. v.

plenus spiritus sancto: intendens a scilicet sperabat auxiliu b scilicet tribulatus carne consolaretur spiritum et verbo hoies qui resurrexit vere et auctoritate

in celum vidit gloriæ dei; et ihesus a scilicet post labore quiescit et indicat sedens in throno

stante a dextris dei: et ait. Ecce vi a scilicet reservatione elementorum. sed spirituali reuelatione quei corde iusti siebat b scilicet vos sic estimatis. vel veritates resurrectionis deo celos aptos; et filium hominis

a scilicet stare pugnatis vel adiuuatis est recte a dextris stante videt. quæ iter persecutores adiutorum habuit. Conditur resurrecciois b scilicet iustis libenter oia indicat qui iudex omnium iustibus adueniet et quem Stephanus invoca bat

stantem a dextris virtutis dei. **Ex**

datur: non enim hic habet manente ciuitate futurâ tota mente querebat; et dum martyr mundi ad celos intuitum dirigit; persecutor dum cervicis ad lapides manum mittit.

Domine suscipe

C. In celum quod videt apostolum Christus dixit patrem. Pater in manus tuas commendabo spiritum meum. Stephanus quasi seruus domini. Domine suscipe spiritum meum.

Positis autem genibus. **B.** Pro se statim oravit; pro ini

micis genu flectit; quo rum maior iniquitas manus supplicandi remedium postulabat; et mira virtus martyris; qui ex zelo eius aquisitum tenebat; perfidus culpam exprimit; ardore charitatis in morte orabat; pro occisoribus suis.

Quia nesciunt.

B. Multi eorum occidendo Stephanum effimabat se implere legem quam blasphemii ei credebat. Et christus predixerat venient iuncta hora; ut omnis qui iterficit vos arbitret se obsequiis postare deo.

Obdormiuit.

Dulce dictum est dormiri; et non mortuus est. quia obtulit sacrificium dilectionis; et obdormiuit in specie resurrectionis.

Sancti non moriuntur quia in melius mutantur; et vita temporalis in eternam vertitur.

C. VIII.

Paulus autem

erat co-sentiens nec ei.

a scilicet Stephanus occisus est

Facta est autem in illa die persecutio

a scilicet non aliis. secundum illud. et eritis mihi testes in hierusalem. **C.** magna in ecclesia que erat hiero-

a scilicet similitudine granorum seminis. ut ex ipsius magna leges tue multiplicarentur

solum: et omnes dispersi sunt per re-

a scilicet ut pastores gregis constantiores erat ceteris

giones iudeorum et samarijæ per apostolos.

a scilicet fecerunt morem sepulture curauerunt reddit ad hoc quod dimiserat dices obdormiuit.

b scilicet inservit oia indicat qui iudex omnium iustibus adueniet et quem Stephanus invoca bat

stolos. Curauerunt autem Stephanus

stomore persecutorum viri timorati: et fecerunt planctum

cum psephenos vos in ciuitate ista fugite in aliam eius enim nutu gerebatur; ut occasione tribulationis fieret seminarium euangelij.

Tumorati. Deum timentes: siue christiani qui postea sunt dispersi. siue iudei

timetes deum et si nondum christiani.

terrenis. **V**el de vita in mortem transiit.
Aperiens philippus. **B.** Qui interpretat os lampadis. pulchros
lum apit: dum obcuritate pplexit. perficit lucem scientie. vel hec circulo
no delignat longiorum sermonem.

Aperuit. **B.** The

saurum scientie apuit
vel apuit os: vt spiri
tus loquat in eo. scd
illud. dilata os tuu:
z implebo illud.
Misticos ecclie pbi
lipus apit: vt ex hoc
gentibus pdicet quae
prius nesciebat

Eangelizauit il
li ihesum. Soluit
qustionem illius iterro
gantis: de quo ppheta
dixit. Dibsecro te de quo ppheta
dicit hoc: de se: aut de alio aliquo
qd no suo cognit

Aperiens aut philippus os suu:

a stanq ouis ad occisione ducus est

a loco scripture si ipse reuelabat. vel philip
po si ipse legebat
Kndens aut eunuchus philippo
dixit. Dibsecro te de quo ppheta
dicit hoc: de se: aut de alio aliquo
qd no suo cognit
Aperiens aut philippus os suu:
a stanq ouis ad occisione ducus est
dixit. z incipiens a scriptura ista
euangelizauit illi ihesum. z dum
irent per viam. venerunt ad qua
dam aquam. z ait eunuchus. ec
a fides plena e. aqua prope. baptizator p
sens
c. Quis pphibet me baptiza
ri? Dixit aut philipp. Si credis
z baptizari
ex toto corde: licet. Et rndens ait.
f. i. filiu esse homis

Credo filiu dei ihesu esse. Et iussit
a sdebet humiliari baptizadus. vnde iorda
nis descentus interpretatur
stare curr. z descendenter vterq
in aqua philippus z eunuchus. z
baptizauit eum. Cum autem ascen
a s profaedo b s que e quasi fundamentu
s i hier. dicit. hoc angelu facile i spulacio
disset de aqua: spiritus domini ra
a s quia pfectus factus no idigebat doctrina
quia paraclitus quem pater mittit. ipse docet
omnia
puit philipp: z amplius non vi
dit eum eunuchus. Ibat em per
ad patria vel ad regnum celorum
viam suam gaudens. **P**hilippus
a s vna e quinq cuitatu phlstinoru

autem inuentus e in azoto. z etran
sino discernes psonas
siens euangelizabat ciuitatibus
cunctis: donec veniret cesaream.

Saulus autem
f nondū denastare z psequi di
mittebat b in verbis
ad huc spirans minarū
a s in opere b s quia ita tunc vocabantur
xpiani
z cedis in discipulos domini: ac

Cesaream. **B.** C
sarea palestine dicit:

vbi infra domum habuisse describit: que usq bodie demonstrat: nec non
z cubiculari filiarum quattuo: eius pphitantum virginū. **C. IX.**

Saulus. Redit ad hq dixerat. saul adhuc ceuastabat eccliam
Minis et cedis. Minis terrens absentes: cede afficiebat pffentes. du
bitat vtr occideret seu flagellaret: vel vtrq faceret.

Spirans minarum et cedis. Spirat in modū ignis: non ab alio

incitatis ipse alios accendebat.

Et cadens. Letitus ad terrā refugit: vel quasi adorans i facie cadit.
Quid me persequeris? **B.** Non ait membra: sed me: quia ipse in
membris adhuc inimicos patit: z beneficia mēbris collata sibi facta demun
ciat: cu ait. Et surui: z dedistis mibi man. z
exponendo subiunxit qd in vni ex minimis
istis feci: mibi fecistis.

z sō vocatus. sed sponte zelo cōcitate eum
cessit ad p̄cipem sacerdotū. z pe
a sō ingerunt ei. sed ipse petiit. b septa
missua c syrte cinitate remota. quia prox
imus tā exercuerat persecutione

tūt ab eo ep̄stolas in damascum
fudeornā s quia pauci erant
ad sinagogas: vt si quos inueni
a s quia vtnebat discipuli dñi b s vtrq
perlequitur sexū

ret huius vīte viros ac mulieres:
sō ait vt occaderet
vinctos p̄duceret hierusalē. Et cu
sōtingere de bonis dr
iter faceret: p̄igit ut appropiqa

a s prohibendus erat. cu appropinquaret ci
uitati b s ne lat tarda molunna sp̄ssacti grā
c s vti terretur

ret damasco. Et subito cōcūfusit

a s vt prius aplis ignis apparuit. ita paulo
lux fullit eum lux de celo: z cadens in terra

a s cōpendio ieratur

audiuit vocem dicentē sibi. Hāu

a s cōpendio s̄ nesciō interrogat b s imen

bris a saul le quid me p̄sequeris? Qui

a s vtrū deus vel angelus s deum legis q
rebat. dñm noitat. qui de celo voce dabat

dixit. Quis es domine? Et ille.

a s ego deus de celestib loquor quē mortu

um patabas b s laluator c s vti hominem

Ego sum ihesus quem tu p̄sequē
a s verbū z potētā dei
ris. Durum e tibi cōtra stimulum

a s fulgore b stupebat nō putans ihesam i
celo esse s̄ propter voce que fuit c̄ stupore

calcitrare. Et tremens ac stupens

a s indica voluntatē tuā. z ego obediā. intel
lexi q̄ stimulus cōpellebat eū ad opus

dixit. domine quid vis me facere

Et dominus ad eum. Surge z in

gredere ciuitatē: z dicest tibi quid

te oporteat facere. Cliri aut illi qui

a s non ecclerit b s lumine claritatis

comitabantur cum eo: stabant stupe

b s facie
facti: audientes quidē vocem ne

loquētis n̄ viderat

f. mō sponte
minem autē videntes. Surrexit

aut saul de terra: aptisq oculis

Apertisq oculis. **B.** Ostendit ei in corpore: quod pri patiebatur i
anima. Sicut em apertus oculus sine visa: sic lex inutilis sine fide christi.

Apertisq oculis nihil. **B.** Oculis non posset rursus bene vide
re: nisi prius cecatus: sapientia qua turbabatur exclusa: fidei se p̄mitteret.

Ego sum ihesus

B. Non deum vel
dei filii se vocat. sed
humilitatis meq inq
infirma suscipe: z sup
bie tue squamas te/
pone.

Surge. **B.** Impi
ger operare: vt bos z
esto doctor ecclie. In
lege scriptū ē: n alliga
bis os boni tritum.

Ingredere. **B.**

Ingressurus ciuitatē
terre: ne sanctis tristi
ciā iserat. de binic do
matus iubetur i gredi
vt fidē discat: quā im
pugnauerat.

Et dicitur tibi z

Exemplū dīscēdi da
tur: z supbia increpat
vi null' aliū indignū
extimet: a quo doceat
qd ignoret.

B. Non continuo
que facienda sunt mō
strat: sed in ciuitate p̄
docet esse audienda:
vt tanto post in bono
solidus staret: quanto
prius eversus a pristi
no errore cecidisset.

Audientes qui

uocem. **B.** Jo
cen pauli. vt infra le
gitur: dicente paulo.
qui meci erant lumē
quidē viderit: voce
autem non audierunt
eius qui loquebatur
meū.

Eterat zc. B.
Hic datur forma p/ nitebū: vt ex triduo iepiant hoc etiam tri duo cathecumini gradus dedicatur.

Tribus diebus.
B. Apparet q per triduum quo cecatus lucet gratie expectabat non torpens ocio sed illustratus a deo: celestia rimabat. Credibile ē. q etiā eo tpe di spenlationē evangeliū edictū sit. vt quo gloriat ad galathas dicens. Neq ab homine accepi illud. neq vidi a sed p reuelationem ibes christi. et paulo post. vt reuelaret filium suum in me. vt enigilare illum in genibus zc.

Non uidens.
Quia non credebat tecum tercia die resurgendo morte viceris. Iuo exēplo instruit: q tenebras tridui luce resuera mutauit.

Non manducans
zc. B. Hoc animis sue acciderat. qnē cibum interiorē nō habuerat p potum. et indea autē corporis et sibi ostendit animā idigē tem satiari oportere.

Anania. Et ille ait. Ecce ego domine. Et dominus ad illū. Surgēs a finibl aliud iteruenias. vt surrexeris vade in vicum qui vocat rectus. a si tribu īda. iter īdeos qui ibi erat et quere ī domo īude saulū nomī a si de tharso cīcie. vnde cū parēbūs mī grauerat b hūte īa fca. nullū timendus ē ne tharsensem: Ecce em̄ orat. Et a si visu de tribu īda. vterq ī visione ostendim alteri. et nomē eius indicatur. vt prius sibi inuicē noti q̄ le videat

vidit virū ananiā nomine ītroeuntem: et imponentē sibi manus vt vi sīteriorē et exteriorē sum recipiat. Respondit autē ananias. Domine audiui a multis de

viro hoc: quāta mala sanctis tuis a si sancta cīitate sancti mala fecit. et ideo ī ceteris locis timendus ē

fecerit in hierusalez. Et hic habet sī volatā nō deest potestatē a principibus sacerdotū sī sequēdī nō occidēti alligandi omnes qui inuocant no-

men tuū. Dixit autē ad eum dominus a si probādus multitudine tribulationū. vt ī tege et carne

nas. Clade quoniā vās electionis a si nomē illū portabit. cuius inuocatores alligare uenit

michi est iste: vt portet nomē meū

coraz gentibus et regibus et filiis a si nō tu ī docebūs. sed baptizabis

israel. Ego em̄ ostendā illi. quan a si in cītate probat̄ electū uas. uasa em̄ siguli probat̄ fornax

ta oporeat eum pati pro nomine had saulū meo. Et abiit ananias. et introiuit

a si manus eius mensibus suis tenentes nihil videbat. Ad manus autem illum trahentes introduxerūt da mascum. Et erat tribus diebus a si sciat q̄ oportū sit aī liberari a cītate. a si

non videns: et non manducans neq bibens. Erat autē quidā disci a si merito vocatur grā dei. cui a deo data ē illuminatio pauli

pulus damasci nomine ananias.

et dixit ad illum in visu dominus: a si scitetur se seruā. et obediē paratā

Anania. At ille ait. Ecce ego domine. Et dominus ad illū. Surgēs a si nihil aliud iteruenias. vt surrexeris vade in vicum qui vocat rectus. a si tribu īda. iter īdeos qui ibi erat

et quere ī domo īude saulū nomī a si de tharso cīcie. vnde cū parēbūs mī grauerat b hūte īa fca. nullū timendus ē

ne tharsensem: Ecce em̄ orat. Et a si visu de tribu īda. vterq ī visione ostendim alteri. et nomē eius indicatur. vt prius sibi inuicē noti q̄ le videat

vidit virū ananiā nomine ītroeuntem: et imponentē sibi manus vt vi sīteriorē et exteriorē sum recipiat. Respondit autē ananias. Domine audiui a multis de

viro hoc: quāta mala sanctis tuis a si sancta cīitate sancti mala fecit. et ideo ī ceteris locis timendus ē

fecerit in hierusalez. Et hic habet sī volatā nō deest potestatē a principibus sacerdotū sī sequēdī nō occidēti alligandi omnes qui inuocant no-

men tuū. Dixit autē ad eum dominus a si probādus multitudine tribulationū. vt ī tege et carne

nas. Clade quoniā vās electionis a si nomē illū portabit. cuius inuocatores alligare uenit

michi est iste: vt portet nomē meū

coraz gentibus et regibus et filiis a si nō tu ī docebūs. sed baptizabis

israel. Ego em̄ ostendā illi. quan a si in cītate probat̄ electū uas. uasa em̄ siguli probat̄ fornax

ta oporeat eum pati pro nomine had saulū meo. Et abiit ananias. et introiuit

mōstrat̄ in facie q̄ lu men recepit in mete.

B. Q̄ cadunt squa me similitudo ē iterio ris visionis renouat̄ te legis velamine.

Continuo ingressus in syna. zc.

Implet sermonē do mini dicētis: qui vult venire post me. abne get semetipsum zc.

Nonne hic ē zc.

B. Exemplū dat n̄ rubescendi: vbi pat̄ veritas mutare sentē etias suas.

Paulus autem.

B. Petrus et paulus latina vel greca sunt nomina: et non hebreo. q̄ hebrei p̄ n̄ habent.

Custodiebant.

Non iudei: sed ciues cū regē suo aretha. vt ipse scribit ad galathas. iudicis ēm̄ cōcordabant gentiles in pse cutione christianor̄.

Accipientes aut

cl. zc. B. Christi vel ecclig. In grecō. n̄ ē additū eius. vt gene raliter discipli christi vel ecclig intelligant̄.

Non dī em̄ paulus discipulos habuit.

Murū. B.

Hoc gen̄ effugij in ecclie seruat̄. qn̄ aliquis insi dijs dyaboli v̄l seculi laqueis circūfusus fi

der et spei munimine saluat̄. murus em̄ da

masci (que sanguines bibēs interpretat̄) ad

ueritas ē seculi. Rex aretha dyabolus est.

Sporta que iuncis et palmis p̄ficiet vel texit fidei et spē p̄iunctio ē

Juncus iuriditas fi

dei: et palma spes eternitatis. Qui ergo mu

ro aduersitatis se cī

ctuz videt: sporta vir

tus ascēdat et euadet

Bregi. In morē mili

tis fecit: q̄ obſessus in angusto: in latitudi

nem cāpi erumpit: vt

plures hostiū occidat

postea multis acquisi

tis p̄ christo morte, su

bijt. quia non timore

moris fugit: qui dixit

mibi vivere christus.

et mori lucrum.

Cum autē uenis

set. Non q̄ cito ba

ptizatus ē venit ī hie

rusalem ad apostolos

sed sicut galathis scribit primo abiit in arabiam et inde reuersus est ad damascum deinde post annos tres venit hierusalē videre petrum. Deinde ut lucas te statutus venit in ptes syriq; et celicq; utrum autem prima aut secunda vice damasci insidias peruerterit non facile patet. Nam et secunda intelligi potest ex eo quod dicitur multis diebus impletis p̄siliū fecisse iudeos.

Lentauit zc. Hoc est quod ipse in ep̄la ait eram ignotus facie eccl̄is iudee que erat in christo: tu auditum habebant te me.

Barnabas. B. Hic fuit ciprius gener leutes qui paucum agri ad pedes apostolorum super memoriam attulisse. **Apprehensum illum.** B. Quando hoc factum est ad quos apostolos duxerunt: ipse ostendit ad galathas scribens. Cum placuit ei qui me segregauit ex vetero matrimonio et postea deinceps post annos tres veni in iherosolimā vide re petru. et māsi apud eum diebus quindecim alium autem apostolorum neminem vidi nisi iacobum fratrem domini. Quod ergo subsequitur ait: et erat cum illis intrans et exiens hoc est p̄ dies xv quibus cum petro et iacobo mortatus est et quod in ep̄la sua dicit deinde veni in ptes syriq; et celicq; hoc est quod lucas ait: loquebatur et disputabat cum grecis.

Cum grecis. B. Greci inde dicuntur: quod inter grecos dispersione sunt nati.

B. Grecos in hierusalem iudeos in damasco cunctate gentium docuit: quod in cunctate dei gentiles adunati sunt inde vero in p̄fida ḡtima p̄mansuri.

Cesaream. Cesa rea philippi cunctas est syriq; Tharsus cunctas est celicq;

Ecclesia quidem zc. Taliā ut supra dictum est in fine narrationis et principio inter serunt sepe ad laudes apostolorum et ecclesiasticę fidei.

Et consolacione. Consolatio in labore dat. Unde patet quod ecclesia tentabatur.

Nomine eneā. B. Eneas signat genus humanū languēs amore tenerorū: sed apostolus ope et ore sanatū: quia enim mundus quattuor plagi distinguitur: et cursus seculi quatuor temporibus variatur: qui presentia

amplectit̄ quasi octo annis grabato sternit̄. Grabatus ē segnies in qua quiescit animus eger: qui infirmat̄ voluptate carnis et delectatione seculi. **Surge et sterne.** Quem te paralisi curauerat: surgere et sternere sibi

cepit. insinuās ut quod

fidem in corde ceperat: non solū tō: p̄gēm

discutiat: sed etiā opa

paret in quibz quiescat

Liddē et sarone

Duae ciuitates fuerū

plus ad deū: ideo em̄

iebant virtutes ē eis.

Nomine thabita.

B. Thabita te te

bzgo in latīnum do-

ca transfrēt: vel da-

mula ut in exemplari

bus inuenit.

Dorcas. All-i-dā

mula: vel caprea: signi

ficat animam studio

virtutis sublimem: sed

hominiū opinione co

temptiblē. Interpret

ationē ē nō lucas

ponens miseriū inesse

significat: hec animalia

morantia in montibz

acute videt: vñ ab a-

cumine vñsis dorca-

des grēce vocantur.

Sic meritis operum

excelsi sup̄ius itendit

et sibi circuſpecte ini-

gilant: simpliciter vi-

unt: discreto gradu

opis quasi filia vngu-

la incedunt: verbum

dei assida meditatio-

ne ruminant.

Factū est autem

zc. B. Sancti p̄

fragilitate nafz delin-

quint q̄li ē diebō bono

rū opērū subita ſimi-

tate occidit. Sed cū

mox lacrimis insistit:

spem recuperande vir-

tutis aſcedit: sanctoz

auxilia invocant: et bo-

na itermissa recognit

faciūt qd sequit̄: quā

cum lauissent zc. qd te

petri vocatione: ele-

mosinarum dorcadis

ostensione narrant.

B. Si sancti igno-

rantiā: vel ifuritate

mortē anime icurrunt.

preceptū intentionis inte-

gritate suscitari merē-

tur: sicut petro cōgitit

cui recte qd te dorca

de scriptū ē aptari p̄

In cenaculo. B.

In loco superiori pon-

tur: vel ppter altitudi-

nem meriti: vel ppter sublimitatē miraculi qd faciendum erat te ea.

Cloque flentes. B. Sunt p̄ies cogitationes anīe penitentis: que paliūtum ingore: quasi viri regimē ad tēpus obmiserat h̄c p̄ anima delinquentē suppliciter exorant.

Opus milēdī illū oīdūt: vt pateat quod merito fleat: et ideo petri eis p̄patit.

Eiectis ante B. Juxta exemplū chaltili filii archisynagogi p̄cipis

refusantis hoc factū ē: ad vitandā elationē: vel ne indigni signū videret
Aperuit oculos. B. Rectus ordo resurgentium: prius oculos metis
agit: postea agnita voce petri: resedit: lumen sue circumspectionis amissum re-
cepit: ut ad doctrinā eoz qui adiuuant uiuāt.

Aperuit oculos resedit ererit. Iste sunt tres gradū refusatōis.

Dans autem illi

manū. Contacta

manū petri Tabita

resurgit: qz anima lá

guens peccatis nullo

melius ordine qz san-

ctor exēplis qualescit

C. x.

Uir autem z. B.

Merito pfectiois et
ope virili: scđm illud
vir erat in terra bus

nomine iob.

Cornelius. B.

Non virtutib⁹ ad fidē:
bat ad virtutes Hre

gorius ait. Cornelius

cuius elemosine ante

baptismum angelo te-

stante laudant: non

opibus ad fidē: sed fi-

de venit ad opa. Si

enī ante baptismū do-

nō credebat: quō ora-

bat: aut quō huc dē

exaudiret: si profe-

ctum boni ab ipso nō

petret. Sciebat igit̄

deū creatorē qm: sed

ignorabat filium icar-

natum: fides habuit:

cuius elemosine et ora-

tiones deo plauerūt

bono ope pmeruit vt

teum cognosceret: et

misteriū incarnationis

credens ad baptismū

veniret: p fidē ergo

venit ad opa: in fide

vero solidap opera.

Religiosus acti-

do. cu o. fa. z. B.

Et hę omnia bono

nature: et iudeoz fa-

miliaritate: ac spirita-

li inspiratione collata

credunt: qz iudei quā

vis displi i sinagoga

p omne sabbatū legis

mandata legebāt: tñ

hoc plus reputat di-

uine inspirationi qz bo-

no naturali: vt ecclia-

gentiū primitiū in si-

militidinē marie vir-

ginis de spiritu sine vi-

rii semine: i. doctrina magistri pcepisse credat.

Cudit. B. Non in nocte: nō in somnis: quia gētiles grossu spiritu-

ales et misticas visiones videre nō psluerant. In hoc etiā teclarat misteriū

divini gentibus sine figura et enigmate manifestandū esse.

In nona hora. B. Bene oraculū baptismi pteđi nona hora acceptit

qua in morte illius baptizandus erat: qui spiritū tradidit nona hora.

B. Mistice gentiles in fine seculi credentes non hore oparij sunt: hec

etiā hora dedicat orationi: sicut prius i petri i iohāni exēplo ostensū fuit.

Angelum dei. B. Non satbang. In hoc excusant apli gētibus predi-

cates et eas baptizātes: quo em̄ celaret ab hoīe: qd manifestabat ab anglo

Introeunte ad se. B. Ad se: sitan vocantē cum: et dat excusandi

† s orat vt siuus: ihesu aut implet vt deus.
omnibus foras: petrus ponens
genua orauit: et puersus ad corp⁹
† s in nocte ihesu nō in meo. † s facta oione
dirit Tabita surge. Arilla apuit
† s ex visione petri resedit.
oculos. et viso petro resedit. Dans
† s auxilium. † s boni operis exemplum.
autē illi manu erexit eam. Et cū
† s quibus p̄buerat beneficia.
vocasset sanctos. et viduas. assig-
nauit eam viuam. Notum aut fa-
ctum est per vniuersam ioppen: et
† s hec erat p̄cipua causa virtutum.
crediderūt multi in domino. Fa-
ctum est autē vt dies multos mo-
† s pulera vel puleritudo. † s in domo obe-
dientis moratur. † s coriarium a curia vel
coriarium a coriis.
raref i ioppe apud simonē coria-
rium quendam.

C. x.
TIr autēz qui
sa cesare sic vocata i honorē
cuius edificata ē
dam erat in cesarea no-
a princeps perfecti numeri. c. habēs sub se
b s militū romanoru
mine cornelius. cēturio cohortis
a s missa a roma que ē in italia b s supra
gradū timoris c s infra gradū religionis
qz dicif italica. religiosus et timens
a s domus sue s hic appetat grā. quia religi-
osa et timorata erat ois familia
deuz cum omni familiā sua: faci-
a s sine discretione psonarū
ens elemosinas multas plebi. et
a s iuxta apli dicēt. sine itermissione orate
deprens dominū semp. Cudit i
visu manifeste. quasi in nona ho-
ra dici. angeluz dei introeun: ē ad

occasio p̄etro inde p̄tra enī disceptantibus et dicentibus: cīr introistis ad
viros p̄putum habentes: zc.

Corneli. Familiaritas ostēdit: qua nomē gentilis hoīs notice ange-
lorum ē iſertum.

Intuens eum. bona opa et elemosine angelicā tpauerūt fulgorem

vt posset sustinere.

Pratōes et ele.

B. Luī elemosinis
precibusqz susceptis
mox doctor salutis ac
cerisci inbet. manife-
ste innuit: qz elemosi-
nis et p̄cibus plenā no-
ticiā sue salutis quere-
bat a deo.

Et nūc mitte. B.

Hic icipit retrubutio:
vt qz misericors es: mi-
sericordia tua deus. qz bea-
ti misericordes. quoni-
am mi. zc.

In ioppen. B.

Non ipse corneli ad
petru mittit: qz bapti-
zanda erat tota fami-
lia eius.

Joppe. B.

Ci-
tas ē terre. pmissionis
mari tirreno. p prima: et
in ipsius orientali lito-
re sita. in quā ionas
descendens itrauit na-
men vt fugeret.

Nicholpi. a. si.

zc. B. Hospitat pē-
trus in domo simonis
i. obediētis: qui ē co-
rian⁹: qz doctor ecclē-
sie ibi libenter bītāt:
vbi sunt obediētis qz
caligāt corpus et ser-
uitūtū subiçint. trans-
gressū fluctus seculi li-
bertate mētis. p̄stātā
enī fidei fluxā gloriaz
mundi: et terores con-
temnunt.

Lum discessisset.

B. Non ait cū cui
gilasset cornelius cui
nec p̄ somnū nec i ex-
tasi: sed manifeste an-
gelus visus est.

**Duos domesti-
cos suos et mili-**

B. Tres misit cor-
nelius ad petru: quia
credens gētilitas apli
ce fidei. europā asiam
africāqz subegit. p̄t̄
studij. militaribus;
hoc ē instātia p̄dican-

di. p̄tin domesticis negocijs occupādo. Notandū autē q̄ vn⁹ miles et duo
domesticī mittuntur: quāto enī fortiores tāto pauciores in ecclesijs mēbris.

Inuenies plures qui audire qz qui sciant verbum dicere.

Milite me. B. Non dicit domesticos metuētes dñm: qz dixerat eūz
religiosum fuisse et timente dñm cū omni domo sua.

Appropinquantibus. B. Alia littera apparētibus illis. s. qui a co-
nelio missi sunt. i. tantū p̄pinquātibus; vt videri possent a domo simonis
coriarij.

In superiora. B. Alia litera. In cenaculū etiā videt: qz gētilis popu-
lus ē quasi supior dom⁹: sinagoga vero ē infra: quia mūdo immersa.

In superiora. B. Significans ecclesiā. relicta cupiditate terrenoz

cōversatiōnē in celis habiturā. sexta hora petrus inter p̄ces esurit: salutē itaq̄ mundi: quē ihesu sexta etate sc̄culi querere & saluare venit: qđ dicas ut cum eadē hora sup̄ p̄tēum samarijē sedit.
Lum esuriret zc. **S**alutē gentiū spatiendo esurit: quē nunc in vi-
lione ostendit: que ideo sexta hora ē vīsa: qđ sexta etate sc̄culi ē facta.
Celū apertū B. Ap̄tio celi reuelatio ē sacramentoꝝ celestium: p̄ximo
futura gentibus.

Designat in hoc ce-
los gentibus esse aper-
tos: & introtū esse pā-
dendum.

Vas quoddam.

B. Ecclesia incor-
ruptibili veritate & fi-
de p̄dita. Linetū aut̄
tinea nō p̄sumit: que
restes alias corrūpit.
Ideo fidelis excludit
de corde corruptionē
male cogitationis: sic
incorruptibiliter firma-
tus fide: vt prava co-
gitationē: quasi a tinea
nō rodat in mēte. Ali-
ter. Linea heretic⁹ re-
stem domini corrūpe-
volens: sed nō vales
qđ illa tunica dñi ē
significatū: quā mili-
tel n̄ diuiserūt. Quat-
tuor initia quibus lin-
teum dependebat: qđ
tuor sunt plage orbis
quib⁹ extēdit ecclesia
vel quattuor initia:
euangelist⁹ quattuor
sunt: p̄ quos ecclesia ē
lesti dono ibuta sub-
limatur.

Linteum. Pro ec-
clesia: p̄ candore san-
ctitatis & mortificatio-
ne carnis.

De celo in terrā.
 B. Inde monemur:
vt vbi caput nostrū ē
& radix: cuius rami su-
mus: illuc penetret an-
chora spei nostre.

Omnia quadru-
pedia. B. Omnel
gentes creditur: & in
vinitate corporis christi
assimilend: vt omnes
efficiant mēbra eius.

Omnia qua-ser-
uila. B. Anna-
lia illa gētes sunt i er-
roribus imundę: sed
tria submissione: &
misterio trinitatis in
baptismo mundatę q̄
relicta homis imagi-

ne bestiarū & serpentū figurās sumpterunt.

B. De omnibus malis dicit: homo cū in honore esset: non intelletit: sp̄a-

tus ē iūmen: insi. Virū aut̄: i. incorruptū hominē salomon ostendit dices.

Deum time: & mandata eius obserua: hoc ē omnis homo.

Decide: munda: mortifica: & macta: vt hostiā te facias: vt eruit te ve-

tusitate: in nouitatem transeat.

Manduca. B. Qui manducat cibū foris posuit: in suū traiicit cor-

pus. Precepit ergo gentes p̄ incredulitatem foris positas: societati ecclesie

quam petrus significat: inseri.

Manducaui omne cōmune zc. Judei cibos p̄munes vocant: q̄

bus omnes homines vītūtē. Et illa animalia īmunda que vngulam nō fin-
dunt: nec ruminat: nec squamosa in piscibus sunt. Īmudi vero cibi dicū-
tur bestiarū vel reptiliū carnes: nulli hominū īmestibiles. Vngulam non
dīnidit: qui literā a spiritu: vel trinitatis p̄sonas nō distinguit. Non rumi-
nat qui verbū dei qđ audīt in memoria non retractat: nec ope seruat.

B. Longue petro ostēsa sunt hēc: cū cornelius gētilis ad cū misit: ne du-
bitaret incircūliso tra-
dere fidē: erat em̄ ipse
de animalib⁹ in va-
se ostēsis: vnde & spi-
tus sancto ad faciendū
p̄firmatur.

B. Gentiles petrus
īmundos putabat: s̄z
prouisio dei iam inter
mundos computat.
Cōmune pro īmūndo
ponit: quia qui va-
rijs seruat illecebris:
mundus nō ē: scđm il-
lud. Nemo potest du-
obus dominis seruire
deo & mammong: qui
mund⁹ esse desiderat
mentē nō dīvidat: s̄z
in sola tei dilectione
ēstringat.

B. Quia p̄ quattu-
or p̄tes mūndū trinitatis
trinitatis a duodeciꝝ
apl̄is erat p̄dicanduz
ido quattuor līneę ter-
cia vice de celo sunt
ēmissæ. Vel iuxta am-
broſiū tercio repetita
figura: opationem tri-
nitatis exp̄ressit: vt id
i ministerijs iteroga-
tio trina deferit: & phr-
matio trina celebāt.
nec aliquis nisi trina
confessione purgatur
Ideo & petrus tercio
interrogat de dilec-
tione dei: trina corre-
xit respōsionē: qđ ter
negādo peccātū.

Statim receptū
est in celum. B
Post trinam emissiō-
nem: iūtē celo recipi-
tur: qđ post sc̄culi con-
uersationē: qua fide &
baptismo īmūda ec-
clesia p̄grinat: ad ce-
lestē habitationē fe-
līciter suscipitur.

Vas in celum.

B. Corpus christi
in ascēsione: vel ecclia
in extremis ascēsura ē
quādo cōgregabunt
electi a q̄tuor ventis.

Descende. B. Descēdere de tecto: & ad p̄dicandū ire inbet: vt ecclia
domini non solū alta subēndo specule: sed etiā ī infimis: & quasi adhuc
exterius positis: si tamē ostium simonis: i. obediētig pulsantibus: ad actuā
redēndo velut ex lecto surgēdo p̄dicet. Domus simonis iuxta mare esse
dicit: i. fluctus sc̄culi & furores: vbi imp̄bi homines quasi pisces se deuorāt
Hancorū vero cōversatio ē in celis.

Ecce ego zc. Ostendit se sc̄ire aduentū illoꝝ: humilitatis etiā dat exem-

plum: dimittens circūlū verborum.

Que causa ē pro. q̄. uer. Sp̄us adesse milites dixit: & q̄ cā venerāt ta-
cuit: quia ad p̄seruādam humilitatē aliquando p̄petiꝝ spiritus ex parte

animā tangit: et pte
non tangit.

Responsu3. Ele
mosinis et orationib
eius p angelū respon
dit dominus.

In domū. Per
hoc suadet: qā ange
lus iussit introire ī do
mī eius qā quis gētis.

**Introduces igi
tur zc.** Hic incipit
p̄mūniū aploz cū gē
tibus. Quia descen
derat ad eos: qui au
dierat ab angelo p̄
cepit v̄traret ī do
mū gētis: ideo gē
tis hospitio recipit.
**Conuocatis co
gnatis zc.** Duplex
causa conuocationis:
primitas cognatiōis
et amicitia.

Obuius uenit.
B. Doctor obuiā
venit auditor: qui mū
do corde et intenta au
re cū tesiderio verbū
fidei suscepit. Nam q
ad credendū prabit
quasi a doctore iacē
erigī. Si quis macu
las suas erubescens: p
cidēdo in facie: humili
tatis et pudoris indi
cia p̄ficiuntur a suo p
ceptore meref erigi.

**Loquēs introi
uit zc.** B. Commu
nione equalitatis me
riti sanctitas actionis
sicut ananīe et saphi
re culpa zelus v̄tōis
iis apud p̄tāis.

Dſſendit. B.
Vbi dixit: Vade cū
illis: nihil dubitans
vel ibi q̄ tens purifi
cavit tu: ne p̄mu. d.

**Anūdiūs quartā
die vſq; ad h. b.**
B. In grecis et in q
busdā codicibus ita
scripti est. A quarta
die vſq; in hanc horā
leūnans: et adorās a
sexta vſq; ad nonam
et ecce vir zc. decebat
illum exaudiri: qui in
stantiā tēp̄canditri
bus horis p̄tinis a.
vi. p̄perabat vel p̄tra
hebat ad ix. quo tpe
domin' (q̄ rogabat)
p̄salute mūci orant
extēsī cruci manib
B. Prīa die vidit
angelū: et misit nūcios
Secunda nūcij pne
nerūt ioppē. Tercia
p̄fecit ē cū eis. Quar
ta uenerunt cēsaream

r̄sum accepit ab angelo sancto
a ſobedire iubenti
accersiri te in domū ſuaz: et auſdire
a ſin his verbis apparet, quia viſionē nar
raverat cīs cornelius

verba abs te. Introduces igitur
ſnocte illa maſerunt
eos recepit hospitio. Sequēti au
tem die Surgens pfectus est cum
illis: et quidā ex fratrib ab ioppe
a ſqua ſp̄s in cornelii et ſuos ante baptis
mum deſcedit
comitari ſunt ut petro teſtes ſint.
ſnocte illa manſerūt in via
Altera aut̄ die introiuit cēſaream
a ſdeſideriū et diligentiā eius oſtēdit
Cornelius vero expeſtabat illos:
a ſneceſſari dicūtūr inſepabiles amici: qui
quocatis cognatis ſuis et neceſſa
ne in neceſſitate diſcedunt
riis amicis. Et factū ē cum introiſ
ſpropt̄s obedire
ſet petrus obuius venit ei cornelius
a ſgeſtu corporis demōſtrat denotionē qnā in
tus habebat b ſuertia coluetudinē orandi.

lius: et p̄cīdens ad pedes eius ad
a ſv̄ deū: qd fuit impiā nō nequitia: non
en angelus en̄ deū do cui: ſed doctore demō
ſtrauit: vt de ſanlo dictū eſt

orauit. Petrus vero eleuauit eū
a ſv̄ tu b ſveris et non dēs
dicens. Surge: et ego ipſe homo
ſum. Et loquēs cum illo introiuit
a ſognatos et amicos quos cōuocauerat
et inuenit multos qui quenerant.
a ſinterrogatio ē vel affirmatio

dīrīq; ad illos: Uos ſcitis quo
modo abominatuſ ſit viro iudeo
coniungi aut accedere ad alieni
a ſi vſe ſſine dubitatōe a
genam. Sed mihi oñdit deus ne
a ſhomine b ſintellexit petrus de oībus
gentibus dictū eſt ſi quia nullus hō dicer
necdū ē

minēm p̄mūnem: aut ūmūnduſ
a ſquia nullus homo discernendus ē: cum
apud deū nō ſit gloriarū acceptio

dicere hominez: ppter qd ſine du
bitatione veni accersitus. Inter
a ſnō interrogat pro ignorātia: ſed propter
coſtelleſione eorū

rogō ergo quā ob causam accersi
ſtis me. Et cornelius ait: a nūdiū
a ſicimū et oratio digna opa ſunt viſione
angeli
quarta die vſq; ad hanc horā
orans eram hora nona in domo

a ſin forma viſi ſemp angelī pene viſentur
propter excellentiā ſeru b ſtare angelī eſt
nō cadere
mea. Et ecce viſ ſtēt ante me i ve
ſqua nūcias p̄proſpa
ſte candida. et ait. Cornelii exaudī
a ſinſtā tantū iōcīnū et orationis prome
tuit obtinere qd querebat

ta ē orātio tua: et elemosinē tuę cō
memoratę ſunt in conspectu dei.

Mitte ergo in ioppē: et accersi ſi
ſqui loquetur neceſſaria tib ſ
monem qui cognominaſ petrus:
hic hospitaſ in domo ſimoni cō
ſtrarij iuxta mare. Confeſſum igitur
a ſicut et ego ad te mittēdo ſnō male. vt in
dei putabat

miſi ad te: et tu beneſecisti venien
a ſdū beneſecisti v̄neſdo b ſego et amici
et cognati mei quos ante adhentū tuū collegi.

do. Nuñc ergo omnes nos in cō
a ſobedire b nihil addemus ſ nihil dimi
temus
ſpectu tuo aſſumus audire omnia
a ſdoctus a petro. nō putat eū deum. ſed dei
a ſapostolū
quecunq; tibi p̄cepta ſunt a domi
a ſgentibus b ſqui patiēter andierat. qſi
clanſo ore
no. Aperiens autē petrus os ſuū
a ſnō ſolū in viſione. ſed maniſteſto ſignis.
cornelio narrate que ei angelus reuelauit

dīxit. In veritate compi: quoniamz
a ſnō diſcernit inter gentiles et indeos

non ē pſonarū acceptor deus: ſed
a ſtam iudea q̄ gentili b ſyt tu times
in omni gente qui timet euz et ope
a ſelemofinas. orones. ſeſtia. que tu ope
raties b ſſicut et te accepit c ſeuangelij
ſſiliū icatnari ſect. qui e ſverbū patris

ratur iuſticiā: acceptus ē illi. Uer
a ſnō ſum muſſus. niſi ad quē perierat.
d. iſ. b ſdens per verbū ſuum ihelum xpm
ſ. i. recocilians

bum miſit deus filijs iſrael. annū
a ſnon per aliū nūcī ſi ihelum q̄ verbū
patris. et verbū caro factū ē.

cians pacem p̄ ihesum christū. hic

ſnō vniuſ gentis ſul q̄
ē omniuſ deus. Uos ſcitis quod

a ſnō alibi prediſauerat ihesus b ſp̄dicā
tio en̄geliſ
factū eſt p̄ vniueſsam iudeam ver

a ſde hoc matheus ait. exinde cepti ihesus

bum. Incip̄t em a galilea poſt

ſquo baptizatus ē ihesus
baptiſtum quod p̄dicauit iohā
nes: ihesuz a nazareth quomodo

vniuſ eum dēns ſpiritū ſanctū et
a non habens vbi cap̄t reclinaret b ſim

piger et humilis c ſmores inſtruēdo

virtute. qui p̄transiſt beneſaciēdo

In cōſpectu dei.

Tx. In grecō. in cō
ſpectu dei aſſum⁹. qd
recte dicitur ab eo qui
deo. p̄mptus erat ob
tpare: credēs euz vbi
qz p̄ſentem eſſe.

**Non ē persona
rum acce. deus.**

B. Patet deū nō
eſſe pſonarū acceptorē
quia filiū viſigenitū
qui oīm p̄ditor: et dñs
ē: miſit facere pacē hu
mano generi: in cuius
nomine teſtantib p̄
p̄bjetis remiſſiōne pec
catorū: nō iudic̄t m̄: ſi
omnes credentes acci
perent.

Uos ſcitis zc. B
Omnia que in ſimbo
lo dicunt̄ breuiter cō
pleteſt. q̄ ihesuſ ſit
christus. q̄ omnū do
minus ad recōciliatio
nem mādi muſſus. io
bannis voce p̄coniza
tus. ſp̄ſacto punct⁹.
deo in habitante p̄ mi
racula declaratus. cri
cifixus. mortuus. ſuci
tal. ſuis maniſteſtaſ
iudex oīm venturus.
ecclesiā p̄ totū orbem
vilitatūrū ſide.

B. Hic legendū
ſcitis ihesuz: vt p̄dica
uit iohannes. ihesum
a nazareth. q̄o vniuſ
eum zc. Vel hoc p̄di
cauit iohānes: q̄ vnu
xit euz: ſed nō terreno
more: ſed ſpiritu et vir
tute ſignoz.

B. Aliā editio. Si
cut vniuſ eum deus. p̄
dicauit ergo iohānes
ihesum. ſicut vniuſ eū
deus ſpiritu ſanctū. di
cens ipſe baptiſtabit
in ſp̄ſanco. Et itez
vidi ſpiritu teſcendē
ten ſup eum ſicut co
lumbam zc.

Unriteum zc. B

Non oleo viſibiliſ ſi
dono gratiæ: qd ſigni
fiſat oleum viſibile q̄
inungunt̄ baptiſtati.
nec tunc inunctus ſuit
ſpiritu ſanctū: qn̄ colū
ba teſcendit ſup eum
tunc em ecclesiā p̄fi
guranuit: in qua bapti
ſati ſpiritu ſanctū acci
piunt. ſed miſtici et in
viſibili vniuſe p̄n
ctis ē: qn̄ verbū ca
ro factū ē. i. huma
natura. verbo dei in
vtero virginis copi
lata. facta eſt cum eo

Actus apo.

C. xi.

vna psona. et ideo co-
fitemur eū natū de spi-
ritu r. virgine maria.
Melius ē em sic itelli-
gere q̄ diuinitatē filij
cū hominē quē assūptis
cohabitanē significa-
re. ne christi plonā ge-
minemus cadentes in
doctrinā nestorij.
Qui per xl. dies
manduca. zc. B.
In grecō addit. p. xl
dies. nō q̄ quotidie
cū illo māducarent r
biberent; nā eset con-
trarium iohanni: qui
octo dies interponit
quibus eis visus non
est; vt tercio manife-
staret. r tonidē diebus
ieinnauit ante morteū
cibo indigens. quot
manducavit post re-
surrectionem: iam ci-
bo nō indigens. Jei-
nauit ante morteū: vt
nos abstinerem⁹ a te-
sideri⁹ hui⁹ sc̄li. mā-
ducavit: docens i hoc
q̄ nobiscuz vscz ad
plummationē seculi.
Jeunū ē in certamie
quia qui in agone est
ab omnibus se absti-
net. cibus ē in spe pa-
cis: qui pfecta erit: cū
mortale hoc induerit
imortalitatē. nos aut̄
cū viaz domini carpi-
mus: a vanitate seculi
icinam⁹. r futura re-
missione reficimur.
R. Per xl. dies: n̄
assidue: sed quibusdā
vicibus i illo quadra-
genario dierū nume-
ro factis.

Et bibimus. B.
Hic exponit petr⁹ qđ
in enā gelio taceat. post
resurrectōe⁹ se bibisse
cū christo. nisi illic cre-
damus indicati⁹ vbi
ait: donec illud bibaz
vobis in. r. pa. mei.
Lecidit B. Re-
pente descendit. Vel
de monte iudeor⁹ ceci-
dit in vallē genti⁹ se-
cundum illud. Val-
les abundabunt fru-
mento.
Spirituſſancſtus
B. Spirit⁹ donum
dei ē. i quanti⁹ eis dat⁹
qui p̄ euz diligunt teū
apud se aut̄ tens⁹ ē eti-
ā si nulli tē patr⁹ r fi-
lio cogitern⁹. nec q̄ il-
li dant: r ipse dat: mi-
nor ē illis. Ita em̄ datur. sicut donū dei: vt se ipsum det. sicut deus. Spi-
ritus enim vbi vult spirat.

† s. i. per signa r corporali vegetōe: quā sepe
permittitur satanas iferre s̄ qui a maligno sp̄i-
tu vegetabantur.
Iz sanando omnes oppresſos a
† Spater cū filio ſeitas cū vero hoie
diabolo: quoniaz. deus erat cum
† Ht ipſe ait r eritis mibi testes zc. Hno testes
sumus in regione zc. vel oīm que fecit i regione
illo. r nos testes oīm sum⁹ que fe-
cit in regione iudeorum r hierusa-
† Hic patet qđ merito reprobat⁹ iudei. geni-
bus electis. † vt maledicti r reūm hominē.
lem. que occiderūt ſuppedentes
† Spater vel diuinitas
in ligno. hunc deus ſuscitauit ter
† Huius tuit nos post bidū. Post resurrectionē
cia die. r dedit eum manifestuſ fi-
eri. non omni populo: ſed testibus
† Hic quis elegerat deus. r i multis prefigurau-
rat. † p̄ſce. panē. r fāu. mellis. que veri signa
ſit corporis
Pordinatis a deo: qui manduca-
uimus r bibimus cū illo. poſtq̄
resurrexit amortuis. Et p̄cepit no-
is tantū. ſed etiā genib⁹.
bis p̄dicare populo r testificari
† Spater qui omne iudiciū dedit filio
quia ipſe ē p̄ſtitutus a deo iudeo
† Huius. vel qui viui i aduentu christi iuuen-
tur. r p̄ſcatoū vel qui ante mortui dormierūt
Viuerūt r mortuoſ. huic omnes
† Hic nos ſoli testes fuimus
Pphete testimonium p̄hibent re-
† Qui iuocauerit nomē domini ſaluu erit.
missionem peccatoz accipere r per
† Tam iudei quā gētes. ſide cum operibus
nomen eius omes qui credunt i
nec dum ſuimus verbis.
eum. Adhuc loquente petro ver-
† Si eum cadit ſpiritus ſuper quē humilem re-
quiescit.
ba hēc cecidit ſpirituſſancſtus ſu-
per omnes qui audiebāt verbuz
† Huius ſciētis gratiā pertinere ad gētes
r obſtupuerunt ex circuſione fi-
deles qui erant cū petro: quia r in
gentes. r ſc̄da iohel. effunda
de ſpiritu meo zc.
In nationes gratia ſp̄uſſancſtū effuſ-
ſum ē in linguis qđ ſpiritus deſcederit.
ſa ē. audiebant em illos. loquētes
† Quia nō inuia loquētes linguis: ſed magna
lia dei.
linguis r magnificantes deum.
ſtupori ſociorum

Lunc respondit petrus. Nunqđ
aqua quis p̄hibere potest vt non
baptizen⁹ hi. qui ſpirituſſancſtum
acceperūt ſicut r nos: Et iuſſit eos
† ſa ſociis ſuis. vel a ſeipſo
baptizari in nomine ihesu christi
Lunc rogauerūt eum vt maneret
apud eos aliquot diebus.

C. xi.

Habuerūt au-
† Sp̄re apostolos
te apostoli r fratres q̄
† Hic propter eunuchum r cornelium
erant in iudea: quoniaz r gentes
recepereunt verbū dei. Cum ascen-
disset autē petrus hiersolimam:
† Hic comites: ſed credentes ex iudeis qui erant i
hierusalē.
disceperabant aduersus illum qui
erant ex circuſione dicentes:
Quare introiſti ad viros p̄putiuſ
† ſuo cōtra legē fecisti.
habentes r manducaſti cuſ illis
† Ha principio visionis. vel incipieſ ſalutē genti-
bus nunciare
† Incipiens autē petrus expone-
bat illis ordinē dicens. Ego eraz
† Si in qua horā deus me ſallī nō ſineret
in ciuitate ioppe orans. r vidi in
excessu mentis visionē descendēs
vas quoddaz velut linteum ma-
gnuz quattuor initij ſubmitti de
† No ab alio nunciatum ē mibi.
celo r venit vſq̄ ad me. In quod
† Solerter r ſine negligētia.
intuens p̄ſiderabam: r vidi qua-
drupedia terre. r bestias. r repti-
lia. r volatilia celi. Audiri autē r
† Familiaris ostendit ex noī
voce dicentē mibi. Surge p̄e-
tre: occide r manduca. Dixi aut̄
† ſicut r vos modo refutatis
Inequa quā domine: quia p̄mune
aut inmunduz nunq̄ introiuit in
† Ecce secunda excusatio
os meum. Respondit autē vor-
† Hic facta. † Hic alijs. † Si. p̄cepit mūdarī
ſecundo de celo. Que deus mū-
† Hic ſolum facta: ſed r verbo refutare noli.
dauit. tu ne commune direris.
† Hic ſe firmitatis iudicium. vnde tercia excusatio
natiuit. ſe hoc ſignificatur gentes in ce-
lum eſe recipiendas. Ecce quarta excusatio.
† Hoc autē factū eſt per ter. r res-
cepta ſunt omnia ſurſum in celuz
† Ne pro alia cā viſio extinetur oſteſa. ſuīta
excusatio: numero testiuſzenieter ſeu p̄cipiali
† No ego primo illos adiui.
Et ecce viri tres p̄festim ſtiterūt
in domo in qua eram miſſi a cesa-
rea ad me. Dixit autē ſpiritus
† Prohibuit me facere que faciſtis. r iuſſit que
mibi: vt irez cū illis. niſil hēſitaf
† Septima excusatio testimonium factum.
Clererūt autē mecum. r ſex fratres
iſti. r ingressi ſumus in domum
q̄ gentibus p̄municauent. increpat⁹ mysteriū huius viſionis expoſuit.
Et ſex fratres iſti. B. Quia ſex dieb⁹ factus ē mundus: p̄ ſex fratres

B. Ne baptiſma
dubitaret tradere genti-
bus: ſp̄uſſancſt ſteſti-
monio p̄firmat. Et h̄
factū ē. ve rep̄bendarē
petr⁹: r vt obſtupere-
rent comites eius te-
ſtes futuri p̄tra iude-
os. r ideo ante baptiſ-
mū. nec p̄ invocationē
petri deſcendit ſp̄uſ. r
nouo ordine p̄curē-
tis ſpiritus in teſtimoni-
num fidei genti⁹. nā
qđ vero in iudeis eue-
niſſe reperiſt.
Nunqđ. a. q.
pro. Deus qđ mar-
ē p̄t dedit. r ordine
p̄pōſteram. nunqđ
qđ min⁹ ē p̄t. p̄bitere
Dios nemifil ad hoc
vt testes ſit: ergo in-
dicate. Nunqđ aq̄ zc
In noīe ihesu zc.
Cum ſit regula ecclē-
ſie baptiſmū tradi in
noīe trinitatis. lucas
tū teſtae in nomē ihe-
ſu christi illum dari.
Quod ambroſius ſol-
uens dicit. p̄ mūtatez
noīs mysteriū plenū
ſieni: quia qui chriftū
dicit: r patrē a quo ſi-
lius: r ſpirituſ ſanctum
etiā deſignat: qui etiā
patrē dicit: r ſilium r
ſpirituſ pariter deſedit
r qui ſpirituſ noīat: pa-
trē a quo p̄cedit ſp̄uſ
r filii cuius etiā ſp̄uſ
ē. nūcupat. Vnde vt
rationi copulet auto-
ritas. etiā ſpirituſ ba-
ptizatur. ſed illud.
vos aut̄ baptiſbamini
ni in ſp̄uſanco. r apo-
ſtoliſ. In viu ſpiri-
tu baptiſati ſumus.
B. P̄cipue con-
gruit nos in noīe chri-
ſti baptiſari. ſed il-
lud: quiqđ baptiza-
ti ſumus in christo ihe-
ſu: in moze ipſius ba-
ptiziati ſumus.
Quadru. besti.
rep. uol. occide
et man. B. Mi-
ror quodqđ hoc inter-
p̄tan ſup elis quibus
dam lege. p̄hibiſ: cū
nec ſerpētes nec repti-
lia edi poſſint: nec p̄e-
trus ſic itellit. ſom-
nes hoīes ad euāgeli-
um equaliter vocari.
r nulluz ſc̄dm naturā
elle polluti. nō em q̄
bestias p̄mederit: ſed
q̄ gentibus p̄municauent. increpat⁹ mysteriū huius viſionis expoſuit.
Et ſex fratres iſti. B. Quia ſex dieb⁹ factus ē mundus: p̄ ſex fratres

**Ergo et gentili-
bus sc.** Hoc est quod
iob legit. ab aqlone
aux veniet. et ad teum
formidolosa lauda /
tio. quia prius frigido
gentium in pectori implen-
dor fidei exortus est. et
per eadem in opiniata si-
de iudea deum tremere
do glorificat.

Et illi quidē qui
dūperſi. Reuenit
ad id qđ dixerat .igit̄
qui dūperſi erant per
trāſibant quāgeliſan-
tes verbi dei. Inter-
ſerta ē enim narratio
de philippo · petro · io-
hanne · paulo.

Eranū autē quidā
¶ Non te illis q
fuerat disp̄si ab hieru
salem. sed te cypro z
cyrene fuerat. sicut ex
cepta antiochia; in ce
teris i. in cypro z cyre
ne ad grecos sunt lo
cū. Alter greci illi q
bus locutū sunt: inde
fuerat genere: sed iter
grecos puerlati sunt:
in disp̄sione.

Multūq[ue] nū. ec
B. Jam post reue-
lationē sūndonis. in q[uod]
sancta annalia supna
spe quiescerēt: c[on]cipit ec-
clēia erescere: cum p[ro]p[ter]a
exteris p[ro]vincias insu-
las et ciuitates nō sa-
lum iudicis sed etiā gē-
nibus euāgeium p[re]d-
icatur.
Et miserunt bar-

Nebulosa. **R.** **T**ar-
nabas virilis in boni-
tate. **B**arnabas sepe
in hoc libro laudat:
ne ob idignitatem me-
nti apostolatu carnis
se credat. qui postea
ab apostolis gentium
aplus est ordinatus.

**Et hortaba · om
nes i proposito
cordis.** Nibil mu
tavit vel addidit : sed
pseuerantia docuit ·
quia vera et plena fi
des erat in eis .

Tharsum. Dictū
est enim supra. q̄ frēs
deduxerunt ēī nocte
cesareā. ⁊ dimiserunt
tharsym,

[†] Excusatio octava. narratio. s. fidelis viri de
viliione angeli i domo sua. ob cuius ingressum
petrus vocabatur
viri. [†] Narrauit autem quomodo vi-
[†] Ssolito more angelus stare dicitur.
derit angelum in domo sua stan-
tem et dicentem sibi. Mitte in ioppē
et accersi simonē qui cognominat
petrus: qui loquetur tibi verba in
[†] Decima excusatio. quia angelus salutē nun-
ciat quā negatis
quibus saluus eris tu et universa

domus tua. Cum autem cepissem
† Syndecima excusatio descessio sp̄ns.
loqui cecidit spiritus sanctus sup
† Seode modo et nō inserimus † Syndecima
excusatio sermo domini de spiritu sancto. ad ipsos fa
ctus. qui complevit eum in genibus
eos. sicut et nos in initio. Recor
datus sum aitez verbi domini si
cut dicebat. Johannes quidē ba
ptizauit aqua: vos aitez baptiza
bimini spiritu sancto. Si ergo ea
dem gratia dedit illis deus sicut
et nobis qui credimus in dominū
† S nolite conari. si em̄ ego nō potui. nec vos
poteritis.
ihesum christum: ego quis eram

qui posseſt p̄fibere dominū: His
† ſab interpellatione petri † ſgratias egerunt
ſaluatori
auditis † tacuerūt: et glorificauerūt
ſt nobis
deum dicentes. Ergo et gentibus
† h̄q d̄ apparet in descensu ſp̄us
† penitentiā deus dedit. Et illi qui
dem qui diſpersi erāt a tribulatio
† ſa morte eius incepta
ne que facta fuerat ſub † stephano
† ſprovinciā ſirie occidentale
pambulauerunt uſq; ad fenicem
† ſirie ciuitetē † ſp̄ter in antiochia. In qua
loquebatur. vel nō erant de his qui loqueba
tur in antiochia.
et ciprū et antiochiam nemini lo
† ſexeplo xp̄i dicebis. non sum missus nisi ad
oues que pe. do. if.
quentes verbū: niſi ſolis tudeis.

Erant autē quidā ex eis ciprii ⁊ ci-
renei: qui cū introiissent antiochiam
loquebant ad grēcos annūciātes
dominum ihesum: ⁊ erat manus
domini cū eis. **M**ultusq; uime-
rus credentiū puerus est ad do-
† s̄q; etiā grecis locuti sunt
mīnum. **H**eruenit autē sermo ad
aures ecclesie: que erat bierosoli⁊

¶ de istis grecis in antiochis credentibus
ad probanda eorum fidem
misit super istis et miserunt barnabam
usque ad antiochiam. Qui cum pue-
ſeruntur

³ virtute
nisset et vidisset gratiam domini,
† postquam multus numerus concusus est.
Igauisus est: et hortabat omnes in
† sicut proposuerat et incepserat. † in fide
domini, vel ut sibi a domino.
Apposito cordis permanere in domi
† bonus bona hortatur
no quia erat vir bonus et plenus
† sin adueni barnabe
spiritus sancto et fide. † et apposita est
† ad priorum numerum credentium
† multa turba domino. Profectus
est autem tharsum ut quereret sau-

lum. **Quæcū iuuenisset**: perduxit
† **sad fidelis, a qb' n̄ erat timēdū** : sūn̄ ociose
Tantiochiam. † **annū totū** **quersa**
† **s quā p̄ins dixerat dom̄o appositā cū his**
qui per annū augebātur
ti sunt in ecclesia . † **docuerūt** **tur**
baz multā: vt cognominarent p̄is
† **Shoc noīe prius vocabātur xp̄iani**
mum antiochie † **discipuli christia**
† **sillo anno quo ibi cōuersati sūt** : † **s quasi**
de eminētori loco, tam sūi q̄ merito
ni. † **In his aut̄ diebus** **supuene**
runt ab hierosolimis † **p̄phete aiv̄**
† **scorpore qm̄ multitudo dñi loquebatur**
tiochiam. † **surgens vnius ex eis**
nomine agabus. significat per spi
† **s granē**, vel quia per totū orbē
ritum famē **magnam futuram**. in
† **s nō per locorū iterualla**
† **vniuerso orbe terrarū** . que facta
† **siemps dicitur** † **locus**, † **vt certior sit pro**
phēua
est sub claudio. **Discipuli autem**
† **s nō iuxta voluntatē**, sed substantiē qualita
tem.
† **put quisq; habebat**; p̄posuerunt
† **s collectione elemosine**
† **ministerium mittere habitantib'**
† **s nō sibi ipsis**
in iudea fratribus: qd̄ † fecerunt
mittentes ad seniores p̄ manus
† **s qui probati sunt**, vel erant fideles miseri
† **barnabe** † **sauli.**

Eccl. c. XII.
Ddem autez
† **S**quo paulus & barnabas mis-
si sunt in ministerio † **H**per mi-
nistros qđ quis iubet ipse facit † **S**qui passi-
onem rpi interitterat, illius herodis sub quo na-
tus est rpus.
† **T**e poze misit herodes rex ma-
† **S**ad tenedos & ligandos quosdam de ecclia
† **S**tormeis † **S**qli inferiores de ecclia
† **T**unc ut affligeret quosdam de

Ut quereret sau-
lum. Ecce bonitas
barnabae: qui nō sol
psumit docere plebej
sed apostolat⁹ querit
sortem.

Ut cognoscas.

Omnis lecte nomen
trahebant de suo au-
ctore. Ideo fundata
fide et firmitatem obti-
nente. primum in antio-
chia; vbi per ceteris lo-
cis fides horrebatur; sum-
ptuosa a christo nomen
christianum.

Discipuli autem
B. Vident' disci-

puli i hoc nō seruasse
mandatū dei dicētis.
Nolite solicii esse de
crastino. sed p̄stat nō
hoc eum imp̄bare; si
q̄s humano more ista
procuret. sed nō p̄ eis
deo militet: vt in ope
suo nō regnū dei: led
tp̄alia itueat. ad hāc
ergo regulaz hoc p̄ce
ceptum redigit. vt in
horz. p̄uisione regnuz
dei attēdamus: led in
militia dei ista non co
citemua.

prophete. Ra.
De quibus dictum ē
Et prophetabunt filij
vii. Laus ē antiochie
q̄ multi pfecti conue-
niabant.

Agabus. B. Nū
cū tribulatiōis īter/
pretat. qui scđm no/
mē suūz hic famē
generalē. z infra pau/
lo xiūcula robat.

In iudea. B.
Siebant in iudea z
maxime hierosolimis
famē acris scuturaz
vbi erāt paupes san-
ctorū qui rebus suis do-
mibus et agris vendi-
tis; precia aplis detu-
lerāt; pecunieqz acqui-
rēde viterius nō mul-
tu vacabāt. nōnulli
etiā p fide a iudeis ab-
lata sba multabant.
te qbus apostol². Et
rapinā bonorū vestro-
rum cū gaudio susce-
pistis.

C. XII.
Eodē autem tē-
pore. B. Non fa-
mis tpe. quā quarto
clandi anno factā hi-
storię referūt. cū hero-
des tertio eiusdē an-
no sit defunctus. sed il-
lo tpe q̄ oblatiōes te-

B. Non ē putan, dū herodē qui tetrarcha erat postea regem factum. hoc capitulo designatum. Refert Josephus. Huius ipse sūcepto. cōtinuo iudeorum principatū herodi filio aristoboli (quē tamē ille agripā noīat) quarto autē. i. vltimo imperiū sui. anno eidē. sedem p̄ter p̄tulisse. Ipsiū vero herodē qui iohannez occiderat. vel in passione christi iterfuerat. grauiter cruciatū. exilio p̄petuo damnasse. Porro hunc herodē siue agripā clau dij anno vero regni septimo ab angelō percussum regnum agripā filio reliquisse. Aristobolus (quē dī xi) a patre p̄fido. i. herode sub quo natus ē chalp. cī fratre alexandro fuerat interfic̄t.

Occidit autē iacobum. **B.** De hoc Jacobo Clemēs ale xandrinus historiam refert. et if (inquit) q̄ obtulerat eum indici ad martirium iacobum sc̄z. et ipse p̄fessus ē se esse christianū. et cum ducentē. i. via rogauit iacobū dari sibi remissionē. at ille parvus per deliberās. partib⁹ inquit. et osculatus ē eum. et ita ambo capite simul puniti sunt.

Quattuor qua. Quattuor dicit p̄ceps quattuor militē sicut ēm cēnūrū cēnū ita quattuor quattuor sub se milites habet.

Producere eū.

zc. Ra. Amplior ēm gratia esset si ipsi ēn occiderēt iudei. q̄ p̄ceps erat. n̄ ipse herodes sicut iacobū.

Milites uiuetus cathenis zc. Ra.

Quattuor difficultates cumulat custodiā milites. catēnē. carcē. custodes.

Lumen. Signis p̄fentie angeli dei. cuius p̄fentia soli petro lumen p̄bebat: nec alii res fulgebat.

Percusso latere

B. Percusso late ris p̄memoratō ē passionis christi: de cuius latere salus nostra p̄fluit. et nobis etiā p̄ssura catenarū retentis. tale solatiū petrus reddit. dicens: Chri-

st̄ non solū aliquos afflxit. sed etiam occidit. **I**ebedei. Occidit autē iacobum fratrem iohannis gladio. Clides afflictioini quorūdam et occisioni iacobi autē quia placeret iudeis appo. **I**equia plus placeret ybi p̄inceps occideretur. Ideo nō ē oculis sed apprehēlūs. vt et de suis apprehēdere et petrū. Erant xp̄o dixerūt nō licet in pascha occidere quēq̄. autem dies azimoy. **Q**uem cum s̄q̄dū nō licet occidi. lictū putat angustia cruciari. apprehendisſet misit in carcerem. **I**non sufficiebat solius carceris custodia tradēq̄ quattuor quaternionibus militū custodiendum. volēs post pascha p̄ducere eūz populo.

Et petrus quidē seruabat in carce. **I** exemplū orādi pro p̄dicitantib⁹. et maxie pro ecclētie p̄storib⁹. s̄ sic ēm orāndū est sc̄m illud. multū valet de p̄fatio iusti aliudia. re. **O**ratio autē siebat sine intermissione ab ecclesia ad deum p̄ eo. **C**um autē p̄ducturus cum eēt s̄qua oportuna erat solutio herodes. in ipsa nocte erat petrū s̄no h̄no spēm enādēdi illa hora dormiens inter duos milites vincitus catenis duabus. et custodes s̄quattuor hec custodiā exaggerāt mili. cōfesto. carcē. ante hostium custodiebant carce nota om̄i et astutia rē. Et ecce angelus domini astitit s̄ p̄fēlia angelī. et lumen refūlit in habitaculo. p̄ statu corporali custoq̄ latere petri excitauit eum dicens: Surge velociter. Et ceci p̄ prima solutio angustia. derunt catenē de manib⁹ eius.

Dixit autē angelus ad eum: Proferēs datū nō ambulādi sine calciamētū angelo iubete et aplo coplente s̄ caliga genas est calciamētū. cinge et calcia te caligas tuas. Et fecit sic. et dixit illi: Circūda tibi vestimentū tuum. et sequere me. Et extiens sequebat eum. et nesciebat s̄no putabat fieri. sed ostendi imaginari. quia verum esset q̄d siebat p̄ angelū. Existimabat autē se visum duos milites p̄ primū quaternionē cōfuis videre. Transeuntes autē p̄ primā

custodes carceris sc̄m quaternionē cōfuis. Secundaz custodiā. venerunt s̄ que putatur fuisse in atrio carceris. sp̄at extra ciuitate fuisse carcerē. vel in extēnō pte ciuitatis. ad portam ferrea. que dicit ad se ipsa. ciuitatē: que vltro aperta ē eis. Et exēentes p̄cesserunt vicum vnuz s̄ vi sc̄ret verū esse qd̄ siebat. et nō visionem et cōtinuo discessit angelus ab eo. **E**t petrus ad se reuersus dixit. sustinet quia hoc p̄ins nesciuit. **N**unc sc̄io vere. quia misit dominus angelum suum. et eripuit me de manu herodis: et de omni expectatione iudeoz. Consideransq; venit ad domū marie matris iohannis. qui cognominat̄ marcus. vbi sc̄a orōnis pro petro. vel ex euē erant multi gregati et orantes.

Pulsante autē eo hostium ianuę p̄cessit puella ad videndū nomine s̄vidēs vel fortis vel vīlio fortitudis vel vīsionis fortitudis. **R**hode. Et vt cognouit vocē petri s̄x impatiētia sc̄i nūciādi aduentū petri p̄ gaudio non aperuit ianuam: sed introcurrens nūciāuit stare petrum ante ianuā. At illi dixerūt s̄quia sc̄ebat petru in carceratū esse ad eam: **I**n sanis. Illa autē affirmabat sic se habere. Illi autē dicebant: angelus eius ē. Petrus autem p̄seuerabat pulsans. Cum autē p̄qua certū habebat q̄ ab hoībus nō dimitteretur. tem aquissent. viderūt eū et obstupuerunt. Annūens autem eis manus silentiū idicendo nū ut tacerēt: narrauit quomodo s̄ nō hoīes. nō sua calliditas vel fortitudo dominus duxisset eū de carcere s̄ virūtē donata p̄cibus eorū. s̄ iusto sc̄i filio alphei. alter iacobus decollatus erat. Horantibus pro me. **D**ixitq; nūciate iacobō et fratri. Hocē nocte in aliū locum timore herodis et bus hēc. Et egressus abiit in aliū sc̄astina post eductionē petri de carcere. locum. Facta autē die. erat non

sto igit in carne passo et vos eadē cogitatō armamini.

Percusso late

R. Tactū corpū

le corpe ex acie sup̄to

potuit habere angel⁹.

Preēnge b.

Prop̄ptas et aposto

los cingulis vīlos suis

se legimus. sed petrus

ap̄ter rigorē carceris.

ligamēta ad horā la

teauerat: vt tunica cir

ca pedes temissa. fri

gus noctis vītangē tē

peraret. exēplum pre

bens infirmis. vt cum

molestia corporis vel

inuria tentātur bu

mana. liceat aliquid

laxare de p̄positi rigo

re. et quia dictū ē sint

lumbi vīsti sc̄incit et

calcitū pedes in p̄pa

ratione enāgeli pacis

sp̄nālū virtutē ver

biq̄ p̄dicandi resūme

re iubemur insignia.

Tenerūt ad por

ram ferrea q. d. a

c. B. Angusta im

mo ferrea erat porta q̄

ducit ad bīensalē et

lestē. sed ap̄lorū re

stigis nobis est facta

inabilitis. qui sanguine

ap̄prio hostiū ferrum

vicerūt. ferrea em̄ ho

sta petro cedēt custo

di aule celestis. qui ec

clesiē retinēs cacumen

infernū supat.

Ad se reuersus.

Et culmine p̄templati

onis ad hoc reuersus

ē. qđ i. itelec̄ p̄muni

p̄ins fuit.

Processit puel

la. sed itrocur. zc.

Et dominū de tunu

lo egressū prima om

nū nūliē discipulis

nūciāuit. vt vī abā

danit. delici. sup̄a. g.

Angelus eius ē.

Hocē magna digni

tas aīarū. vt vīaq̄

q̄ ab orti nativitatis

babeat angelū i custo

diam sibi deputatū

Liconius. Videlicet

angelus hoīs ē. hō

iterior. qui tēm̄ semp

fide p̄templatur.

B. Qđ vīusq̄

babeat angelum p̄ci

ptura testat. Unde

dñs. angelī iquit eō

semp̄ vidēt. f. p. Et i

cob angel⁹ q̄ eruit me

de cūctis malis. et hic discipuli angelū petri venire credebant.

Tacerent. Donec narraret. p̄tūtē vītacere iubet ne clamore gaudētū

bus barnab.

aduentus ei i citta
te agnoscat.

Pescendesq. **B.**
Ut petri solutio nul
li noceret. no pmitit
herodes vindicare in
custodes.

In cesaream. **B.**
Quavis iuxta litum
locorum cesarei philip
pi dicere videat. ideo
qz huc sicut tirus et
sidon ciuitas sit feni
cis. tam iosephus di
cit. huc in cesarea pale
stina gesta. que olim
tumis stratonis dicta
est in psmo fenicis et
palestine i litorie ma
ris magni sita.

Alerentur. **B.**
Necessaria habebat
amicizias vicini regis
ideo qz regio eoqz val
de angusta esset. ga
lilee et damasci finibus
pressa.

Confestim. **B.**
Iosephus. dum ipie
tatem illicite adulato
nis no exboreret. re
spicies paulo post im
minente et insilente
capiti suo vedit ange
lum. cumqz sensit cotti
nuo crux sui ministru
que prius nouerat. p
uisorem bonoz. inde
psimus. viij. dieb. ve
tris dolore cruciatu
ritia violenter abruptit

C. .XIII.
Propheete et do
ctores. Ide erat
prophet et doctores.

Vel alij eoqz pphete
ali doctores fuerunt.

Niger. **B.** A calo
res latini e. Vl ascē
dens interpretat. si he
breum e.

Segregate mihi
bar. et saulū. **B.**
Vides saulū iuxta
ordinē historię tercio
decimo anno post pas
sionē apostolatū cum
barnaba et pauli vo
cabulū accepisse. qto
decimo autē anno iu
cta polictus iacobī ce
pbez et iohannis ad
magisteriū gentiū. pfe
ctum esse. Et historia
ecclasiastica pscit di
ces: apostolis fuisse p
ceptū. vt. xij. annis in
iudea pdcarent.

Missi a sp̄san.
Ra. Ab homib⁹
dimisi. mox a sp̄san
cto mittunt ad seleuci
am. dux itineris con⁹

† s custodes † s apparet q clausum reli
parua turbatio inter milites: qd
quit petrae carcerē. quo apto n̄ esset ambiguum
nam factum esset de petro? **H**ero

Hero des autem cum requisisset eum. † s
in carcere

† s inquisivit vtrū custodes nossēt quid de co
factum esset: inquisitione facta
† s ad se. vt in eos vindicaret

de custodibus iussi. eos duci. De
scendesq a iudea in cesarea. **I**bi

ideo siniib⁹ corū proximauit
moratus est. Erat autem iratus

† s tūris et sidon ciuitates sunt prouicie fensis
† s tūri et sidonij. At illi vñanimes

† s p̄suaserunt
venerunt ad eum. Et p̄nalo bla
† s quasi thesaurorū custos.

sto qui erat super cubiculū regis
† s amicus em̄ corū erat et patronus. et forte
preses.

postulabat pacem: eo qz aleretur
† s p̄finito ad cōdictum

regiones eoqz ab illo. **S**tatuto au
† s describitur gloria vt postea maior sit mis
eria.

tem die herodes vestitus veste re
† s vel sup. † s vbi locus erat iudicii.

† s blandicio et adulādo
gia sedit pro tribunali: et concio

nabat ad eos. **P**opulus autē ac
† s adulatio et prauitas fidei ostenditur.

clamabat dei voces. et non homi
nis. **C**onfestim autem pcussit eum
† s p̄lequēdo aplos. et nomē dei respūedo
angelus domini. eo qz non dedit

† s paulatū nō subito
set honorē deo. et sumptus a ver
† s falso domino mortuo. dei verbū crescit.

mibus expirauit. **V**erbum autē
† s fidelibus. † s his qui quotidie ange
bantur.

domini crescebat. et multiplica
† s credit ad id qd dicerat. mittetē ad seniores
q manus barnabe et sauli.

batur. **B**arnabas autē et saulū
reuersi sunt ab hierosolimis exple
to ministerio: assumpto iohanne
qui cognominatur marcus.

C. .XIII.
pter illos qui veniebat ab hi
erosolimis.

Rant autē in
ecclesia que erat antio

† s de futuris. † s id ē. † s de pteritis
chieqz pphete et doctores. in qui

† s exaudibilis audies merorem aut nomē ha
bitaculi.

bus barnabas et sumeon qui vo
-

† s ipse elenās vel colstorgens † s de cirene ci
uitate supradicta

cabatur niger. et luci cirenenſis

et manae. qui erat herodis retrar
† s qui eodē lacte alitur collactaneus dicitur.

cheqz collactaneus. et saulū. **M**is
† s qui nunc noīat̄ sunt

nistrantibus autē illis domino et
† s prophetis.

ieuniantib⁹. dixit illis spiritus san
† s separate vt soli seruāt doctrine. † s patet

eos a hierosolimis antiochā redisse.

Segregate mihi barnabā

† s aplatis † s video vas electoris paulus di
citur. et segregatus ē euangelū dei. **F**allūam

futura em̄ deo sunt quasi pterita
et saulū in opus ad qd assūm.

† s sūt predicationis p̄paretur
psi eos. **L**unc ieunantes et oran
† s in modū ordinātorū. † s in opus ad qd
assūmptū sunt.

tes imponētesqz illis manus. † s di
† s paulus et barnabas.

miserunt eos. **E**t ipsi quidē missi
† s a seleuco rege sic vocata
ab spiritu sancto abierunt seleuci

am. et inde nauigauerūt ciprū. **E**t
que ē in cipro

cum venissent salamina. p̄dica
† s propter reuerentia. sine durictiā indecorū
bant verbum dei in sinagogis in

† s qui dicebatur marcus.
deorum. habebat autem et iohan
† s predicationis

nem in ministerio. Et cum per am
bulassent vniuersam insulam vs
qz paphuz. inuenierunt quandam

maleficū.

vīrum magum. pseudo pphetam
† s filius in malo. vel filius maleficū. s. id est
maleficū.

indecum. cui nomen erat barien.
† s procōsul nomē dignitatis. secundus a con
sole.

qui erat cum p̄cōsule. sergio pau
† s qui ex bono nature verbū dei desiderabat
lo viro prudēte. hic accersitī bar

naba et paulo: desiderabat audire
verbum dei. Resistebat autē illi

† s maleficū. qd alijs cōmune. ei ē proprium
s. i. magus qd ad trāgressione respicit. que
temp̄ deo resiliit

elimas magus. sic enim interpre
tatur nomen eius. querēs auerte
re p̄consulem a fide. **S**aulus autē

† s solim vel nāc uiuaciū
qui et paulus repletus spiritus san

† s per spiritum. † s plena non
recipiūt augmentū

cto. et intuens in eū dixit: **D**ple
† s sō nascēdo sed imitando

ne omni dolo et omni fallacia. † s
† s dei et legum eius

li diaboli. inimice omnīs iusticie
† s fidem et penitentiā. mandata

non desinis subuertere vias dñi

fuit. qui eos separauit a
ceteris.

Abierūt seleuciā

B. In quibusdam
cōplaribus inuenit
abierūt seleuciā qd
ē salamina. duo sunt
autē nomē vniūs cui
tatis.

In sinagogis. **B.**

Dropter ignaros lo
corum semel annotan
di credidi. vbiqz
sinagogā iudeoz vi
deris. scito in cinitate
gesta que dicunt.

Barien. **B.** Cor
rupte legitur barien.
vel vt alij bariem.

Sergio paulo.

Duo vniūs noīa sunt
sergius et paulus.

Elimas. **B.** Eli
mas scdm quosdā in
terpretat̄ dei mei men
sura. vel magus. et video
relistebat.

Auertere. **B.** Eu
qui incepit cōverti
a fide ad trāgressio
nez volebat auertere
iuxta nomē suum.

Saulus. **B.** In
terpretat̄ tentatio re
spicētis. vel securitas
vel mirabilis.

Qui et paulus.

B. Sergio paulo. p
cōsule quem fidei sub
egit. soūtit̄ ē nomen
pauli.

B. Aptē gentium
apostol⁹ de gentili no
men soūtit̄.

B. Sergio paulo
sic dictus. cuj meritis
mutant̄ et noīa. Sau
lus filius doloris erat
cu ecclsiā p̄sequeret̄.

filius autē dexterē pau
lus quādō non se tan
tū. sed etiā plures ad
texterā vocavit.

Si
cut em̄ barnabe muta
tum ē nomē; vt pro io
seph vocaret barna
bas. i. filius p̄solatōis
sic saulū post gradū
apostolatus pauli no
men accepit. qui de su
pbo humilis factus.
p̄ saule vocat̄ ē pau
lus. **S**aulus a saule i
pio et p̄secutore. pau
lus a modico et humili
spiritu vocat̄. unde
et nomē suum interpre
tando dicebat. **E**go
sum minimus apostolū
qui non sum dignus.
vo. apo. qui p̄se. suum
et. dei.

Actus apo.

Et nunc ~~z~~, eris
cecus. B. Opor-
tuit pauluz miracula
agere ad psummatio-
nem aplatus. quē diu
ptra stimulū calcitrā-
tem dñs elegerat.

**Et cōfestim ceci-
dit zc. B.** Hic im-
pletur qđ in cāticis le-
git. Capite nobis vul-
pes parvulas; que de
moliunt vineas. quia
paulus pseude xple
tam cepit. exterminan-
tem rudem vineā. i. p
glulis mentez sciebat
aplus sui memor exē-
pli; de tenebris oculo
rū posse lumen mentis
surgere. nō eīn mere-
bat habere oculos car-
nis; q mētis oculos la-
borabat auferre alijs
**Venerunt antio-
chiam. B.** Due-
lunt antiochig. vna ī
siria a seleuco rege cō-
dita. que reblata an-
vocabat ī qua primo
cognociati sunt disci-
puli christiani Altera
de qua modo dictū ē
in pruincia psidie.

in prouincia plidię.
Antiochiam pside. **R.** Ad differē
tiā alterius antiochie
ut credit̄. sed a multis
eadē esse putat̄.

Sederunt. Ps.
Quasi audituri legē
nō p̄dicaturi · ecce exē
plum humilitatis.

Terra chanaan.
Rq. Sicilicet repmis
sionis q̄ ideo (ut ple
risq; videt) israeli est
data. quia i primā di
uisione post diluvium
hanc pruinciam semē
sem sortitū ē: s̄ postea
a chananeis violēter
ē possessa. zido iure p̄
līj pristinis habitato
ribus reddit. Merito
aut̄ chananei telent.
te quoꝝ stirpe dicit:
maledictus chanaā.
seruns seruoꝝ erit. cu
ius pater cham in pa
tré impius fuit: z ideo
maledici meruit.

Quadrinētos.
B. Dixerat deus ad abraam erit semen tuum accolam in terra aliena annis quadrigenitis. Et ite ait quia in ysaac vocabitur tibi semen ab exortu ergo illius seminis usque ad exitum israel ex egypto fuerunt iuxta exodum.

f.i.potestas

rectas. Et nunc ecce manu domi-
ni super te. et eris cecus non vidēs
sicut non vides solem iusticie. sicut penitentie
vel mortis. sicut fortuita sed desertum a deo
Isolam usq ad tempus. Et con-
secutatis iniui ipsa cecitas.
festim cecidit in euz caligo et tene-
bras. Et circumiens querebat qui ei
manum daret. Tunc pconsul euz
f.i.cum doctrina christi virtute miraculi
vidisset factū. credidit: admirās
sup doctrinā domini. Et cum a pa-
pho nauigasset paulus et qui euz
sciatēt silius regius
eo erant: venerunt pergen pani-
shec ē causa futuri discidu
philie. Johannes autē discedēs
snde cū eis venerat
ab eis reuersus est hierosolimam
paulus et barnabas cū suis speditibus non
nauigantes.
Illi vero ptraeuntes pgen. ve-
nerūt antiochiam psidie. Et ingress
qua cōsueuerant cōuenire et legem legere et
prophetas ad modū domine dici
si sinagogam die sabbatoꝝ sede-
runt. Post lectioneꝝ autem legis
non potest ciuitas abscondi supra mōte posita
et prophetarum miserunt principes
quia iudei estis.
sinagoge ad eos dicētes: Ulri fra-
quasi diceret hoc ē opus diei huus quo nihil
alium operantur dubitando dictū qd ē perfidie
signum.
tres si quis est in vobis sermo
non predicationis non electionis sicut non ad
nos qui non indigemus
exhortatōnis ad plebem: dicite.
iuxta cōsuetudinē legentiū propter multitu-
dinem audientū sicut aliquo sc̄z cōsuetō silentiu
signo
Surgēs autē paulus. et manu si-
lentium indicens ait: Ulri israe-
gentiles sumētes segregat: quia non omnes ti-
mebant deum sicut utriqz
lite et qui timetis deum: audite.
pre cūctis plebis que alios deos colebant
selegit ex omni genere hominū sicut non patres
eum habraā et cetera
Deus plebis israel elegit patres
non vestros qd dicitur ad persuadendum
de seruicio
Inostros et plebem exaltauit euz
seruētes in luto et latere sicut potestate qua
egiptios plagiis multis percussit Christo qui ē bra-
chium patris.
Tessent incole i terra egipci. et bra-
chio excuso eduxit eos ex ea. et p-
longā dei signat patientiā.
xl. tannorum tempus mores eoꝝ
grauitas eorū ostenditur
sustinuit in deserto. Et destruēs
vicia septē vel innumerabilia sicut pacē de-
signat et divisionis equalitatē.
gētes septē i terra chanaan. sorte
distribuit eis terram eorū qua-
si post quadringentos. et l. annos

C. XIII.

S.i. post quadringētos annos et quinquagīta
et diuisiōne terre
Et post hēc dedit iūdices vscō ad
samuel pphetam. Et exinde po-
t̄ s contra voluntatē dei : s cumulatur patien-
tia dei.
Istulauerunt regem. : t̄ dedit illis
t̄ s malū de nouissima tribu. qd̄ vidicte genus ē
saul filiuꝝ cīs: virum de tribu be-
t̄ s cū tēpore samuelis sic em̄ ē i chronicis samu-
el et saul annis. xl.
Niam in annis .xl. Et amoto illo
t̄ s propter humilitatē radicis et ḡone vel in si-
gura ch̄risti suscitati : s cōtinua ostenditur pa-
tientia.
Isuscitauit illis dauid regē: cui t̄
t̄ s nisi ego quererē nulli apparet
testimoniuꝝ phibens dixit. Inue-
t̄ s parue stirpis : s hoc propter ipsū vel ch̄ri-
stem de dauid semine natū
ni dauid filium iesse: viruꝝ scdm
t̄ s hoc christo maxime conuenit
cor meuꝝ: qui faciet omnes volū
t̄ s ad hoc tendebāt predicta
tates meas. **H**uiꝝ deus ex semi
t̄ s nō subito sed post multas prophetarū pro-
missiones hoc factū ē. H̄istā. qui faciet omnes vo-
luntas meas s de fructu vētris tui. p. f. s. t.
Ne secundum pmissionem eduxit
t̄ s translationē simul cū noīe ponit. qz ihesuſ sal-
uator interpretatur s p̄spūaliter : s non dante
qd̄ christo seruabatur.
Isrāel saluatorē ihesum: p̄dicā
t̄ s cuius autoritas magna : s imodū lucerne
vnde paraui lucernā christo meo.
Te iohanne ante faciē aduentus
t̄ s remissionis qz p penitētiā peccati remittitur
eius baptismuꝝ p̄nitentię omni

populo israel. **Cum impleret autem**
† **precursoris officium ante faciem christi.**
iohannes precursorum suorum dicebat.
† **Hecque de eo prophetata sunt interrogatio-**
do-vel non sum ego christus-qui me arb-esse
† **Hoc est proprium deitatis est.**
Quem me arbitramini esse non
† **quia eius precursor sum**
sum ego-sed ecce venit post me-
† **iohannes non erat sponsus ille de quo tamen**
sponsus est. calciamento. i. incarnatione christi quod
scilicet christi decuit non idgens alias non dignus.
† **Hunc etiam incarnationis apere**
cuius non sum dignus calciamen-
† **sermo suavis est huius scilicet.**
ta peduz soluere Cliri fratres. si
† **huius scilicet vel de gentibus potest accipi**
lii generis abrahaz. et qui in vo-
† **huius scilicet euangelium vel christus verbum**
patris.
bis timent deum. vobis verbu-
huius salutis missus est. Qui enim
habitabant hierusalem et princi-
† **hibesum ignorantes esse salvatores.**
pes eius hunc ignorantem. et vo-

ces prophetarum que per omne
† Squia indices plebis erant sibesum † spro
phetiam nescientes
sabbatum: legunt iudicantes im
pleuerunt. Et nullam causam mor
† Squamus inquireret † s tolle tolle crucifige
cum.
tis inuenientes in eo: petierunt
† sp manus militū
a pilato ut interficeret eum. Sun
† Hipse i cruce dixit cōsummatū ē † sqz p eo
oia facta si manus inermis os armatū † q ample
uerū: vt dictū ē † sq de passione prophetata.
qz † cōsummassent oia que de eo

annis quadringēti. v.
bis adde quadraginta annos in deserto et
v. **terra chanaā.** qui
bus pactis videt terra
ra qui enisse a pr̄clis
et sors fuisse missa super
eam. et inuenies annos
quadringētos quin
quaginta.
Dedit iudices n
qz zc. **Tempus in**
dicū trāsit ad p̄ban
dam patientiā dei.

Vobis. Rx. Jude
is. Non veni nisi ad
oues que pierunt do-
m⁹ israel. Vel vobis
qui estis dispsi. q; vt
sequitur: habitatores
hierusalē repulerūt il-
lud.

Judicantes. **R.**
Ihesum esse reū mor-
tis. vel iudicantes v-
ces prophetarū. i. nō cr-
dentes. qui em̄ tetra-
bit fratri. tetrabit le-
gi: i iudicat legē. quā-
to magis christo te-
trabentes.

Hanc deus adi-
pleuit. **B.** In gre-
co qm hanc tenuit adim
pluit filius eorum nobis

In psalmo secū-
do. Quidam codi-
ces habent primo qd
ita exponit primū et se-
cundū apud hebreos
in vnu psalmū esse cō-
positum quia et beati
tudine icipiat et in ea
dem finiat.

Filius meus ē.
B. Non ē putādū
Hoc exemplū psalmi
ad resurrectionē chri-
stii (anū prime memi-
nit) p̄m̄ere sed ad in-
carnationē te qua sū-
p̄ia locutus fuit nam
sequens versus mani-
feste testat̄ resurrec-
tionē cum em̄ supra
de incarnatione passio-
ne resurrectionē ege-
rit virtus testimonij
ap̄kete astruit qui er-
go inquit eternus es
ante secula filius nūc
in reperiatur appa-
rebit.

Sancta david .
B. Id ē. templo
sanctū ex danīd semi-
ne natūrā corpus chri-
sti resuscitati ī icor-
ptionem.

Sancta danīd si-
z. B. Isaías noui-
t mysteria p̄rogas
ait p̄stitutam vobis te
stamentū eternū san-
cta danīd fidelia. In
hebreo. Et feriam vo-
biscum pactū sempiter-
nū. misericordias da-
uid fidelis.

Non dabis z.
B. Post resurrec-
tionē nō morit̄ mors
illi ultra nō domina-
bitur. et ideo dicit san-
cta fidelia. i. incorru-
pta et eternaliter per-
mansura.

Cidete contem-
ptores. In greco
audite p̄temptores et
resipitate et disp̄gimini

Inō iudei infideles sed ioseph qui fuit iudeus
genere et propter eum iudei dicunt̄ hoc fecisse
deponi p̄mitentes propter sabbatū. ne longius
corpora in cruce remanerent contra legis prece-
ptum.

Scripta erant: deponentes eū de
hoc de iudeis dicitur propter ioseph. sicut et
prīus vel quia iudei sepulcrum munierunt
suum suā que cū patre et sp̄ū. vna est.
ligno posuerunt i monumēto. **D**e
secundum hominem.
us vero suscitauit eū a mortuis
tercia die. q̄ visus ē per dies mul-
tis et certis cognitoribus et ad monta-
na proxima hierusalem.
tos his qui simul ascenderāt cū
iōnō corū successores
eo de galilea in hierusalem; qui vs
idonei
q̄ nunc sunt testes eius ad plebē
et filius vestris. et se reprobationem.
Et nos vobis annūciamus team
q̄ suscitauit eum
que ad patres nostros reprobatio-
nē prophetiam qua dicitur genui te. vt infra.
facta est: quoniam hanc dē adim
softendit hanc esse reprobationem.
pleuit filius nūris resuscitans ibe-
sum. **S**icut et i psalmo secundo scri-
iōnō seruus. vt ceteri et se substantialis.
hoc proprium deitatis in diuinitate rbi-
ne nec eras de virgine etenim illa natui
ptū ē: **F**ilius meus tu: ego ho-
tas et a deo.
die genui te. **Q**uod autem resu-
scitauit eum a mortuis amplius
non reuersurum in corruptionem
simplebo que danīd promisi. se christū de eo
nasciturum.
ita dixit: quia dabo vobis san-
ctū. et christi qui venit danīd manu fortis.
sine mendacio.
cta danīd fidelia. Ideoq̄ et alibi
corpus christi.

Dicit: Non dabis sanctū tuum vi-
tū. p̄trefactoz et idō hec predicta de christo
dere et non de danīd
sunt corruptionē. **D**avid em̄ in
quartadecima generatione ab abrahā et se
cister voluntatem dei. unde supra. qui faciet omi-
nes voluntates meas
sua generatione cū administras
vt nacentium ita et morientium numero ap-
positus.
set voluntati dei. dormiuit et appo-
sitū ad patres suos: et vidit
corruptionem. **N**uem vero deus
suscitauit: non vidit corruptionē
respondet ad id qd̄ dixerat deus vero susci-
vit eum.
Notum igis sit vobis viri fratres
sibesum saluatorem
quia p̄ hunc vobis remissio pec-
catoroz annuntiatur: ab omnibus
hoc dicunt̄ ne legi coindant et que fuit vir-
tus et augmentum peccati.
quibz nō potuistis in lege moysi
iustificari. In hoc omnis qui cre-
dum credens iustificatur et sc̄tungat vos
cōtemptores esse. **C**idete ergo ne i sup-
ueniat vobis qd̄ dictum ē in pro-

iōnē. **S**cautele infideles et incarnatiōnē christi
qui nō credendo cōtempentes etis
phetis. **C**idete p̄temptores et ad-
miramini et disp̄gimini. quia op̄

op̄eroz ego in dieb̄ vestris: opus
negātes incarnationem verbi.
qd̄ non credetis si quis enarrau-
rit vobis. **E**x euntibus autē illis
imp̄letur illud qd̄ dictum est. nō credetis si
quis enarrauerit vobis.
rogabant ut sequenti sabbato lo-

querentur sibi verba hec. **L**unḡ
ab apostolis. vel cū inciperit ad domos re-
dire.

Indūssa esset sinagoga: securi sunt
iōnō principes et secum hoc de iudeis itel
ligendū. qui etiamantur gentiles fuisse. vel
iudei venientes de dispersione.

Multi iudeoz et colentiū adue-
narum paulum et barnabā. Qui
sunt non soluz auditores sed factores essent tā
incipientes q̄ p̄fecti p̄seuerando
loquentes suadebat eis: vt p̄ma-
t̄ quā accepérat. sed adhuc rudes erāt.
nerent in gratia dei. **S**equēti ve-
ro sabbato penē vniuersa ciuitas
secundum cōfitudinem iudeorum.
veniunt audire verbum dei. **C**idē
sc̄ouerire ad apostolos. et non parum.
autē turbas iudei repletī sunt
iudei similia veritati contradicunt.
zelo. et cōtradicebant his que a
qui contradicti veritati blasphemus est
paulo dicebant: blasphemantes
non timentes iudeorum principes
Lunc p̄stanter paulus et barna,
zelo dei. et sc̄dū illud non vnu nisi ad
oues que p̄. do. alr. quia promulgum
bas dixerunt. vobis oportebat
primum loqui verbū dei. sed qm̄
repellitis illud. et indignos vos iu-
t̄ sunt sanetur emorris mulier et transferuntur
montes in cor maris.
dicatis eterne vīte: ecce conuer-
t̄ mur ad gentes. **P**icē em̄ p̄ceptit
sunt factus erat christi aduentus post tene-
bras p̄fidie et in manifesto.
nobis dominus. **P**osui te in ilu-
sionē in tua tantum sicut prius in gēte iudeo-
rum et que necessaria est contra peccati ini-
mitatem.
gentibus: vt sis in salutē vs
et omnes terminos

Gad extremum terre. **A**udientes
post tenebras de lumine. post languores de sa-
nitate.

autē gentes. **G**auisē sunt: et glorifi-
cabant verbum domini. **E**t credi-
derunt quotquot erant p̄ordi-
t̄ quia se indignos iudicauerunt iudei et q̄
verum semen est.

Nati ad vitam eternā. **D**issemina-
reprobatis iudeis seminat inter gentes. sed
tamen vtrisq̄ predicabat.

batur autem verbum domini per
vniuersam regionē. **I**udei autem
cōciterunt religiosas mulieres

Admiramini. **R**
Sic iunge. admira-
mini et disp̄gimini ab
assiris et chaldeis no-
nissime a romanis. q̄
op̄ oportet virtusq̄ vī
dicte.

Non credetis si
quis z. **R**. Vel
pter virtusq̄ vindic-
et magnitudinē non
credere dicunt. donec
plete fuerint.

Et colentium. **R**
Melius legē colenti-
um deum. sicut in gre-
co habet. Significat
autē eos: qui natura
gentiles erāt. sed religi-
one iudei. grēce voca-
ti p̄seliti.

Primū. **R**
Primo filiam p̄ci-
pis curare venit ihe-
sus. sed mulier fluxus
sanguinis patēs p̄-
ripuit sanitatē.

Eterne vīte. **R**
Non quia sc̄irent vi-
tam eternam esse quā
respuebāt. sed ex suo
sensu et fide sua locuti
sunt apostoli.

Sic enim z. **R**
Prophetia p̄ceptum
imobile ē. nobis pri-
mū dicit. tenet in
fertur p̄phetē testimoniū
ad p̄sonā patris
loquētis ad filium.

Posui te. **R**. Qd̄
ait posui vos. quia qd̄
christo dicit. hoc ad
apostolos qui mēbra
eius sunt p̄tinet.

B. Quod dictum
est. specialiter christo
hoc sibi dictū esse ar-
bitrantur apostoli: qz
mēbra ipsius sunt. si-
cūt p̄pter eiusdem cor-
pons vniōnē dictum
est. sanle saule qd̄ me
perse. z.

Preordinati.
Ondo ē. vt post labo-
res p̄sentes et mortifi-
cationē carnis vita se-
quatur.

Religiosas muli-
eres. **R**. Sicut te
iudeis que legis religi-
onem seruabant. sicut
de gentibus religionē
seruare incipiētes.

Excusso puluere
zc. Secundum h̄c
pr̄m euāgeliū excutit
puluis; in testimoniu
q̄ inanē fecerunt la
borem.

Be. Puluis excu
tis in testimoniu labo
ris sui; qui ingressi sūt
cinitatē illorū et p̄dica
uerunt eis, vel excutit
puluis, vt nihil acci
piat ab eis q̄ euāgeliū
um sp̄nūt; nec etiā ne
cessaria victui.

Ra. Quia in iudi
cio sic a christo c̄cien
tur sicut puluis quē p
iicit ventus. a.f.t. Si
vero ap̄los recipiēt
pedes suos. i. sensus.
a puluere. i. vijs sol
uerent.

Discipuli quoq;
B. Iudeis fidez p
sequentibus; discipuli
econtra spirituali gau
dio ditantur.

C. XIII.

Lonfigurerunt. R.
Fuga apostoloz non
plus fuit ex timore q̄
amore verbi dei.

Et universam in
circu. regi. zc. B.
Quod in ḡco sequi
tur. deus autē pacē fe
cit. quidā latini codi
ces minus habent. Et
ibi euāgeliūtēs erāt.
sequit̄ i ḡco; z p̄mo
ta ē omnis multitudo
in doctrina eoz. pau
lus autē et barnabas
morabant̄ in līstris. z
hi etiā versus in q̄bus
dam nostris codicib
no habent.

Claudus. B. Si
cut claudus ille quem
petrus et iohannes ad
portam tēpli curāt. p̄
figurat iudeoz salutē
ita hic licaonius eger
gentes a legi et tēpli
religione remotas; sed
pauli p̄dicatione col
lectas. Dextras iquit
cederūt mibi et barna
be societas; vt nos
in ḡtes. ipsi autē in cir
cūsionē. Sed et tēpo
ra expositioni quenāt
q̄ ille primo fidei tem
pore cum nec dum ḡ
tibus verbū credere
tur. hic noī iudeis ob
p̄fidiaz repulsi et dā
natione puluere resp
lis. inter nouā puerē
gētilitatis gaudia sal
uat.

† Principes pr̄marios. † Santiochie illius d
qua diximus.
† honestas et p̄mōs ciuitatis. z
excitauerunt p̄secutionē in paulū
† sp̄znanū quia noī credebāt.
† barnabaz: z elecerunt eos de fi
nibus suis. At illi excusso pulue
re pedum in eos venerunt iconū
† s̄. christiani vt sepe dictū ē. † ḡaudū ē de
fructibus spiritus sancti.
Discipuli quoq; repleban̄ gau
dio et spiritu sancto.

C. XIII.

Actum est au
† sc̄nitias est. † sp̄aulus et bar
nabas. tem ychonij. vt simul i
troirent sinagogam iudeoz: z lo
querent. ita vt crederet iudeorum
† ḡeci sunt ḡtēles. vel iudei dispersi
z ḡecorum copiosa multitudo.

Qui vero increduli fuerūt in dei:
fuscauerunt et ad iracundiā con
citauerunt animas gentiū aduer
sus fratres. Multo igit̄ tempore
† sc̄bonū. † sc̄ fiducia predicas
demorati sunt fiducialiter agen
† fin signis et prodigiis
tes in domino. testimonium phi
† baptizimi. in quo p̄ spiritū datur remissio
bente verbo gratiæ sue. dante si
gna et pdigia fieri per manus eoz

Divisa ē autem multitudo ciuita
tis: Et quidā quidē erant cum iu
deis. Quidā vero cum apostolis
Cum autem factus esset impetus
gentilium et iudeorum cū principi
bus suis. vt cōtumelijs afficerent
† secundū illud si vos p̄secuta fuerint in una c
fina. z lapidarent eos. intelligētes cō
fugierunt ad ciuitatem licaonie li
stram et derben. z vniuersaz in cir
† had hoc fugerant. vt ibi euāgeliare posse.
cumitu regione: z ibi euāgeliāz

tes erant. Et quidam vir līstris in
† sc̄nia nec stare nec ambulare poterat.
firmus pedibus sedebat claudus
† maior virtus in sanatione illius. qui ab vte
ro claudus nunquā ambulauerat.
Ex vtero matris sue. qui nunquā
ambulauerat: hic audiuīt pauluz
† spiritu sancto monstrate. vel signis infirmata
tis et fidei apparentibus
loquente. Qui intuitus eum. z vi
† stanta era fides vt p̄ eam salutari possit. vel
hoc credit ut salutis heret.
dens quia haberet fidem ut salu

† Qui h̄c usq; sedis. In nomine domini. ho
nus ieruum glorificat.
fieret. dixit magna voce: † Surge
† noī vt ante alienos. † Velocitas ostenditur
sanatus. vt salutis sicut cerus claudus.
sup pedes tuos rectus. Et exili
† sc̄luctudine diurna-ne ad horam tantum
exiūt p̄tatur. † Quarū sensus turbatus.
uit: z ambulabat. Turbe autem

cum vidissent qd̄ fecerat paulus.

leuauerūt vocem suā licaonice dī
† hoc dicunt ex traditione gentilium. inter quos
du in diversis formis sepe apparuisse referuntur
sc̄luctus error gentilium qui omne qd̄ supra se
vident deos esse putant.

centes. Dij similes facti homini

bus descenderunt ad nos. Et vo
† qui p̄oīt̄ esse videbāt. † deoī patrē et ho
minem regem. † qui erat dux verbi.
cabant z barnabā iouem pauluz
† sc̄mo vel eloquēta interpretat.
vero mercuriū: quoniaz ipse erat

dux verbi. Hacerdos quoq; io
† sc̄nstris. † had immolandum.

uis qui erat ante ciuitatē. tauros
† had ornādū caput dei. aut aliquo religiosus
modo nobis ignoto obtulit.

z coronas ante ianuas afferens

† barnabae quasi ioui.
cum populis volebat sacrificare

† sc̄luctus qd̄ vellet sacrificare. † noī moranē nec

parenter ferūt iniuria dei. honorez sibi deferti.

† Quod vbi audierunt apostoli

† sc̄nstrū magi doloris.

barnabas et paulus consciſſis tu

sc̄nstrūgio niciis suis exilierūt in turbas. cla

mantes. z dicentes: viri quid hec

† sc̄mortalibus.

facitis: z nos mortales sumus. si

† sc̄non dī.

miles vobis homines. annūciā

† sc̄no mercurio et ceteris dūs. † sc̄nia aue

stes vobis ab his vanis. cōuerti

† sc̄no mortalē vt nos et dū vestri. In nomine cel

terre mans omnes creaturas cōprehendit

ad deum viuum: qui fecit celum

z terram. mare. z omia quē in eis

funt: qui in p̄teritis generationi

† sc̄liberati arbitrii

bus dimisit omnes gentes ingre

† sc̄no viam. propter errorū diversitatē. † sc̄no

dei. † sc̄ fidē p̄ creaturas et beneficia se deū testa

tus est.

di in vias suas. Et quidez non

† sc̄no ex toto reliquo. sed beneficiens zc.

sine testimonio semetipsum reli

quit benefaciēs. de celo dans plu

† sc̄ventri et voluptati carnis satiassies.

uias z tempora fructifera. Implēs

cibo z leticia corda vestra. Et hec

† sc̄dō ostensionē infirmitatis sue.

Dicentes vix se dauerunt turbas

ne sibi immolarent. Supuenerūt

aut quidam ab antiochia z ycho

† sc̄n occisionē pauli

noī iudei. z persuasis turbis lap

† sc̄re abominabilem.

dantesq; paulum traxerunt extra

Dixit magna vo
ce zc. B. In ḡco
dixit magna voce Li
bi dico in nomine domi
ni nostri ihesu christi
surge sup pedes tuos
rectus.

Leuauerunt. R.
In quo notat penitē
tia. Vel altio: erat se
tentia q̄ sua lingua
barbara z vnius dei
ignara.

Mercurium. B.
Qui eloquēt̄ littera
tus fuisse tradit. z lin
guam z eloquium bo
minibus p̄stare putat
vnde mercuriū: qua
si medio currente. i. in
ter aures z linguas la
tini vocat. ḡea vero
hermen. i. interpretet̄

Coronas. R.
Ut facies tēpli iuxta
ritum gentiū oraret;
vel eis quasi dīsimo
laturus imponeret.
B. Mos erat genti
lum. vt deoī luorū
bonori sacrificat̄e si
merent coronas. vici
mis simul coronatis.

Conſciſſis. B.
Pauentes ſāndunt
vestimenta. quia deo
cultu honorant. Hoc
faciebāt iudei quoti
ens aliquid blasphem
mūt̄ oī ūt̄ audie
bāt. Herodes qui nō
dedit honores teo. b
acquieciit imoderato
fauori populi. ab an
gelo p̄cussus ē.

Implēs cibo zc.
R. De carnalib
loquit̄. quia leticia de
cibis. z vino qd̄ letiſ
cat cor hominis.

Superuenerūt
aut zc. B. In ḡco
sic incipit hec na
ratio. Demorantib
eis z docentibus. sup
uenerūt quidam zc.

Traxerunt. R.
Ad lapidanduz sicut
cadaver. te hoc ipse
ad coūtib; semel la
pidatus sum.

Surgēs &c. profectus ē i derben.
B. Prīus antīc pando dixerat fuge rat ad ciuitates līcaō nī-līstrīz terben. z postea per partes nar rauit primo qd factū ē in līstrīz modo qd i derben.

Ut permanerēt.
B. Contra multas tribulatiōes quia mul titudo tribulationū fidei poscit p̄fenerātiā.

Duonia per m.

B. Labor p̄mituit te hinc regnū

troitus p̄dicat. quia spes p̄mū solatium ē laboris.

Rg. Quāvis tribu lationum difficultis sit via appetēdū ē tamē regnū celoz. quo itur ad vitaz. hanc exhortatiōe sic p̄lidunt. quasi incertū habētes vitū ad eos amplius sint reversuri. Et hoc ē cū p̄stituissent. i. or dinassent pro se qui erāt migraturi. Illo autē tēpore eiusdē no minis erant episcopi. z p̄fibiteri.

C. XV.

Seditione. A paulo z barnaba. cō tra illos qui hēc dice bant.

Statuerunt. B. Hēlicet illi qui tēscē derant te iudea. frātres quos docebant circūcidī. z etiam ipsi apostoli.

Ut ascenderent. B. De bac ascēlio n̄sua; paulus scribit ad galathas. deinde post annos. xiiij. ascēdi bierosolimā cū bar naba assumpto z rito z tūli cū eis euāgeliū. qd p̄dico in gē tib⁹. vbi numer⁹ an norā quē posuit recē scodus ē. Petrus z paulus p̄t passionē domini anno. xxx. i. ultimo neronis passi sunt martirū. petrus rome. xxv. annis in cā theda episcopali se dicit. Sed. xxv. z. xiiij. xxix. faciūt ergo z pe trus eodē. xiiij. anno post passionē domini quo euz bierosolimis alloquit̄ paulus. i. q̄to claudij cesaris. romam venisse credit. si

ciuitatem estimantes mortuum es tne videre a iudeis. et sic cū desiderare volebāt se. Circūdantibus autē eum discipulis. surgens intravit ciuitatez: z postera die p̄fecius est cum barnaba in derben. Luncq̄ euāgeliū s̄ verbum dei quia nō omnes recipiebāt zasset ciuitati illi. z docuissēt mul tū s̄ q̄d eadem vestigia per que venerāt. tos. T̄reversi sunt līstrām z ychoni s̄ nō fidē destruetes. sed cōfirmātes līndatā um z anthiochiam. cōfirmantes s̄ sperantes pro eis dominū. vel ip̄los discipulos exhortātes ut p̄manerent. animas discipulorū exhortātesq̄

ut p̄manerent in fide. z quoniam per multas tribulatiōes oportet nos intrare in regnū celoz. Et cū cōstituissent illis per singulas ec clesias presbiteros. z orassent cū s̄ cū discipulis līstrībus. vnde manifestū est et ip̄os ieuātā. z oratione re fortior et cōtētiū ieuātōbus. cōmendauerūt discipuli. eos domino in quem crediderūt. Regionē in qua erat alia antiochia. Transentes p̄sidiam venerunt regionē in qua erat ciuitas p̄gen in pamphiliām. z loquentes do

mini verbum in p̄gen. descendēt sc̄iūtāte ut plures dicunt. runt in t̄athaliā. z inde nauigāt̄ illā p̄roē ex qua exiuerāt. segregati a spiritu in opus euāgeliū. uerunt anthiochiam: vnde erant t̄ sa fratribus z spiritu sancto dicēti. segregati pau. z cōtētiū traditi gratiē dei in opus quod s̄ antiochiam. p̄leuerunt. Cum autē veniūt s̄ assignauerūt fructū sui labōis. z cōgregassent ecclesiāz. t̄retulerūt s̄ in doctrina et signis. z scopatus ē obediētie illorū. quāta fecisset deus. z cum illis: z christū vel fidē que ē hostiū. quia aperiuisset gentib⁹ hostiū fidei.

C. XV.
Orati sūt au tem tēpus non modicū. s̄ in antiochia z de iudeis. christiani quidē sed adhuc iudaizantes. z ad h̄t. sc̄im s̄tū loci vel paritāte sensus cum discipulis. z quidam desce t̄ had literā. s̄ vera confessione. z de gentibus credentes. de iudea docebāt frātres quia nisi circūcidamini secundū s̄ non sufficit sola spiritualis circūcisio et fides christi. morem moysi: z non potestis salui fieri. Facta autē seditione non mi

t̄ sc̄tra paulū z s̄ contra barnabā. numia paulo z barnabē aduersus s̄ sitū loci. vel altitudine sensus. illos statuerūt ut ascenderēt paulus z barnabas. z quidam alijs ex

t̄ sc̄tate vel gradu. alijs ad apostolos z presbiteros s̄ h̄tū credēdū esset de gentibus in bierusalem. sup hac questione. qui statuerūt ut ascenderēt. s̄ in principiū itineris. z antiochie quā dixit eis cōgregata. Illi ergo deducti ab ecclesia p̄ transibant phēnicem. z samariam narrantes cōversationē gentium: z s̄ charitas cōgaudet veritati.

z faciebant gaudium magnū omnibus fratribus. Cum autē veniūt h̄tūnissent h̄tūsolimā. suscepti sūt ab ecclesia z ab apostolos z seniōribus: annunciantes quāta deus

s̄ corpē. vel incōmenēria animi fecisset cū illis. Surrexerunt autē qui prius pharisei modo in christū credebāt. tem quidā de heresi phariseorum s̄ in christum qui cōdiderunt dicentes: quia s̄ oportet vos o iudices. z gentiles credētes. oportet circūcidī eos. z p̄cipue s̄ ad vidēndū virtusq̄ p̄tis sententiā post cōrū annunciationem. quoq̄ seruare legez moysi. z con

ueniēntq̄ apostoli z seniores iū. s̄ h̄tūs p̄tis q̄stionē inter iudices. degē de verbo hoc. Cum autē magis surgere frequēter dicit. et p̄t omib⁹ quā si p̄nceps loquāt̄. gna coquitio fieret. surgens pe

trus dixit: Uiri frātres vos scitis. s̄ ser quo cornelius baptizatus est. quoniam ab antiquis diebus ī nobis elegit deus p̄ os mecum audi

re gentes verbum euāgeliū z crē

z veram fidē eoz. z sine eis testimonio nō audirem.

dere. z qui nouit corda deus. z te

z s̄ linguis loqui.

stūmonium phibuit dans illis. z sp̄i

z quia eundem spiritū dedit. et eadem dona

ritū sanctū sicut z nobis. z nibil.

z circūcīsos. z circūcīsos. z nō circum

cīsōne.

discrevit inter nos z illos: z fide

z sp̄i. tū.

p̄urificans corda eorum. Nunc

z quia testimonium phibuit. z quasi testimo

nō non credentes. z nō nos. z qui dedit sp̄i

ritū circumcisō.

Tergo quid tentatis deum impo

z grauitatē circūcisionis et legis. z s̄ robur

fidei credētum.

nere iūgum. sup ceruicē discipu

z quia nō potuimus p̄ legem omia iūlere. vel

omnia que erāt in lege obseruare.

lorū. z q̄d neq̄ patres nostri. neq̄

nos portare potuimus. Sed per

z grauitum donū dei sine opib⁹ legis.

z gratiā domini nostri ihesu christi

mulc̄s bac ex positōe paulū codem anno q̄ domin⁹ passus ē z re surrexit ad fidē venis sepbatur.

Quia opor. cir.

zc. Doc errore tece p̄ti galathē. circūcisō nem legis obseruan tias cū gratia baptis mi miscebant.

Conueneruntq̄ apostoli. B. Dic dat exemplum facien di p̄uentis ad disce nēda ea que fidei sūt necessaria.

Per os meum.

B. Non alterius ex apostolis. q. d. qui p̄mis p̄dicāti gentib⁹ p̄mis ab eis iūgum legis excūtā. nam enūc nullus apostolus p̄dicāt. sed p̄b lipus dyacon⁹. z grātū iūpletus ē dōno.

Fide purificans cor. eorum. B.

Non ergo circūcisō ne carnis illos mūndari opus ē. quoq̄ tāta fides corāa purificat ut etiā ante baptismā sp̄ūm accipe mereant. sed p̄ gratiam christi credimus saluādos sicut z illi. Si ergo illi. i. patres portare iūgum legis non valentes. p̄ gratiam saluādos s̄ crediderunt. tunc hec gratia antiquos iū stos viuere fecit ex fide. z ideo sacramenta etiā tempib⁹ diuersa ad vīratē tamē eisdem fidei concorditer cōurrebant.

Quid tentatis de

um. B. Constat multiplicitē intelligē dum: qd dictū ē. Nō tentabis dñm deum tu. Ille ergo tentat q̄ aliter q̄ ipse p̄cipit facere laborat. qui p̄cē p̄ta eius sine gratia se posse seruare p̄fidit. B petrus graueingū legis a cernice discipulorū tollere querit: vt iūponat suave iūgum libertatis.

Neq̄ por. po. B.

Vel non potuimus p̄ tollerabili grauitate sed p̄ gratiā dei z nō p̄ circūcisionē nos cīcīs etiā credimus saluāri.

Tacuit autem omnis *zc.* **Notandum** ordo loquendi vel loquentium. quod singulis loquentibus tacent prius petro.

Reuertar et edi. *zc.* **Misericordia reuertar** ad gentes. quas prius dixerat ingredi vias suas. cui sensu firmatio iacobus testimonium intulit.

Hoc apte testimonium recordat prophetam simonem **Tabernaculum** *dauid.* *zc.* **Umbris** legis. que traditō nibus phariseorum corrupta. domino renelata. i. domino in carne apparente per gratiam erecta. vt non tantum iudei. sed etiam gentes nomine eius requirant.

Super quas invocatum est *zc.* *zc.*

Hoc illud. Invo-
cabant sacerdotes suos israel. Et invocati
nomine meo super filios israel. Et alibi.
Moyses et aaron et sacerdotibus eius *zc.*

Innocutum est.

Pro futuro more propheticō.

Quod ego iudico. *zc.* **Recte iudi-
candū erat.** qd triū te-
stimonio firmat. dono-
rum apostolorum. et prophetarum.

A suffocatis. *zc.* **Suffocatum** ē mortici-
num de quo ezechiel dicit. Omne mortici-
num et captiū a bestia de aubus. et pecoribus.
sacerdotes non comedant. hoc p̄ceptū con-
tinent senare illis qui vnti sunt oleo spiritu-
tali. ne comedant il-
lud cuius sanguis nō ē effusus. qd epistola
apostolorum seruandū decrevit.

**A suffocatis et sa-
guine.** *zc.* **I**d est. a fundendo sanguinem
vel maducando cum sanguine. hec quidez
venientibus de gentilitate. prudentera gēti-
litatis consuetudine pcessa sunt. sed ne pu-
tarentur eadem et per-
fectioribus sufficere. vigilanter adiunxit.

Moyses *zc.*

Etsanguine. *zc.* **Effusione hūani sanguinis.** et qd nō vult sibi fieri. alterine

credimus saluari quēadmodum
gentiles credunt.
Tacuit autem omnis multitu-
do. et audiebant barnabā et paulū
narrantes quanta deus fecisset si
equa p̄petuū virtutes nō impedit.
gna et pdigia in gentibus per eos.

Et postquam tacuerunt: respondit iacobus dicens. **Uiri fratres audi-**
te me. simō narravit quēadmodū
pmū deus visceruit sumere ex gen-
tibus populus dei. *zc.* **Simoni.**
sicut scriptū ē: **D**ost hec reuer-
t̄ restaurabo. *zc.* **prophetus** *zc.* **bientalē ci-**
uitate dauid ecclasiā que ē manu fortis. que
cedidit in valle gentilitatis.
Tar. et edificabo tabernaculum da-
uid. qd decidit. et diruta eius re-
sili quod ex gentibus.
Edificabo. et erigam illud. vt req̄
sp̄ter israel. i. p̄ter iudeos chasto credentes
qui beneficet israel in se confident.
Rant̄ ceteri hominum dominum
i. s. i. *zc.* **a**sacerdotibus i baptismō.
Let omnes gentes sup quas inuo-
catū est nōme meum dicit domi-
nus ergo iudam et silam. qui et ip-
sum ergo in epistola continent. *zc.* que barnabas et
paulus.
Si yobis verbis referent eadem.
Cilum ē enim spiritus sancto et no-

bis nihil ultra imponere vobis.
zc. **S**obrietate et sp̄tiam docet talis institutio
oneris qd hec necessaria: vt absti-
neatis vos ab immolatis simula-
croz. et sanguine suffocato. et for-
nicatione. et suffocatis
zc. **S**eribant i video iudico scribere. quia scri-
ptura moysi qua mandat circuncisio per omnia sab-
bata legit. sic etiam serenda ē sententia scripture.
zc. **S**anguine. *zc.* **M**oyses enim a te-
poribus antiquis habet in singu-
lis ciuitatibus qui eum predicēti
finagogis: ubi per omne sabbatum
sc̄mendare legatis fidelibus et idoneis testi-
bus.
Legit. *zc.* **T**unc placuit apostolis et se-
nioribus cum omni ecclesia elige-
re viros ex eis. et mittere antiochi-

Sinagogis: ubi per omne sabbatum
sc̄mendare legatis fidelibus et idoneis testi-
bus.
Legit. *zc.* **T**unc placuit apostolis et se-
nioribus cum omni ecclesia elige-

re viros ex eis. et mittere antiochi-

am cum paulo et barnaba iudam.
Cognominabat barsabas. et sila
zc. **S**iqui non erat de apostolis.
Viros primos in fratribus scribē
barnabe et pauli

Testes per manus eorum. Apostoli et se-
niores fratres his qui sunt antio-
chiae et siriae et celicie fratribus ex gen-
tibus salutem. **Q**uoniam audiuit
de quibus supra. et quida descendentes de ut
decederant. i. qui etiam a nostra disciderant
sententia.
Moyses enim a
te. *zc.* **B** *zc.* **E**t
si p̄ceptum acerbante
no grauenit a nobis
precedente tamē tempore
dum frequenter ad
lectionē legis appre-
henderent. *zc.* **S**icut
fuerit vos verbis. i. euer-
t̄ video dictum est excutes a nobis. dicentes qd
non mandauimus.
Antias vestras: i. quibus nō
fuerit coacti sumus hec scribere. *zc.* **D**ecreuiimus
ex voluntate fuit maior sit autoritas.
Mandauimus. placuit nobis col-
lectis i vnum eligere viros. et mit-

tere ad vos cum charissimis bar-
naba et paulo. **H**ominibꝫ qui tra-
s̄ pro nominis sui annūciacione
diderunt animas suas per nomine
sua placuit nobis misimus.
Domini nostri ihesu christi. *zc.* **M**isi-
mus ergo iudam et silam. qui et ip-
sum ergo in epistola continent. *zc.* que barnabas et
paulus.
Si yobis verbis referent eadem.
zc. **C**ilum ē enim spiritus sancto et no-

bis nihil ultra imponere vobis.
zc. **S**obrietate et sp̄tiam docet talis institutio
oneris qd hec necessaria: vt absti-
neatis vos ab immolatis simula-
croz. et sanguine suffocato. et for-
nicatione. et suffocatis
zc. **S**eribant i video iudico scribere. quia scri-
ptura moysi qua mandat circuncisio per omnia sab-
bata legit. sic etiam serenda ē sententia scripture.
zc. **S**anguine. *zc.* **M**oyses enim a te-
poribus antiquis habet in singu-
lis ciuitatibus qui eum predicēti
finagogis: ubi per omne sabbatum
sc̄mendare legatis fidelibus et idoneis testi-
bus.
Legit. *zc.* **T**unc placuit apostolis et se-
nioribus cum omni ecclesia elige-

re viros ex eis. et mittere antiochi-
e. *zc.* **A**postolox com-
munis titulus ḡronē
ne aliqua dissensionis
relinquat occasio.
Fratribus ex gen-
tibus. *zc.* **P**rima
filiū beneficiū ē. qd apo-
stoli gentiles vocat̄ha-
tres i. vni de filios.
Galutē. *zc.* **E**di-
psis ē. vel latitudine
abantur omne ver-
bum angustiā ē. rido
nullā verbū ponit. vt
omnia simul bonacis
velle intelligant.

Exortentes aias
zc. **I**n ḡco exer-
tentis animas vestras.
dicentes circumcidit opor-
tet. et obseruare legem
qibz nō mōdauim.
Cilum ē. *zc.* **p**laciuit. **S**piritu
sancto. Qui arbit-
ter sine p̄tatis vbi vult
spiritus. et que vult loq-
tur. **E**t nobis. non
solū voluntate nrā sī
structi eiusdem sp̄ns.

Spiritus sancto. *zc.* **E**t nobis humano qdē sensu. sano.

Quaz hec necessaria. *zc.* **H**ec necessaria sunt sine quibus nō ē sal?

Sed circumcisio necessaria non est ea que vobis fieri non vultis alii ne faciat.

Clismum est sile. **R.** Materiam est futuri sermonis solus autem in das abiit hierusalem.

Demorabantur anti. **Z.** Post ali-

quot dicit. **B.**

Hic autem diebus im-

plenus est quod apostolus

ait. Cum venisset ce-

phas antiochiam in

facie eius restitu-

In opus non de-

bere re. **B.** Quo-

niam in fronte aciei se

stitueris nimis tepide

sternerat merito pau-

lus eum abiit. ne illi

us quasi pragione ali-

omni vires corrumpe-

rentur.

Dissensio. Non in

hoc delinquebant. quod

non omnis pietatis est

peccatum. sed irratio-

nabilis. quod in iste

Assumpto mar-

co. **B.** Qui affi-

nitate sibi coiunctus

erat. legunt enim fuisse

zlobum. Barnabas

a paulo dimisus pri-

am insulam repetit.

et nihilominus opus

enagelij sibi iniunctum

exercuit.

Electo sile. **R.**

Ad hoc remanere en-

fecit dominus. intra il-

lud. vistum est ante sile

ibi remanere ut paulo

cooparet. sicut mare

barnabe fuit enim in B

ivium consilium.

C. XVI.

Clismum fide. **R.**

Vel indec et indec ea

fuisse apparet ex hoc quod

autem patre gentili.

Circumcidit eum.

Non quod figura legis

post veritatem enagelij

aliquid virilitatis affer-

ret. Ne quod occasione

gentium indec a fide re-

cederet. quibus umbra

vetus paulatim tollē

da erat. sicut genibus

ydolatria. Legales

et umbra. qui a domino

sumunt iterum ab apollis

illo tempore sunt usurpati

et declinanda indec et

psidia. genitus autem isti

tutio a satana recepta

a sanctis nunc est recepta

R. Thymotheus circumcidit per scandalum indec. ne legem moysi videret

dannare. Et eam quod non necessaria gentibus non ponere. **T**unc non circumcidit. ne oc-

casione circumcidendi acciperet gemitus ab eo. et hoc quod dicit. **V**erum subintro-

† fin antiochia † iudas et silas habere permissum in hierusalem.

Facto autem ibi tempore: † di-

missi sunt cum pace a fratribus ad

† apostolos. Ieos qui miserant illos. **C**lismum est

autem silē ibi remanere. Iudas autem

solus abiit hierusalem. **P**aulus

autem et barnabas demorabantur

† de moribus perfecti † hebreus et regnum ce-

lestis. antiochie: † docentes et euangeli

zantes cum aliis pluribus verbū

domini. Post aliquot autem dies

dixit ad barnabam paulus. Reuer-

tentes visitemus fratres per uniuersi-

tas ciuitates in quibus predica-

† fin summa sit fides eorum an non.

unum verbū domini quomodo

se habeant. Barnabas autem vole-

bat secundum assumere et iohannem qui

cognominabat marcus. paulus

† dicens non debere assumere vel suscipere † iohannes et paphilia discedens reuer-

sus est in hierusalem.

autem rogabat eum. ut quod discessisset

ab eis de pamphilia. et non esset cum

† fin rudes adhuc grauerent.

eis in opus: non debere recipi.

Facta est autem dissensio. ita ut

† fin ricio comori. sed spiritu uitigari separantur

et pluribus predicentur.

discederent ab inuicez. **E**t barna-

bas quidem assumpto marco: na-

uigaret cipruz. **P**aulus vero ele-

cto sila prefectus est: † traditus

et spuianeto.

† fin dei a fratribus. **N**erambula

† breviando narratione. non ponit nota singulo-

rum locorum.

bar autem siriam et ciliac confir-

mans ecclesiam: percipiens custo-

dire percepta apostolorum et seniorum.

peruenit autem in derben et listram.

C. XVI.

Et ecce disci-

pulus quidam erat ibi

nomine thymotheus. filius mu-

lieris videlicet fidelis. patre gentili.

huic testimonium bonum reddebat

qui in listris erant et ychonio fra-

tres. hunc voluit paulus secum per-

ducere. et assumens circumcidit eum

† fin iudeis factus sum iudeus ut eos lucri

facerem. propter iudeos qui erant in illis

† listris et ychonio † fin et filius eius inci-

citus non traduceret dogma circumcisionis et non

vulnerare circumcidit.

Locus. Hoc bat enim omnes quod pa-

ter eius erat gentilis. **C**um autem

transirent ciuitates: tradebant

statuta.

eis custodire dogmata que erant

decreta ab apostolis et senioribus

qui erant hierosolimis. **E**t ecclesie

† fin bis qui ante crediderat † fin bis qui co-

versi ad fidem baptizabantur.

quidem firmabantur fide: et tabu-

dabant numero quotidie. **T**ranse-

† fin qua sunt galathae sic nominati a caeruleo cor-

pooris et interpretantur laceti.

unites autem frigiam et galathie re-

† fin prescribat hodie iste non modo credituros

gionem: verati sunt a spiritu sancto

† fin minore quae fere omnes predictae ciuitates et

regiones in matre et asia sunt.

loqui verbum in asia. **C**um venis-

† que est in europa. tunc enim de asia transierunt in

europam. † fin rurus in asiam.

sent autem in misiam. tentabant

† fin qua non erat fide hostium aptum.

ire in libithinia: et non permisit eos

† fin saluatoris quae non erat salute receptari.

spiritus ihesu. **C**um autem pertran-

† fin qua erat perturbatus idee hostium.

descenderunt troa-

dem: et visio per noctem paulo ostendit.

† fin angelus semper stare dicuntur.

Cur macedo quidam erat stas

† fin forma humana.

et deprecans cum et dicens: **T**ra-

† fin patet macedonem hominem fuisse.

siens in macedonia. **A**diuua nos

† velox obedientia et statim notatur.

Cle autem vistum vidit. statim que

† fin lucas ostendit se fuisse comite pauli.

sumus percipiens in macedoniam.

certi facti quod vocasset nos dominus

euangelizare eis. **N**auigantes a

† fin plenis velis.

troade recto cursu venimus famo-

triaciam. et sequenti die neapolim.

et philippis que est prima partis

† fin illius gentis as-

similatus viro mace-

doni. proprietate ligue-

vel forma speciali. vel

indicio verbi.

Adiuua nos. **R.**

Colonia. B. Est quæ defectu indigena rum nouis cultoribus impletæ. unde a cultu agri colonia dicta est.

Aliquot dies cōferentes. In quib[us] busdaz libris innenit p[ro]ferentes verbū domini die sabbati.

Purpuraria. B. Regna induita rega li purpura. vel purpu re texture. vel purpura vendens. significat eccl[esi]am. que purpura vendit: dñi sanguinez pro christo fundit. ut vitam mercari possit.

Purpura recte sanguinem colore et natu ra designat. quia de sanguine cochilioz est perfecta. Lidda aplum cu[m] socijs suis domū intrare coegit: q[uod] repul s[ic]am p[re]dicationē a iudeis. ecclesia teuoto corde suscepit.

Coegit nos. B. Hic dat exemplū vel duo exēpla dantur. vnu[rum] hospites cogēdi alterum ad nup[er] pueros intrandi.

Duella[m] habē, sp[iritu]. ph[il].

Obitor nomen ma ligni spiritus. q[uod] quem phitoniss[ic]e hoc agunt ut mortuos ad locū tationē et diminutionem incantatione suscitent.

B. De phitonica diminutione in libro regum inuenit. vbi ro gante saule phytonis sa. vel animā samuelis vel p[er] ea potius spiritū īmundū enocavit ab inferis. q[uod] genus magice ab appolline phio reptum. et ab eius cognomē dicit sic rotatū. cui bebrē etiam nomē p[ro]gnit: q[uod] phionta os abissi dicit.

B. Qui purpura ria ecclesie administravit. ipse phytomissam ī mundo ore magnalia dei p[re]dicantē districte puniens arte sua p[re]uauit. hec est em[ph] potestas apostolū v[er] que ligauit sup terrā: fuit ligata et in celo. et ecō uero.

Subsecuta pau. R. Quānis obui asset. non in facie sed post eos clamat. f[ac]t[ur]neaz seruās pudiciciā

† S[ic] venientibus a mari prima occurrit. Imacedonie. ciuitas colonia. Era mus autē in hac v[er]be diebus ali t[em]p[or]e cōsiliando vel cogitādo.

quot p[ro]ferentes. Die aut sabbato rum egressi sumus foras portam t[em]p[or]e. t[em]p[or]e. locutioni predicationū. vel p[re]dicationem orantū. iuxta flumen. vbi videbās t[em]p[or]e oratio ostendit q[uod] orationē vocavit locutionē. esse: et sedentes floquebamur mulieribus que p[ro]uenerant. Et que

dam mulier nomine lida. purp[er]a illius ciuitatis v[er] natura. vel lege audita a iudeis.

raria ciuitatis thyatirenoz colēs sverū deum audiret: cuius dominus s[ic] hostiū fidei v[er] diabolus corda claudit. sed deus aperit.

taperuit cor intēdere his que d[icit]ebant a paulo. Cum autē baptis

zata esset et dominus eius. dep[er]cata t[em]p[or]e. i. si digna sum. vt in me habitet deus et maneat. intrōite et manete.

est dicens: Hi iudicastis me fidei in domos gentilium nō p[ro]stulerat utrare causa iudeorum.

leim domino esse. intrōite in domū meam et manete: et coegit nos. fa

ctum est autē euntibus nobis ad orationē. puellam quandā habē tem spiritum phitonē obuiare no

bis: que questum magnuz presta

t[em]p[or]e diuinations p[re]cio.

bat dominus suis diuinādo. hec

subsecuta paulum et nos: clama

t[em]p[or]e quis sint humiles. tri excelsus ē eoru deus. eius seru sunt.

bat dicens. Isti homines serui

t[em]p[or]e seruos dei et deum eiusq[ue] doctrinā breueriter laudat.

dei excelsi sunt: qui annunciant

vobis viam salutis. Hoc autem

t[em]p[or]e. i. clamat[ur] aut p[ro] bonū nature. aut deo cogēte per spiritum phitonū. v[er] illam a diabolo possideri.

Faciebat multis diebus. Dolēs

t[em]p[or]e quia post eū clamabat.

autē paulus. et p[ro]uersus dixit spi

t[em]p[or]e p[ro]p[ter]estate nō adiuro oīone v[er] nō meo.

ritu: Precipio tibi in noīe ibe-

su christi exire ab ea. Et exiit eadē

t[em]p[or]e hora. Clidentes aut domini eius

t[em]p[or]e sp[iritu].

quia exiuit spes questus eoz ap-

prehendentes paulum et silam per-

dixerunt in forum ad principes.

et offerentes eos magistratib[us] di-

xerunt: hi homines perturbant ci-

† qui mali sūt. vel captivi. vel alterius legis uitatem nostraz cum sunt iudei.

† sicut ibefu ch[risti] in cuius noīe phitonius exierat spiritus annuciāt morem. quē non licet

t[em]p[or]e. Handitu faciu nobis suscipere neq[ue] facere: cum

t[em]p[or]e qui meliores iudeis. vel domini. vel dissimi lis legis.

sumus romanii. Et cucurrit plebs

aduersus eos et magistrat[em]. et scis

t[em]p[or]e ad absolucionē alterū ad penā spectat

s[ic] tunicis eoru iusserunt virgis

eos cedi. Et cum multas plagas

eis intulissent. miserunt eos i car-

cerem: p[re]cipientes custodi ut diligē-

ter custodiret eos. Qui cum ta

le p[re]ceptum accepisset. misit eos in

interiorē carcerē: et pedes eoru

t[em]p[or]e media nocte surgebā ad p[er]n[ic]i[n]tib[us].

strinxit lingno. Media autē no-

t[em]p[or]e hymnu dicebant.

cte paulus et silas adorantes lau-

t[em]p[or]e pauli et silam.

dabant deum: et audiebant eos q[uod]

t[em]p[or]e suu[er]e incutendum. et ad ho-

sta carceris apienda.

in custodia erant. Subito vero

terremotus factus ē magnus. ita

vt mouerent fundamēta carceris:

t[em]p[or]e magna virtus orationis. qua omnia hostia ire

riga. et exteriora agiuntur.

Et statim apta sunt omnia hostia et

t[em]p[or]e non solū pauli et silae. sed et aliorū uniuersorū

t[em]p[or]e vincula soluta sunt.

t[em]p[or]e terremotu magno.

Exgefactus autē custos carce-

ris. et videns ianuas aptas carce-

ris. euaginato gladio volebat se

interficere: estimans fugisse vin-

ctos. Clamanit autē paulus voce

magna dicens: Nihil feceris ti-

t[em]p[or]e vincit quo custodiebas.

bi mali: vniuersi enim hic sumus

t[em]p[or]e a ministris.

Petitoz lumine introgressus est

et tremefactus p[re]cidit paulo et sila

t[em]p[or]e ad pedes. et p[re]ducens eos foras

t[em]p[or]e honorare eos incipit. plusq[ue] decuit t[em]p[or]e senti

se hactenus male fecisse

ait: Domini. quid me oportet fa-

cere ut salu[er]iam faciam? At illi dixerūt:

t[em]p[or]e nō i multos dños. vt de nobis dixisti. t[em]p[or]e sal-

uatoz nō nunciāt illi qui querebat salutē.

Crede in dominū ihesum: t[em]p[or]e sal-

t[em]p[or]e tu es et domus tua. Et locu-

t[em]p[or]e nō nūs tantum. sed ambo p[re] gaudio. quia

hostiū fidei aptum erat illa hora noctis. vel ostē

tit[em]p[or]e equitas beneficēdi.

ti sunt ei verbū domini cum om-

nibus qui erant in domo eius. et

Isti homines.

B. Non ē voluntatis ista p[ro]fessio. sed t[em]p[or]e moze ipsi sancti cogēte vera sp[iritu] mēdar loqu[em]ur. nō ausus luce p[re]sente sua tenebras celare.

Precipio tib[er] ure. zc. qui exiuit

zc. B. Barci qui fidei ipugnabat. arte p[re]mūtū exēcūtū bāc que p[er]uersa licet mēte. vera loquebatur. arte solūmodo p[re]mūtū. quia indignū erat: vt verbū euāgeliū sp[iritu] immundus nūnciaret. Exire. et silere. p[re]cepit. q[uod] demones et cum tre more debent teum cōfiteri: non laudare cī gaudio.

Lum simus ro.

B. Jam decreum erat a romanis. ne q[uod] tens recipet. nisi app[ro]bante senatu.

Miserunt eos i carcerem. Et p[ro] hoc maior virtus ē liberatis. Ad id sp[iritu] etat q[uod] sequit[ur]. misit i interiorē carcerē et p[er] des eoy strinxit ligno.

Media aut noc[er]o. Orandum ē me dia nocte: et in piculis seruāda diligētia orationis.

Terremotus fa.

est mag. zc. B.

Denotio orantium et virtus orationis expi mitur: q[uod] illis in carcere hymnos canēbus laus eoz t[em]p[or]e mouet carceris fundamenta p[ar]tit. hostia apit. catenas uincit. soluit.

All. Qui omne gaudiū extimat cū in tē

tationes varias inci

derit. libenterq[ue] gloi

atur in infirmitatibus suis. et in cohabitē

virt[us] xp[ist]i. hic cū pau

lo et sila in carcere tē

landat. dicēs cū p[er]ple

ta. Tu es refugium me

rum a p[er]fūra q[uod] circūde

dit me. exil. mea. zc.

Cla. yo. mag. Ni

bilice. zc. B.

Magna vox ē. q[uod] scie tia occulto. t[em]p[or]e declarat nouerat em etiā i tenebris illi q[uod] velebat scī terificere. et inimico cu stodi p[er]pet.

Procedit zc. R.

Propter potentias et

scientia potesta quia
terremotus hostia sunt
apta scientia: quia co-
gnovit paulus cur se
vellet interficere: ideo
pro omnibus paulo et si-
lentem ad pedes.

Lauit pla. et ba.
B. Pulchra varie-
tas quibus plegas vul-
neris lanuit: p. eos pla-
gas criminis amulit.

Continuo. **R.**
Velocitas obediens
signatur: nec tarda
molimina spiritus san-
cti gratia.

Lunqz perdur.
zc appo. eis me.
R. Optimu vir-
us exemplu iesus
domus et mens appo-
sitio.

tollens eos in illa hora noctis.
† hoc quibus dixerat: et cum multas plegas eis in-
tulisset flavans lanatus est.

Lauit plegas eoz: et baptizatus est
ipse et omnis domus eius continuo.

Lunqz pdurisset eos in domum
† baptizante accepto spiritalis fructus sequitur
et leticia.
apposuit eis mensam: et leta-
tus est cum omni domo sua cre-
dens deo. **E**t cum dies factus es-
set: miserunt magistratus lictores
† hoc custodi dicitur: ne plures credant
quasi respectus.
dicentes: **D**imitte homines illos.

Nunciauit autem custos carceris
verba huc paulo: quia miserunt ma-
gistratus ut dimittantini. **N**unc
igit exirentes: ite in pace. **P**aulus
autem dixit eis: **C**elos nos publice
† sine reatu certo a iudicibus plato: et cen-
sum pessimos.
Indannatos homines romanos
† occultata dispicebat electio: quia publica fuerat
miserunt in carcere: et nunc occul-
te nos eiciunt. **N**on ita: sed veni-
ant et ipsi nos eiciant. **N**unciaue-
runt autem magistratibus lictores
verba huc. **T**inueruntqz auditio
quod romani essent: et venientes dep-
cati sunt eos: et educentes roga-
bant ut egredieren de urbe. **E**x-
untes autem de carcere: introierunt
† regione: et scribantur illidio querentibus
† apostoli. aduentu sui excepto et doctrina
ad lidiam: et visus fratribus con-
solati sunt eos: et perfecti sunt.

C. XVII.
Wm autem
† nomina sunt ciuitatum
ambulassent amphio-
polim et apolloniam. venerunt thes-
salonica: ubi erat sinagoga iudeo-
rum. **S**ecundum consuetudinem
autem paulus introiuit ad eos: et
per sabbata tria disserebat eis de
scripturis: adapiens et insinuans
quia christum oportuit pati: et re-
surgere a mortuis: et quia hic est

ibesus christus: quem ego annun-
cio vobis. **E**t quidam ex eis cre-
diderunt: et adjuncti sunt paulo et
† deum iudeis. s. religiosi: qui paulus non
conceperat. et de colentibus gentilibus
† ideo mulieres paulus credit: et viros facilius
trahant magna multitudo: et mulieres no-
biles non paucem: zelantes autem

indici: assumetesqz de vulgo viros
† propter turbatum sensum: et aduentu com-
mouent. quosdam malos: turba facta: et co-
citauerunt ciuitatem. et assistentes
viri fidelis: paulu et sila.
domini iasonis: querebant eos
pducere in populum. **E**t cum non
† putantes eos esse occultatos.
inuenissent. trahebant iasonem
et quosdam fratres ad principes
ciuitatis: clamantes quoniam hi
qui urbem concitant: et huc vene-
runt quos suscepit iason: et hi om-
nes contra decreta cesaris faciunt

regem alium dicentes esse ibesuz
† ipsi prius percuti percuti plebe.
Foncitauerunt autem plebem et
† seru et cauerunt cu plebe principes.
principes ciuitatis audientes huc
† quod negavit se suscepisse: vel penitentiam pro-
fessus est.
Et accepta satisfactione a iasonem
† qui defendebat et excusabat: et iasonem et
ceteros.
et ceteris dimiserunt eos. **Fra-**

tres vero festim per noctem di-
misserunt paulu et silam in beroam.
† fortitudo fidei ostendit: quia nec p. iudeos
psecutione loqui cessant.
qui cum venissent: sinagogam in
† qui suscepit eos in beroam.
deorum introierunt. **H**i autem
† genere vel animo: qui verbo audiendo et scri-
tando instabant.
erat nobiliores eoz qui sunt thes-

salonica: qui suscepunt verbum
cu omni auditate: quotidie scri-
tantes scripturas: si hec ita se ha-
berent: et multi quidez crediderunt
ex eis: et gentilium mulieruz bone-
starum: et viri non pauci. **C**um autem
qui erant cognouissent i thessalonica indeci
† qui erat dux verbi:
quia et beroe predicatum est a pau-
lo verbum dei: venerunt et illuc

Et de colentibus
gentilibus. **Id.**
et te his q. gentile
riuum iudaismo muta-
uerunt: et de his qui ge-
tiles permanerat: mul-
ti ad christum: et fluebant
R. **P**rima causa
malicie: q. de vulgo:
Secunda q. et mali e-
rant p. virgo.

Trahebant iaso-
ne et. **B.** In greci
iasonem et quosdam ali-
os fratres. unde itelli-
gendum est iasonem fra-
trem et fidele fuisse.

Regem alium. **R.**
Præter celare: qd co-
tra decretum cesaris
erat. unde in euang.
Omnis qui se regem
facit: et radicit celari.
apostoli vero tradid-
cebant christum regem
esse iudeoz. i. patienti-
um. unde et indig ip-
su christi accusabat

Apaulo. Qui erat
dux verbi: et video: po-
stea solus dimissus est.
et iret de macedonia
ad mare.

Profecti sunt **z. R.** Ab athenis fratres illi q̄ duxerūt paulū. Qui
dam de sila dictū putat. et timotheo q̄ de macedonia ad paulū. pfecti sunt
Epycurei. **R.** Vocantur ab auctore suo. q̄ dicit' voluptatis assertor
Stoici grece: latine elementa qui p̄tendebāt paria esse peccata. i. om̄e pec
catū vnoformē esse.

Be. Epycurei p̄ceptoři sui traditio
nem secuti. felicitatem
bonis in sola volu
ptate corpis. Stoici
in sola animi virtute
posuerūt. Qui iter se
dissidēt. aplin' vna
numiter ipugnant: q̄a
hominē docebat bea
tum esse in anīa et cor
pore. nō in p̄senti. nec
ex se. sed ex gratia tei
p̄ ihesum christum in
resurrectione.

Quid vult semini
nator **z. R.** Semini
verbis ē qui verbis
seminat. Vel semini
verbis. i. sermolog⁹
quia semen ē verbum
tei. vnde. si vobis se
minam⁹ spiritalia **z. C.**
Aug. Legim⁹ pau
lū apostolū dictū fuis
se seminatorē verboz
qđ dictū ē ab irriden
tibus. sed nō respuen
dum a credentibus.
erat quippe seminator
verboz. b̄ messor mo
rum. Et nos sicut par
vuli. nec illi cōparādi
in agro tei (qđ ē cor
vestrū) seminam⁹ ver
bum tei expectantes
vberē frugē vel fru
ctum de morib⁹ vris.

Alii vero demo
niorum. **R.** Aii
deis audierunt voce
bulū demonioruz esse
abominabile. et ideo
hui abominationi cō
parat doctrinā pauli
vel inde sūt qui hoc
dicunt. i. saduci.

Ad ariopagum.
R. Romē ē curig
aput athenas. dictū
ab ydolo martis. qđ
aput eos arios vocat
Utri atheniē. **z. C.**
Duod. igno. col.
hoc annuncio. **z. C.**
Rūdet ad hoc qđ di
xerant vel p̄misserant.
Nona quedā infers.
q. d. Nonā que ifero
iter vetera v̄ra habe
tis. hoc aut̄ dicit ad p
siadendū ne quasi noua refutent sua verba.

Ignoto deo **R.** Id est. Vero deo. q̄ne nemo nouit vt ē. Nemo em̄
nouit filium nisi pater: neq̄ patres nisi filius. et iuxta hunc sensum. a paulo
ignotus deus dicit. Alter aut̄ ex eoz sensu ignoto deo dedicata ē hec ara
i. illi deo quē gētēles ignorāt. Ergo vel scriptū erat. ignoto deo dedicata
ē. sive aliquid simile qđ taceret. vel simpliciter scriptū erat ignoto deo.

R. Notus in indea deus. sed nō receptus. Ignotus achāig deus. q̄ quis

cōmouentes et turbantes multitudinem. Statimq̄ paulum tunc
dimiserūt fratres: vt iret ad mare
Silas aut̄ et timotheus remanserunt ibi. Qui aut̄ deducebat paulum:
t̄ que ē curias atrice vel achae. lumen: perduxerunt eum usq̄ at the
t̄ vel solo verbo. vel p̄ epistolā. t̄ paulo
nis. et accepto mandato ab eo ad
silam et timotheum: vt q̄ celeriter
venirent ad illum. profecti sunt.
Paulus aut̄ cum athenis eos ex
pectaret. incitabat spiritus eius i
ipso: videns idolatrię deditam ci
uitatem. Disputabat igitur in sin
goga cum indeis et colentibus: et i
foro p̄ omnes dies ad eos qui au
dierant. Quidam aut̄ epicurei et
stoici philosophi disserebant cum
illo. Et quidā dicebat: Quid vult
seminator verboz hic dicere? Alii
vero dicebat nouoz demonioruz
videſ annunciator esse: quia ihesu
et resurrectionem annūciabat eis.
Et apprehensum eū ad ariopagū
duxerunt. dicentes: Possimus
scire quē ē hec noua. que a te dici
tur doctrina? Noua em̄ quedam
infers auribus nostris. **V**olum⁹
t̄ qualia sunt et ad quid tēdant.
ergo scire. quidā velit hec esse?
Athenienses aut̄ omnes et adue
ne hospites ad nūbil aliud vaca
tionem. et omnia. fecitq; ex uno
omne genus hominū. inhabitat
sup vniuersam faciem terre. desi
t̄ etatū et regnum. t̄ s. i. fines gentium sin
niens. statuta tempora. et termi
t̄ s. side had hoc fecit genus humānū ut q̄rat deū
nos habitationis eorū. et querere
charitate deum. si forte attractēt eum ut in
queritur ab hoīe q̄uis sit. ppe.
nūtiant: q̄uis non longe sit ab
vnoquoq; vestrum. In ipso enim

p̄ multa quesitis. et ideo qui ignorat ignorabit. p̄uaricatoꝝ dāngbit. neu
ter immunis a culpa. sed excusabilior qui fidē nō obtulit christo. q̄ne nescie
bat: q̄ qui manus intulit christo q̄ne sciebat.

Deus qui fecit **z. B.** Nota ordinem huins disputationis. quia

primo vnu deum au
ctorez mūdi omnium
q̄ docet esse. i quo vi
vimus mouemur et su
mus. vt non solum p
luce et vita. sed etiā p
cognatiōe generis di
ligedus offendat. po
stea opinione que est
de idolis ratione de
struit. et mūdi aditor
et dñs tēplis fatis n̄
includat. q̄ largitor
om̄is beneficij sangu
ne victimarii n̄ egat.
q̄ hominū creator
et omnū gubernator
non possit manu bois
causari. postremo do
cet deū. ad cuius ima
ginē ē factus homo.
nō esse simulē metallis.
Erroris remedii dicit
penitendi studiū. Si
aut̄ primo destrueret
ceremonias idoloz;
gentes nō audiēt eū.
Cum ergo vnu deū
p̄sinaderet. adiunxit:
p̄ chāllū salutē nobis
datā. magis tamē eū
nomina nō hominē q̄
deū. incipiens ab
illis que gessit in cor
pore. supra hominem
ostēdit esse: qui victa
morte resurrexit. pau
latim em̄ fides crescit;
vt cū supra hominem
esse monstraret: deus
credat. Non interest
quo quisq; credat or
dine. nō in primis p̄se
cta querunt: s̄ de ini
tis ad pfecta ascēdit.
Ex uno omne ge
nus hominū. **R.**
In greco ex uno san
guine. quia sanguis p
paginem carnis tēli
gnat: et p̄ carnē homo
intelligitur.
In ipso enī vni
mūs. **A**ngl. Omia
id opatur in nobis. q̄
vniūmouemur. et sumus. et hoc opus est
quo p̄tinet omnia. q̄a
eius sapientia ptingit
a fine usq; ad fi. fortis
ter. et dis. o. s. per hanc

dispositionem in illo vniūmouemus. et su. qđ si hoc opus suum rebus sub
traxerit. nec vniūmouemus. nec mouebimur. nec erimus.

Aug. In his que creavit ostendit deus inde sinēter opari. neq̄ em̄ rāq̄
eius substantia. sic in illo sum⁹. sicut dicit' viā habere in semet ipso. Sed
cum aliud sum⁹ q̄ ipse. nō aliud in ipso sum⁹; n̄isi qđ id opatur q̄ vniūmouemur
et sum⁹. et paulo post. nō celū et terra et omnia que in eis sunt. vni
uersa. s. spiritualis et corporalis creatura in se ipsa manet. sed in illo de quo dī

Actus apo.

in illo vivimus. moue
mur. et sumus. quia si
pars potest esse in toto
cu[m] p[ro]p[ter]e: ipsum totum
no[n] est in illo a quo
reditum est. neq[ue] hoc se
cundum corpus dici
tur. quia et de mundo
similiter posset dici: in
quo sumus moue. et ui.
Ideo de mente que
ad imaginem dei accipi
endu[m] est quodam mo
do excellenti et intelli
gibili. quia quid no[n] est
in ipso. de q[uo]d et ipso
et per ipsum. et in ipso
sunt omnia.

Sicur et quidā vestroru poeta ru.

H[ab]is qui pp[re]le
tas no[n] recipiebat. no[n]
moysi no[n] ysaie. v[er]ali
cu[m] p[ro]phetarum. sed
aut[or] suorum loquit
testimonium; verum
arati ponens. et de fal
sis eorum quibus p[ro]tra
dicere no[n] poterat: suā
veritatem p[ro]curat et cō
firmat.

Ip[er]ius enim et ge
nus. De arato po
era hoc lumen est testi
monium. no[n] de divina
pagina ne noua vide
atur inferre.

Denus ergo zc.
non debe. zc. **R**.

Homo in medio est h[ab]ens
deum superiore. aurum et
argentum cu[m] ceteris hu
miliis inferiora. q[uo]d
no[n] debet ei p[ro]parari.

Delpiciens. **R**.

Id est. Ignolens ut
venialis. et tunc despici
ens i[n] digna iudicā
sua noticia.

Fidem p[re]bens
omnibus. **R**.

Resurrectōnis sue ex
emplo. vel statuit in
dicare: et post sic iun
gēdūm est fidem p[re]bens
obisq[ue] refurgent.

Dionisius. **B**.

Hic est dionisius qui
postea episcopus co
rinthiorum ordinatus
bene rexit ecclesiā. ad
cu[m] utilitate eram
multa reliquit volu
mina. cognomē a lo
co: cui p[er]ferat accipies.

Ariopagis est arbena
rum curia: nomē tra
bēns a marte. qui gre
ce arios dicit: pagus
villa. **C. XVIII.**

Eo q[uo]d precepis
set clau. disce. zc.

B. Hoc iosephus

sicut et quidā vestroꝝ poetarum di
t[er]no natura. sed spiritu eius editi. voluntate cre
sti. et adoptione recreati. et ideo rectissime dictū
est: genus ip[s]i. **I**p[er]ius em et genus sum
Denus ergo cum simus dei: non
debemus estimare auro aut argē
to aut lapidi. sculpturę artis et co
gitationis hominis diuinum esse
simile. Et tempora quidem huius
s[ecundu]m ignoratus est deus.
Ignorantie despiciēs deus. nunc
apostolos prudentibus p[ro]pone.
annunciat hominibus. vt omnes
s[ecundu]m omni loco nulla persona nullus locus
excepti vel refellitur. s[ecundu]m ad hoc oīa dicta sunt
vt penitentia que in corde agant in ope.
s[ecundu]m quia deo nubil futurū est dies statutus cau
sa penitentie est.
Tibi p[ro]penitentia agant: eo q[uo]d sta
tuit diem in qua iudicaturus est
s[ecundu]m secundū p[ro]sonarū acceptiōne. s[ecundu]m s[ecundu]m
vero virili vel tozzi chalco. pater no[n] iudicat
quemq[ue]. sed omne iudicium. d.f.
orbem in equitate in viro in quo
statuit. fidem p[re]bens omnibus su
scitans eum a mortuis. Cum au
dissent autē resurrectionē mortuo
rum. quidam quidem irridebant.
s[ecundu]m quasi id dicant modo non credimus. nec re
spuumus.
quidam vero dixerunt: Audie
mus te de hoc iterum. **S**ic pau
lus excoicans eos.
exiuit de medio eorum. Quidā
s[ecundu]m remanentes ex timore.
vero viri adharentes ei credide
runt: in quibus et dionisius ario
pagita. et mulier nomine damaris
et alij cum eis.

C. XVIII.

Post hec egress
sus ab athenis: venit co
rinthum. et inueniens quendam in
deum nomine aquilā. ponticū ge
nere: qui nup[er] venerat ab italia. et
priscillā uxorem eius: eo q[uo]d p[re]ce
pisset claudius discedere omnes
iudeos a roma. accessit ad eos. et
quia eiusdem erat artis. manebat
apud eos: et opabatur. Erant autē

C. XVIII.

t[er]no faciendo tabernacula vel simus. quia scenos
greco-latine simus. s[ecundu]m scene tabernacula dicunt q[uo]d
obumbrant.

Scenofactorie artis. Cum venis
sent autē de macedonia silas et ti

euāgelii.

motheus: instabat verbo paulus
s[ecundu]m deū esse. vel ihesum hominē illū esse chalco
v[er]bum.

testificās iudeis esse ihesum chri
stum. s[ecundu]m contradicentibus autē eis

s[ecundu]m euāgelii p[ro]plet preceptū excutice puluerē etc.
et blasphemantibus. excuties ve
stimenta sua. dirit ad eos: **G**an
guis vester super caput vestrum.

s[ecundu]m ad designandā mundiciā ab hoc sanguine ex
cussit vestimenta.

Mundus ego ex hoc: ad gentes
vadam. Et migrans inde. itauit
i domū cuiusdam nomine titi. iusti.

s[ecundu]m hoc no[n] frustra dicitur: ideo deū colebat. quia
de p[ro]ximo legē audiebat.

Icoletis deū: cuius domus erat
s[ecundu]m quā a se baptizati paulus ait: neminem
baptizauit nisi crispum et gaum.

Puncta sinagoge. Crispus autē
s[ecundu]m p[ro]nceps illius sinagoge: cui domus coni
cta erat.

Archisinagogus credidit domio
cū omni domo sua. et multi corin
thiorum audientes credebant: et

baptizabant. Dicit autē dominus
s[ecundu]m ostendit temptationē.

nocē per visionē paulo. **N**oli ti
merere: sed loquere et ne taceas. p[er]
s[ecundu]m obsecū sum v[er]is ad plūmationē seculi.

pter q[uo]d ego sum tecu. et nemo ap
pone[t] tibi. vt noceat te: quoniam
populus ē mibi multus in hac ci
uitate. Sed dicit autē annū et sex

menses docens apud eos verbū
s[ecundu]m regionis in qua ē corinthus.

dei. Gallione autē p[ro]cōsule achae
insurrexerunt uno animo iudei in
paulum. et adduxerūt eum ad tri

bunal dicētes: Quia contra legē
s[ecundu]m alterū ihesum: vel deū iudeorū. sed aliter co
li p[re]cipit. i. quasi patrē.
hic persuadet hominibus colere

deum. Incipiente autem paulo
s[ecundu]m ieros ne taceas. ppter q[uo]d ego sum tecu
aperire os. dixit gallio ad iudeos

Siquidem esset iniquum aliquid
s[ecundu]m manifestū etiā gentibus et magnū.
s[ecundu]m iudeos em loquitur.

aut facinus pessimum oī viri iudei
s[ecundu]m inter vos essem.

recte vos sustinerem. Si vero q[uo]d
stiones sunt de verbo et nominibus

nono anno claudi fa
ctum narrat. **E**uet
nius dicit. q[uo]d claudius
iudeos roma expulit

Scenofactorie
artis. **B.** Quasi

exiles et p[er]gini. tēto
ria sibi quibus in via
trant edificat.

B. Scen[er] vel sce
nomata obumbracu
la que sagis vel arbo
rū frondibus vel vir
gultis veteres cōpone
bant. Missice sicut pe
trus a fluctibus seculi

p[er] retia fidei extraxit:
lic paulus vmbraula
tectionis erigendo.
ab vmbra crimiū. ar
dere tentationis. et a
ventis insidiarū ver
bo etope defendit.

Sanguis uester.

ZC. RQ. Annuncia
ui vobis iniquitates
vestrā. Si uniu[er]o no[n]
annunciaueris iniqui
tates suam. sanguine
eius te manu tua re
quiram.

B. Titi iusti. aut

pprium nomen viro
fuit. Aut merito iusti
sic cognominatis
est. Non fuit hic titi
discipulus pauli. cui

ipse epistolam scripsit
et crete episcopū ordi
nauit. cum quo et bar
nabas ascendens bie
rosolimam. p[ro]luit euā
gelium cu[m] apostolis:

inquirens in oīlio eo
rum. an recte p[re]dicaret
p[er] baptismā fidei gētes
sine circūcisione salua
ti. no[n] quia ipse de hoc
dubitaret: sed vt mē
tes dubitantium apo
stolorum autoritate
firmaret.

Incipiente pau
peri. os. **R**.

plendo illud. ne tace
as: ppter q[uo]d ego sum
teci. Et ex h[ab] appet
deū cu[m] eo fuisse.

De uerbo et no
to.

Quasi diceret te ver
bo declarato nunc et
narrato i.e. euāgelio.
et nominibus ihesu et
tei vel tei patris.

In greco apphendē
tes oēs grēci lostonē.

Qui sibi toton derat. *P.* Paulus vel aquila. Ut multi putant paulus. vel tunc more iudeorum. vel auctoritate pueri dei eos. Ambiguo dictu sed secundum hieronimum de paulo est intelligendum

Chencris. *B.* Portus est corinthi. rbi nauem ascensurus. caput ex voto totodit iuxta leges qui se teo uouerat. comam nutritie bant. dum nazarei fieri volebat. et post eam tondentes. igni tradebant. ergo fecit paulus non oblitus quod de abolitione legis cum alijs apostolis statuerat berosolimis: sed ne scandalizaret credentes ex iudeis sumulauit se iudeum: ut iudeos os luciferas. Qui dam codices habent. totoderunt caput priscilla et aquila. et postea caput et aquila. et bier. singulari numeri. et paulus interpres tam. Hier. sic ponit. nauigabat sui. et cujus eo priscilla et aquila. et totodit caput in cunctis. votu enim habebat.

Cesaream. *R.* Cesarea metropolis capadociae. non in siaria pheenica uenerat.

Contulit multum. Alia translatio perfuit multum credentibus per gratiam. hoc est quod apostolus scribit. ego platerui apollo rigavit et.

Sed nos nec nobis note *sudicetis.* **legis vestre: vos ipsi videritis.** *Judex ego horum nolo esse. et minas* **uit eos a tribunalu.** Apprehendet *si christi credentes* *in fideli* *sicut* *ignominia expulsis a tribunali gentiles principes* *eorum maiore pueris verberates afficiebant.* **Tantum omnes solchenet primcipem sinagoge. percutiebant eum ante tribunalum: et nihil eorum gallionis** *secunda p. ablativo. vel cure dativo.* **Iurum erat.** *Paulus vero cum ad speculationem maiorem. vel moza* *et sannum. et sex menses* *christianus.* **Huc sustinuerat dies miltos.** *fratribus valesiacens nauigauit si fides mutauit ordinem. unde non est masculus vel femina.* **Riam: et cum eo priscilla et aquila.** *qui sibi totonderat in chencris caput: habebat enim votum.* *Eundem* *priscillam et aquilam* *et si ephe* *nitos ephebus: et illos ibi reliquit* *ipse vero ingressus sinagogam di* *sputabat cum iudeis. Rogantibus* *autem eis. ut ampliori tempore maneret. non consensit: sed valesiacens* *et dicens iterum reuertar ad vos* *secundum illis si deus voluerit. et si uiximus et.* *Deo volente. perfectus est ab ephe* *capadocie vel palestine. et cesare augusto.* *sic vocata: et pro loco vel merito.* *so. et descendens cesaream ascen* *fideles* *dit. et salutauit ecclesiam. et descen* *sumus. et ait solitus erat* *dit antiochiam. Et facto ibi aliquanto temporis. perfectus est pambulias* *ex ordine galathiam regionem et* *quia prius crediderat et suos vel christianos.* *phrigiam: confirmans omes discipulos.* *Iudeus autem quidam* *de alexandria natus.* *apollo nomine alexandrinus gene* *re vir eloquens deuenit ephesum* *scripturis. Hic erat edo* *fides christi.* *Et ipso. vel sancto* *ctus viam domini. et feriens spiritu* *predicabat ibesum* *loquebatur: et docebat diligenter* *ea que sunt ihesu. sciens tantum* *sqd soli in aqua sine spiritu erat.* *I baptismu iohannis. hic ergo cepit* *sciu fiducia iudeis predicare.* *Et fiducialiter agere in sinagoga.* *predicante* *Quem cum audissent priscilla et* *had hospitium vel privatum colloquii.* *aquila. et assumperunt eum: et dili*

Dicentes spiritu esse necessarium. **gentius exposuerunt ei viam dominum ad corinthios.** **Lum autem vellet ire adachai** *et priscilla et aquila. et ceteri fideles.* **am: exhortati fratres scriperunt** *et qui erat coristi: et hinc timeret quasi indeum* **discipulis ut susciperet eum.** *Qui* *solacione ego plantau. apollo rigauit deus incrementum dedit.* **cum venisset: et tulit multum his** *spissus paulo predicatori: et sic solabatur quod uideos. solabat christanos.* **qui crediderunt.** *Ulehemeter em iudeos reuincebat. publice ostendens per scripturas esse christum ihesum.*

C. XIX. *Sicut est apollo venit ephesum illuc etiam paulus redit. ubi pauculum reliquit.*

Factum est autem cum apollo esset corinthi. ut paulus peragrat superioribus patribus veniret ephesum. et inueni *et baptizatos forsan ab apollo. vel iohanne secundum augustinum.* **ret quosdam de discipulis.** *Dixit et si post baptismum manus impositionem qua spiritus datus accepisti.* **et ad eos:** *Si spiritum sanctum accepisti credentes: At illi direxerunt ad eum: Sed neque si spiritus sanctus est: audiimus. Ille vero et baptisatus. s. penitentia vel indulgentia. ait: In quo ergo baptizati estis?* *penitentia. s.* **Qui dixerunt: In iohannis baptisme.** *Dixit autem paulus: iohannes baptizauit baptismo penitentie populum dicens: in eum qui venturum quasi dicatur credere in spiritum sanctum. non est iohannes contrarius. B. cuius ipse precursor fuit.* **Et ipso post ipsum ut crederetur** *et sicutem ite baptizate o. g. in no. p. et f. et sp. s. et non rebaptizari. quod audierat iohanni congruere.* **hoc est in ihesu.** *Dis auditis baptizati sunt in nomine domini ihesu summationis.* **Et cum iposuisset illis manus paulus: uenit spiritus sanctus super eos** *et signum suetu spiritus sancti suscepit et tendo vel futura predicendo.* **et loquens linguis: et prophetabat**

Erant autem omnes fere viri. et. **Introgressus autem sinagogam.** *Et remando tacet quid loquebatur.* **cum fiducia loquebatur per tres menses: disputans de regno dei.** *Cuz autem quidam indurarentur. et non*

C. XIX. *Johannes bapti. baptis. p. B. Non peccata remisit. sed penitentia docuit. Daz sicut circulus in patri archis signaculum fidei quam habebat fuit. ita et hoc lauacrum populus penitentes qui signaculum iugis uenientis accepit. quod Christi baptisma in quo fit remissio figurabat.*

Ka. *Non est baptisma quod non dat in nomine trinitatis. baptizati a India. non rebaptizantur quia in fide trinitatis sed baptizati a iohanne. quia iohannes in spiritu sancto baptizat. Cum ergo bonus vel malus mister baptizat. si ple na est trinitatis fides: dominus baptizat. In aqua vero sola a iohanne baptizati a paulo sunt rebaptizati.*

B. *Quis est si ille qui est ignorantia forte a non baptizato. sed tamen recte fidelis baptizatus est. teat rebaptizari: Quia hoc capitulo exposuit reor. Quid enim differt autem ante initium baptismi christi. an nunc a quopiam sine impositione eiusdem quisque baptizare. cum quos iohannes in fide et nomine christi ueritatem baptizauit. iterum baptizatos predicauit. Ego baptizo aqua. ille baptizabit in spiritu sancto.*

Erant autem omnes fere et. Iudicata ab illis multa ecce asia prius apostoli visitatione idigna nunc apostolico numero sacra. et proprie munere est sublimata. Et notandum quod spiritus sanctus hic est. xij. discipulos. et supra in. c. x. qui numerus proficit duo tenario tecies dueto aduentus sui signa monstrauit. illud in hierusalem. hoc in epheso: quod est ciuitas grecorum in quo ostendit illos tantum sine te iudeis sine te gentibus spiritu replete. qui sunt in catholica uitate.

Si pauli doctrina p̄na
luerit ydola deoſ n̄ ē

Magna diana.
B. Una temerit̄
p̄itura dixit dianā. et
illi ecōtrario magnaz
esse mirant̄.

In theatrū.
B. Locus semicirculi for
mam habens; in quo
populus stans ludos
ſcenicos inspiciebat;
vnde et spectaculo;
grēc theatrū nō ac
cepit. Deboc arator.
Non alio tecuit can
tas meritumq̄ diane.
N̄ lascivo tractare fo
ro. capit area turpis.
Consilij deformati o
pus z.

**Alii aliud clama
bant.**
B. Ut veni
ant in theatrū. Vel
deum alium dicebāt
magnum. sive alid ido
lum. Vel in paulum
opprobria.

Confusa.
B. Id
e. collectio illa q̄ thea
tro affuit erat p̄mpta
fidelibus simul et p̄f
idis diversa clamātib⁹

**Vox una omni
um.**
**Magna dia
na** z. Merito ex
trabunt iudei ſcribz
alexandri te turbā il
la. que tota dianam
adorabat.

Neḡ sacrilegos
Ka. Sacrilegi di
cunt et p̄p̄ana dilig
entia. Sacrus enim
mundū et p̄p̄anum;
significat.

eius: quā tota asia colit et orbis,
bis audit̄. replet̄ sunt ira: et
destrui nō poterit.

clamauerunt dicentes. **Magna**
diana ephesioꝝ. Et impleta ē ciui
ſhuus clamoris vel duarū p̄cum
tas cōfusione. et impetu fecerunt
spectaculū vbi rei p̄mptebāt. ibi et paulū cū
ſuis p̄mptū voluerūt
yno animo in theatrꝝ. rapto gaio
et aristarcho macedonibus comi
tibus pauli. Paulo autē volente
ſteatrū. quia nō timebat p̄mptū.
intrare in populum; non permis̄
ſui vel fideles amici pauli.

runt discipuli. Quidaz autem et
de aſie principib⁹ qui erant amici
eius. miserunt ad eum rogantes:
vbi p̄uentus populi.
ne se daret in theatrum. Alii autē
aliud clamabāt. Erat em̄ ecclesia
ſa cultoribus diane.
confusa: et plures nesciebant qua

ex causa p̄ueniſſent. De turba autē
ſp̄reverētia. Ne occideret vel ne paulum
defenderet.
detraherunt alexandri. ppellen
tibus cū iudeis. Alexander autē
ſoum trahitur manu silentū postulat
manu silentio postulato: volebat
ſ. i. vt populus redderet causam p̄culi. vel ipſe
redderet. p̄ paulo et ſuis. **Alexandrū**
tratione reddere populo. Quem
ſcontra deū iudeū.

vt cognouerunt iudeū esse vox fa
cta vna ē omniū quasi p̄ horas du
as clamantium: **Magna diana**
ſvir ſad silentū
ephesioꝝ. Et cum ſedasset ſcriba
ſforas hec ē ro
turbas dixit: Cliri ephesij. quis
ſnullus vetro clamori tradicit.
Tenim ē hominū. qui nesciat epe
ſiorum ciuitatē cultricem esse ma
gne dianę iouisq̄ plis. Cum ergo
bis contradici non possit. oportet
ſin paulū et ſuos.

vos ſedatos esse: et nihil temere
ſer iudicia p̄mpter loquitur. ne paulus de
agere. Adduxistis enim homines
iſtos neq̄ sacrilegos. neq̄ blaſphe
mantes deam vestrā. Qd si deme
trius. et qui cum eo ſunt artifices.
ſchristianorū
habent aduersum aliquē causam
ſin foro vbi caue ventilatur. non theatrales
vbi damnati p̄mptuntur.
cōuentus forenses agunt. et pro
ſ. i. ad iudicium ſdemetrius et ſui ſcoria ſu
libus disceptent.
consules ſunt: et accuſent inuices

ſpreter cauſa artificiū
Si quid aut alterius rei queritis:
ſvbi de legibus agitur. nō de occione.
In legitima ecclēſia poterit absol
ſideo agontur nā ſputabuntur ſeditionem
aduersus aliquos peccare.
ui. **Nā** ſi p̄icitamur argui ſeditō
ſfreus et occidi dignus.
nis hodiernē. cū null⁹ obnorius
ſcam p̄ueniēdī
ſit: de quo poſſum reddere rōem
ſalexander defecit vel dumitri fecit.
Pcurſus iſtiuſ. Et cū hēc dixiſſet
dimiſit ecclēſiam.

C. XX.

Et cum hec.
B. Hoc ait quali iudens
nolens iudicos ab ido
loꝝ cultoribus occidi
aut qualsi xp̄ianus lo
cius est.

C. XX.
Ad grēciam.
Quē e. p̄uia achaiā
ad banc venit paulus
post macedoniā. quia
lic̄ p̄p̄uerat. et ſup
dicū est. tranſita ma
cedonia et achaiā. re
bierusalem.

Sofipater.
Antiqui ſic diſtingue
bant ſoſi pater piri.
ac ſi dicat. Sofi qui
erat pater piri. qualis
piri filius clarior. fue
rit q̄ p̄. Alter. Co
mitatus eum ſoli
pater. vt ſit unum no
men. piri. ſubaudis
filius. In hebreo ſo
ſipater interpretatur
narraſ disiplina. vel
ſaluaſ dispersos.

Una aut ſabbati
Pomen die dicit. vt
ſit p̄paratio virtus
faciēt et dicende.

B. All. Cenaculū
altitudo charismati.
Nox obscuritas lci
pturā. Lampades
expōſitiones ſcretorū.
Dies dñica. recorda
tio resurrectionis xp̄i
vel noſtre. hic monet
doctoꝝ ſpiritualis dul
cedine resurrectionis
et vīt gaudio illecuſ
audiores ad ſumma
p̄uocare. et plura diſ
p̄utatione ſecreta ſcri
pturarum attingere. et
eadeꝝ p̄pter infirmos
lampade plene expō
ſitionis illuſtrare. Ju
xta apostolum qui cū
dixiſſet abraaz dnoſ
filios habuit z. ſub
iunxit: hec autē ſunt
duo testamentoa.

Euthicus.
Debraice: amens gre
ce fortunatus interp
tatur. quorū vñi cī q
p̄ adolescenti volu
ptatem de virtutū cul
mine ceciderit. alterū
ei qui p̄ p̄descensionē
p̄dicatoris ad virtutū
ſumma redierit p̄gnit.

De tertio cena.

B. Tria cenacula i
quoꝝ supremo paul⁹
disputat fides spes.
charitas; maior ante
his est charitas. qm̄
qui pignorā descre
do inter apostoli vo
ces dormitare coperit
iam inter mortuos cō
putas. in vno em offe
dens omnī reus ē,
Oblatus ē mor.

B. Inter verbā p
dicationis occurrit oc
casio curatōis. vt dul
cedine miraculū rō
cīne sermo firmet: r
vigiliū labor arcea
tur. memoria etiā ma
gistrī iam dicesurī ar
tus menti infigat.

Lum descendisset

pau. incubuit.

Descendit r incubuit
plexus ē. Hoc ē qd
paulus dicit: Filioli
quos iterū parturio;
donec christus forme
turi vobis. Opositor
ē sūsticatio eoz. q
p negligentiā. qj qui
p necessitatē r infirmi
tate peccat. r hec p cu
thicū illa p habitaꝝ
a petro sūsticata expri
mit. Ideo illa in die
mortis. hic i media no
cte. Illa post mortem
in cenaculo ponit. hic
tercio cenaculo telas
pūs morit. Iste pscen
te r docente illa magi
stro abrente illa mo
rīo petro resedit. hic
nocte defunctus. tan
dem mane resurgit. r
sole iusticie afflante re
diuinus adducit.

Anima enim.

Non ex toto discessit
vel rediit. hoc ppter i
credulos dixit. vt nō
est mortua puella. sed
domit. sic cīm despe
ratio tollit.

Penthecostē.

B. Constat pasche
tēpus r penthecostē
tib⁹bus apostolorū ce
lebrati esse.

B. Precepto le
gis omnes iudei ter in
anno i. in palcha. p
theosten. r scenophe
gia hierosolimā que
nabant. r apostolus
rupis seculi neib⁹.
diem quiquagesimū
id ē remissionis r spi
rituſanci agere festi
nat.

I historice vel mystice fidem
super fenestrā cum mergeretur
carnali vel spirituali. q̄ pre infinitate fi
dei. i. hec est causa somni: longitudo dispu
tationis.

Isomno graui disputate diu pau

lō. duc̄ somno cecidit de tertio

cenaculo deorsum: r sublatuſ ob

carne vel spiritu.

latuſ est mortuus. Ad quē cum

de cenaculo vel ppartiendo.

Idescendisset paulus. incubuit su

per eum r pplexus dixit: Nolite

turbari. anima enī ipsius in eo est

Ascendens autem frangensq; pa

nem r gustans. satisq; allocutus

est vsq; ad lucem: r sic pfectus ē.

Adduxerunt autem puerū viuen

tem: r consolati sunt non minime

Paulo p terrā iter agente.

Nos autē ascēdentes nauem na

uigauimus in assōn. inde susceptu

ri paulum: sic enim disposuerat ip

se per terram iter facturus. **L**um

autem inuenisset nos in assōn: as

ſula est que ē ptra asiam. interpretat enim

declinās sue transmigrans. vel ciuitas in cipro

insula. sumpto eo venimus mitilenem.

Et inde nauigātes sequēti die ve

ciuitas vel insula.

nimus cōtra chium. r alia die ap

plicuimus samum: r sequenti die

venimus miletum. **D**roposuerat

enī paulus transnauigare ephe

sum: nequa mora illi fieret i asia.

festinabat enī si possibile sibi esset

vt diem p pentheosten faceret hie

rosolimis. **A**mileto autē mittēs

presbiteros vt in grecō habet.

ephesum: vocavit maiores natu

ecclesię. Qui cum venissent ad cū

gloriae. sed exemplum de se pponit vt imi

tantur. **T**ū simul esset dixit eis. **C**los scitis

vt dictū ē deuenit q; ephesum. Et sup c. xvii.

a prima die t qua ingressus sum

in asiam. qualiter vobiscum per

omne tempus fuerū serviēs do

mino cuz omni humilitate r lacri

mis r tentationib⁹. que mihi acci

derūt ex insidiis iudeoz: quomo

do vobis nihil subtraxerim utilū

verbō

quo minus annuciarez vobis r

facto ſp̄tra hereticos ſu occulo

docerez vos publicē r p domus.

testificans iudeis atq; gentilibus

in deum penitentia. r fidem in do

minum ihesum christum. **E**t nunc

ſquasi coactus ad illud iter i ſancto preci

ente. vel mēte mea.

ecce alligatus ego ſpiritu vado i

hierusalem. que in ea ventura ſūt

mibi ignorans. niſi qd ſpirituſan

ſubi parum.

et omnes ciuitates preſtatur

r p me. r p alios.

mibi dicens: Quoniam vincula

ſyt rbi aliquādo pſecutus ē ecclēſā. ibi nunc

pace ecclēſis diceret.

r tribulationes h̄ierosolimis me

manent. Sed nihil horum vere

ſit vīta que inspirat ab anima tēporaliter: quā p

nibilo ducit qui eternē vite gaudia expectat.

or. nec facio ſanctam meam pre

f. i. animam meā.

ciosiorē ſt̄me. dum modo ego

ſmoze militari. unde curſum pſummaui.

ſumē curſum meum r ministe

rium verbi qd accepi a domino

ſremiſſionis peccatoū. vel ſpiritualis gratia.

ihesu: testificari euangelū ſ gratiē

dei. Et nūc ecce ego ſcio. quia am

plius non videbitis faciem meam:

ſ qui eſt in pūncus quibus predicauit

vos omnes per quos transiui p

ſideo: quia nō videbitis faci. m. vel teſta

menta relinquo. quia mundus. f. ſc.

dicans regnum dei. **Q**uapropter

cōtestor vos hodierna die. t quia

ſ qui nō pēci vīci coū.

mundus ſum a ſanguine omniū.

ſ nō dimis. vel ſubterfugi aliquā ſermonem

doctrine.

non em ſubterfugi: quo min⁹ an

ſ maxime de incarnatione.

nunciarem omne ſons ſciliū dei vo

ſ hoc dicit maioribus natū. ſ. i. vos r vī

uersū gregē robis. pūſſū custodite ab hereticis.

bis. **A**ttēdite vobis r vīueroſo

gregi: i quo vos ſpirituſancus

ſ non propter ſolus nomen vel honorē. ſed vt

regatis. ſpeculatorē ſ nō noſtrā

poſuit episcopos ſ regere ecclesiāz

ſ nō pgo precio.

dei. quā acquiſiuit ſanguine ſuo.

ſ ſideo attendū ſ qui deſoris ſunt. r ex

tra ecclēſiam.

ſ Ego ſcio quoniam intrabunt poſ

ſ ſ de mundo. q. d. tunc timendi robis cum ab

ſens ero. ſ hereticī callidi in fide. ſortes i d

ſputatione. crudeles in occiſione.

ſ diſcissionēz meam. ſ lupi rapaces

in vos: non parcentes gregi.

ſ ſ p̄ter eos qui deſoris intrabit ſ ſ de his

ſobannes dicit. ex nobis exierūt. ſed ex nobis nō

ſuerunt.

ſ ex vobis ipſis ſ exurgent viri

Alligatus ego.

ſ igno. null. ſc. B.

Aperte ostendit q̄ ea

que futura erāt. nō ſi

bi ipſi. ſed alijs te ſe

reuelata cognouit. ex

qui b̄ erat agabus p

pheta. ſ illi discipuli

qui enī i tiro monebat

ſ ſpiritu ne ascende

ret h̄ierosolimam.

Posuit episco.

B. Dicū ē ſupra

prebiteros epesi mi

letum vocatos. quos

nunc episcopos. i ſup

inspectores vocat. nō

enī vīta plures

episcopos habuit. ſed

coſde prebiteros noīe

eporum ſignificat. cō

inictus ē enī gradus.

z in multis pene ſimil

limus.

Dei quā acſan.

Suo. **B.** Non du

bitat ſanguinē tei vi

cere. ppter vīonem p

ſone in duabus natū

Quonia per triennium. Hec auctor breviter exponit dicens. Qui canit ecclésiā tria dogmata sēpis edit. Historicus morale sonans tipicū q̄ volumen. Hinc iudea vacans sterilis q̄ dicit arbor. Expectat a tribus fructū nō attulit annis.

Memoria retinenteſ R. Qd̄ dixerat memoria retinendū non em̄ parua ē custodia diuini p̄ce pti memoria.

Omnia ostendi uobis. Be. Id ē. non solum doctrinā ī ter pressurāz et lacrimas insistendū; z ne quis infirmo z granet manibus esse laborādum. hoc est qd̄ alibi dicit. qd̄cunq̄ super erogaueris; cū rediero reddā tibi euangelium sc̄ p̄dicare. z ex euangelio sumpl̄ n̄ grere.

Beatius est. R. Hoc in euangelio nō legit̄; non em̄ omnia scripta sunt. sed paulus forsan hoc ab apostolo audiuīt. vel a spiritu sancto accepit. vel p̄t dici q̄ si nō verba. sensum istū ihesu in dicavit dicens. omni p̄terē da. z alibi. No lite accipere aurū. Z.

Be. Non illis qui relictis omnibus feci sunt dominū. diuities elemosinarios p̄ponit. sed illos maxime glorificat. qui cūctis que possident in semet renunciātes. nihilominus laborat opando manibus; vt habeat vnde tribuat necessitatem patienti.

C. XXI.

Choum rho pa. R. Chous z rho dus pathara ilūlē sunt

loquentes peruersa; vt abducant t̄ h̄quia intrabunt z exurgent discipulos post se. Propter qd̄ vigilate memoria retinetes; quoniam p̄ triennium nocte z die non cessauit cū lacrimis monens vñū t̄ fragiles designat episcopos quenq̄ vestrum. Et nunc cōmen t̄ h̄ vos custodes aliorū custodiat deus t̄ spiritu sancto qui in paulo loquebat̄. vel vero gratia qd̄ p̄ficiat gratia audiētibus. do vos deo z verbo gratie ipsi t̄ h̄ vos ī r̄nā domū. ī ecclēsiam us qui potes est edificare z dare t̄ h̄ celestē. l. vt edificet z sibi hereditatem det in sanctis. vt ipsi sint hereditas eius. Hereditate in sanctificatis omnibus. t̄ h̄ in hoc cognoscunt̄ l. p̄t̄ q̄ hoc p̄cupūt̄. bus. Argentū z aurum aut veste nullius p̄cupiū ipsi scitis. quoniam ad ea que opus mihi erant z t̄ h̄ exemplū opandi etiā episcopis. ē signū quo discernunt̄ a lupis. his qui mecum sunt; ministrant̄ manūt̄ iste. Omnia hec ostendit̄. t̄ h̄ ego ciuius manus ministraverūt̄ di vobis. quoniam sic laborantes t̄ h̄ ministrandum infirmis. sicut ego feci his qui mecum sunt. oportet suscipere infirmos. ac me minisse verbi domini ihesu. quoniam ipse dixit: Beatus ē magis dare q̄b accipe. Et cū hec dixisset. positis genibus orauit cum omni t̄ h̄ cōmendando illos deo. orauit etiā p̄t̄ qui p̄fecturus erat maxime. p̄pter suum discessum z luporū aduentū. bus illis. Magnus autē fletus factus est omnium. Et p̄cumbentes supra collū pauli osculabant̄ eum. dolentes maxime in verbo qd̄ dixerat. quoniam amplius facie eius non essent visuri; z deducebant eum ad nauem.

C. XXI.

Quoniam autem factū esset vt nauigare mus abstracti ab eis. recto cursu venimus choum. z sequenti die rho dum. z inde pathara. Et cum inuenissimus nauem transfretatem in phenicē ascendētes nauigauimus. Cum apparuissemus

autē cipro. relinquentes eam ad t̄ h̄ ad occidente retrosum euntes p̄ sueto more nautarum ī s. i. phenicē. Instram nauigauimus in siriaz t̄ h̄ vrbē phenicē buntur; omēs di. ple. Z. v̄lq̄ ad finē psalmi. Nulla enim cūt̄ cū maiori dulcedine apostoli suscepit. tenet. dimisit. deniq̄ bodie monstrat̄ locū in arenā vbi pariter orabant.

autē cōp̄ta. Dedicantibus. Z. B. Hic ē impleta p̄p̄bētia: que dicit. filii tūrī in munētib⁹ vultū tuū tēp̄ca buntur; omēs di. ple. Z. v̄lq̄ ad finē psalmi. Nulla enim cūt̄ cū maiori dulcedine apostoli suscepit. tenet. dimisit. deniq̄ bodie monstrat̄ locū in arenā vbi pariter orabant.

autē cōp̄ta. Dedicantibus. Z. B. Hic ē impleta p̄p̄bētia: que dicit. filii tūrī in munētib⁹ vultū tuū tēp̄ca buntur; omēs di. ple. Z. v̄lq̄ ad finē psalmi. Nulla enim cūt̄ cū maiori dulcedine apostoli suscepit. tenet. dimisit. deniq̄ bodie monstrat̄ locū in arenā vbi pariter orabant.

Deducentibus. Z. B. Hic ē impleta p̄p̄bētia: que dicit. filii tūrī in munētib⁹ vultū tuū tēp̄ca buntur; omēs di. ple. Z. v̄lq̄ ad finē psalmi. Nulla enim cūt̄ cū maiori dulcedine apostoli suscepit. tenet. dimisit. deniq̄ bodie monstrat̄ locū in arenā vbi pariter orabant.

Philippi euangeliste. Be. Ob p̄p̄t̄m p̄dicationis officium euangelista meruit vocari.

Huic erat qua. fi. R. Aliibi filie p̄b̄li p̄p̄t̄m ap̄stoli. p̄p̄t̄m se legunt̄ suis. sed reritat̄ huīus loci nō ē p̄tradicendū. nisi fortasse vterq̄ filias p̄p̄t̄issas habuissent̄ itel ligatur.

A iudea. Be. Hoc ideo dicit̄ quia cesarea in qua morabāt̄ ad samariā p̄t̄net in p̄fimo phenicas z palestine sita.

Pec dicit sp̄ri. Be. Prophetas veteres imitat̄ qui dicerē solebāt̄. hec dicit dominus deus. quia sp̄ss sanctus ēque vt p̄t̄ z filius dñs z deus ē nec eoz separari potest. quo p̄ natura z voluntas vna est.

Duicentibus
z. D. hic impo
tuphius apud
capitulum numerum
volumen capitulo
urum de glo
z. C. atque plu
Pella encaust
z. M. tamen
collo felicite
ut. videntur
odice mentitur
arctius vici pat
abut,

Duicentibus
z. D. hic impo
tuphius apud
capitulum numerum
volumen capitulo
urum de glo
z. C. atque plu
Pella encaust
z. M. tamen
collo felicite
ut. videntur
odice mentitur
arctius vici pat
abut,

Duicentibus
z. D. hic impo
tuphius apud
capitulum numerum
volumen capitulo
urum de glo
z. C. atque plu
Pella encaust
z. M. tamen
collo felicite
ut. videntur
odice mentitur
arctius vici pat
abut,

Duicentibus
z. D. hic impo
tuphius apud
capitulum numerum
volumen capitulo
urum de glo
z. C. atque plu
Pella encaust
z. M. tamen
collo felicite
ut. videntur
odice mentitur
arctius vici pat
abut,

Duicentibus
z. D. hic impo
tuphius apud
capitulum numerum
volumen capitulo
urum de glo
z. C. atque plu
Pella encaust
z. M. tamen
collo felicite
ut. videntur
odice mentitur
arctius vici pat
abut,

Duicentibus
z. D. hic impo
tuphius apud
capitulum numerum
volumen capitulo
urum de glo
z. C. atque plu
Pella encaust
z. M. tamen
collo felicite
ut. videntur
odice mentitur
arctius vici pat
abut,

Duicentibus
z. D. hic impo
tuphius apud
capitulum numerum
volumen capitulo
urum de glo
z. C. atque plu
Pella encaust
z. M. tamen
collo felicite
ut. videntur
odice mentitur
arctius vici pat
abut,

Duicentibus
z. D. hic impo
tuphius apud
capitulum numerum
volumen capitulo
urum de glo
z. C. atque plu
Pella encaust
z. M. tamen
collo felicite
ut. videntur
odice mentitur
arctius vici pat
abut,

Duicentibus
z. D. hic impo
tuphius apud
capitulum numerum
volumen capitulo
urum de glo
z. C. atque plu
Pella encaust
z. M. tamen
collo felicite
ut. videntur
odice mentitur
arctius vici pat
abut,

Duicentibus
z. D. hic impo
tuphius apud
capitulum numerum
volumen capitulo
urum de glo
z. C. atque plu
Pella encaust
z. M. tamen
collo felicite
ut. videntur
odice mentitur
arctius vici pat
abut,

Duicentibus
z. D. hic impo
tuphius apud
capitulum numerum
volumen capitulo
urum de glo
z. C. atque plu
Pella encaust
z. M. tamen
collo felicite
ut. videntur
odice mentitur
arctius vici pat
abut,

Duicentibus
z. D. hic impo
tuphius apud
capitulum numerum
volumen capitulo
urum de glo
z. C. atque plu
Pella encaust
z. M. tamen
collo felicite
ut. videntur
odice mentitur
arctius vici pat
abut,

Duicentibus
z. D. hic impo
tuphius apud
capitulum numerum
volumen capitulo
urum de glo
z. C. atque plu
Pella encaust
z. M. tamen
collo felicite
ut. videntur
odice mentitur
arctius vici pat
abut,

Duicentibus
z. D. hic impo
tuphius apud
capitulum numerum
volumen capitulo
urum de glo
z. C. atque plu
Pella encaust
z. M. tamen
collo felicite
ut. videntur
odice mentitur
arctius vici pat
abut,

Duicentibus
z. D. hic impo
tuphius apud
capitulum numerum
volumen capitulo
urum de glo
z. C. atque plu
Pella encaust
z. M. tamen
collo felicite
ut. videntur
odice mentitur
arctius vici pat
abut,

Duicentibus
z. D. hic impo
tuphius apud
capitulum numerum
volumen capitulo
urum de glo
z. C. atque plu
Pella encaust
z. M. tamen
collo felicite
ut. videntur
odice mentitur
arctius vici pat
abut,

Duicentibus
z. D. hic impo
tuphius apud
capitulum numerum
volumen capitulo
urum de glo
z. C. atque plu
Pella encaust
z. M. tamen
collo felicite
ut. videntur
odice mentitur
arctius vici pat
abut,

Duicentibus
z. D. hic impo
tuphius apud
capitulum numerum
volumen capitulo
urum de glo
z. C. atque plu
Pella encaust
z. M. tamen
collo felicite
ut. videntur
odice mentitur
arctius vici pat
abut,

Duicentibus
z. D. hic impo
tuphius apud
capitulum numerum
volumen capitulo
urum de glo
z. C. atque plu
Pella encaust
z. M. tamen
collo felicite
ut. videntur
odice mentitur
arctius vici pat
abut,

Duicentibus
z. D. hic impo
tuphius apud
capitulum numerum
volumen capitulo
urum de glo
z. C. atque plu
Pella encaust
z. M. tamen
collo felicite
ut. videntur
odice mentitur
arctius vici pat
abut,

Duicentibus
z. D. hic impo
tuphius apud
capitulum numerum
volumen capitulo
urum de glo
z. C. atque plu
Pella encaust
z. M. tamen
collo felicite
ut. videntur
odice mentitur
arctius vici pat
abut,

Duicentibus
z. D. hic impo
tuphius apud
capitulum numerum
volumen capitulo
urum de glo
z. C. atque plu
Pella encaust
z. M. tamen
collo felicite
ut. videntur
odice mentitur
arctius vici pat
abut,

Duicentibus
z. D. hic impo
tuphius apud
capitulum numerum
volumen capitulo
urum de glo
z. C. atque plu
Pella encaust
z. M. tamen
collo felicite
ut. videntur
odice mentitur
arctius vici pat
abut,

Duicentibus
z. D. hic impo
tuphius apud
capitulum numerum
volumen capitulo
urum de glo
z. C. atque plu
Pella encaust
z. M. tamen
collo felicite
ut. videntur
odice mentitur
arctius vici pat
abut,

Duicentibus
z. D. hic impo
tuphius apud
capitulum numerum
volumen capitulo
urum de glo
z. C. atque plu
Pella encaust
z. M. tamen
collo felicite
ut. videntur
odice mentitur
arctius vici pat
abut,

Duicentibus
z. D. hic impo
tuphius apud
capitulum numerum
volumen capitulo
urum de glo
z. C. atque plu
Pella encaust
z. M. tamen
collo felicite
ut. videntur
odice mentitur
arctius vici pat
abut,

Duicentibus
z. D. hic impo
tuphius apud
capitulum numerum
volumen capitulo
urum de glo
z. C. atque plu
Pella encaust
z. M. tamen
collo felicite
ut. videntur
odice mentitur
arctius vici pat
abut,

Duicentibus
z. D. hic impo
tuphius apud
capitulum numerum
volumen capitulo
urum de glo
z. C. atque plu
Pella encaust
z. M. tamen
collo felicite
ut. videntur
odice mentitur
arctius vici pat
abut,

Duicentibus
z. D. hic impo
tuphius apud
capitulum numerum
volumen capitulo
urum de glo
z. C. atque plu
Pella encaust
z. M. tamen
collo felicite
ut. videntur
odice mentitur
arctius vici pat
abut,

Duicentibus
z. D. hic impo
tuphius apud
capitulum numerum
volumen capitulo
urum de glo
z. C. atque plu
Pella encaust
z. M. tamen
collo felicite
ut. videntur
odice mentitur
arctius vici pat
abut,

Duicentibus
z. D. hic impo
tuphius apud
capitulum numerum
volumen capitulo
urum de glo
z. C. atque plu
Pella encaust
z. M. tamen
collo felicite
ut. videntur
odice mentitur
arctius vici pat
abut,

Duicentibus
z. D. hic impo
tuphius apud
capitulum numerum
volumen capitulo
urum de glo
z. C. atque plu
Pella encaust
z. M. tamen
collo felicite
ut. videntur
odice mentitur
arctius vici pat
abut,

Duicentibus
z. D. hic impo
tuphius apud
capitulum numerum
volumen capitulo
urum de glo
z. C. atque plu
Pella encaust
z. M. tamen
collo felicite
ut. videntur
odice mentitur
arctius vici pat
abut,

Duicentibus
z. D. hic impo
tuphius apud
capitulum numerum
volumen capitulo
urum de glo
z. C. atque plu
Pella encaust
z. M. tamen
collo felicite
ut. videntur
odice mentitur
arctius vici pat
abut,

Duicentibus
z. D. hic impo
tuphius apud
capitulum numerum
volumen capitulo
urum de glo
z. C. atque plu
Pella encaust
z. M. tamen
collo felicite
ut. videntur
odice mentitur
arctius vici pat
abut,

Duicentibus
z. D. hic impo
tuphius apud
capitulum numerum
volumen capitulo
urum de glo
z. C. atque plu
Pella encaust
z. M. tamen
collo felicite
ut. videntur
odice mentitur
arctius vici pat
abut,

Duicentibus
z. D. hic impo
tuphius apud
capitulum numerum
volumen capitulo
urum de glo
z. C. atque plu
Pella encaust
z. M. tamen
collo felicite
ut. videntur
odice mentitur
arctius vici pat
abut,

Duicentibus
z. D. hic impo
tuphius apud
capitulum numerum
volumen capitulo
urum de glo
z. C. atque plu
Pella encaust
z. M. tamen
collo felicite
ut. videntur
odice mentitur
arctius vici pat
abut,

Duicentibus
z. D. hic impo
tuphius apud
capitulum numerum
volumen capitulo
urum de glo
z. C. atque plu
Pella encaust
z. M. tamen
collo felicite
ut. videntur
odice mentitur
arctius vici pat
abut,

Duicentibus
z. D. hic impo
tuphius apud
capitulum numerum
volumen capitulo
urum de glo
z. C. atque plu
Pella encaust
z. M. tamen
collo felicite
ut. videntur
odice mentitur
arctius vici pat
abut,

Duicentibus
z. D. hic impo
tuphius apud
capitulum numerum
volumen capitulo
urum de glo
z. C. atque plu
Pella encaust
z. M. tamen
collo felicite
ut. videntur
odice mentitur
arctius vici pat
abut,

Duicentibus
z. D. hic impo
tuphius apud
capitulum numerum
volumen capitulo
urum de glo
z. C. atque plu
Pella encaust
z. M. tamen
collo felicite
ut. videntur
odice mentitur
arctius vici pat
abut,

Duicentibus
z. D. hic impo
tuphius apud
capitulum numerum
volumen capitulo
urum de glo
z. C. atque plu
Pella encaust
z. M. tamen
collo felicite
ut. videntur
odice mentitur
arctius vici pat
abut,

Duicentibus
z. D. hic impo
tuphius apud
capitulum numerum
volumen capitulo
urum de glo
z. C. atque plu
Pella encaust
z. M. tamen
collo felicite
ut. videntur
odice mentitur
arctius vici pat
abut,

Duicentibus
z. D. hic impo
tuphius apud
capitulum numerum
volumen capitulo
urum de glo
z. C. atque plu
Pella encaust
z. M. tamen
collo felicite
ut. videntur
odice mentitur
arctius vici pat
abut,

Duicentibus
z. D. hic impo
tuphius apud
capitulum numerum
volumen capitulo
urum de glo
z. C. atque plu
Pella encaust
z. M. tamen
collo felicite
ut. videntur
odice mentitur
arctius vici pat
abut,

Duicentibus
z. D. hic impo
tuphius apud
capitulum numerum
volumen capitulo
urum de glo
z. C. atque plu
Pella encaust
z. M. tamen
collo felicite
ut. videntur
odice mentitur
arctius vici pat
abut,

Duicentibus
z. D. hic impo
tuphius apud
capitulum numerum
volumen capitulo
urum de glo
z. C. atque plu
Pella encaust
z. M. tamen
collo felicite
ut. videntur
odice mentitur
arctius vici pat
abut,

Duicentibus
z. D. hic impo
tuphius apud
capitulum numerum
volumen capitulo
urum de glo
z. C. atque plu
Pella encaust
z. M. tamen
collo felicite
ut. videntur
odice mentitur
arctius vici pat
abut,

Duicentibus
z. D. hic impo
tuphius apud
capitulum numerum
volumen capitulo
urum de glo
z. C. atque plu
Pella encaust
z. M. tamen
collo felicite
ut. videntur
odice mentitur
arctius vici pat
abut,

Duicentibus
z. D. hic impo
tuphius apud
capitulum numerum
volumen capitulo
urum de glo
z. C. atque plu
Pella encaust
z. M. tamen
collo felicite
ut. videntur
odice mentitur
arctius vici pat
abut,

Duicentibus
z. D. hic impo
tuphius apud
capitulum numerum
volumen capitulo
urum de glo
z. C. atque plu
Pella encaust
z. M. tamen
collo felicite
ut. videntur
odice mentitur
arctius vici pat
abut,

Duicentibus
z. D. hic impo
tuphius apud
capitulum numerum
volumen capitulo
urum de glo
z. C. atque plu
Pella encaust
z. M. tamen
collo felicite
ut. videntur
odice mentitur
arctius vici pat
abut,

Duicentibus
z. D. hic impo
tuphius apud
capitulum numerum
volumen capitulo
urum de glo
z. C. atque plu
Pella encaust
z. M. tamen
collo felicite
ut. videntur
odice mentitur
arctius vici pat
abut,

Duicentibus
z. D. hic impo
tuphius apud
capitulum numerum
volumen capitulo
urum de glo
z. C. atque plu
Pella encaust
z. M. tamen
collo felicite
ut. videntur
odice mentitur
arctius vici pat
abut,

Duicentibus
z. D. hic impo
tuphius apud
capitulum numerum
volumen capitulo
urum de glo
z. C. atque plu
Pella encaust
z. M. tamen
collo felicite
ut. videntur
odice mentitur
arctius vici pat
abut,

Ppter nomen domini ihesu. **E**t cū ei suadere non possemus. qui eius vita pauli vel de morte. **D**icentes: domini voluntas had voluntate domini. sive mori. sive vivere. fiat. **P**ost dies autē istos prepartati ascendebamus hierusalem. **C**lenerūt autē ex discipulis a cœrea nobiscum adducētes hūc apud quē hospitaremur iasonem quem olim fidelē salutasset: narrabat per singula q̄ deus fecisset in gentibus p̄ ministerium illi. **A**t illi cum audissent gratias ei agētes. magnificabant deum: dixeruntq̄ ei. **C**lides frater quot milia sunt in iudeis. qui crediderunt: et omnes fratres legatos legis aduersum te. **S**icut et zelus. emulatores sunt legis. **A**udierūt autē de te. quia dissensionē doceas a moysi. eorum qui p̄ gentes sunt iudeoz dicens. non debere eos circūcidere filios suos: neq̄ sicut antiquā in sinagoga vel versari in lege. secundum zuetudinem ingredi in templū vel faciendū ē. **N**ecesse ē vel oportū. **Q**uid ergo ē? **C**uius oportet conuenire multitudinē: audient enim te supuenisse. **N**oc ergo fac quod dicimus: sūt nobis viri quattuor votum habētes sup se. his assumptis sanctifica te cū illis. et impende in illis. vt radant capita. et sciant omnes. quia quē de te audierunt falsa sunt: sed ambulās et ipsa quasi d. nō p̄tra legē nos dicimus modo. se custodieris legem. **D**e his autē qui crediderunt ex gentibus nos non tantū dicentes: sī nihil tale custodire possunt ut obliterent se ab idolatria. **I**scrīpsimus iudicātes: vt abstine-

ant se ab idolis immolato. et sanguine. et suffocato. et fornicatione. **T**unc paulus assumptis viris. radens caput. postera die purificatus. cum illis donec offerret eccl. intravit in templum. annuncians finem. expletionē dierū purificationis: donec offerret p̄ unoquoq; oblatione eorum. **C**um autē septem dies p̄summarent. hi qui de asia erant cum vidissent eum in templo. contitterunt omnem populū. et iniecerunt ei manus clamantes: **C**lir israelite adiuuate. hic est homo. q̄ sicut credētes docebat esse verā hierusalem. et nouā legē preferebat. et locum esse dei dicebat tam eccliam. aduersus populum. et legem et locum hunc. omnes ubiq; docens: insup et gētiles induxit in templū. scilicet hierusalē vel templum. et violauit sanctū istum locū. **C**lerderant enim trophimum ephesii in civitate cum ipso: quē estimaverunt quoniā in templum introduxisset paulus. **C**ommota est autē civitas tota: et facta ē cursio populi. **E**t apprehendentes pauluz trahebant eum extra templum: et statim clausē sunt ianuz. **Q**uerentibus autē eum occidere. nūc nūc funditur hierusalē. Qui statim assumptis militibus et centurioni bus: decurrunt ad illos. **Q**ui cum suis parati erant. vel iam incepérat. vidissent tribunum et milites: et cesauerunt percutere paulum. **T**unc ascendens tribunus apprehēdit eum. et iussit alligari catenis dubiis: et interrogabat quis esset: et diversi dicebant. quia certā causam non habebant. quid fecisset? **A**lij autē aliud clababant in turba. **E**t cum nō posset certum cognoscere q̄ tumultu:

ingredi stante adhuc templo et sua religione quā in sacramentis noni testamēti salutē habituri. sed credētes et gentibus phibebātur ad legē cōueriti: q̄ tamē legis mandata ad mores et mundiciā corporis p̄tinēta. vt ē. **N**on concupisces zē. diligēter obsernare iubebant. **Q**uarta sīno dus hierosolimis hec habita ē. **P**riū fuit de electione alterius apostoli p̄ iuda. **S**ecunda de electione se p̄tem diaconoz. **T**ercia de circūcisione nō iponenda illis. q̄ cēdebant de gentibus. **Q**uarta hec de inde is illo tempore nō phibebāt. **S**ed iuste necessitas etigeret. legalib; cerimonijs iniciari: ppter scandalum eoz. q̄ putabant apostolos leges moyli sicut idola triū dogmata dānare

Quia que de te au. sal. **B**. **N**on enī ita repbas legalia sicut dīcū est. si autē ideo celebraret ut a cōtione simul

Cum uenisset ad gradus. **B.** Brad? telcentioris te templo sed ascensionis castra significat.

Nōne tu es egi. **Be.** Quidā egipcius uenerat in iudeaz qui fides sibi ppetet magica arte plicens xxx. milia iudeoꝝ con gregauit. quos ducēs p teſerū. venit ad monte olineti. parat? irruere in hierusalem; et eam sibi subiugare. sed occursēs ei felix cū armatis. egipcio cui paucis fugato. alios occidit.

Grecē nosti? **B.** Interrogatio vel af firmatio. quia vt pustat tribunus grecā lū gua loquebat. vel ne iudei cognoscerent.

Quatuor milia **xc.** **Be.** Non ē de hoc numero satellitū inter tribunū qui bēc locutus ē. et iosephus qui de egipcio scriptit habenda p̄trouersia. potuit em̄ primo cum paucis tirannidē exercitibus adueniens. postea plures publica frande p̄iunisse. **Tē** pore ante felicis. hoc gen latronū surrexit q̄ sicas. id ē. gladios b̄enes manu gestantes. populo p̄mitte. culte vulnerabāt. vt q̄relaz mors p̄ueniret et p̄fessō. lateret.

A tharso ci. **B.** Quo captus cū pare tubis p̄migravit.

C. .XXII. **Natus i tharso.** **Be.** Natus in opido galilei giscali nomine fuit paulus: quo capto a romanis cum parentib⁹ suis tharso in cilicię migravit. ob studiū autē legis hiero solitam venies: a gamalielē est eruditus. Non vocat se ciuēti. sed municipē. a municipio. i. territorio illius ciuitatis: in qua nutritus ē. Dicit municipium q̄ tantū munia. i. tributa debita. v̄l mūnera reddat. **Quāus** vero giscali natus. tū se tharsensem dicit. Sicut christus i bethelem natus. nazarenus appellatus.

† suorū militū. ne iudei occiderēt cū iuſſe duci eum iñ caſtra. Et cum **†** s̄ quibus ascenditur tēplū. veniſſet ad gradus: p̄tiḡt ut por **†** ſideo a ſoribus portabat.

tare fa militibus p̄opter vim populi. Sequebaſ eum multitudo **†** had morte. noli inquirere cauſaz ſhoc dicitū ē. **†** cū parente eius inducto. nō tamē a gradibus exerat. populi clamans: **Lolle eum.** Et cum cepiſſet duci in caſtra paul⁹: dicit tribuno. **Si licet mihi loqui aliquid ad te:** Qui dixit grece: nōſti? Nonne tu es egipcius. qui ante hos dies tumultum concitasti: et eduxisti in desertū quattuor **†** gladiatorū. ſic enī gladius dicitur. milia virorū ſicariorum: Et dixit ad eum paulus: **Ego homo sum nō egipcius.** quidez iudeus. a tharſo cilicie nō **†** ſquidē libri. p̄ municipis habent eius ſmu na capiens. i. centū **†** ſqua diceret romanus censum. p̄fessus ſqua veter ſum. ignorez ciuitatis municipis. **R**ogo autē te: p̄mitte me loqui ad populum. Et cum ille p̄misſet. paulus stans i gradibus. annuit manu ad plebem. et magno silentio facit totus populus intelligeret. vel vt plus taceret. allocutus est hebreā lingua dicens.

C. .XXII.

ſcoeni

Tri fratres et ſeniores patres audite quam ad vos nunc redio rationē. Cum audiſſent autē. quia hebreā lingua loquereſ ad illos: magis preſtit̄runt silentium. Et dixit. Ego sum vir iudeus nat⁹ tharſo cilicie. nūtritus autē in ciuitate iſta ſecus **†** ſad obsequiū. vel quia puer et humilis. ſed bat ad pedes magistri. pedes gamalielis. erudit⁹ iuxta ſimilitudinē vel zelator aduersus christianos. veritatem paternę legis. ſimulat̄r legis ſicut et vos omnes eſtis **†** ſchrisi quā uicē predico. bodie. Qui hanc viam pſecutus **†** ſchrisianorū vel stephani. vel mori paratus pro lege. ſum uſq; ad mortē: alligās et tra dens in custodias viros ac mulie-

† ſerptum vocat in testimonium. res. ſicut princeps ſacerdotū mihi ſerborū in p̄ſenti. vel epiftolē testimonium p̄tinxerat.

bi testimonium reddit et omnes maiores natū. a quibus et epiftolas accipiēs ad fratres damascū p̄gebam: ut adducerē inde uincos in hierusalē. ut punirent. factum est autē eunte me. et appropinquā **†** ſit ſeat ſole. eſſe lucidior. lux que circumfulſit eum. te damasco. media die ſubito de ſa deo celo circumfulſit me lux copiosa. et decidens in terra: audiui vocē de celo dicentem mihi: **Saule. Saule** quid me pſequeris? Ego autē reſponſi: **Deū eſſe credebat qui de ſurium loquebatur** ſpondi: **Quis es domine?** dixit

et ad me: **Ego sum ihesu nazarens** que tu pſequeris. Et qui me ſuo facie. cum erant. lumen quidē viderunt vocem autē eius non audierūt qui ſte cognoscēs tibi obediā. loquebāt mecum. Et dixi: **Quid faciam domine?** Dominus autē dixit ad me: **Surgē vade damaſcum:** et ibi tibi diceſ de omnibus que te oporteat facere. Et cum nō ſeque excederat me. viderē p̄e claritate luminis illius ſuō ad oculū. ad manus deductus a comitibus veni damascū. Ananias autē qui ſidoneus ſe testimonium habebat a deo ſed plus credebatur iudeis. **dami** vir ſecundum legē ſe testimonium habens ab omnibus coabitantibus iudeis. veniēs ad me et aſtans dixit mihi: **Saule frater** respice. Et ego eadem hora reſpetu ſuō recens deus. ut iudei putabant. **xi in eum.** At ille dixit: **Deus paſtrum noſtroꝝ p̄ordinauit te ut co**

gnosceres voluntatē eius. ut vide ſchrisi vel euāgelium. **res iſtum. et audires vocē ex ore** ſchrisi nō apolloz. nō enī ab homib⁹. vel p̄ hominē. **tei** ſe: qui eris testis illius ad om̄i ſe ſcrip̄tū ſe ſamā ſuā. vel ad om̄es etates p̄dictiones linguis ſeruſ. ſin luce fulgēti. **nes homines eoꝝ que vidisti et ſuō voce vocāte.** **taudiſti. et nunc quid moraris?**

Emulator legis.

B. In grecō emula tor legis tei exiftens ſcdm illnd. testimonium illis perhibeo p̄ emulationem tei habet. ſed n̄ ſcdm ſāam **Saule. Saule.** **Ra.** Quidā trem plaria bñt. ſaul. ſaul. ut ostendat de nomine ſaulis ſaulā nomina tum esse.

Lumen quidē

ui. ii. 10. xc. 10. **B.** Hu pra te hac viſione narrat hystoria. q̄ co mites illius ſtarē ſtu p̄facti. audiētes quidez vocem: neminem autē vidētes. unde col ligit eos ſonuz vocis phis nō diſcrimē verbozum audisse.

Audierunt. **B.**

Intellecerunt. ſed ſolū ſonu ſonis pauli. vel eius q̄ paulo loq̄bat.

Et ibi tibi di. **B.** Exemplum humilitatis p̄tra doctores non dilputādi nec te nobis p̄sumendi quasi a deo ſumus edociti.

Saule fra. resp.

B. Duo erāt oculi pauli. exceſatio. et illuminatio: et ideo me rito credidit.

Preqordianit te.

B. Conueniēs odo. primo p̄ordinat̄ in pſcientia tei. tein decognoscit veritatē. videri iſtū. audit ex ore ipſius. poſtea fit te ſis eoꝝ que aguouit vidiſt̄. audiſt̄.

Sicri in stupore
zc. 18. **Hoc nō war**
rat ad elationē sed p
pter necessitatē: vt vi
deatur idoneus euan
gelizare gentibus.

Consentiebam:
Ra. Confidēdo q
p̄ficiat: notat quia nō
occidit: nō cedens ac
cipiat p̄ occidens.

Domiūtib⁹
eis h̄eli sua. B.
In passione christi so
lus lacerdos de thro
no exiliens vestimenta
sedit: quia tunc sacer
dotū retus erat imu
tandū. Nunc vero qz
tota ḡs gloria regni
spolianda erat: om̄es
indumenta p̄cīunt: z
clamorem puluere mi
xiū ad celum tollunt.
secundum illud: Hu
perbia eorum qui te
odeūt q̄scēdūt semp.

Ego multa sam.
zc. B. Alia editio
manifestius insinuat
quid dixerit tribunus
Dixit tribun⁹ iam fa
cile dicis ciuem roma
num te esse. Ego em
scio quanto precio ci
uitate posedi istam.

Civilitate. B.
Id ē. sociale inter ci
ues querlationez: vel
reipublice admistra
tionez. Non enim tri
bunus civitatis roma
ne ciuis esse nō posset
sed p̄sortium civitatis
emerat: vt esset parti
cps. Paulus eo ma
gis erat ciuis roman⁹
qz nō p̄parando: sed
boc nalcendo h̄ebat.

Ego aut̄ et natus
Be. Id ē. In hoc
sum roman⁹ plus qz
tu: quia nō alibi na
romanum nomē emi;

Exurge z baptizare z abluere pec
cata tua: inuocato nomine ipsius
z locū z temp⁹ pacerte. † post magnū cir
cūm de damasco redit.
Factum ē autem reuertēti mihi
† sancta caritate. † ne satanas illuderet
† domo dei.
in h̄ierusalē. z oranti in tēplo
z sextā. ali ponut in pauze. ali alienatione.
fieri me ī stupore metis. z videre
z Christus z necessitate z admonitione dei
omnia fecit.
illum dicentez mibi: festina. Et
exi velociter de h̄ierusalē: quoni
am nō recipient testimoniu⁹ tuum
de me. Et ego dixi domine. ipsi sci
tis exemplū mce p̄uersiōnis.
unt quia ego eram cōcludens in
carcerem: z cedens p̄ sinagogas
eos qui credebant in te. Et cū fū
deretur sanguis stephani testis
tui. ego astabam. z p̄sentiebam: z
custodiebā vestimenta iterficiēti⁹
illum. Et dixit ad me. Claude. quo
niam ego ad nationes longe mit
tam te. Audiebat autem eum usq
z suuītā te ad nationes
z ad hoc verbū. z leuauerūt vocez
ſtribuno. suam dicentes. Tolle de terra hu
iūsmodi: non em̄ vas ē eum viue
re. Ulociferantibus autem eis. z
† si occideret eum. vel in signū merorū.
Ip̄cientibus eis vestimenta sua. z
z vel merore. vel more brutorū animaliū.
puluere iactantibus in aereim. ius
† quia prius preparati fuerat nunc impletum
sit tribunus induci eum in castra
† ut eius tormentis latiare
z flagellis cedi. z torqueri euz: vt
† video iussit nō occidi.
Sciaret propter quā causam sic ac
claimarent ei. Et cum astrinxisset
ad flagellandum
eum loris: dixit astanti sibi centu
rioni paulus: Si hominez romā
† iudicario ordine nullo reatu p̄uictum.
num z indemnati licet vobis fla
gellare: Quo auditō centurio ac
cessit ad tribunum: z nunciauit di
cens. Quid acturus es: hic enīz
ciuis romanus ē. Accedens autē
tribunus. dixit illi: Dic mihi si tu
ciuis romanus es: At ille dixit: Etiam.

Et respondit tribunus: Ego mul
ta summa civilitatē hanc consecu
tus sum. Et paulus ait: Ego autē
z natus sum. Protinus ergo dis
cesserunt ab illo: qui eum torturi
erant. Tribunus quoq̄ timuit.
postq̄ rescivit quia ciuis roman⁹
esser: z quia ligasset euz. Postera
autē die volens scire diligentius.
qua ex causa accusaref a iudeis.
soluit eum. z iussit sacerdotes con
uenire z omne p̄ciliū: z p̄ducēs
paulum statuit inter illos.

C. XXIII.

Attendens autem
in cōciliū paulus ait: Cliri fratres
† quia ignorans p̄ficiatus sum. † freus non
sum. ego omni⁹ p̄scientia bona p̄uersa
tus sum ante deum usq; in bodi
ernum dicim. Princeps autem sa
cerdotum ananias p̄cepit astanti
bus sibi percutere os eius. Tunc
paulus dixit ad eum. Percutiet
† quia videris esse qd̄ n̄ es. † super cathedrā
te deus paries dealbate. Et tu se
† sp̄zno iudicio. z fieri supfice ex tuo sensu.
† que dicit educ blasphemā extra castra. z la
pidet eum omnis populus.
dens iūdicās me secūdū legem:
† sicutē innocentē z iūstū nō opprimes. z
maledices.
z contra legem iūbes me percuti
Et qui astabant dixerunt: Sum
vt reū p̄ficiōs eū esse ostēdant.
mūm sacerdotē dei maledicis. Di
xit autem paulus: Nesciebam fra
tres. quia princeps ē sacerdotum
† video nō esc̄ebā. quia si sc̄em principem
esse reū esc̄em.
Scriptum ē enim: Princepem
populi tui nō maledices. Sc̄ies
autē paulus. quia vna pars esset
saduceorū. z altera phariseorū
exclamauit in p̄cilio: Cliri fratres
ego phariseus suz fili⁹ phariseorū
despe z resurrectione mortuorū

sed in ipsoz civilitate
sum p̄genitus.

C. XXIII.

Percutiet. B.
Non percutiat: quia
p̄phetia ē nō malcdi
ctio. paulo dicente:
Benedicite. z nolite
maledicere. Et itemz
Benedicite maledicē
tibus. hoc aut̄ non so
lum te anania. sed z
de sacerdotio indeqz
acciendū ē. qd̄ p̄ ve
ten lege. z fieri lugfi
cie dealbato parieti
compat. Alia exēpla
ria habet p̄cītātē. qd̄
i.ō ex iracundia. sed i
spiratione diuina di
xit apostolus.

Percutiet te d.p

d. B. Non p̄turba
tione animi motus b
dit. quia illud p̄tī
ficū simile paniei de
albato p̄cītēdū erat
z destruendū supē
niente christi sacerdo
tio. qd̄ p̄dīcantibus
apostolis ē rēuelatū.
Et ideo ait: pentiet.
futurū esse significās
Et tranquillo autem
animo hoc dixerit: se
quēs respōsio ostēdit
nesciebā fratres. quia
princeps ē sacerdotū.

Nesciebā quia
princeps ē ia. B.

Id ē. Non cognosce
bam esse ananias. vel
subtiliter dicit se neli
rep̄cipē. qz sacerdo
tū indeqz rep̄batū ē
Be. Et si hunc ve
re nonerat. ī nouo. t.
principē nō esse sacer
dotū. tamē erudiens
alios modestius se ha
bere erga eos quorū
sunt i potestate; tempe
rate responder.

Sc̄ies aut̄ pau.

Be. Hicu vñitas
bonoz vñlis ē. sic ma
lorū vñitas semper bo
nis ē nocua. ido pa
lus p̄fectorēs suos
dissociare satagit: vt
quē vñti cinxerāt. dis
sociati laxarent. Sic
mare rubrū qd̄ solidū
filios israel artauerat
dinisum ab egyp̄to li
beravit. Q autē se fili
um phariseoz. sine in
tra grecū filiū phari
sestat. hoc ē qd̄ su
pra gloriabat. se ante
pedes gamalielis qui
phariseus erat. p̄p̄b
tas z legem didicisse,

Dpharisei autem.
Ra. Angelus et spiritus
tuis sanctus, vel resurrectio
nem angelum, ut
id est angelus quod spi
ritus.

**Quid si spiritus
locutus est ei.** R.
Hoc apparebat iuxta hie
ronimum sadduceos
spiritus sanctus non profe
ri: angelos, et id est spi
ritus noiantur angelum
quia hoc nouerat con
tra eum esse illis.

**Ne discerpe ab
eis.** R. Sadduce
is volenteribus eum rape
vel ab utrisque simili
pudentibus.

Denouerunt se d.
Be. In greco ana
themizauerunt, hoc
verbum quoniam sit au
ctoritatis: non enim qui
anathemate sacerdo
tali a societate christi
et ecclesie alienantur.

**Neque manduca
neque bibitu.** R.
Be. Cum dominus
dicat beati qui esuri
unt et sitiunt iusticiam
Illi ecclera iniquitate
esurunt sanguinem siti
unt adeo ut etiam ci
bos abdicent: donec
morte iusti satientur, sed
non est sapientia, non est
prudentia vel prouidium
pro deum, eripitur enim
paulus ab eorum ini
diis, ut seruat rome
testimonium reddat
christo.

ego iudico. Et cum hec dixisset:
facta est dissensio inter phariseos et
sadduceos: et soluta est multitudo

Sadducei autem dicunt non esse resur
rectionem neque angelum neque spiritum

Dpharisei autem utramque profiterentur.
Factus est autem clamor magnus
et exurgententes quidam phariseorum
pugnabant dicentes: nihil male
inuenimus in homine isto. Quid
si spiritus locutus est ei aut angelus?

Et cum magna dissensio facta esset
timus tribunus ne discerperetur
paulus ab ipsis, iussit milites de
scendere et rapere eum de medio
eorum; ac deducere eum in castra

Dequenti autem nocte assistens ei
ad opportunitatem solatio significat eum
de cetero laboraturum, vel solitum est volenter
stuprari coram multis.

dicitur: **C**onsrens esto. Sicut
enim testificatus es de me in hieru
salem: sic te oportet et rome testifi
cari. Facta autem die collegerunt se
quidam ex iudeis, et deuouerunt se
dicentes: neque manducatores, ne
que bibitatores: donec occiderent pau
lum. Erant autem plusquam xl. viri
qui hanc coniurationem fecerant.

Qui accesserunt ad principes sa
cerdotum et seniores, et dixerunt:
Deuoitio deuouimus nos nihil
gustatores, donec occidamus pau

lum. Nunc ergo vos non facite
tribuno cum pessimo, ut adducat il
lum ad vos: tanquam aliquid certius
cognitum de eo. Nos vero prius
quam appropiet: parati sumus inter
ficere illum. Quod cum audisset fi
lius sororis pauli, insidias venit

et intravit in castra: nunc auitque
paulo. Vlocans autem paulus ad se
vnum ex centurionibus ait: Ado
lescentem hunc perduc ad tribunum:
habet enim aliquid indicare illi.

At ille quidem assumens eum, duxit
ad tribunum, et ait: **C**inctus paulus
rogauit me hunc adolescentem per
ducere ad te, habentem aliquid loquit
ibi. Apprehendens tribunus manu
illius, secessit cum eo seorsum, et in
terrogauit illum: Quid est quod ha
bes indicare mihi? Ille autem dixit:
Iudeis queritur rogare te, ut crastina
die paulum producas in pectiliu:
quasi aliquid certius inquisituri
sint de illo. Tu vero ne credideris
illis. Insidiatur enim ei ex eis viri
amplius quam xl, qui se deuouerunt
non manducare neque bibere, donec
interficiant eum: et nunc parati sunt
expectantes, permisum tuum. Tribu
nus igitur dimisit adolescentem, pre
cipiens ne cui loqueretur, quoniam
hec nota sibi fecisset. Et vocatis
duobus centurionibus dixit illis:

Dparate milites ducentos ut eant
versus cesaream, et equites lxx, et la
cearios ducentos, a tercia hora
noctis, et iumenta parate, ut impo
nentes paulum: cum salnum produ
cens ad presidem, quasi minor ad maiorem
rent ad felicem presidem. Timuit
enim ne forte raperet eum iudei et
occideret, et ipse postea calumiam su
stineret, scribens epistolam continet
tem uerba hec. Claudi lisias op
timo presidi felici salutem. Cirum
hunc comprehensum a iudeis, et

Dparate milites.
Ra. Hoc idoneum in
dei auferret, et ipse tri
bunus criminis accu
saret apud presidem tam
quam accepturus pecuni
am a iudeis, et periculum
mortis pauli.

Depos sacerdos
qui loqueretur
ribus quibus
dam oratores
aduersus p
cepit accus
Lum in mu
corrigan
am: semper
time felic
Ne diutiu
breuerit a

incipientē iterfici ab eis: supuenies
cum exercitu eripui: cognito quia
romanus est. **C**olensq; scire cau-
sam quā obijciebat illi · deduci eū
in concilium eoz · quē inueni accusa-
ri de questionibus legis ipsorum:
nihil vero dignum morte aut vin-
culis habentē crimen. **E**t cū mihi
platum esset de isidijs q̄s paraue-
rant ei · misi ad te eum: denunciās
et accusatoribus ut dicāt apud te
Milites ergo secundū p̄ceptum
sibi assumētes paulum · duxerunt
^{† sc̄iūtātē de noīc antipatris dictā.}
illum nocte in antipatridem. et po-
stera die dimissis equitib⁹ vt irēt
^{spedetres hab antipatride sequentes}
cū eo: reuersi sunt ad castra. **Q**ui
cum venissent c̄sareā · tradidis-
sent epistolā p̄ sidi · statuerunt an-
te illum et paulū. **C**um legisset aut̄
et interrogasset de qua p̄uincia es-
set · et cognoscēs q̄a de cilicia eēt:
audiam te inquit cū accusatores
tui venerint. **J**ussitq; in p̄etorio
^{antiqui presidii}
herodis custodiri eum.

C. .XXIII.

Dicit quiq; au-
^{had accusandū paulū}
tem dies descendit prin-
ceps sacerdotū ananias cū senio-
^{† qui loqueret p̄tra paulum.}
ribus quibusdam · et tertullo quo-
dam oratore: qui adierūt presidē
^{had collationē}
aduersus paulū. **E**t citato paulo
cepit accusare tertullus dicens:
Cum in multa pace agam⁹ p̄ te · et
^{so felix}
corrigant multa p̄ tuam p̄uidenti-
^{multa opa}
am: semp⁹ et vbiq; suscipimus op-
time felix cū omni gratiarū actiōe
^{fōstendam}
Ne diutius aut̄ te p̄traham: oro
breuiter audias nos p̄ tua clemē

tia. Inuenimus hunc hominē p̄e
stiferum et p̄citantem seditiones
omnibus iudeis in vniuerso orbē.
et auctorem seditionis sectę nazā-
^{no. i. Iesu.}
^{fa nazare}
renoz · qui etiā templum violare
conatus ē: quem et apprehensum
voluimus secundū legem nostrā
iudicare. **S**upueniens aut̄ tribu-
nis lisiās · cum vi magna eripuit
eum de manibus nostris: iubēs
accusatores eius ad te venire · a
^{tribuno}
quo poteris ipse iudicans de om-
^{veritatē eorū}
nibus istis cognoscere: de quibus
nos accusamus eum. **A**diecerūt
aut̄ et iudei: dicētes hēc ita se ha-
bere. **R**espondit aut̄ paulus an-
nuēte sibi p̄side dicere. **E**x mul-
^{jq. d. amicīa retrā noui.}
tis annis esse te iudicē genti huic
^{sc̄i fiducia}
sciens · bono anno p̄ me satissimā
^{fa testib⁹}
Potes enim cognoscere · quia nō
^{nō ē antiqui tēpus.}
plus sunt dies mihi q̄d duodecim
^{nō violare tēplū.}
ex quo ascēdi adorare in hierusa-
lem · et neq; in templo inuenerunt
^{questionantē}
me cū aliquo disputantē · aut con-
cursum facientē iurbe · neq; in si-
nagogis · neq; in ciuitate: neq; p̄-
bare possunt tibi de quibus nunc
accusant me. **L**confiteor aut̄ tibi
^{† nazarenū}
^{† hoc iudeus inuenimus aucto rem}
hoc q̄d secundū sectam: quā dicit
^{sectiōne}
heresim sic debuio patri deo meo
^{† vt pharisei nō vi sadducei rep bantes quedā}
de his que illege et p̄phetis.
Tcredens omnibus que in lege et p̄
^{† de resurrectione mortuorū.}
p̄phetis scripta sunt · spem habēs
in deum: quā et hi ipsi expectant
resurrectionē futuram iustorum et
iniquoz. **I**n hoc et ipse studio sine
offendiculo et scientia habere ad
deum et ad homines semp. **D**icit
annos autem plures elemosinas

C. .XXIII.

Nazarenorum.
Be. **E**n illo tempore
christiani p̄ oppatio
nazareni vocabant.
postea iter iudeos sur-
rexit heres q̄ dicta ē
nazarenos: qui christi
sum filiū dei credunt
de maria natū · passū
etiā et resurrexisse oīa
veteris legis mādata
custodiētes. **S**ed dū
voluit iudei et christia
ni esse neutrū sunt.

**Quē et apprehe-
sum.** **I**n hoc loco
quidā nostri codices
minus habet aliquos
versus qui i ḡeo ita
legunt. **Q**uē apprehe-
dimus: et sc̄dm nostrā
legē voluimus iudi-
care: trāsiliēs aut̄ lisi-
as tribunus cū multa
vi de manibus n̄ris.
eduxit iubens eius ac-
cusatores ante te veni-
re: quo possis ipse di-
indicans de omnibus
istis cognoscere z.

Sectam q.d.b.
Be. **M**elius i gre-
co habet secundū viā
quā dicit heresim: sic
deservio patri deo. n̄
enī p̄uenit enī qui gre-
ce locutus ē: dicere se
etiam quā dicit heresim.
cū idem sit latine
secta qđ grece heresim.
Sed ait: sic deservio
patri deo sc̄dm illam
viā quā increduli he-
resim i. sectā vocant.
quasi magis habeant
ptinaciam quilibet se-
ctandi: qđ industriam
recta dinoscēdi.

Patri deo. **B.**
Luius filius demon-
stror nō seruus: vt in
alij codicib⁹ habet.

Agrippa rex et
ber. **B** Dic agrip-
pa qui cī vrore venit
cesareā. filius fuit he-
rodis agrippē. quē an-
geliū iterfecit; qui vī
qđ ad subversionē hie-
rusalem regnū iudeę
tenuit.

appellaſti: ad cēſarem ibis. Et cū
dies aliquot trāſacti eſſent: agrip-
pa rex et bernice deſcenderūt cēſa-
ream ad ſalutandū festum. Et cūz
dics plures ibidē morarent̄. festo
regi iindicauit de paulo dicens:
Clir quidā ē derelictus a felice vi-
ctus. de quo cum eſſem hierosoli-
mis. adierunt me principes ſacer-
dotum et ſeniores iudeoz: postu-
t ſmoris ſecundū leges romanās ſanatio-
nati grata eſſet iudeis.
lates aduersus illū t̄damnationē

Ad quos respōdi. quia non ē con-
ſuetudo romanis donare aliquęz
hominē. priuſq; is qui accusatur
t ſpaciuſ excuſandi.
pſentes habeat accusatores: lo-
cumq; defendendi accipiat ad ab-
luenda criminā que ei obijciunt̄.

Cum ergo huc veniſſent ſine vlla
dilatione. ſequenti die ſedens p
tribunali: iuſſi adduci virum. De
quo cū ſtetiſſent accusatores. nul-
lam cauſam deferebant: de quib;
ego ſuſpicabar malum. **Q**uestio-
nes vero quasda de ſua ſuſtitōe
habebat aduersus eum. et de quo
ſicdm ſenſu iudeoz:
dam ihesu defuncto: quē affirma-
bat paulus viuere. **D**efiſtans aut̄
ego de huiuſmodi queſtione dice-
bam. ſi vellet ire hierosolimam: et
ibi iudicari de iſtis. **P**aulo aut̄z
appellāte. vt ſeruareſ ad auguſti
ſuſticio: iuſſi ſeruari eum do-
nec mittā eum ad cēſarem. Agrip-
pa autē dixit ad festum: Colebaſ
et ipſe hominē audiſe. **C**ras iquit
audies eum. Altera autē die cum
veniſſet agrippa et bernice cū mul-
ta ambitione. et itroiffiſſent in audi-

De quibus ego
ſuſpicabar. **R**.
Dis caris. vel rebus
ſine verbis. de quibus
ego ſuſpicabar. i. ab
accuſatoribus expeſta-
bā. vel mala de quibus
ſuſpicabar. Aliter de
quibus i. accuſatoribus
ſuſpicabar malum. q̄
nihil cauſam dignaz
morte teſerebant.

Sua ſuperſtitio-
ne **R**. Ambor. i.
pauli et iudeoz. legē
vocabat ſuſtitōe.

Cum multa am.
Ra. **C** id eſt. multa
turba ambientē eos
vel cum multo teſide-
rio pauli audiendi.
Be. **P**ro ambitione
ne in greco ponit fan-
tasia. i. multiplex ap-
paratus. et pompa re-
galis offici. qua illū
ambiente vndiq; ſtip-
batur.

torium cū tribunis et viris princi-
palibus ciuitatis: iubete festo ad
ductus ē paulus. **E**t dixit festus:
ſuſdece ſananas et preſentes iudei.
Agrippa rex. et omnes qui ſimul
ad eſtis nobis euz viri. videtis hūc
hominē de quo omis multitudo
iudeorum interpellauit hierosolimis.
ſi no ſolū hierosolimis. ſed etiā in hoc loco. i.
in cēſarea. mispetentes et acclamantes nō
oportere eū viuere amplius. Ego
vero comperi nihil dignū eū mo-
te admifſiſſe. **I**psa autē hoc appelle-
late: ad auguſtū iudicauit mittere.
ſe de testimonio alieuius. p quo uincut̄.
De quo t̄quid certū ſcribam domi-
no nō habeo. **D**ropter qđ pduxi
eum ad vos. et maximē ad te rex
agrippa. ut interrogatione facta:
habeaz quid ſcribam. **S**ine ratio-
ne enim mihi videtur: mittere vīn-
ctū. et cauſam eius nō ſignificare.

C. .XXVI.
H **G**rippa uero
ad paulū ait: **P**ermittit
tibi loqui p temetipſo. **T**unc pau-
lus. extenta manu cepit rationeſ
reddere. **D**e omnibus quibus ac-
cuſor a iudeis rex agrippa. eſtimō
fesse dicendū a te. ſe vel ſi
me beatū apud te: cum ſim me de-
ſtimo me beatū ſi quia pitus eſt iudei
ſuſtudiniſ. **F**eſtus ſodio. **M**arime te ſcien-
te omnia: que apud iudeos ſunt
ſbone ſmale cōſuetudines et queſtiones. pro-
pter qđ obſecro: patienter me au-
diaſ. **E**t quidē vitam meam a iu-
uentute que ab initio fuit in gēte
mea in hierosolimis nouerūt om-
nes iudei. p reſcietes me ab initio
ſi velint testimoniuſ phibere: quo-
niam ſecundū certiſſimam ſectam
noſtre religionis viri phariseus.

C. .XXVI.

De omnibus qui
bus ac. eſti. me.
Be. **H**unc verſum
alia trāſlatio ſic ha-
bet: **E**ſtimō me ipſuz
beatū apud te incipi-
ens rationeſ reddere
bodie. **Q**uod biero.
cī ſua expoſitione ſic
ponit. **D**e omnibus q̄
bus accuſor a iudeis.
O rex agrippa eſtimō
me beatuz. cum apud
te ſim bodie teſende-
dus: qui noſtri omes
iudeoz cōſuetudines
et queſtiones. legerat
eī illud iſaię beatū
qui in aures loquitur
ſapiētiſ. et nouerat tñ
orationis verba. pſice
re. quantū iudei pa-
rentia cognouifſet.

Quid incredibile iudicatur. **R.**
Vel sic rex quod dicas? incredibile iudicatur apud vos et, interrogando, quasi dicat non est incredibile suscita, ut quid ante mortuos in exemplu futuri; vel suscitatur.

Cum occiderentur detul. sen. **R.**
Alia editio occidetis quod detuli sententiā, qualiter occiderentur ipse sententiā dedi.

Detulisti sen. **R.**
Judicani illos occidendos, non ait occidi nisi forte ad occasionē prīneat quod sequit, punitens eos et, et amplius insaniens et.

Contra stimulū. **R.**
Hucusq; sine stimulo resististi. Et nūc si resistis contra stimulū calcitrabis, quod satis durū est, stimulus est ipsa correctio.

Et nunc in spe q; ad patres nōs resurrectionis
repromissionis facta ē a deo. Sto ante tribunal suu, et spe resurgendi. Iudicio subiectus: in qua, rū, tribus nostris nocte ac die seruites in suu, rū, vel pfecti. In s. i. quia christū predico resurrexisse. Sperat deuenire. De qua spe accusor a iudicis rex. Quid incredibile iudicatur apud vos: si deus sicut isti modo existimat mortuos suscitare? Et ego quidez existimauerā me aduersus nomē ihesu nazarenū debere multa contraria agere. quod et feci hiersolimis, et multos sanctorum ego in carceribus inclusi: a principibus sacerdotū potestate accepta. Et cū occiderentur: detuli sententiā. Et pū omnes sinagogas frequenter puniens eos: cōpellebam blasphemare. Et amplius insaniens in se magno affectu, non solū ad proximas in iudea sitas, eos: psequebar usq; in exterias ciuitates. In quibus cum irem metropolim sive pheniciam, damascum, cū potestate et pmissu principum sacerdotū: die media in via vidi rex de celo supra splendorē solis circūfusisse me lumē et eos qui mecum simul erant: omnesq; nos cum decidissimus in terram, audiui vocem loquentē mī. In qua olim deus patribus loqui suuerat re magis credat quod dicitur, s. p. p. nōmē ingeminas ut ad ipsum visionē genere ostēdat, hī hebraica lingua. Haule, saule, quid me psequeris? Durum est tibi etra stimulū calcitrare. Ego autē dixi: Quis es domine? Dominus autē dixit: Ego sum ihesus quem tu psequeris. Sed exurge: et sta sup pedes tuos. Ad hoc enim apparui tibi, ut p̄stituam te ministrum et testem eoz que vidisti, et postea in multis visionibus eoz quibus apparebo tibi, eripi-

ens te de populis et gentibus, in quos ambos. Seci em̄ sunt quas ego nunc mitto te aperire interiores oculos eoz, ut conviertantur a tenebris ad lucem, et de potestate satanā ad deum, ut accipiant remissionem peccatorū, et sortem inter sanctos per fidem quę est in me. Unde rex agrippa non fui incredulus quia de celo est ostēsa visio illa. Celesti visioni: sed his q; sunt da-

masci primū et hiersolimis, et per omnes regionē iudeę, et gentibus annunciatā ut penitentiā ageret, et quererentur ad deū, digna pugnitē opa faciētes. hac ex causa me iudei cum essem in tēplo, comprehensum tentabant interficere. Auxilio autē adiutus dei, usq; ipse uero vel in morte nō cado. in hodiernū diem sto testificans etate vel persona minori atq; maiori: nihil extra dicens. q; ea quę prophetę sunt locuti futura esse et moyses. si passi, hic sensus eoz quod prophetę predixerat et moyses quia primus resurrexit non iterum moriturus.

bilis christus. si primus et resurrectione mortuorū lumen annuntiaturus est populo et gentibꝫ. hec loquente eo et rationē reddente, fuitabilis es de doctrina in doctrinā stus magna voce dixit: **Insanis paule,** multe te litterę ad insanias conuertūt. Et paulus nō insanio inquit optime feste: sed veritatis ita ille sit, p. p. et sobrietatis verba eloquor. Sic que de me ipso et de christo narrauit, em de his rex: ad quē et p̄stanter que de me vel de christo narrauit loquor. Latere em eu, nihil horum arbitror: neq; enim in angulo quā horum gestum ē. Credis rex hoc ad persuadendū loquitur, agrippa prophetis? Scio quia quequid dictū ē de predictis vel de christo credis. Agrippa autē ad paulū, in modico suades me fieri xpianum s. i. deprecor deū, vel christum. Et paulus, opto apud deum, et

Insanis paule. **R.** **Insaniam punit.** q; homo vincit loco defendēdi accepit, non te calumnia quia p̄minuit, sed te conscientia quia gloriat, sermonē facit, et reuelationē qua te plectore mutatus ē in aplim p̄currit. Insup dispensationē redemptoris, resurrectionē mortuorum, p̄sonāris habitudinē uulserit. Sicut vero stuhta amentia est, q; filius patrē deserēs porcos panit, sic spūlis est amēta, de qua paulus ait, siue mēte excedimus, siue sobrij sumus teo, et p̄p̄era non respexit in uanitas et uilamias fallas.

Multe te litterę **R.** **Philosophi gentium multa legēdo sectas p̄mutabant.**

Ad insaniam. **R.** **Durabilitatis.** Vel insaniam dicit resurrectionē mortuorum quā annunciat.

Scio quia credis. **R.** **Hoc nō adu-** lando, sed vere locutus. Agrippa em̄ ritu in deoz et legibus imbutus credebat, p̄betas vera dixisse, sed ignorabat ad christū illas xeritatem p̄tingere quā uis in p̄cione quadam cum iudicis habita dixisse legit, sed te religionis auxilio p̄sumatis, cū iam orbē discipuli ihesu repleuerint hand sūi dei nutu patimū illā crescere religionem.

setate vel persona ut et supra.
in modico et in magno non tam
te: sed et omnes qui audiunt hodie
christianus scz.
fieri tales qualis et ego sum: excep
tus non enim opto vincos esse vos.
ptis vinculis his. Et exurrexit rex
et preses. et bernice. et qui assidebat
eis. Qui cum secessissent loqueban
tur ad inuicem dicentes: quia nihil
morte aut vinculis dignum quid fe
cit homo iste. Agrippa autem festo
dixit: Dimiti poterat homo hic: si
non appellasset cesarem.

C. XXVII.

Cit autem indicatiū
zc. B. In grecō. ut
indicatiū ē nos nau
gare in italiā: tradide
runt paulū et quodā
alios vītos cētūriō

Hadrūmetinā.
Ra. Id ē. ad romā
nauigantē secundū
quodā. sed meli⁹ de
riuat. de nomine ciuitatis
africē q̄ hadru
metis dicit.

Venimus līstrā.
Be. Pro līstra.
In grecō simira scri
ptum ē. Hiero⁹. vero
mirbam ponit.

Gnidū B. Vel
ptra chibū. sed meli⁹
in quibusdā legē con
tra gnidū que ē insu
la ptra afriam.

Ieiunium B.
Fames magna in na
vigo infirmiores red
dens nautas. Alij di
cunt quadragesimāz
an natale domini qđ
nō ē. pbabile. Meli⁹
ieiunium septimū pu
tandū est. in quo occi
sus erat golias. Vel
dies ieiunij decimi in
ianuario: qñ p̄gno
rūt in babilone capi
vi tēplū esse destru
ctum.

Portū crete B.
Portū crete dicit. q̄
ē in phenice erigione
crete. portū autē crete
petebat: quia crete na
vigo ambo ḡra
na. cī iam ecclī
p̄lī ibī reperi
bādū sī. tō mī
ram illā oratio
logon.

in creta
nimus in locū quendā qui voca
tur boni portus: cui iuxta erat ci
uitas thessala. Multo autem te
pore peracto. et cum iam non esset
tuta nauigatio. eo q̄ et ieunium
iam p̄terisset. consolabat̄ eos pau
lus. dicens eis: virtus video quoni
am cum iniuria et multo danno.
non solū oneris et nauis: sed etiā
anū vestrarum icipit esse na
uigatio. Centurio autem gubernat̄
i. nauticali qui dñs erat nauis. nautical
ro qđ etiā dominū nauis significat
tori et nauclero magis credebat
q̄ quęa paulo dicebant̄. Et cum
aptus portū nō esset ad hiemādū
plurimi statuerūt 2siliū nauigare
i. retro vii venerat̄
inde siquo modo possent. deueni
entes phenicem hiemare portuz
ad meridianā occidentis plagā que de africa
nomē accepit. crete respicente ad africum et ad
ha creta. equa a boru portus erat crete
chorum. Aspirante autem austro
had portū crete p̄uenire.
estimantes propositionem se tenere.
cum sustulissent de assone: legebāt
creta. Nō post multū autem misit se
ha nomine regionis. tiphos inflatio.
contra ipsam ventus tiphonicus
qui vocat̄ euroaquito. Lunḡ ar
ea vero
repta esset nauis. et non posset co
nari in ventū: data nauis flatibus
ferebātur. Insulam autem quan
dam decurrentes que vocat̄ cau
spene easūset scapha. Be. leuis nauicula
ē etiā de una arbore cauata.
da: potuim⁹ vir obtinere scaphā
fa fluctibus scaphe
Qua sublata adiutorijs vtebant̄
fin. p̄cū tempestatis armates vase quo
dam facientes ea granorē. unde sequit̄ submissio
vase.
laccingētes nauē timentes ne in
ha navis et scapha. i. scapha.
sirtim̄ inciderent: submissio vase
vento p̄trario sic ferebātur. Valida aut nobis
tempestate iactatis. sequenti die
seiectionē eoz que erant in nau.
iactum fecerunt: et tercia die suis
manib⁹ armamēta nauis piecerit
Neq̄ sole autem. neq̄ sideribus

migabant.
Africum B.
Africus flat inter me
ridianā plagā et occi
dentalē: magis vergēs
ad occidentale. Ab
rus inter septentriona
lem et occidentalem.
plus testarus ad occi
dentalē. Et p̄nīa p̄b
nīa cretanī habebat
ad occidente.
Asson B. Nomē
loci hic vocati: quia in
de soluebant nauis ī
mare. p̄grediētes.
Tiphonicus.
Alia translatio west
tiphius.
Euro B. Id est.
boreas ventus. inter
aquinonē et orientē. hic
ventus erat contrari
us nauī nauigatur ī
phenicem.
Lunḡ arrepta es.
nauis. Be. Alia
translatio manifest⁹
dicit. Arrepta nauī
cū non possent vento
occurere. cōmodata
nauī fluctibus colligere
vela cōperūt. tunc trās
currimus insulam. q̄
dicū canda: quā occu
pare nō poterūt. Sed
scapha missa. adiuva
re cōperūt nauē: p̄cī
gentes eam. trahebāt
aut et anchoras: timē
tes ne incurerēt in sir
tes. Ex quo patet q̄a
fumibus a medio na
vis latere vtrīq̄ cir
ca eiusdē āteriora de
mersis. anchoras his
que traherent adiun
xerunt. qđ siebat ad
retardandū nauigū
ne p̄protero incursu ī
ciderēt sirtes solo au
diū terribiles. q̄a om
nia rapiunt ad se.
Scapha. Be.
Est leuis nauicula ex
uumē facta. crudo co
rio p̄tecta. dicta grece
a p̄tēplando: q̄ p̄cī
nauē vel pirate ter
ras et litus p̄spiciant.
Hanc ergo cū p̄ adiu
uāda maiore nauī de
posuissent ī mare: vir
fluctu feruēte potuerit
obtinere ne laberet.
Hirtis B. Angu
stia sive tribulatio.
Limentes ne in
sirtim zc. B. Alia
translatio timētes ne
in sirtes inciderēt la
xantes antennam ita
ferebātur.

Doporebat qui audi. sc. R. Q.d. dū nō audistis. vñ su
pra horabat eos pau
lus. **V**el oporebat
me auditio. i. vt audi
retis me.

Astitit mihi. B.
Non dicit hoc iactā
do: sed ad fidem puo
cat illos. nā & ideo ma
re turbatū est: vt p id
q̄ auditus nō est. & p
id q̄ auditus est: spe
cialis in eo gratia ap
pareret.

In insulam. B.
Quasi p ligno ē pro
phetia veritatis te in
sula. vt cū ad illaz ve
nerūt te salute sua cer
ti sunt.

In adria. B. Re
gio ad quam nauiga
bant. **V**el nomē cu
iūdā frēti in tūrbeno
mari. sed magis vide
tur nomen illius terre
de qua adriaticus si
nus vocat. **A**lter a
dria pluraliter accipi
tur. p scopulis. & ideo
putabat naute regio
nem apparere. **I**n li
bro hebreoꝝ nominū
adria p̄tinens mala.
vel loc⁹ maloꝝ dicit.

Nisi in nauī mā.
B. Quia in nau
fragio magis nanta
rum scientia. qui gna
ri erant maris: q̄ mili
tū arma p̄derat. ideo
meliꝝ ferebāt scaphā
q̄ nautas excidere.

apparentibus p̄ plures dies. & tē
pestate nō exigua imminēte: iam
ablata erat spes om̄is salutis no
t̄ voluntaria. p̄ periculō. vel necessaria pro pe
nuria.

Strg. Et cum t̄ multa ieunatio fuīs
set: tunc stans paul⁹ in medio eo
rum dixit. **D**oporebat quidem o
viri audito me non tollere a crea
t̄ s̄ sic s̄ vitare p̄ angustiam. & s̄ pestatis
lucriḡ facere inūriam hanc. &
s̄ favorū s̄ quis me nō audistis.
iacturam. **E**t nunc suadeo vobis
s̄ano & forti
bono animo esse: amissio enī nul
t̄ s̄. i. amissionē nauis. vel p̄ter quā erit amiss
io nauis.
lius animē erit ex vobis & p̄ter q̄
nanis. **A**stitit enim mihi hac no
sap̄tolus
cte angelus dei cuius ego sum. &
s̄ euāgeliō s̄ piculum mari
cui deseruio dicens: Ne timeas
s̄ s̄nō fluctibus mergeris sed rome p̄clitaberis
paule. **C**esarī te oportet assistere.
s̄ nō est cūmendū etiā comitibus tuis.
Et ecce donauit tibi deus om̄es
qui nauigant tecū. **D**ropter qđ
bono animo estote viri. credo em̄
deo meo: quia sic erit quemadmo
dum dictum ē mihi. **I**n insulam
autē quandam oportet nos dene
nire. **G**ed postea q̄ quartadecīa
die nor supuenit. nauigantibus
nobis in adria circa mediā noctē
suspicabant naute apparere sibi
aliquā regionem. Qui & submitte
s̄ sp̄odus plūbi quo maris p̄funditas explorat
tes & bolidem inūuerūt passus vi
ginti altitudinīs. & pusillū inde se
s̄ in profunditate maris & s̄ propinquante
terra. parati: inūuerūt passus & quide
cim. **F**or adhuc nos erat
limentes autē ne in aspera
loca incideremus. de puppi mit
tentis anchoras quattuor opta
bant diem fieri. **N**autis vero que
rentibus fugere de nauī. cū misis
sent scapham in mare sub obtētu
s̄ naute sedarent
quasi inciperent a. pra anchoras
extendere. dixit paulus cēturiōni
& militib⁹: nisi in nauī māserint

vos salui fieri non potestis. **T**ūc
absciderunt milites funes scaphē
s̄ne occasionē dorēt suigēdī
& passi sunt eam excidere. **E**t cum
lux iciperet fieri: rogabat paulus
s̄t fortiores essent ad labore sustinendū.
omnes sumere cibū dices: **Q**uar
s̄ serenitatē. vel absq̄ cibo. quia forsan i die
tadecima hodie die expectantes
ieūni p̄manetis nihil accipiētes.

Dropter qđ rogo vos accipere ci
bum. p̄ salute vestra: quia nullius
vestrū capillus de capite pibit. **E**t
cum hec dixisset: sumens panem
s̄ sueta moē solūtū in p̄medendo & p̄ salute
nauigantium.
gratias egit deo in p̄spectu om̄i
um. **E**t cum fregisset cepit mandu
s̄ sehortationis verbo & opis exēplo
care. **A**numequiores autem facti
omnes: & ipsi assumpserunt cibū.

Eramus vero yniuerse anime in
nauī ducentē septuaginta sex. **E**t
fortiores facti. & nō indigentes tritico & fle
uorem faciebant.
Istati cibo alleuiabant nauem
iactantes triticum in mare. **C**um
autē dies factus esset: terraz non
agnoscebant. sinum vero quendā
s̄ nō rupē sed aditū faciem.
considerabant: habentes litus i
quem cogitabāt si possent eīscere
nauem. **E**t cum anchoras sustulit
naue s̄ sine conatu nauigū.
sent: & mittebant se mari: simul la
xantes iuncturas gubernaculoz
s̄ velo & secundū q̄ ventus duebat.
Et leuato artemone secundū au

re flatum tendebant ad litus. **E**t
cum incidisset in locū bithalas
s̄ illud dorsum mari inēctū.
sum: impegerunt nauē. **E**t prora
quidez fira manebat immobilis:
puppis vero soluebāt vi maris
Militum autē s̄ silium fuit vt cu
s̄ vincos. stodias occiderent: ne quis cum
enatas effugeret. **C**enturio autē
volens seruare paulum. phibuit
fieri. iussitq̄ eos q̄ possent natare
s̄ an vincos
mittere se i mare prios. & euadere

Cibū sumere. B.
Nemo seculi tēpestas
tes evadit: nisi qui pa
ne vite pascit. & qui in
nocte tribulationē sa
piētē fortitudini tē
perantiz iusticię in
nitē. auxilio domini
conscante. portū salu
tis p̄sequitur: ita ut se
culo expeditus flama
dilectionis qua calefi
unt interiora grāt.

Eramus uero
uniuersē q̄. B.
Non aut viri: q̄ for
tasse erant & mulieres
Vel poter p̄fusiones
christianoy militum.
& nautarum ita dicit.

Artemone. B.
Artemone modicū velū
directioni nauis poti
us accōmodatū q̄ ce
leritati.

Bithalassum. B.
B̄t̄halassum vo
cant mare. Bithalas
sum vero significat li
tus in mare. p̄tentum
eodenq̄ mari se dīni
dente: hic & inde cir
cundatum.
Ra. Bithalassum
vbi terrę iteructū ou
plex mare cōuenit qđ
mare gr̄ce vocat̄ tha
lassum.

Et prora q̄ f.m.
zc. B. Ideo nauis
ista p̄it: quia nō leu
curlū fluctibus sup la
psa ē: sed equoris fun
do violentē infixa par
tim solo retinet: par
tim impetu fluctuum
fertur. vnde frangit.
Talis ē casus animi
seculo dediti: qui nō
calcans desideria mā
di. proram intētōnis
terre ifigit: & ita sequē
tis opis cōpagem cu
rarū fluctibus soluit
sed q̄ fracta nauī era
serunt terrā petunt: q̄
peuntium exēplo alj
cātius agunt.

^hnō natates
et ad terras exire. Et ceteros alios
in tabulis ferebant. quosdam sup
h preter tabulas.
ea que de nauis essent. Et sic factū
est ut omnes animē euaderet. ad
terram.

C. xxviii.

E T cum euasis

Asemus: tunc cognoui
mus q̄a milithene insula vocaba
habitores insule.
Barbari vero prestabat non
modicam humanitatem nobis.
Caccensa em̄ pira reficiebat nos
omnes propter ib̄ē q̄ iminebat et
frigus. **D**um congregasset autem
fiamēta sue vinearū. ramusculi sustentātes
vias qui orefacti p̄burebant.
Ep̄bula paulus. Sarmentoz aliquantam
multitudinez. et imposuisset super
ignez. vipera a calore cum pcessis
intravit nō destruxit
set: inuasit manū eius. **F**ut vero
viderunt barbari pendentē besti
am in manū eius. adiuicem dice
bant: **G**utq̄ homicida ē homo hic
Qui cum euaserit de mari: vltio
eum non sinit vivere. Et ille qui
dem excutiens bestiam in ignem:
nihil mali passus est. At illi existi
mabant eum in tumorem querē
dum: et subito casurū et mori. **H**uius
autē illis expectantibus et viden
t facies suas inuicē querentes imper se
tibus nihil i eo mali fieri: querē
tes se dicebat eum esse deum. In
locis autē illis erant prēdia prin
cipis insulę noīe publī: q̄ nos su
scipiēs. triduo benigne exhibuit
Contigit autē patrē publī febrib⁹
et disinteria veratū iacere. Ad quē
paulus intravit. Et cum orasset: et
imposuisset ei manus: saluauit eū
Quo facto. et omnes qui in insula

habebat infirmitates: accedebat
et curabant. Qui etiā multis ho
noribus nos honorauerūt: et na
uigatibus iposuerūt q̄ necessaria
ex quo primū venerat de asia. vel ex quo in i
sulam deuenierūt.

erat. Post menses autē tres na

uigauimus in nauī alexandrina.

^habituere. ^finuile

que in insula hiemauerat: cui erat

^{al. castroz} insigne castorū. Et cum venissim⁹

siracusam: mansimus ibi triduo.

circūnavigatē circa siciliā.

Inde circūlegentes deuenimus

^habitate sicilie. ^t quo indigebant romam

navigatū.

Iregū: et post vñ diem flāte au

^t insulam. multi legunt puteolos.

stro secunda die venum⁹ puteo

los. Ubi inuentis fratribus ro

gati sum⁹ manere apud eos dies

septem. et sic venimus romam. Et

inde cum audissent frātres. occur

^t hab apio claudio p̄structum. primū mari

rerunt nobis v̄sq̄ ad lāpij forum

^t tribus domibus in utore politis ex uno fu

damento edificatis.

et tribus tabernis. Quos cum vi

disset paulus: gratias agens deo

^hminus amuit

acceptit fiduciā. Cum venissimus

^t sa principe pegrinoz cui p̄mendabant pere

grini.

autē romā: p̄missum ē paulo ma

^t hō cum ceteris pegrini. ^t i. cum vno vi

ro. vel militibus lāli tribuni et p̄sidum felicis

et festi.

nere sibimet cū custodiēte se mi

lite. Post tertium autē diem con

uocauit primos iudeoz. Cunq̄

p̄uenissent dicebat eis: Ego viri

frātres nihil aduersus plebem fa

ciens aut morem paternū: vinc⁹

ab hierosolimis traditus sum in

manus romanoz. Qui cum iter

^{sic} quid p̄miserim

rogationem de me habuissent: vo

luerunt me dimittere: eo q̄ nulla

causa esset mortis in me. Contrā

dicentibus autē iudeis coactus

sum appellare cesarem: non quasi

gentē meā habens aliquid accusa

^t q̄ua nulla causa mortis ē in me.

re. Dopter hanc igī causam ro

gauī vos videre. et alloq. Dopt

Insigne castro.

Ra. Q̄ uia aliqua
forsitan castra ibi an
tiquitus fuerat edifi
cata. **V**l̄ cui nauī. q̄
sub forma castorum
insignia velis erant i
terto nautarū vel ca
strorum. i. plebis.

Insigne castorū.

Be. Hinc r. gemi
ni autē castores sunt
casto: et pollux: quos
ob id gētiles in mari
deos inuocat: quia in
p̄digij nautarū si so
le stellę in nauī vel an
temnis apparuit: pi
culosi. si vero gemini
p̄spcri cursus lunt nū
cig. Alia trāslatio cui
erat signum ionis filij
quia ferunt fabule ca
storum et pollucē ionis
filios fuisse.

Puteolos. Puteoli locū ē vltra ro
mam. vbi virgilii fe
cit balnea medicinalia
singula p̄p̄ris inscri
pta titulis. vt dicuntur
p̄tra quā sc̄z valerene
egritudinem. vnde sa
lernitani innidia du
cti. signuētēs in ma
nu forti. titulos te
struxerunt: et edificia
mutilauerunt.

Audissent fra. Christiani romē bas
bitantes. vnde patet
pauluz nō primo p̄g
dicasse romanis.

resurrectionis.
spem enim israel catena hac circu
datus sum. At illi dixerunt ad eū
Nos neq; litteras accepimus de
te a iudea: neq; adueniens ali
quis fratz nunciauit aut locutus
est quid de te malum. Rogamus
autē a te audire quē sentis. Nam
^{christianorum}
de secta hac notū est nobis: quia
vbiq; ei tradicis. Cum cōstituis
^{īudei vel illi paulo}
sent illi diem: venerunt ad eum in
^{h̄ vel plurimi}
hospitiū plures. quibus expone
bat testificans regnū dei: suadens
q; eis de ihesu ex lege moysi & p;
phetis a mane vscq; ad vesperam
Et quidam credebant his quē di
cebant: quidam vero non crede
bant. Lunc inuicē non essent cō
fideles & increduli
sentientes. discedebant. dicente
paulo vnū verbū. quia bene spi
ritus sanctus locutus est p; isaiam

Quia bene spi.
Be. Hanc p̄phetiā
quā apostolus a spiri
tus sancto. propheta a
domino dictā esse pro
nunciat. Ex quo ostē
dit̄ via esse & volun
tas & natura domini
& spiritus sancti. & no
men domini intelligi.

prophetam ad patres nostros di
cens: **Vlade ad populum istum.**
& dic ad eos: **Aure audietis.** & nō
intelligetis. & videntes videbitis
& non p̄spicietis. **Incrassatum est**
enī cor populi huius. & auribus
^{h̄ quia fūdi erant}
grauius audierūt. & oculos suos
p̄pesserunt. ne forte videant ocu
lis. & auribus audiant. & corde in
^{h̄ quasi diceret. & si intelligeret. & quereret}
fanare eos.
telligat. & querantur: & sanē eos.
Notum ergo sit yobis. quoniam
^{h̄ christus vel euāgelium}
gentibus missum est hoc salutare
^{h̄ non et īudei sūntus}
dei: & ipsi audient. **Mansit autē**
^{h̄ hospitio qd ipse aduxerat.}
biennio toto in suo cōductu. & su
^{h̄ non solū īudeos sed etiam gentes quas dire}
rat saluandas reprobatis īudeis.
Scipiebat omēs qui ingredieban
tur ad eum. p̄dicans regnum
dei: & docēs que sunt de domino
^{h̄ quia nullus p̄hibebat vel p̄hibere poterat.}
ihesu christo cū omni fiducia sine
p̄hibitione.

ditur: vt vinctos superstitionis erroribus liberaret. **M**anēs in hospitio con
ducto p; biennium: vt nobis vtriusq; instrumēti domini reddat ēternū.
bac expositione docemur. cetera que in hoc volumine de paulo vel de alijs
scripta sunt. non solū fructū ecclēasticę doctrinę p̄mōstrare. sed etiā me
dullam spiritualis sensus & virtutē habere.
Ra. Post passionē domini. xxv. anno. i. secundo neronis. codē tēpore
quo festus īudee. procurator successit felici: paulus romā vincitus missus est.
& p; biennium in libera manē custodia. p̄hersus īdgos de aduentu chri
sti quotidie disputabat. **S**cindit̄ vero nondū robozato neronis imperio
ab eo paulum dimissum esse: vt euangelij in occidente p̄dicaret. cuius per
missionis tēpus decenniū fuisse putat. quādo bienniū illius finis. i. xx. septi
mi anni post passionē domini. i. neronis quarti p̄pletionem incurrit. xvij.
anno passionis dñi. i. neronis. xiiij. petr⁹ & paulus martyro coronati sunt.

Incrassatum. **V**e p̄ter crassitudo
cordis & granitas au
riū nature ē nō volū
tatis: subiūgit culpā
liberi arbitrii dicens.
p̄pserūt neforte. u.o.
Le forte uideat
oculis. **B.** Idē.
ipsi p̄cedentibus meri
tis causa fuerūt: vt de
us eis oculos claudes
ret. vel ad supiora in
gēndū est. dicente do
mino ad p̄phetā: va
de ad populū. & pecca
ta quibus cecitatē me
xuerūt. illis ipso p̄ra
et forte vel sic audiant
zad me p̄uertantur.
Conductu. **P.**
Libera custodia per
quā p̄ducebar. vel in
sua p̄zione qua cōtra
īudeos disputabat.
Hinc prohibitio
ne. **B.** Non solum
enī rome non ē. p̄bibi
tus p̄dicare: sed nec
dum neronis īmpio
robozato nec intanta
erumpēte scelerā ē di
missus in occidente p̄
tibus p̄dicare. postea
vero i. viii neronis
anno retentus ab eo:
mariatio coronatus ē
Nero. Paulus
romanū vincitus īgre
ditur: vt vincitos superstitionis erroribus liberaret. **M**anēs in hospitio con
ducto p; biennium: vt nobis vtriusq; instrumēti domini reddat ēternū.
bac expositione docemur. cetera que in hoc volumine de paulo vel de alijs
scripta sunt. non solū fructū ecclēasticę doctrinę p̄mōstrare. sed etiā me
dullam spiritualis sensus & virtutē habere.
Ra. Post passionē domini. xxv. anno. i. secundo neronis. codē tēpore
quo festus īudee. procurator successit felici: paulus romā vincitus missus est.
& p; biennium in libera manē custodia. p̄hersus īdgos de aduentu chri
sti quotidie disputabat. **S**cindit̄ vero nondū robozato neronis imperio
ab eo paulum dimissum esse: vt euangelij in occidente p̄dicaret. cuius per
missionis tēpus decenniū fuisse putat. quādo bienniū illius finis. i. xx. septi
mi anni post passionē domini. i. neronis quarti p̄pletionem incurrit. xvij.
anno passionis dñi. i. neronis. xiiij. petr⁹ & paulus martyro coronati sunt.

Prologue
Stolas canor
E
sept̄ que can
sicut in lanne
Dō quia per
mero apostole
eius epistole
Sod hic cuia
proprio ordin
dimu. Est cī
cobi. pem due
de vna. Quē
st̄ fūni uta que
tibus fideliter
vererent. nec
tibus faceret:
vancas impu
pue loco: vbi d
in puma iobā
legimus. in qua
translatoribus
a fidei veritate
cānūmodo voc
sanguis & spiri
tione ponente
ac spirius test
In quo matrin
robozat: & pat
lanci vna diu
cōprobatur. **J**
stolis quantu
st̄ editio lecte
linquo. **Sed**
stochū dum a
pure veritatē
dammodo sen
tibus vel mor
erponis. Qui
ptoremq; lanc
principiant. **H**
nec emulorū m
principio: nec s
ritatē poscent
Prologue
Stolas canor
Scobus
domini appell
iustus. vi non
seph er alia vi
isse. vt mibi vi
roris maris e
nes in libro su
passionē dñi
ordiq; hierof
tantū scriptile